

bat eos, missus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi & bestia.

10 Et Pseudopropheta cruciabantur die ac nocte in sæcula sæculorum.

11 Et vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, à cuius conspectu fugit terra & cælum, & locus non est inventus eis.

12 Et vidi mortuos, magnos & pusillos, stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt: & alius Liber apertus est qui est vitæ: & iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris, secundum opera ipsorum.

13 Et dedit mare mortuos qui in eo erant & mors & infernus dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant: & iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum.

14 Et infernus & mors missi sunt in stagnum ignis. Hæc est mors secunda.

15 Et qui non inventus est in Libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.

C A P V T XXI.

caelo ac terra renovata, nova civitas Ierusalem in Agni sponsa à Deo parata ostenditur, iustis glorificata, impiisque in stagnum ignis detractis; ejus civitatis murus & porta ac fundamenta describuntur & mensurantur, quæ universa sunt aurum ac vitrum mundum, lapides pretiosi ac margaritæ.

a Isaia 65.17. **E**t vidi cælum novum, & terram novam. Primum enim cælum & prima terra abiit, & mare jam non est.

2. Petr. 3.13. **2.** Et ego Ioannes vidi sanctam civitatem Ierusalem novam descendentem de cælo à Deo, paratam, sicut sponsam ornata viro suo.

3. Et audiivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt, & ipse Deus cum eis erit eorum Deus.

b Isaia 25.8. **4.** Et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum: & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.

c Isaia 43.19. **5.** Et dixit qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi: Scribe, quia hæc verba fidelissima sunt, & vera.

2. Cor. 5.17. **6.** Et dixit mihi: Factum est; ego sum & ω: initium & finis. Ego sitiienti dabo de fonte aquæ vitæ, gratis.

7. Qui vicerit, possidebit hæc, & ero illi Deus, & ille erit mihi filius.

8. Timidis autem, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatriis, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure: quod est mors secunda.

9. Et venit unus de septem Angelis habentibus phialas plenas septem plagis novissimis, & locutus est mecum dicens: Veni, & ostendam tibi sponsam uxorem Agni.

10. Et sustulit me in spiritu in montem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem sanctam Ierusalem descendentem de cælo à Deo.

11. Habentem claritatem Dei: & lumen ejus simile lapidi pretioso tanquam lapidi jaspidis, sicut crystallum.

12. Et habebat murum magnum & altum,

habentem portas duodecim: & in portis Angelos duodecim, & nomina inscripta, quæ sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israël.

13. Ab Oriente portæ tres, & ab Aquilone portæ tres, & ab Austro portæ tres, & ab Occasu portæ tres.

14. Et murus civitatis habens fundamenta duodecim: & in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni.

15. Et qui loquebatur mecum, habebat mensuram arundineam auream, ut metiretur civitatem, & portas ejus, & murum.

16. Et civitas in quadra posita est, & longitudo ejus tanta est quanta & latitudo: & mensus est civitatem de arundine aurea per stadia duodecim millia: & longitudo, & altitudo, & latitudo ejus, æqualia sunt.

17. Et mensus est murum ejus centum quadraginta quatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est Angeli.

18. Et erat structura muri ejus ex lapide jaspide: ipsa vero civitas, aurum mundum simile vitro mundo.

19. Et fundamenta muri civitatis, omni lapide pretioso ornata. Fundamentum primum: jaspis: secundum, sapphirus: tertium, calcedonius: quartum smaragdus:

20. Quintum sardonius: sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, heryllus: nonum, topazius: decimum, chrysoprasus, undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus.

21. Et duodecim portæ, duodecim margaritæ sunt, per singulas: & singulæ portæ erant ex singulis margaritis: & platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum per-lucidum.

22. Et templum non vidi in ea. Dominus enim Deus omnipotens templum illius est, & Agnus.

23. Et civitas non eget sole, neque luna, ut luceant in ea; nam claritas Dei illuminavit eam, lucerna ejus est Agnus.

24. Et ambulabunt gentes in lumine ejus: & reges terræ afferent gloriam suam & honorem in illam.

25. Et portæ ejus non claudentur per diem: nox enim non erit illic.

26. Et afferent gloriam & honorem gentium in illam.

27. Non intrabit in eam aliquod coinquinatum, aut abominatio, em faciens & mendacium, nisi qui scripti sunt in Libro vitæ Agni.

C A P V T XXII.

Eignum vitæ fluxio aquæ vivæ irrigatum singulis mensibus reddit fructum suum: nec maledictum nec ulla nox est in civitate: Angelus autem qui hæc cuncta ventura Ioanni ostendebat, non vult ab eo adorari, dicitque iustos in civitatem intraturos, impios autem foras eijciendos: contestatur etiam de non addendo aut minuendo ad hanc prophetiam.

1. Et ostendit mihi fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam Crystallum, procedentem de sede Dei & Agni.

2. In medio plateæ ejus, & ex utraque parte fluminis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, & folia ligni ad sanitatem Gentium.

3. Et

3 Et omne maledictum non erit amplius : sed sedes Dei & Agni in illa erunt , & servi eius servient illi.

4 Et videbunt faciem eius : & nomen eius in frontibus eorum.

2 *Isaia*
60.20.

5 Et nox ultra non erit : & non egebunt lumine lucernæ , neque lumine solis , quoniam Dominus Deus illuminabit illos , & regnabunt in sæcula sæculorum.

6 Et dixit mihi : Hæc verba fidelissima sunt , & vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum misit Angelum suum ostendere servis suis quæ oportet fieri citò.

7 Et ecce venio velociter. Beatus , qui custodit verba prophetiæ libri huius.

8 Et ego Ioannes , qui audiui , & vidi hæc. Et postquam audivi , & vidi , cecidi ut adorarem ante pedes Angeli , qui mihi hæc ostendebat :

9 Et dixit mihi : Vide ne feceris : conservus enim tuus sum , & fratrum tuorum Prophetarum , & eorum qui servant verba prophetiæ libri huius : Deum adora.

10 Et dicit mihi : Ne signaveris verba prophetiæ libri huius : tempus enim propè est.

11 Qui nocet , noceat adhuc : & qui in sordibus est , sordescat adhuc : & qui iustus est , justificetur adhuc : & sanctus , sanctificetur adhuc.

12 Ecce venio citò , & merces mea me-

cum est , reddere unicuique secundum opera sua.

13 *b* Ego sum α , & ω , primus , & novissimus , principium & finis. *b* *Isaia* 41. 4.

14 Beati , qui lavant stolas suas in sanguine Agni : ut sit potestas eorum in ligno vitæ , & per portas intrent in civitatem. *c* 44. 6.

15 Foris canes , & venefici , & impudici , & homicidæ , & idolis servientes , & omnis qui amat & facit mendacium. *supra* 1.8. 21. 6.

16 Ego Iesus misi Angelum meum , testificari vobis hæc in Ecclesiis. Ego sum radix & genus David , stella splendida & matutina.

17 Et spiritus & sponsa dicunt : Veni. Et qui audit , dicat : Veni. Et qui sitit , veniat : & qui vult , accipiat aquam vitæ gratis. *c* *Isaia* 55. 1.

18 Confessor enim omni audienti verba prophetiæ libri huius : Si quis apposuerit ad hæc , apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto.

19 Et si quis diminuerit de verbis libri prophetiæ huius , auferet Deus partem ejus de libro vitæ , & de civitate sancta , & de his quæ scripta sunt in libro isto.

20 Dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam venio citò : Amen. Veni Domine Iesu.

21 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

F I N I S.

KKk 4

Oratio Manassæ, nec non Libri duo, qui sub libri Tertii & Quarti Esdræ nomine circumferuntur, hoc in loco, extra scilicet seriem Canonice Librorum, quos sancta Tridentina Synodus suscepit, & pro Canonicis suscipiendos decrevit, sepositi sunt, ne prorsus interirent, quippè quia nonnullis sanctis Patribus interdum citantur, & in aliquibus Bibliis Latinis tam manuscriptis quàm impressis reperiuntur.

ORATIO MANASSÆ

REGIS IUDÆ

CVM CAPTIVS TENERETVR

IN BABYLONE.

Domine omnipotens, Deus patrum nostrorum, Abraham, & Isaac, & Iacob, & seminis eorum iusti, qui fecisti cælum & terram cum omni ornatu eorum; qui ligasti mare verbo præcepti tui, qui conclusisti abyssum, & signasti eam terribili & laudabili nomine tuo; quem omnia pavent, & tremunt à vulu virtutis tuæ, quia importabilis est magnificentia gloriæ tuæ, & insustentabilis ira comminationis tuæ super peccatores; immensa verò & investigabilis misericordia promissionis tuæ; quoniam tu es Dominus altissimus, benignus, longanimis, & multum misericors, & pœnitens super malitias hominum. Tu Domine, secundum multitudinem bonitatis tuæ, promisti pœnitentiam & remissionem, iis qui peccaverunt tibi, & multitudine miserationum tuarum decrevisti pœnitentiam peccatoribus, in salutem. Tu igitur Domine Deus iustorum, non posuisti pœnitentiam iustis, Abraham, & Isaac, & Iacob, iis qui tibi non peccaverunt: sed posuisti pœnitentiam propter me peccatorem: quoniam peccavi super numerum arenæ maris: multiplicatæ sunt iniquitates meæ Domine, multiplicatæ sunt iniquitates meæ, & non sum dignus intueri & aspicere altitudinem cæli, præ multitudine iniquitatum mearum. Incurvatus sum multo vinculo ferreo, ut non possim attollere caput meum, & non est respiratio mihi: quia excitavi iracundiam tuam, & malum coram te feci: non feci voluntatem tuam, & mandata tua non custodivi: statui abominationes, & multiplicavi offensiones. Et nunc flecto genu cordis mei, precans à te bonitatem. Peccavi Domine, peccavi, & iniquitates meas agnosco. Quare peto rogans te, remitte mihi Domine, remitte iusti, & ne simul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in æternum iratus, reserves mala

mihi, neque damnes me in infina terræ loca: quia tu es Deus, Deus, inquam, pœnitentium: & in me ostendes omnem bonitatem tuam, quia indignum salvabis me secundum magnam misericordiam tuam, & laudabo te semper omnibus diebus vitæ meæ: quoniam te laudat omnis virtus cælorum, & tibi est gloria in sæcula sæculorum, Amen.

LIBER ESDRÆ

TERTIVS.

CAPVT PRIMVM.

Magnificum Phasæ, quod Iosias immolavit, celebrando septem diebus festum Azymorum: cui successerunt in regno Iuda Iechonias, Iocim, Iochin, & Sedecias: eorumque ac populi captivitas propter sua scelera, urbisque subversio describuntur.

IET fecit Iosias Pascha in Ierosolymis Domino, & immolavit Phasæ quarta decima luna primi mensis;

2 Statuens sacerdotes per vices dierum stolis amictos in templo Domini.

3 Et dixit Levitis sacris servis Israel, ut sanctificarent se Domino in positione sanctæ arcæ Domini.

4 Non erit vobis tollere super humeros eam. Et nunc deservite Domino vestro, & curam agite gentis illius Israel ex parte secundum pagos & tribus vestras.

5 Secundum scripturam David regis Israel, & secundum magnificentiam Salomonis filii ejus, omnes in templo, & secundum particulam principatus paternam vestram, eorum qui stant in conspectu fratrum filiorum Israel.

6 Immolate Pascha, & sacrificia parate fratribus vestris, & facite secundum præceptum.

ptum Domini quod datum est Moyfi.

7 Et donavit Iofias in plebem quæ inventa est, ovium, agnorum, & hœdorum, & caprarum triginta millia, vitulos tria millia.

8 Hæc de regalibus data sunt secundum promissionem populo: & sacerdotibus in Pascha, oves numero duo millia, ac vituli centum.

9 Et Iechonias, & Semeias, & Nathanael fratres, & Hasabias, & Oziel, & Coraba, in Phase, oves quinque millia, vitulos quingentos.

10 Et hæc cum fierent eleganter, steterunt sacerdotes & Levitæ habentes azyma per tribus.

11 Et secundum partes principatus patrum, in conspectu populi offerebant Domino, secundum ea quæ in libro Moyfi scripta sunt:

12 Et assaverunt Phase igni prout oportebat: & hostias coxerunt in emolis, & in ollis cum benevolentia:

13 Et attulerunt omnibus qui erant ex plebe: & post hæc paraverunt sibi & sacerdotibus.

14 Sacerdotes enim offerebant adipem, usque dum finita esset hora: & Levitæ paraverunt sibi, & fratribus suis filiis Aaron.

15 Et sacri cantores filii Asaph erant per ordinem secundum præceptum David, & Asaph, & Zacharias, & Ieddimus, qui erat à rege.

16 Et ostiarii per singulas januas: ita ut non prævaricaretur unusquisque suam: fratres enim illorum paraverunt illis.

17 Et consummata sunt quæ pertinebant ad sacrificium Domini.

18 In illa die egerunt Phase, & offerebant hostias super Domini sacrificium, secundum præceptum regis Iosiz.

19 Et egerunt filii Israel, qui inventi sunt in tempore illo, Phase: & diem festum azyorum per dies septem.

20 Et non est celebratum Phase tale in Israël, à temporibus Samuelis prophetæ:

21 Et omnes reges Israël non celebraverunt tale Pascha quale egit Iofias, & sacerdotes, & Levitæ, & Iudæi, & omnis Israël, qui inventi sunt in commemoratione Ierosolymis.

22 Octavo decimo anno, regnante Iosia celebratum est Phase.

23 Et directæ sunt opera Iosiz in conspectu Domini sui in corde pleno metuentis:

24 Et quæ circa illum quidam conscripta sunt, in pristinis temporibus, de eis qui peccaverunt, quique irreligiosi fuerunt in Dominum præ omni gente, & qui non quæsierunt verba Domini super Israël.

25 Et post omnem actum hunc Iosiz, ascendit Pharao rex Ægypti, veniens in Carchamis ab itinere super Euphratem, & exiit obviam illi Iofias.

26 Et misit rex Ægypti ad Iosiam, dicens: Quid mihi & tibi est rex Iudæ?

27 Non sum missus à Domino ut pugnem contra te: super Euphratem enim bellum meum est, festinans descende.

28 Et non est reversus Iofias super currum: sed expugnare eum conabatur, non audens verbum prophetæ ex ore Domini:

29 Sed constituit ad eum bellum in campo Mageddo. Et descenderunt principes ad regem Iosiam.

30 Et dixit rex pueris suis, Amovete me à prælio, infirmatus sum enim valde. Et statim amoverunt eum pueri ipsius de acie.

31 Et ascendit super currum secundarium suum: & perveniens Ierosolymam, vita functus est, & sepultus est in paterno sepulchro.

32 Et in tota Iudæa lugebant Iosiam: & qui præsidebant, cum uxoribus lamentabant eum, usque in hunc diem. Et datum est hoc fieri semper in omne genus Israël.

33 Hæc autem præscripta sunt in libro historiarum regum Iudæ: & singula gesta actus Iosiz, & ejus gloria & intellectus ejus in lege Domini: quæque gesta sunt ab eo, & quæ non scripta sunt in libro regum Israël & Iudæ.

34 Et assumptes, qui erant ex gente, Iechoniam filium Iosiz, constituerunt regem pro Iosia patre suo, cum esset annorum triginta trium.

35 Et regnavit super Israel mensibus tribus. Et amoviteum rex Ægypti, ne regnaret in Ierosolymis:

36 Et mulctavit gentem argenti talenta centum, & auri talentum unum.

37 Et constituit rex Ægypti Ioacim fratrem ipsius, regem Iudæ & Ierusalem.

38 Et alligavit magistratus Ioacim, & Zaracelem fratrem suum, & apprehendens reduxit in Ægyptum.

39 Annorum erat Ioacim viginti quinque, cum regnare coepisset in terra Iuda & Ierusalem: & fecit malum in conspectu Domini.

40 Post hunc autem ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis, & alligans eum in æreo vinculo, perduxit in Babyloniam:

41 Et sacra vasa Domini accepit Nabuchodonosor, & tulit & consecravit in templo suo in Babylonia.

42 Nam de immunditia illius & irreligiositate scriptum est in libro temporum regum.

43 Et regnavit Ioachim filius ejus pro eo. Cum autem constitutus esset rex, erat annorum decem & octo.

44 Regnavit autem menses tres & dies decem in Ierusalem, & fecit malum in conspectu Domini:

45 Et post annum mittens Nabuchodonosor, transmigravit eum in Babyloniam simul cum sacris vasis Domini.

46 Et constituit Sedeciam regem Iuda & Ierusalem, cum esset annorum viginti unius, regnavit autem annis undecim.

47 Et fecit malum in conspectu Domini, & non est veritus à verbis quæ dicta sunt ab Ieremia propheta ex ore Domini:

48 Et adjuratus à rege Nabuchodonosor perjurans discessit: & indurata cervice sua & corde suo, transgressus est legitima Domini Dei Israël.

49 Et duces populi Domini multa inique gesserunt, & impie egerunt super omnes immunditias gentium: & polluerunt templum Domini quod sanctum erat in Ierosolymis.

50 Et misit Deus patrum ipsorum per angelum suum revocare eos, propter quod parceret illis, & tabernaculo suo.

51 Ipsi vero subsannabant in angelis suis: & qua die locutus est Dominus, erant illudentes prophetis ejus.

52 Qui usque ad iracundiam concitatus est super gentem suam, propter irreligiositatem suam, & præcepit ascendere reges Chaldaeorum.

53 Hi occiderunt juvenes eorum in gladio, in circuitu sancti templi eorum, & non pepercerunt juveni, & seni, & virgini, & adolescenti:

54 Sed omnes traditi sunt in manus ipsorum: & omnia sacra vasa Domini, & regales apothecas resumentes, tulerunt in Babyloniam,

55 Et incenderunt domum Domini, & demolierunt muros Ierusalem: & turrets ejus incenderunt igne.

56 Et consummaverunt omnia honorificae ejus, & ad nihilum redegerunt: & reliquos à gladio, duxerunt in Babylonem.

57 Et erant servi illius usque dum regnarent Persæ, in repletionem verbi Domini in ore Ieremiæ:

58 Quousque benigne ageret terra sabbata sua, omni tempore desertionis suæ sabbatizavit, in applicatione annorum septuaginta.

C A P V T II.

Cyrus rex Persarum Iudeos in regno suo captivos remisit in terram suam: qui cum restaurarent Ierusalem, prohibiti sunt ab Artaxerxe propter quorundam delationem.

1 **R**egnante Cyro rege Persarum, in consummatione verbi Domini in ore Ieremiæ,

2 Suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, & prædicavit in toto regno suo simul per scripturam,

3 Dicens: Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Me constituit regem orbis terrarum Dominus Israël, Dominus excelsus,

4 Et significavit mihi ædificare domum sibi in Ierusalem, quæ est in Iudæa.

5 Si quis est ex genere vestro, Dominus ipsius ascendat cum eo in Ierusalem.

6 Quo:quot ergo circa loca habitant, adjuvent eos qui sunt in loco ipso, in auro & argento,

7 In dationibus, cum equis & jumentis, cumque aliis quæ secundum vota apponuntur in ædem Domini quæ est in Ierusalem.

8 Et stantes principes tribuum, pagorum, & Iudææ, ex tribu Benjamin, & sacerdotes & Levitæ, quos excitavit Dominus ascendere & ædificare Domum Domini quæ est in Ierusalem, & qui erant in circuitu eorum,

9 Adjuverunt in omni auro & argento ejus, & jumentis, & votis compluribus multi quorum sensus excitatus est.

10 Et Cyrus rex protulit vasa sacra Domini, quæ transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis ex Ierusalem, & consecrata ea idolo suo.

11 Et proferens ea Cyrus rex Persarum, tradidit Mithridato, qui erat super thesauros ipsius:

12 Per hunc autem tradita sunt Salmanasaro præfidi Iudææ.

13 Horum autem hic numerus. Libatoria argentea 1000 millia quadringenta: alihæc argenteæ triginta, phialæ aureæ triginta, item argenteæ duo millia quadringentæ: & alia vasa mille.

14 Omnia autem vasa aurea & argentea, quinque millia octingenta sexaginta.

15 Et enumerata sunt Salmanasaro simul cum his qui ex captivitate Babylonis venerant in Ierosolymam.

16 In Artaxerxis autem regis Persarum temporibus, scripserunt ei de his qui habitabant in Iudæa & Ierusalem, Balsamus, & Mithridatus, & Sabellius, & Rathimus, Balthemus, Samelius scriba, & reliqui habitantes in Samaria, & ceteris locis, subjectam epistolam regi Artaxerxi.

17 **D O M I N E**, pueri tui Rathimus ab accidentibus, & Sabellius scriba, & reliqui curiæ tuæ judices in Coele Syria & Phœnice.

18 Et nunc notum sit Domino regi, quoniam Iudæi qui ascenderunt à vobis ad nos, venientes in Ierusalem civitatem refugam & pessimam, ædificant furnos ejus, & statuunt muros, & templum suscitant.

19 Quod si civitas ista & muri consummati fuerint, non tantum tributa non sustinebunt pendere, sed etiam regibus resistent.

20 Et quia id agitur circa templum, recte habere arbitrati sumus non despicere hoc ipsum:

21 Sed notum facere domino regi, ut si videbitur, rex, quærat in libris patrum tuorum,

22 Et invenies in admonitionibus scripta de his, & scies quoniam civitas ista fuit refuga, & reges & civitates concutiens,

23 Et Iudæi refugæ, & prælia committentes in ea ab æterno, ob quam causam civitas ista deserta est.

24 Nunc ergo norum facimus, domine rex, quoniam si civitas hæc ædificata fuerit, & hujus muri erecti fuerint, descensus tibi non erit in Coele Syriam & Phœnicem.

25 Tunc scripsit rex Rathimo, qui scribebat accidentia, & Balthemus, & Sabellio scribæ, & cæteris constitutis, & habitantibus in Syria & Phœnice, ea quæ subjecta sunt.

26 **L E G I** epistolam quam misistis mihi. Præcepi ergo inquiri, & inventum est, quoniam civitas illa est ab ævo regibus resistens.

27 Et homines refugæ, & prælia in ea efficientes, & reges fortissimi erant in Ierusalem dominantes, & tributa exigentes à Coele Syria & Phœnice.

28 Nunc ergo præcepi prohibere homines illos ædificare civitatem, & prohibere ne quid ultra hæc fiat.

29 Sed

20 Sed nec procedant in plurimum ea quæ sunt malitiæ, ita ut regibus molestia importetur.

30 Tunc recitatis his quæ à rege Artaxerxe scripta fuerant, Rathimus, & Sabellius scriba, & qui cum his constituti erant, iungentes festinanter venerunt in Ierusalem cum equitatu, & turba, & agmine:

31 Cœperuntque ædificantes prohibere, & vacabant ab ædificatione templi in Ierusalem, usque secundo anno regni Darii regis Persarum.

CAPUT III.

Dario post splendidam cœnam omnibus suis præfectis factam, dormiente, tres corporis ejus custodes problema moverunt, Num vinum, rex, mulier, an veritas præstent: & primum de vino probatur.

1 **R**ex Darius fecit cœnam magnam omnibus vernaculis suis, & omnibus magistratibus Mediæ & Persidis,

2 Et omnibus purpuratis, & prætoribus, & consulibus, & præfectis sub illo, ab India usque Æthiopiam, centum viginti septem provinciis.

3 Et cum manducassent, & bibissent, & sariari revererentur, tunc Darius rex ascendit in cubiculum suum, & dormivit, & expergefactus est.

4 Tunc illi tres juvenes corporis custodes, qui custodiebant corpus regis, dixerunt alter alteri:

5 Dicamus unusquisque nostrum sermonem qui præcellat: & cujuscumque apparuerit sermo sapientior alterius, dabit illi rex Darius dona magna,

6 Purpura cooperiri, & in auro bibere, & super aurum dormire, & currum aureo fræno, & cydarim byssinam, & torquem circa collum:

7 Et secundo loco sedebit à Dario propter sapientiam suam, & cognatus Darii vocabitur.

8 Tunc scribentes singuli suum verbum signaverunt, & posuerunt subtus cervical Darii regis,

9 Et dixerunt, Cum surrexerit rex, dabitur illi scripta nostra: & quodcumque judicaverit rex è tribus, & magistratus Persidis, quoniam verbum ejus sapientius est, ipsi dabitur victoria sicut scriptum est.

10 Unus scripsit, Fortior est vinum.

11 Alius scripsit, Fortior est rex.

12 Tertius scripsit, fortiores sunt mulieres: super omnia autem vincit veritas.

13 Et cum surrexisset rex, acceperunt scripta sua, & dederunt illi, & legit.

14 Et mittens vocavit omnes magistratus Persarum, & Medos, & purpuratos, & prætores, & præfectos:

15 Et sederunt in concilio: & lecta sunt scripta coram ipsis.

16 Et dixit, Vocate adolescentes, & ipsi indicabunt verba sua. Et vocati sunt, & introierunt.

17 Et dixit illis: Indicate nobis de his quæ scripta sunt. Et cœpit prior, qui dixerat de fortitudine vini,

18 Et dixit, Viri, quam prævalet vinum omnibus hominibus qui bibunt illud: seducit mentem.

19 Itemque regis & orphanum facit mentem vanam. Item servi ac liberi, pauperis ac divitis.

20 Et omnem mentem convertit in securitatem & jucunditatem, & non meminit omnem tristitiam & debitum,

21 Et omnia præcordia facit honesta, & non meminit regem nec magistratum, & omnia per talenta loqui facit.

22 Et non meminerunt, cum biberunt, amicitiam, nec fraternitatem: sed non multum post sumunt gladios.

23 Et cum à vino merferint, & surrexerint: non meminerunt quæ gesserunt.

24 O viri, num præcellit vinum? quis sic cogitat facere? Et tacuit hoc dicto.

CAPUT IV.

Probatur excellens fortitudo regis, mulieris, & veritatis: sed data veritati palma, Darius ad petitionem Zorobabel reddit sacra, scribens ut iudæis detur libertas, & impensa ad extruccionem Ierusalem.

1 **E**t inchoavit sequens dicere, qui dixit de fortitudine regis.

2 O viri, num præcellunt homines, qui terram & mare obtinent, & omnia quæ in eis sunt?

3 Rex autem super omnia præcellit, & dominatur eorum: & omne quodcumque dixerit illis, faciunt.

4 Et si miserit illos ad bellatores, vadunt, & demoliuntur montes, & muros, & turres.

5 Jugulantur & jugulant, & regis verba non prætereunt. nam si vicerint, afferunt regi omnia quæcumque prædæ fuerint.

6 Similiter & alii omnes, & quoquoque non militant, nec pugnant, sed colunt terram: rursum cum fuerint metentes, afferunt tributa regi:

7 Et ipse unus solus si dixerit occidite, occidunt: dixerit remittite, remittunt:

8 Dixerit percutite, percutiunt: dixerit exterminate, exterminant: dixerit ædificate, ædificant:

9 Dixerit excidite, excidunt: dixerit plantate, plantant:

10 Et omnis plebs, & virtutes eum obaudiunt, & super hoc ipse recumbit, & bibit, & dormit.

11 Hi autem custodiunt in circuitu eum, & non possunt ire singuli, & facere opera sua, sed in dicto obaudientes sunt ei.

12 Viri, quomodo non præcellit rex qui sic diffamatur? Et tacuit.

13 Tertius qui dixerat de mulieribus & veritate, hic est Zorobabel, cœpit loqui.

14 Viri, non magnus rex, & multi homines, nec vinum præcellit. Quis est ergo qui dominatur eorum?

15 Nonne mulieres genuerunt regem, & omnem populum, qui dominatur mari & terræ:

16 Et ex illis nati sunt, & ipsæ educaverunt eos qui plantaverunt vineas ex quibus vinum fit?

17 Et ipsæ faciunt stolas omnium hominum, & ipsæ faciunt gloriam hominibus, & non possunt homines separari à mulieribus.

18 Si congregaverint aurum & argentum

eum, & omnem rem speciosam, & viderint mulierem unam bono habitu & bona specie.

19 Omnia hæc relinquentes in eam intendunt, & aperto ore conspiciunt, & eam alliciunt magis quam aurum & argentum, & omnem rem pretiosam.

20 Homo patrem suum relinquit qui nutrit illum, & suam regionem, & ad mulierem se conjungit.

21 Et cum muliere remittit animam: & neque patrem meminit, neque matrem, neque regionem.

22 Et hinc oportet vos scire: quoniam mulieres dominantur vestri. Nonne doletis?

23 Et accipit homo gladium suum, & vadit in viam facere furta, & homicidia, & mare navigare & flumina,

24 Et leonem videt, & in tenebris ingreditur: cum furtum fecerit, & fraudes, & rapinas, amabili suæ affert.

25 Et iterum, diligit homo uxorem suam magis quam patrem aut matrem.

26 Et multi dementes facti sunt propter uxores suas; & servi facti sunt propter illas:

27 Et multi perierunt & jugulati sunt, & peccaverunt propter mulieres.

28 Et nunc credite mihi, quia magnus est rex in potestate sua: quoniam omnes regiones verentur tangere eum.

29 Videbam tamen Apemen filiam Bezacis, mirifici concubinam regis, sedentem juxta regem ad dexteram,

30 Et auferentem diadema de capite ejus, & imponentem sibi, & palmis cædebat regem de sinistra manu.

31 Et super hæc aperto ore intuebatur eam: & si arriserit ei, ridet; nam si indignari ei fuerit, blanditur, donec reconcilietur in gratiam.

32 O viri, cur non sunt fortiores mulieres? Magna est terra, & excelsum est cælum: quis ista agit?

33 Et tunc rex, & purpurati intuebantur in alterutrum. Et inchoavit loqui de veritate.

34 O viri, nonne fortes sunt mulieres? Magna est terra, & excelsum est cælum: & velox cursus solis convertit in gyro cælum in locum suum in una die.

35 Nonne magnificus est qui hæc facit, & veritas magna, & fortior præ omnibus?

36 Omnis terra veritatem invocat, cælum etiam ipsam benedicit, & omnia opera moventur, & tremunt eam, & non est cum ea quidquam iniquum.

37 Vinum iniquum, iniquus rex, iniquæ mulieres, iniqui omnes filii hominum, & iniqua illorum omnia opera, & non est in ipsis veritas, & in sua iniquitate peribunt:

38 Et veritas manet & invalescit in æternū, & vivit & obtinet in sæcula sæculorum.

39 Nec est apud eam accipere personas, neque differentias: sed quæ justa sunt facit omnibus, injustis ac malignis, & omnes benignantur in operibus ejus.

40 Et non est in judicio ejus iniquum, sed fortitudo, & regnum, & potestas, & majestas omnium ævorum. Benedictus Deus veritatis.

41 Et desit loquendo. Et omnes populi clamaverunt, & dixerunt: Magna est veritas, & prævalet.

42 Tunc rex ait illi, Pete, si quid vis amplius, quam quæ scripta sunt, & dabo tibi, secundum quod inventus es sapientior proximis, & proximus mihi sedebis, & cognatus meus vocaberis.

43 Tunc ait regi, Memor esto voti tui, quod vovisti ædificare Ierusalem, in die qua regnum accepisti:

44 Et omnia vasa quæ accepta sunt ex Ierusalem, remittere, quæ separavit Cyrus, quando mactavit Babyloniam, & voluit remittere ea sibi.

45 Et tu vovisti ædificare templum quod incenderunt Idumæi, quando exterminata est Iudæa à Chaldæis.

46 Et nunc hoc est quod postulo Domine, & quod peto, hoc est majestas quod à te postulo, ut facias votum quod vovisti Regi cæli ex ore tuo.

47 Tunc surgens Darius rex, osculatus est illum: & scripsit epistolas ad omnes dispensatores, & præfectos, & purpuratos, ut deducerent eum, & eos qui cum illo erant, omnes ascendentes ædificare Ierusalem.

48 Et omnibus præfectis, qui erant in Syria, & Phœnice, & Libano, scripsit epistolas, ut traherent ligna cedrina à Libano in Ierusalem, ut ædificarent cum eis civitatem.

49 Et scripsit omnibus Iudæis qui ascendeant à regno in Iudæam pro libertate, omnem potentem, & magistratum, & præfectum non supervenire ad januas ipsorum.

50 Et omnem regionem quam obtinebant immunem esse eis, & Idumæi relinquunt castella quæ obtinent Iudæorum,

51 Et in structuram templi dare per singulos annos talenta viginti, usque dum perædificaretur:

52 Et super sacrarium holocaustorum ustulare quotidie, sicut habent præceptum: alia talenta decem offerre per singulos annos,

53 Et omnibus qui procedunt à Babylonia condere civitatem: ut esset libertas tam ipsis quam filiis eorum, & omnibus sacerdotibus qui præcedunt.

54 Scripsit autem & quantitatem, & sacram stolam iussit dari, in qua deservirent:

55 Et Levitis scripsit dare præcepta, usque in diem qua consummabitur domus, & Ierusalem extruetur:

56 Et omnibus custodientibus civitatem scripsit dari ei sortes & stipendia.

57 Et dimisit omnia vasa quæcumque separaverat Cyrus à Babylonia, & omnia quæcumque dixit Cyrus, & ipse præcepit fieri, & mitti Ierusalem.

58 Et cum processisset ille adolescens, elevans faciem in Ierusalem, benedixit regem cæli.

59 Et dixit, Abs te est victoria, & abs te est sapientia & claritas. Et ego servus tuus sum.

60 Benedictus es qui dedisti mihi sapientiam,

tiam, & tibi confitebor Domine Deus patrum nostrorum.

61 Et accepit epistolas, & profectus est in Babyloniam. Et venit; & nunciavit fratribus suis omnibus qui fuerunt in Babylonia:

62 Et benedixerunt Deum patrum suorum, quoniam dedit illis remissionem & refrigerium,

63 Ut ascenderent & ædificarent Ierusalem, & templum ubi nominatum est nomen eius in ipso, & exultaverunt cum musicis & lætitia diebus septem.

— C A P V T V.

Redeuntes à Babylonica captivitate in Ierusalem & Iudam recensentur, & restitunt Dei cultum, sed tandem à cœpto opere ad tempus impediuntur.

1 **P**ost hæc autem electi sunt, ut ascenderent principes pagorum per domos & tribus suas, & uxores illorum, & filii & filiae eorum, & servi & ancillæ ipsorum, & pecora eorum.

2 Et Darius rex misit una cum eis equites mille, donec deducerent eos in Ierusalem cum pace, & cum musicis & cum tympanis & tibis.

3 Et omnes fratres erant ludentes & fecit eos ascendere simul cum eis.

4 Et hæc sunt nomina virorum, qui ascenderunt per pagos suos in tribus, & in partem principatus ipsorum.

5 Sacerdotes: Filii Phinees, filii Aaron, Iesus filius Iosedec, Ioachim filius Zorobabel filii Salathiel de domo David, ex progenie Phares, de tribu Iuda,

6 Qui locutus est sub Dario rege Persarum sermones mirificos in secundo anno regni ipsius mense Nisan primo.

7 Sunt autem hi, qui ascenderunt ex Iudæa de captivitate transmigrationis, quos transmigravit Nabuchodonosor rex Babylonie in Babylonem, & reversus est in Ierusalem.

8 Et requisivit partem Iudææ unusquisque in civitatem suam, qui venerunt cum Zorobabel & Iesu, Nehemias, Areores, Eli-meo, Emmanio, Mardocheo, Beelsuro, Mechpharochor, Olioro. Emonia unus de principibus eorum.

9 Et numerus à gentilibus eorum, ex præpositis eorum, filii Phares, duo millia centum septuaginta duo:

10 Filii Ares, tria millia centum quinquaginta septem:

11 Filii Phæmo centum quadraginta duo in filiis Iesu & Ioabes, mille trecenti duo:

12 Filii Demu, duo millia quadringenti septuaginta: filii Choraba, ducenti quinque: filii Banica, centum sexaginta octo:

13 Filii Bebech, quadringentitres: filii Archad, quadringenti viginti septem:

14 Filii Cham, triginta septem: filii Zorab, duo millia sexaginta septem: filii Adin, quadringenti sexaginta unus:

15 Filii Aderectis, centum octo: filii Ciaso & Zelas, centum septem: filii Azoroc, quadringenti triginta novem:

16 Filii Iedarbone, centum triginta duo:

fili Anania, centum triginta: filii Asoni, nonaginta:

17 Filii Marsar, quadringenti viginti duo filii Zabarus, nonagintaquinque: filii Sepolemon, centum vigintitres:

18 Filii Nepopas, quinquagintaquinque: filii Nechanatus, centum quinquaginta octo: filii Cebethamus, centum trigintaduo:

19 Filii Crearpatros, qui Enocadies, & Modia, quadringenti vigintitres: qui ex Granas & Gabea, centum viginti unus:

20 Qui ex Besselon & Ceage, sexagintaquinque: qui ex Bastaro, centum vigintiduo.

21 Qui ex Bechenobes, quinquagintaquinque: filii Liptis, centum quinquagintaquinque: filii Labonni, trecenti quinquaginta septem:

22 Filii Sicheu, trecenti septuaginta: filii Suadon & Cliomus, trecenti septuaginta octo:

23 Filii Ericus, duo millia centum quadragintaquinque: filii Anaas, trecenti septuaginta. Sacerdotes:

24 Filii Ieddus, filii Euther, filii Eliasib, trecenti septuagintaduo: filii Emerus, ducenti quinquagintaduo:

25 Filii Phasurii, trecenti quinquaginta septem: filii Caree, ducenti viginti septem.

26 Levitæ: Filii Iesu in Cadubel, & Bamis, & Serebias, & Edias, septuagintaquatuor, omnis numerus à duodecimo anno, triginta millia quadringenti sexagintaduo,

27 Filii, & filiae, & uxores, omnis computatio, quadraginta millia ducenti quadragintaduo.

28 Filii sacerdotum qui psallebant in templo: filii Asaph, centum vigintiocto.

29 Ostiarii vero: filii Esmenni, filii Aser, filii Amon, filii Accuba, Topa filii Tobi, omnes centum trigintanovem

30 Sacerdotes servientes in templo: filii Sel, filii Gaspha, filii Tobloch, filii Cariz, filii Su, filii Hellsu, filii Labana, filii Armacha, filii Accub, filii Vtha, filii Cetha, filii Aggab, filii Obai, filii Anani, filii Canna, filii Geddu.

31 Filii An, filii Radin, filii Desanon, filii Nachoba, filii Caseba, filii Gaze, filii Ozni, filii Sinone, filii Attre, filii Hasten, filii Afiana, filii Manei, filii Nasissim, filii Accusu, filii Agista, filii Azui, filii Favon, filii Phasalon.

32 Filii Meedda, filii Phusa, filii Caree, filii Barcus, filii Saree, filii Coesi, filii Nasit, filii Agisti, filii Pedon,

33 Salomon filii ejus, filii Asophot, filii Phasida, filii Celi, filii Dedon, filii Gad-dahel, filii Sephegi,

34 Filii Aggia, filii Sachareth, filii Sabbathen, filii Caroneth, filii Malsirh, filii Amæ, filii Sasus, filii Addus, filii Suba, filii Eura, filii Rahotis, filii Phasphar, filii Malmou

35 Omnes sacro servientes, & pueri Salomonis, quadringenti octogintaduo.

36 Hi sunt filii qui ascenderunt à Thelmela,

mela, Telharfa : principes eorum, Carmelam, & Careth :

37 Et non poterant edicere civitates suas, & progenies suas, quemadmodum sint ex Israel. Filii Dalari, filii Tubal, filii Necho-daici,

38 Ex Sacerdotibus, qui fungebantur sacerdotio : & non sunt inventi filii Obia, filii Achilos, filii Addin, qui accepit uxorem ex filiabus Phargeleu :

39 Et vocati sunt nomine ejus, & horum quæsitæ est generis scriptura in prædatura, & non est inventa, & prohibiti sunt sacerdotio fungi.

40 Et dixit illis Nehemias & Astharas, Ne participantur sancta, donec exurgat Pontifex doctus in ostensionem & veritatem.

41 Omnis autem Israel erat excep is servis & ancillis, quadragintaduo millia trecenti quadraginta.

42 Servi horum & ancillæ, septem millia trecenti trigintaseptem. Cantores & cantatrices, ducenti sexagintaquinque.

43 Cameli, quadringen i trigintaquinque, Equi septem millia triginta sex. Muli, ducenta millia quadraginta quinque. Subjugalia, quinque millia viginti quinque.

44 Et de præpositis ipsis per pagos, dum venirent in templum Dei, quod erat in Ierusalem, voverunt suscitare templum in loco suo, secundum suam virtutem :

45 Et dare in templum thesaurum operum sacrum auri mnas duodecim millia, & mnas argenti quinque millia, & stolas sacerdotales centum.

46 Et habitaverunt Sacerdotes & Levitæ, & qui exierant de plebe, in Ierusalem & in regione, & sacri cantores, & ostiarii, & omnis Israel in regionibus suis.

47 Instante autem septimo mense, cumque essent filii Israel unusquisque in suis rebus, convenerunt unanimes in atrium, quod erat ante januam Orientalem.

48 Et stantes Iesus filius Iosedec & fratres ejus sacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel & hujus fratres, paraverunt altare,

49 Ut offerrent super illud holocaustomata, secundum quæ in libro Moyfi hominis Dei scripta sunt.

50 Et convenerunt ibi ex aliis nationibus terræ, & erexerunt sacrarium in loco suo omnes gentes terræ, & offerebant hostias, & holocaustomata Domino matutina.

51 Et egerunt scenopegiam & diem solemnem, sicut præceptum est in lege : & sacrificia quotidie, sicut oportebat.

52 Et post hæc oblationes institutas, & hostias sabbatorum, & neomeniarum, & dierum solemnum omnium sanctificationum.

53 Et quotquot vovebant Domino à neomenia septimi mensis, ceperunt hostias offerre Deo, & templum Domini nondum erat ædificatum.

54 Et dederunt pecuniam lapidariis & fabris, & potum & pabula, cum gaudio.

55 Et dederunt carra Sidoniis & Tyriis, ut transveherent illis de Libano trabes cedrinæ, & facerent rates in Ioppe portu, secundum decretum quod scriptum

erat eis à Cyro rege Persarum.

56 Et in secundo anno venientes in templum Dei in Ierusalem, mense secundo, inchoavit Zorobabel filius Salathiel, & Iosue filius Iosedec, & fratres ipsorum, & sacerdotes & Levitæ, & omnes qui venerant de captivitate in Ierusalem :

57 Et fundaverunt templum Dei, novilunio secundi mensis secundi anni cum venissent in Iudæam & Ierusalem.

58 Et statuerunt Levitas à viginti annis, super opera Domini : & stetit Iesus & filius ejus, & fratres omnes Levitæ conspicientes, & executores legis, facientes opera in domo Domini.

59 Et steterunt sacerdotes habentes stolas cum tubis : & Levitæ filii Asaph, habentes cymbala,

60 Collaudantes Dominum, & benedicentes secundum David regem Israel :

61 Et cantabant canticum Domino, quoniam dulcedo ejus, & honor in sæcula super omnem Israel.

62 Et omnis populus tuba cecinerunt, & proclamaverunt voce magna, collaudantes Dominum in suscitatione domus Domini.

63 Et venerunt ex sacerdotibus & Levitis, & præsidentibus secundum pagos senioribus, qui viderant pristinam domum,

64 Et ad hujus ædificationem cum clamore & planctu magno, & multi cum tubis & gaudio magno :

65 In tantum ut populus non audiret tubas propter planctum populi. Turba enim erat tubis canens magnificè, ita ut longè audiretur.

66 Et audierunt inimici tribus Iudæ, & Benjamin, & venerunt scire quæ esset vox tubarum.

67 Et cognoverunt quoniam qui erant ex captivitate, ædificant templum Domino Deo Israel.

68 Et accedentes ad Zorobabel & Ism, præpositos pagorum, dixerunt eis : Ædificabimus una vobiscum.

69 Similiter enim audivimus Dominum vestrum, & ipsi pariter incedimus à diebus Asbazaeth regis Assyriorum, qui transmi-gravit nos huc.

70 Et dixit illis Zorobabel, & Iesus, & principes pagorum Israel,

71 Non est nobis & vobis ædificare domum Dei nostri ; nos enim soli ædificabimus Domino Israel, secundum ea quæ præcepit nobis Cyrus rex Persarum.

72 Gentes autem terræ incumbentes his qui sunt in Iudæa, & levantes opus ædificationis & insidias, & populos adducentes prohibebant eos ædificare.

73 Et aggressuras exercentes impediunt ne consummaretur ædificium omni tempore vitæ Cyri regis, & protraxerunt structuram per biennium usque ad Darii regnum.

C A P V T VI.

Iudæi, annuente Darii, templum Dei extruunt in Ierusalem.

1 IN secundo autem anno regni Darii prophetavit Aggeus & Zacharias

Elias filius Addin propheta apud Iudæam & Ierusalem in nomine Dei Israel super eos :

2 Tunc stans Zorababel filius Salathiel, & Iesus filius Iosedec, inchoaverunt ædificare domum Domini, quæ est in Ierusalem :

3 Cum adessent eis Propheta Domini, & adjuvarent eos. In ipso tempore venit ad illos Sifennes subregulus Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanes, & sodales ejus,

4 Et dixerunt eis, Quo præcipiente vobis domum hanc ædificatis, & tectum istud, & alia omnia perficitis? & qui sunt structores qui hæc ædificant?

5 Et habuerunt gratiam visitatione facta super eos, qui erant ex captivitate à Domino seniores Iudæorum.

6 Et non sunt impediti ædificare, donec significaretur Dario de omnibus istis, & responsum acciperetur.

7 Exemplum epistolæ, quam miserunt Dario, S I S E N N E S, subregulus Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanes, & sodales ejus in Syria & Phœnice præfides, regi Dario salutem.

8 Omnia nota sint Domino regi, quod cum venissemus in regionem Iudææ, & introissemus in Ierusalem, invenimus ædificantes domum Dei magnam :

9 Et templum ex lapidibus politis, & magnis & pretiosis materiis in parietibus,

10 Et opera illa instanti fieri, & suffragare, & prosperare in manibus eorum, & in omni gloria, quam diligentissime perfici.

11 Tunc interrogavimus seniores, dicentes : Quo permittente vobis ædificatis domum istam, & opera hæc fundatis?

12 Ideo autem interrogavimus eos, ut notum faceremus tibi homines & præpositos, & nomen scripturam præpositorum postulavimus illos.

13 At illi responderunt nobis, dicentes : Nos sumus servi Domini, qui fecit cælum & terram,

14 Et ædificabatur hæc domus ante annos istos multos à rege Israel magno & fortissimo, & consummata est.

15 Et quoniam patres nostri exacerbantes erant & peccaverunt in Deum Israel, tradidit eos in manus Nabuchodonosor regis Babylonis, regis Chaldæorum.

16 Et domum istam demolientes incenderunt, & populum captivum duxerunt in Babylonem.

17 In primo anno regnante Cyro rege Babylonis, scripsit Cyrus rex domum hanc ædificare.

18 Et illa sacra vasa aurea & argentea quæ extulerat Nabuchodonosor de domo quæ est in Ierusalem, & consecraverat ea in suo templo, rursus protulit ea Cyrus rex de templo quod erat in Babylonia, & tradidit Zorababel & Salmanasaro subregulo :

19 Et præceptum est eis ut offerrent hæc vasa, & reponerent in templo quod erat in Ierusalem, & ipsum templum Dei ædificare in loco suo.

20 Tunc Salmanasarus subiecit fundamenta domus Domini, quæ est in Ierusalem : & exinde usque nunc ædificatur, & non accepit consummationem.

21 Nunc ergo si iudicatur à te ô rex, perquiratur in regalibus bibliothecis Cyri regis, quæ sunt in Babylonia.

22 Et si inventum fuerit consilio Cyri regis ceptam esse structuram domus Domini, quæ est in Ierusalem, & iudicatur à Domino rege nostro, scribat de his nobis.

23 Tunc Darius rex præcepit inquiri in Bibliothecis : & inventus est in Ecbarhanis oppido, quod est in media regione, locus unus, in quo scripta erant ista :

24 A N N O primo regnante Cyro, rex Cyrus præcepit domum Domini quæ est in Ierusalem ædificare, ubi incendebant igni assiduo,

25 Cujus altitudo sit cubitorum decem, & latitudo cubitorum sexaginta, quadrum lapidibus politis tribus, & meniano ligneo ejusdem regionis, & meniano uno novo, & impendia dari de domo Cyri regis :

26 Et sacra vasa domus Domini tam aurea quam argentea, quæ extulit Nabuchodonosor in domum Domini, quæ est in Ierusalem, ubi erant posita, ut ponantur illic.

27 Et præcepit curam agere Sifennem subregulum Syriæ & Phœnicis, & Satrabuzanem, & sodales ejus, & qui ordinati erant in Syria & Phœnice præfides, ut abstinerent se ab eodem loco.

28 Et ego quoque præcepi in totum ædificare : & prospexi, ut adjuvent eos qui sunt ex captivitate Iudæorum, donec consummetur templum ædis Domini :

29 Et à vexatione tributorum Coelesyriæ & Phœnicis, diligenter quantitatem dari his hominibus ad sacrificium Domini Zorababel præfecto, ad tauros, & arietes, & agnos.

30 Similiter autem & frumentum, & sal, & vinum, & oleum instanti per singulos annos, prout sacerdotes qui sunt in Ierusalem, dictaverunt consumi quotidie, sine ulla dilatione,

31 Ut offerantur libationes summo Deo pro rege & pueris ejus, & orent pro ipsorum vita :

32 Et denuntietur, ut quicumque transgressi fuerint aliquid ex his quæ scripta sunt, aut spreverint, accipiantur lignum de suis propriis, & suspendantur, & bona ipsorum regi ascribantur.

33 Propterea & Dominus, cuius non en invocatum est ibi, exterminet omnem regem & gentem, qui manum suam extenderit prohibere, aut male tractare domum Domini illam quæ est Ierusalem.

34 Ego Darius rex decrevi quam diligentissime secundum hæc fieri.

CAPUT VII.

Domus Dei extructa dedicatur & consecratur, in eaque festum Azymorum celebratur.

1 Tunc Sifennes subregulus Coelesyriæ & Phœnicis, & Satrabuzanes,

& sodales, obsecuti his quæ à Dario rege erant decreta.

2 Insistebant sacrosanctis operibus diligentissime, cooperantes cum senioribus Iudæorum principes Syriæ.

3 Et prosperata sunt sacrosancta opera prophetantibus Aggæo & Zacharia prophetis.

4 Et consummaverunt omnia per præceptum Domini Dei Israel, & ex consilio Cyri, & Darii, & Artaxerxis regis Persarum.

5 Et consummata est domus nostra usque ad tertiam & vigesimam diem mensis Adar, sexto anno Darii regis.

6 Et fecerunt filii Israel & sacerdotes & Levitæ, & cæteri qui erant ex captivitate, qui appositum sunt secundum ea quæ scripta sunt in libro Moyfi:

7 Et obtulerunt in dedicationem templi Domini, tauros centum, arietes ducentos, agnos quadringentos;

8 Et hœdos pro peccatis universi Israel, duodecim, secundum numerum tribuum Israel.

9 Et steterunt sacerdotes & Levitæ amicti stolis per tribus, super omnia opera Domini Dei Israel, secundum librum Moyfi, & ostiarii per singulas januas.

10 Et egerunt filii Israel cum his qui erant ex captivitate, illud Phasæ quarta decima luna mensis primi, quando sanctificari sunt sacerdotes & Levitæ.

11 Omnes filii captivitatis non sunt simul sanctificati, quia Levitæ omnes simul sanctificati sunt.

12 Et immolaverunt Phasæ universi filii captivitatis, fratribus suis sacerdotibus, & sibi metipsis.

13 Et manducaverunt filii Israel, qui erant ex captivitate, omnes qui remanebant ab omnibus execrationibus gentium terræ quærentes Dominum,

14 Et celebraverunt diem festum azymorum, septem diebus epulantes in conspectu Domini,

15 Quoniam convertit consilium regis Assyriorum in eos, confortare manus eorum ad opera Domini Dei Israel.

C A P V T V I I I.

Ascendenti Esdra à Babylonia Ierosolymam traduntur Artaxerxis litteræ, quæ beneficia Iudæis præstata continent: recensentur qui simul ascenderunt, & auro ac argento sacerdotibus commissio, Esdras, facta oratione, commonet populum ad poenitentiam, quod ab alienigenis se non separassent.

ET post hunc regnante Artaxerxe Persarum rege, accessit Esdras filius Azariæ, filii Helcizæ, filii Solome,

2 Filii Sadoc, filii Achitob, filii Ameri, filii Azahel, filii Bocci, filii Abisue, filii Phinees, filii Eleazari, filii Aaron primi sacerdotis:

3 Hic Esdras ascendit de Babylonia, cum esset scriba & ingeniosus in lege Moyfi, quæ data est à Domino Deo Israel docere & facere.

4 Et dedit ei rex gloriam, quod invenisset gratiam in omni dignitate & desiderio in conspectu ejus.

5 Et ascenderunt simul cum ipso ex filiis Israel, & sacerdotibus, & Levitis, & sacris cantoribus templi, & ostiariis, & servis templi in Ierosalem.

6 Anno septimo regnante Artaxerxe, in quinto mense, hic annus septimus est regni, exeuntes de Babylonia novilunio quinti mensis,

7 Venerunt Ierosolymam juxta præceptum illius, secundum prosperitatem itineris à Domino ipsorum datam eis.

8 In his enim Esdras magnam disciplinam obtinebat, ne præmitteret quidquam eorum, quæ essent ex lege Domini & præceptis, & docendo universum Israel omnem justitiam & iudicium,

9 Accedentes autem, qui scribebant scriptæ Artaxerxis regis, tradiderunt scriptum quod obvenerat ab Artaxerxe rege ad Esdras sacerdotem, & lectorem legis Domini, cujus exemplum subiectum est.

10 R E X Artaxerxes Esdræ sacerdoti, & lectori legis Domini salutem.

11 Humanior ego judicans in beneficiis, præcepi eis qui desiderant ex gente Iudæorum, sua sponte, & ex sacerdotibus & Levitis, qui sunt in regno meo, comitari tecum in Ierosalem.

12 Si qui ergo cupiunt ire tecum, conveniant, & proficiantur, sicut placuit mihi & septem amicis meis consiliariis,

13 Ut visitent ea quæ aguntur secundum Iudæam & Ierosalem, observantes sicut habes in lege Domini,

14 Et ferant munera Domino Deo Israel, quæ vovi ego & amici Ierosalem, & omnè aurum & argentum, quod inventum fuerit in regione Babyloniæ Domino in Ierosalem cum illo,

15 Quod est donatum pro ipsa gente in templum Domini, eorum quod est in Ierosalem, ut colligatur hoc aurum & argentum ad tauros, & arietes, & hœdos, & quæ his sunt congruentia,

16 Et offerant hostias Domino super altare Domini ipsorum quod est in Ierosalem.

17 Et omnia quæcumque volueris cum fratribus tuis facere auro & argento, perfice pro voluntate tua, secundum præceptum Domini tui:

18 Et sacrosancta vasa, quæ data sunt tibi ad opera domus Domini Dei tui, quæ est in Ierosalem:

19 Et cætera quæcumque tibi subvenerint ad opera templi Dei tui, dabis de regali gazophylacio:

20 Cum volueris cum fratribus tuis facere auro & argento, perfice secundum voluntatem Domini.

21 Ego quidem rex Artaxerxes præcepi custodibus thesaurorum Syriæ & Phœnicis, ut quæcumque scripserit Esdras sacerdos, & lector legis Domini, diligenter detur ei usque ad argenti talenta centum, similiter & auri:

22 Et usque ad frumenti modios centum, & vini amphoras centum, & alia quæcumque abundant sine taxatione.

23 Omnia secundum legem Dei fiant Deo altissimo

altissimo : ne forte exurgat ira in regno regis , & filii , & filiorum ejus.

24 Vobis autem dicitur , ut omnibus sacerdotibus & Levitis , & sacris cantoribus , & iervis templi , & scribis templi hujus ,

25 Nullum tributum , neque ulla alia indictio irrogetur , nec habeat quisquam potestatem obicere eis quidquam.

26 Tu autem Esdras secundum sapientiam Dei , constitue judices & arbitros in tota Syria , & Phœnice : & omnes qui legem Dei tui noverunt , doce :

27 Ut quorum transgressi fuerint legem diligenter plectantur , sive morte , sive cruciatu , sive etiam pecuniæ multatione vel abductione.

28 Et dixit Esdras scriba : Benedictus Deus patrum nostrorum , qui dedit hanc voluntatem in cor regis , clarificare domum suam quæ est in Ierusalem ,

29 Et ne honorificavit in conspectu regis & consiliariorum & amicorum , & purpuratorum ejus.

30 Et ego constans animo factus sum secundum opitulationem Domini Dei mei , & congregavi ex Israel viros , ut simul ascenderent mecum.

31 Et hi sunt præpositi secundum suas patrias , & principatus portionales , eorum qui mecum ascenderunt de Babylonia in regno Artaxerxis

32 Et ex filiis Phares , Gersomus : ex filiis Siemarith , Armenus : filiorum David , Acchus filius Secilizæ ;

33 Ex filiis Phares , Zacharias , & cum eo reversi sunt viri centum quinquaginta :

34 Ex filiis ductoris Moabilionis Zareï , & cum ipso viri ducenti quinquaginta.

35 Ex filiis Zachnes , Iechonias Zecholei , & cum ipso viri ducenti quinquaginta.

36 Ex filiis Sala , Maalias Goiholizæ , & cum ipso viri septuaginta :

37 Ex filiis Saphatizæ , Zarias Micheli , & cum ipso viri octoginta :

38 Ex filiis Iob , Abdias Ieheli , & cum ipso viri ducenti duodecim :

39 Ex filiis Baniæ , Salimoth , filius Iosaphiæ , & cum ipso viri centum sexaginta :

40 Ex filiis Beer , Zacharias Bebei , & cum ipso viri ducenti octo.

41 Ex filiis Ezead , Ioannes Eccetan , & cum ipso viri centum decem :

42 Ex filiis Adonicam ipsis postremis , & hæc sunt nomina eorum : Eliphalam filius Gebel , & Semelaz , & cum ipso viri septuaginta.

43 Et congregavi eos ad fluvium qui dicitur Thia , & metari fuimus illic triduo , & recognovi eos.

44 Et ex filiis sacerdotum & Levitarum non inveni illic.

45 Et misi ad Eleazarum , & Ecclon , & Masman , & Maloban , & Enaathan , & Samea , & Ioribum , Nathan , Enuagam , Zachariam , & Mosolamum , ipsos ductores & peritos :

46 Et dixi eis ut venirent ad Loddeum , qui erat apud locum gazophilacii.

47 Et mandavi eis ut dicerent Loddeo ,

& fratribus ejus , & illis qui erant in gazophilacio , ut mitterent nobis eos qui sacerdotio fungerentur in domo Domini Dei nostri :

48 Et adduxerunt nobis secundum manum validam Domini Dei nostri viros peritos : ex filiis Moholi filii Levi , filii Israël , Sebeiam , & filios & fratres , qui erant decem & octo :

49 Asbiam , & Amin ex filiis filiorum Chananzî , & filii eorum viri viginti.

50 Et ex his qui templo serviebant , quos dedit David , & ipsi principes ad operationem , Levitis templo servantium ducenti viginti. Omnia nomina significata sunt in scripturis.

51 Et vovi illic jejunium juvenibus in conspectu Dei , ut quærerem ab eo bonum iter nobis , & qui nobiscum erant , & filiis , & pecoribus , propter insidias.

52 Erubui enim petere à rege pedites , & equites in comitatu , tutelæ gratia , contra adversarios nostros.

53 Diximus enim regi , quoniam virtus Domini erit cum eis qui inquirunt eum in omni affectu.

54 Et iterum deprecati sumus Dominum Deum nostrum secundum hæc : quem & propitium habuimus , & compotes facti sumus in Deo nostro.

55 Et separavi ex plebis præpositis , & sacerdotibus templi , viros duodecim , & Sedebiam , & Afannam , & cum eis ex fratribus eorum viros decem :

56 Et appendi eis aurum & argentum & vasa sacerdotalia domus Dei nostri , quæ donaverat rex , & consilarii ejus , & principes , & omnis Israël.

57 Et cum appendissem , tradidi argentum talenta centum quinquaginta , & vasa argentea talentorum centum , & auri talenta centum.

58 Et vasorum aureorum septies viginti , & vasa ærea de bono æramento splendentia , duodecim , auri speciem reddentia ,

59 Et dixi eis : Et vos sancti estis Domino , & vasa sunt sancta , & aurum , & argentum votum est Domino Deo patrum nostrorum.

60 Vigilate & custodite , donec tradatis ea plebis præpositis , & sacerdotibus & Levitis , & principibus civitatum Israël , in Ierusalem , in pastophorio domus Dei nostri.

61 Et hi qui susceperunt sacerdotes & Levitæ aurum & argentum & vasa , intulerunt in Ierusalem in templum Domini.

62 Et promovimus à fluvio Thia , die duodecimo mensis primi , usquequo introivimus in Ierusalem.

63 Et cum factus fuisset tertius dies , quarta autem die ponderatum aurum , & argentum traditum est in domo Domini Dei nostri , Marimoth filio Iori sacerdoti.

64 Et cum ipso erat Eleazar filius Phinees , & erant cum ipsis Iosadus filius Iesu , & Medias , & Banni filius Levitæ : ad numerum , & ad pondus universa.

65 Et scriptum est pondus ipsorum eadem hora.

66 Qui autem venerunt ex captivitate, obtulerunt sacrificium Domino Deo Israël tauros duodecim pro omni Israël, arietes octoginta sex.

67 Agnos septuaginta duos, hircos pro peccato duodecim, & pro salute vaccas duodecim, omnia in sacrificium Domini.

68 Et relexerunt præcepta regis regalibus dispensatoribus & subregulis Cœlesyriæ & Phœnicis: & honorificaverunt gentem & templum Domini.

69 Et consummatis his, accesserunt ad me præpositi, dicentes: Non segregaverunt genus Israël, & principes, & sacerdotes, & Levitæ.

70 Et alienigenæ gentes & nationes terræ immunditias suas à Chananæis, & Hethæis, & Pherezæis, & Jebuzæis, & Moabitibus, & Agyptiis, & Idumæis.

71 Coniuncti enim sunt filiabus eorum & ipsi, & filii eorum, & mistum est semen sanctum alienigenis gentibus terræ: & participes erant præpositi, & magistratus, iniquitatis ejus ab initio ipsius regni.

72 Et mox ut audiivi ista, conscidi vestimenta & sacram tunicam: & lacerans capillos capitis, & barbam, sedi dolens & inestus.

73 Et convenerunt quotquot tunc movebantur in verbo Domini Dei Israël, ad me lugentem super iniquitatem istam, & sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum,

74 Et confurgens à jejuniis, conscissa habens vestimenta & sacram tunicam, in geniculans, & extendens manus ad Dominum,

75 Dicebam: Domine confusus sum, & reveritus sum ante faciem tuam.

76 Peccata enim nostra multiplicata sunt super capita nostra, & iniquitates nostræ exaltatæ sunt usque ad cælum.

77 Quoniam à temporibus patrum nostrorum sumus in magno peccato, usque ad diem hunc.

78 Et propter peccata nostra, & patrum nostrorum, sumus traditi cum fratribus nostris, & cum sacerdotibus nostris, regibus terræ in gladium & captivitatem & depredationem, cum confusione usque in hodiernum diem.

79 Et nunc quantum est hoc quod contigit nobis misericordia abs te Domine Deus, & relinque nobis radicem & nomen in locum sanctificationis tuæ.

80 Detegere luminare nostrum in domo Domini Dei nostri, dare nobis cibum in omni tempore servitutis nostræ.

81 Et cum serviremus, non fuimus derelicti à Domino Deo nostro: sed constituit nos in gratia, ponens nobis reges Persarum dare cibum,

82 Et clarificare templum Domini Dei nostri, & ædificare deserta Sion, dare nobis stabilitatem in Judæa & Ierusalem.

83 Et nunc quid dicimus Domine habentes hæc? Transgressi enim sumus præcepta tua, quæ dedisti in manus puerorum tuorum prophetarum,

84 Dicent: Quoniam terra, in quam in-

troistis possidere hereditatem ejus, terra polluta est coinquinationibus alienigenarum terræ, & immunditiæ eorum repleverunt eam totam immunditia sua.

85 Et nunc filias vestras non conjungetis filiis eorum, & filias eorum non accipietis filiis vestris,

86 Et non inquiretis pacem habere cum illis omni tempore, ut invalescentes manducetis optima terræ, & hereditatem distribuatis filiis vestris usque in ævum.

87 Et quæ contingunt nobis, omnia sunt propter opera nostra maligna, & magna peccata nostra.

88 Et dedisti nobis talem radicem & rursum reversi sumus transgredi legitima tua, ut commisceremur immunditiæ alienigenarum gentium terræ hujus.

89 Nonne irasceris nobis perdere nos, quoadusque non relinquatur radix & nomen nostrum?

90 Domine Deus Israël verax es. Derelicta est enim radix usque in hodiernum diem.

91 Ecce nunc sumus in conspectu tuo in iniquitatibus nostris. Non est enim adhuc stare ante te in his.

92 Et cum adorando confiteretur Esdras, fletus, humi prostratus ante templum, congregati sunt ante eum ex Ierusalem turba magna valde, viri & mulieres & juvenes, & juvenulæ. Fletus enim erat magnus in ipsa multitudine.

93 Et cum clamasset Iechonias Ieheli ex filiis Israël, dixit Esdras: Nos in Dominum peccavimus, quod collocavimus nobis in matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus terræ.

94 Et nunc es super omnem Israël. In his ergo sit iusjurandum à Domino, expellere omnes uxores nostras quæ ex alienigenis sunt cum filiis earum.

95 Sicut tibi decretum est à majoribus secundum legem Domini exurgens explica.

96 Ad te enim spectat negotium & nos tecum sumus: viriliter fac.

97 Et exurgens Esdras adjuravit principes sacerdotum & Levitas, & omnem Israël, facere secundum hæc: & juraverunt.

C A P V T IX.

Jubentur abjicere uxores alienigenas cum filiis, & recensentur qui ex sacerdotibus ac Levitis juncti illis erant. Esdras legit legem Domini coram populo: quibus peractis, jubentur us ad propria disgressi, latum diem agant.

1 **E**T exurgens Esdras ab ante atrium templi, abiit in pastophorium Ionathæ filii Nafabi.

2 Et hospitatus illic non gustavit panem nec aquam bibit, super iniquitatem multitudinis.

3 Et facta est prædicatio in omni Judæa & in Ierusalem omnibus qui erant ex captivitate in Ierusalem congregati,

4 Ut quicumque non occurrerit biduo vel triduo diei, secundum iudicium assidentium seniorum, tollerentur facultates suæ, & ipse alienus judicaretur à multitudine captivitatis.

5 Et congregati sunt omnes qui erant ex tribus

tribu Iuda, & Benjamin in tribus diebus in Ierusalem, hic mensis est nonus, dies mensis vigesimus.

6 Et sedit omnis multitudo in area templi, tremantes, propter hyemem presentem.

7 Et exurgens Eldras, dixit illis: Vos inique fecistis collocantes vobis in matrimonium uxores alienigenas, ut adderetis ad peccata Israël.

8 Et nunc date confessionem, & magnificentiam Domino Deo patrum nostrorum,

9 Et perficite voluntatem ipsius, & discedite à gentibus terræ, & ab uxoribus alienigenis.

10 Et clamavit omnis multitudo, & dixerunt voce magna: Sicut dixisti, faciemus.

11 Sed quoniam multitudo magna est, & tempus hybernium, & non possumus insubfidiatu stare: & hoc opus non est nobis unius diei, neque bidui: multum enim in his peccavimus:

12 Sicut prepositi multitudinis, & omnes qui nobiscum inhabitant, & quotquot habent uxores apud se alienigenas,

13 Et assistant accepto tempore ex omni loco presbyteri, & iudices, usquequo solvant iram Domini negotii huius.

14 Ionathas autem filius Ezeli, & Ozias Thecam susceperunt secundum hæc: & Borsoramus, & Levis & Sabbathæus simul cooperati sunt cum illis.

15 Et steterunt secundum hæc omnia universi qui erant ex captivitate.

16 Et elegit sibi viros Eldras sacerdos principes magnos de patribus eorum secundum nomina: & confederunt novilunio mensis decimi examinare negotium istud.

17 Et determinatum est de viris qui habebant uxores alienigenas, usque ad neomeniam primi mensis:

18 Et inventi sunt ex sacerdotibus permixti qui habebant alienigenas uxores.

19 Ex filiis Iesu filii Iosedec, & fratribus ejus: Maseas, & Eliozerus, & Ioribus, & Ioadeus,

20 Et iniecerunt manus ut expellerent uxores suas: & ad litandum in exorationem, arietem pro ignorantia sua.

21 Et ex filiis Semmeri: Maseas & Esse & Ieelech, Azarias.

22 Et ex filiis Fosere: Limosias, Hismacnis, & Nathanee, Iussio, Reddus, & Thallas.

23 Et ex Levitis: Iorabbus, & Semeis, & Colnis, & Calitas, & Facteas, & Colvas, & Elionas.

24 Et ex sacris cantoribus, Eliasib, Zaccarus.

25 Et ex ostiariis: Salumus, & Tolbanes.

26 Et ex Israël: ex filiis Foro, Ozi, & Remias, & Geddias, & Melchias, & Michelus, Eleazarus, & Iannemebias, & Bannas.

27 Et ex filiis Iolamam: Chamas, & Zacharias, & Iezrelus, & Ioddus & Eximoth, & Helias.

28 Et ex filiis Zachom: Eliadas, & Lia-

sumus, Zochias & Larimoth, & Zabdis, & Thebedias.

29 Et ex filiis Zebes: Ioannes, & Ananias, & Zabdias, & Emeus.

30 Et ex filiis Banni: Olamus, & Maluchus, & Ieddeus, & Iasub, & Azabus, & Ierimoth.

31 Et ex filiis Addin: Naathus, & Moosias, & Caleus, & Raanas, Maaseas, Mathathias & Beseel, & Bonous, & Manasses.

32 Et ex filiis Nuæ: Noneas, & Aseas, & Melchias, & Sameas, & Simon, Benjamin, & Malchus, & Marras.

33 Et ex filiis Asom: Carianeus, Mathathias, & Bannus, & Eliphalach, & Manasses, & Semei.

34 Et ex filiis Banni: Ieremias, & Mozdias, & Abramus, & Iohel, & Baneas, & Pelias, & Ionas, & Marimoth, & Eliasib, & Mathaneus, & Eliasis, & Orizas, & Dielus, & Semedius, & Zambris, & Iosephus.

35 Et ex filiis Nobei: Idelus & Mathathias, & Sabadus, & Zecheda, Sedmi, & Iessei, Baneas.

36 Omnes isti conjunxerunt sibi uxores alienigenas, & dimiserunt eas cum filiis.

37 Et inhabitaverunt sacerdotes & Levitæ, & qui erant ex Israël, in Ierusalem, & in tota una regione, novilunio mensis septimi. Et erant filii Israël in commemorationibus suis.

38 Et congregata est omnis multitudo simul in aream, quæ est ab Oriente portæ sacræ:

39 Et dixerunt Eldras pontifici & lectori, ut afferret legem Moysi, quæ tradita est à Domino Deo Israël.

40 Et attulit Eldras Pontifex legem omnī multitudini eorum, à viro usque ad mulierem, & omnibus sacerdotibus, audire legem novilunio mensis septimi.

41 Et legebat in area, quæ est ante sacram portam templi, à prima luce usque ad vesperam, coram viris & mulieribus. Et dederunt omnes sensum ad legem.

42 Et stetit Eldras sacerdos, & lector legis, super ligneum tribunal quod fabricatum erat.

43 Et steterunt ad eum Mathathias, & Samus, Ananias, Azarias, Vrias, Ezechias, & Balsarus ad dexteram:

44 Et ad sinistram Faldens, Misael, Malachias, Abussthas, Sabus, Nabadias, & Zacharias.

45 Et assumpsit Eldras librum coram omnī multitudine: præsidebat enim in gloria in conspectu omnium.

46 Et cum absolvisset legem, omnes erecti steterunt: & benedixit Eldras Dominum Deum altissimum, Deum Sabaoth omnipotentem.

47 Et respondit omnis populus: Amen. Et elevatis sursum manibus procidentes in terram, adoraverunt Dominum.

48 Iesus, & Banaeus, & Sarebias, & Iaddimus, & Accubus, & Sabbathæus, & Calithes, & Azarias, & Ioradus, & Ananias, & Philias Levitæ.

49 Qui docebant legem Domini, & in multitudine legebant legem Domini, & præferebant singuli eos, qui intelligebant lectionem.

50 Et dixit Atharathes Esdræ pontifici & lectori, & Levitis qui docebant multitudinem,

51 Dicens, Dies hic sanctus est Domino. Et omnes flebant, cum audissent legem,

52 Et dixit Esdras, Digressi ergo manducate pinguißima quæque, & bibite dulcissima quæque, & muite munera his qui non habent.

53 Sanctus enim est hic dies Domini, & nolite mœsti esse. Dominus enim clarificabit vos.

54 Et Levitæ denuntiabant in publico omnibus, dicentes: Dies hic sanctus est, nolite mœsti esse,

55 Et abierunt omnes manducare, & bibere, & epulari, & dare munera his qui non habebant, ut epularentur. Magnificè enim sunt exaltati verbis quibus edocti sunt.

56 Et congregati sunt universi in Ierusalem celebrare lætitiā, secundum testamentum Domini Dei Israël.

LIBER ESDRÆ

Q V A R T V S.

C A P V T P R I M V M.

Mittitur Esdras à Domino multa ingratis Iudæis exhibita beneficia exprobraturus.

1 **L**iber Esdræ prophætæ secundus, filii Sarei, filii Azarei, filii Helciæ, filii Sadaniæ, filii Sadoch, filii Achitob,

2 Filii Achiz, filii Phinees, filii Heli, filii Ameriæ, filii Asiel, filii Marimoth, filii Arna, filii Oziæ, filii Borith, filii Abisei, filii Phinees, filii Eleazar,

3 Filii Aaron ex tribu Levi, qui fuit captivus in regione Medorum, in regno Artaxerxis regis Persarum.

4 Et factum est verbum Domini ad me dicens,

5 Vade, & nuncia populo meo facinoræ ipsorum & filiis eorum iniquitates, quas in me admiserunt, ut nuntient filiis filiorum.

6 Quia peccata parentum ipsorum in illis creverunt. Obliti enim mei sacrificaverunt diis alienis.

7 Nonne ego eduxi eos de terra Ægypti de domo servitutis? Ipsi autem irritaverunt me, & consilia mea spreverunt.

8 Tu autem excute comam capitis tui, & projice omnia mala super illos: quoniam non obedierunt legi meæ. Populus autem est indisciplinatus.

9 Usquequo eos sustinebo, quibus tanta beneficia contuli?

10 Reges multos propter eos subverti. Pharaonem cum pueris suis, & omnem exercitum eius percussi.

11 Omnes gentes à facie eorum perdididi, & in Oriente provinciarum duarum populos

Tyri & Sydonis dissipavi, & omnes adversarios eorum interfeci.

12 Tu verò loquere ad eos, dicens: Hæc dicit Dominus.

13 Nempè ego vos per mare transieavi, & plateas vobis initio munias exhibui: ducem vobis dedi Moysen, & Aaron sacerdotem;

14 Lucem vobis per columnam ignis præstiti, & magna mirabilia feci in vobis: vos autem mei obliti estis, dicit Dominus.

15 Hæc dicit Dominus omnipotens: Coturnix vobis in signo fuit, castra vobis ad tutelam dedi, & illic murmurastis;

16 Et non triumphastis in nomine meo de perditione inimicorum vestrorum, sed adhuc nunc usque murmurastis.

17 Vbi sunt beneficia quæ præstiti vobis? Nonne in deserto cum esuriretis, proclamastis ad me,

18 Dicentes: Vt quid nos in desertum istud adduxisti interficere nos? melius nobis fuerat servire Ægyptiis, quam mori in deserto hoc.

19 Ego dolui gemitus vestros, & dedi vobis manna in escam. Panem Angelorum manducastis.

20 Nonne cum sitiretis, petram excidi, & fluxerunt aquæ in saturationem? propter æstus foliis arborum vos texi.

21 Divisi vobis terras pingues: Chananzæos, & Pherezæos, & Philisthæos à facie vestra projeci: quid faciam vobis adhuc: dicit Dominus?

22 Hæc dicit Dominus omnipotens, in deserto cum essetis in flumine Amorrhæo sitientes, & blasphemantes nomen meum,

23 Non ignem vobis pro blasphemis dedi, sed mittens lignum in aquam, dulce feci flumen.

24 Quid tibi faciam Iacob? Noluisti obedire Iuda. Transferam me ad alias gentes, & dabo eis nomen meum, ut custodiant legitima mea.

25 Quoniam me dereliquistis, & ego vos derelinquam. Perentibus vobis à me misericordiam, non miserebor.

26 Quando invocabitis me, ego non exaudiam vos. Maculastis enim manus vestras sanguine, & pedes vestri impigri sunt ad committenda homicidia.

27 Non quasi me dereliquistis, sed vos ipsos, dicit Dominus.

28 Hæc dicit Dominus omnipotens, Nonne ego vos rogavi, ut pater filios, & ut mater filias, & ut nutrix parvulos suos,

29 Ut essetis mihi in populum, & ego vobis in Deum, & vos mihi in filios, & ego vobis in patrem?

30 Ita & vos collegi, ut gallina pullos suos sub alas suas. Modo autem quid faciam vobis? Projiciam vos à facie mea:

31 Oblationem cum mihi attuleritis, avertam faciem meam à vobis. Dies enim festos vestros, & neoménias, & circumcisiones repudiavi.

32 Ego misi pueros meos prophetas ad vos, quos acceptos interfecistis, & laniastis corpora eorum, quorum sanguinem exquisitam, dicit Dominus.

33 Hæc

33 Hæc dicit Dominus omnipotens, Dominus vestra deserta est: Projiciam vos sicut ventus stipulam,

34 Et filii procreationem non facient: quoniam mandatum meum neglexerunt, & quod malum est coram me fecerunt.

35 Tradam domos vestras populo venienti, qui me non audientes credunt: quibus signa non ostendi, facient quæ præcepi.

36 Prophetas non viderunt, & memorabuntur iniquitatum eorum.

37 Testor populi venientis gratiam, cujus parvuli exultant cum lætitia, me non videntes oculis carnalibus, sed spiritu credentes quæ dixi.

38 Et nunc frater aspice, quæ gloria: & vide populum venientem ab Oriente,

39 Quibus dabo ducatum Abraham, Isaac & Iacob, & Osee, & Amos, & Michæ, & Ioël, & Abdæ, & Ionæ,

40 Et Nahum, & Habacuc, Sophoniæ, Aggæi, Zachariæ, & Malachiæ, qui & Angelus Domini vocatus est.

C A P V T II.

Synagoga sub figura matris revocatur à malis suis ad vitam rectiorem.

HÆC dicit Dominus: Ego eduxi populum istum de servitute, quibus mandata dedi per pueros meos prophetas, quos audire noluerunt, sed irrita fecerunt mea consilia.

2 Mater quæ eos generavit, dicit illis, Ite filii, quia ego vidua sum & derelicta.

3 Educavi vos cum lætitia, & amisi vos cum luctu & tristitia, quoniam peccastis coram Domino Deo vestro, & quod malum est coram eo fecistis.

4 Modo autem quid faciam vobis? ego vidua sum & derelicta: ite filii, & petite à Domino misericordiam.

5 Ego autem te pater testem invoco super matrem filiorum, qui noluerunt testamentum meum servare,

6 Ut des eis confusionem, & matrem eorum in direptionem, ne generatio eorum fiat.

7 Dispergantur in gentes nomina eorum, deleantur à terra: quoniam spreverunt sacramentum meum.

8 Væ tibi Assur, qui abscondis iniquos penes te. Gens mala, memorare quid fecerim Sodomæ & Gomorrhæ.

9 Quorum terra jacet in piceis glebis & aggeribus cinerum: sic dabo eos, qui me non audierunt, dicit Dominus omnipotens.

10 Hæc dicit Dominus ad Eldram, Nuntia populo meo, quoniam dabo eis regnum Ierusalem, quod daturus eram Israël.

11 Et sumam mihi gloriam illorum, & dabo eis tabernacula æterna, quæ præparaveram illis.

12 Lignum vitæ erit illis in odore unguenti, & non laborabunt, neque fatigabuntur.

13 Ite, & accipietis. Rogate vobis dies paucos ut immorentur, iam paratum est vobis regnum: vigilate.

14 Testare cælum & terram. Contrivi enim malum, & creavi bonum, quia vivo ego, dicit Dominus.

15 Mater amplectere filios tuos, educa

illos cum lætitia, Sicut columba confirma pedes eorum: quoniam te elegi, dicit Dominus.

16 Et resuscitabo mortuos de locis suis, & de monumentis educam illos, quoniam cognovi nomen meum in Israël.

17 Noli timere mater filiorum: quoniam te elegi, dicit Dominus.

18 Mittam tibi adiutorium pueros meos Isaiam & Ieremiam, ad quorum consilium sanctificavi & paravi tibi arbores duodecim gravatas variis fructibus.

19 Et toridem fontes fluentes lac & mel, & montes immensos septem, habentes rosam & lilium, in quibus gaudio implebo filios tuos.

20 Viduam justifica, pupillo judica, egen-ti da, orphanum tuere, nudum vesti.

21 Confractum & debilem cura, claudum irridere noli, tutare mancum, & cæcum ad visionem claritatis meæ admitte.

22 Senem & juvenem intra muros tuos serva.

23 Mortuos ubi inveneris, signans commenda sepulchro, & dabo tibi primam sessionem in resurrectione mea.

24 Pausa & quiesce populus meus, quia veniet requies tua.

25 Nutrix bona nutri filios tuos, confirma pedes eorum.

26 Servos quos tibi dedi, nemo ex eis interiet: eos ego enim requiram de numero tuo.

27 Noli fatigari. Cum enim venerit dies pressuræ & angustiarum, alii plorabunt, & tristes erunt: tu autem hilaris & copiosus eris.

28 Zelabunt gentes, & nil adversus te poterunt, dicit Dominus.

29 Manus meæ regent te, ne filii tui gehennam videant.

30 Lucundare mater cum filiis tuis, quia ego te eripiam, dicit Dominus.

31 Filios tuos dormientes memorare, quoniam ego eos educam de lateribus terræ & misericordiam cum illis faciam: quoniam misericors sum, dicit Dominus omnipotens,

32 Amplectere natos tuos usque dum venio, & præstem illis misericordiam: quoniam exuberant fontes mei, & gratia mea non deficiet.

33 Ego Esdras præceptum accepi à Domino in monte Oreb, ut irem ad Israël: ad quos cum venirem, reprobaverunt me, & respue-runt mandatum Domini:

34 Ideoque vobis dico gentes, quæ auditis & intelligitis, expectate pastorem vestrum, requiem æternitatis dabit vobis: quoniam in proximo est ille, qui in fine sæculi adveniet.

35 Parati estote ad præmia regni, quia lux perpetua lucebit vobis per æternitatem temporis.

36 Fugite umbram sæculi huius: accipite jucunditatem gloriæ vestræ. Ego testor palam salvatorem meum.

37 Commendatum donum accipite & jucundamini, gratias agentes ei qui vos ad cœlestia regna vocavit.

32 Surgite & state & videte numerum signatorum in convivio Domini.

39 Qui se de umbra sæculi transtulerunt, splendidas tunicas à Domino acceperunt.

40 Recipe Sion numerum tuum, & concludite candidatos tuos qui legem Domini compleverunt.

41 Filiorum tuorum, quos optabas, plenus est numerus. Roga imperium Domini, ut sanctificetur populus tuus qui vocatus est ab initio.

42 Ego Esdras vidi in monte Sion turbam magnam, quam numerare non potui, & omnes canticis collaudabant Dominum.

43 Et in medio eorum erat juvenis statura celsus, eminentior omnibus illis, & singulis eorum capitibus imponebat coronas, & magis exaltabatur: Ego autem miraculo tenebar.

44 Tunc interrogavi Angelum, & dixi: Qui sunt hi, Domine?

45 Qui respondens dixit mihi: Hi sunt qui mortalem tunicam deposuerunt, & immortalem sumpserunt, & confessi sunt nomen Dei: Modo coronantur & accipiunt palmas.

46 Et dixi Angelo: Ille juvenis, quis est, qui eis coronas imponit, & palmas in manus tradit?

47 Et respondens dixit mihi: ipse est filius Dei, quem in sæculo confessi sunt: ego autem magnificare eos cœpi, qui fortiter pro nomine Domini steterunt.

48 Tunc dixit mihi Angelus: Vade, annuntia populo meo, qualia & quanta mirabilia Domini Dei vidisti.

C A P V T I I I.

In omnibus Adæ posteris, maxime in Gentibus infidelibus, abundat malitia.

Anno trigésimo ruinæ civitatis, eram in Babylone, & contubatus sum super cubiculo meo recumbens, & cogitationes meæ ascendebant super cor meum:

2 Quoniam vidi desertionem Sion, & abundantiam eorum qui habitabant in Babylone.

3 Et ventilatus est spiritus meus valde, & cœpi loqui ad Altissimum verba timorata.

4 Et dixi: O dominator Domine, tu dixisti ab initio, quando plantasti terram, & hoc solus, & imperasti populo,

5 Et dedisti Adam corpus mortuum: sed & ipsum fomentum manuum tuarum erat, & insufflasti in eum spiritum vitæ, & factus est vivens coram te:

6 Et induxisti eum in paradiso, quem plantaverat dextera tua, antequam terra adventaret.

7 Et huic mandasti diligere viam tuam, & præterivit eam, & statim instituisti in eum mortem, & in nationibus ejus, & nati sunt gentes, & tribus, & populi, & cognationes, quarum non est numerus.

8 Et ambulavit unaquæque gens in voluntate sua, & mira agebant coram te, & spernebant præcepta tua.

9 Iterum autem in tempore induxisti diluvium super inhabitantes sæculum, & perdidisti eos.

10 Et factum est in unoquoque eorum, sicut Adæ mori, sic his diluvium.

11 Dereliquisti autem unum ex his Noë cum domo sua, & ex eo jussisti omnes.

12 Et factum est cum cœpissent multiplicari, qui habitabant super terram, & multiplicaverunt filios & populos & gentes multas: & cœperunt iterato impietatem facere plusquam priores.

13 Et factum est cum iniquitatem facerent coram te, elegisti tibi virum ex his, cui nomen erat Abraham.

14 Et dilexisti eum, & demonstrasti ei soli voluntatem tuam:

15 Et disposuisti ei testamentum æternum, & dixisti ei ut non unquam derelinqueres semen ejus. Et dedisti ei Isaac, & Isaac dedisti Jacob & Esau.

16 Et segregasti tibi Jacob, Esau autem separasti. Et factus est Jacob in multitudine magna.

17 Et factum est cum educeres semen ejus ex Ægypto, adduxisti super montem Sion.

18 Et inclinasti cœlos, & statuisti terram, & commovisti orbem, & tremere fecisti abyssos, & conturbasti sæculum.

19 Et transiit gloria tua portas quatuor, ignis, & terræ motus, & spiritus, & gelu, ut dares semini Jacob legem, & generationi Israël diligentiam.

20 Et non abstulisti ab eis cor malignum, ut faceret lex tua in eis fructum.

21 Cor enim malignum hauriens primus Adam, transgressus & victus est, sed & omnes qui de eo nati sunt.

22 Et facta est permanens infirmitas, & lex cum corde populi, cum malignitate radicis: & discescit quod bonum est, & manfit malignum.

23 Et transierunt tempora, & finiti sunt anni: & suscitasti tibi servum nomine David.

24 Et dixisti ei ædificare civitatem nominis tui, & offerre tibi in eadem thus & oblationes.

25 Et factum est hoc annis multis, & deliquerunt qui habitabant civitatem.

26 In omnibus facientes sicut fecit Adam & omnes generationes ejus. Vrebanur enim & ipsi corde maligno.

27 Et tradidisti civitatem tuam in manibus inimicorum tuorum.

28 Numquid meliora faciunt, qui habitant Babylonem? Et propter hoc dominabitur Sion?

29 Factum est cum venissem huc, & vidissem impietates, quarum non est numerus: & delinquentes multos vidi, anima mea hoc trigésimo anno, & excessit cor meum:

30 Quoniam vidi quomodo sustines eos peccantes, & pepercisti impiis agentibus, & perdidisti populum tuum, & conservasti inimicos tuos, & non significasti.

31 Nihil memini quomodo debeat derelinqui via hæc. Numquid meliora facit Babylon quam Sion?

32 Aut alia gens cognovit te præter Israël? aut quæ tribus crediderunt testamentis tuis, sicut Jacob?

33 Quoniam

33 Quorum merces non comparuit, neque labor fructificavit. Pertransiens enim pertransivi in gentibus, & vidi abundantes eas, & non memorantes mandatorum tuorum.

34 Nunc ergo pondera in statera nostras iniquitates, & eorum qui habitant in sæculo: & non invenietur nomen tuum, nisi in Israël.

35 Aut quando non peccaverunt in conspectu tuo, qui habitant terram? aut quæ gens sic observavit mandata tua? Hos quidem per nomina invenies servasse mandata tua, gentes autem non invenies.

CAPUT IV.

Retunditur curiosi scrutatoris presumptio, adductis variis similitudinibus.

1 Et respondit ad me Angelus, qui missus est ad me, cui nomen Vriel.

2 Et dixit mihi, Excedens excessit cor tuum in sæculo hoc, & comprehendere cogitas viam Altissimi.

3 Et dixi: Ita Domine meus. Et respondit mihi, & dixit: Tres vias missus sum ostendere tibi, & tres similitudines proponere coram te.

4 De quibus mihi si renuntiaveris unam ex his & ego tibi demonstrabo viam, quam desideras videre, & docebo te, unde sit cor malignum.

5 Et dixi: Loquere Domine meus. Et dixit ad me: Vade pondera mihi ignis pondus, aut mensura mihi flatum venti, aut revoca mihi diem quæ præterit.

6 Et respondi, & dixi: Quis natorum poterit facere, ut me interroges de his?

7 Et dixit ad me: Si essem interrogans te, dicens: Quantæ habitationes sunt in corde maris, aut quantæ venæ sunt in principio abyssi, aut quantæ venæ sunt super firmamentum, aut qui sunt exitus paradisi?

8 Diceres mihi fortassis, in abyssum non descendi, neque in infernum adhuc, neque in cælum unquam ascendi.

9 Nunc autem non interrogavi te, nisi de igne, & vento, & die, per quem transisti, & a quibus separari non potes: & non respondisti mihi de eis.

10 Et dixit mihi: Tu quæ tua sunt tecum coadolescencia, non potes cognoscere:

11 Et quomodo poterit vastum capere Altissimi viam, & jam exterius corrupto sæculo intelligere corruptionem evidentem in facie mea?

12 Et dixi illi: Melius erat nos non esse, quam adhuc viventes vivere in impietatibus, & pati, & non intelligere de qua re.

13 Et respondit ad me, & dixit: Proficiscens profectus sum ad silvam lignorum campi, & cogitaverunt cogitationem.

14 Et dixerunt: Venite & eamus, & faciamus ad mare bellum, ut recedat coram nobis, & faciamus nobis alias silvas.

15 Et similiter fluctus maris & ipsi cogitaverunt cogitationem, & dixerunt: Venite ascendentes, debellemus silvas campi, ut & ibi consummemus nobismetipsis aliam regionem.

16 Et factus est cogitatus silvæ in vanum:

venit enim ignis, & consumpsit eam.

17 Similiter & cogitatus fluctuum maris stetit cum arena, & prohibuit eos.

18 Si enim esses iudex horum, quem inciperes justificare, aut quem condemnare?

19 Et respondi, & dixi: Utique vanam cogitationem cogitaverunt, terra enim data est silvæ, & mari locus portare fluctus suos.

20 Et respondit ad me, & dixit: Bene tu iudicasti, & quare non iudicasti tibi-metipsum?

21 Quemadmodum enim terra silvæ data est, & mare fluctibus suis: sic qui super terram inhabitant, quæ sunt super terram intelligere solummodo possunt; & qui super cælos quæ super altitudinem cælorum.

22 Et respondi, & dixi: Deprecor te Domine, ut mihi detur sensus intelligendi.

23 Non enim volui interrogare de superioribus tuis, sed de his quæ pertransiunt per nos quotidie, propter quid Israël datus in opprobrium gentibus? quem dilexisti populum datus est tribubus impiis, & lex patrum nostrorum in interitum deducta est, & dispositiones scriptæ nullquam sunt:

24 Et pertransivimus de sæculo, ut locustæ, & vita nostra stupor & pavor, & nec digni sumus misericordiam consequi.

25 Sed quid faciet nomini suo quod invocatum est super nos? & de his interrogavi.

26 Et respondit ad me, & dixit: Si fueris plurimum scrutatus, frequenter miraberis: quoniam festinans festinat sæculum pertransire.

27 Et non capit portare quæ in futuris temporibus iustis repromissa sunt: quoniam plenum iniustitia est sæculum hoc & infirmitatibus.

28 De quibus autem interrogas, dicam: seminatum enim est malum, & necdum venit destructio ipsius.

29 Si ergo non inversum fuerit quod seminatum est, & discesserit locus ubi seminatum est malum, non veniet ubi seminatum est bonum.

30 Quoniam gramen seminis mali seminatum est in corde Adam ab initio: & quantum impietatis generavit usque nunc, & generat usque cum veniat area?

31 Æstima autem apud te gramen mali seminis, quantum fructum impietatis generavit:

32 Quando secaræ fuerint spicæ, quarum non est numerus, quam magnam aream incipient facere?

33 Et respondi, & dixi: Quomodo, & quando hæc? Quare modici & mali anni nostri?

34 Et respondit ad me, & dixit mihi: Non festines tu super Altissimum. Tu enim festinas inaniter esse super ipsum: nam excessus tuus multus.

35 Nonne de his interrogaverunt animæ iustorum in propriariis suis, dicens: Usquequo spero sic? & quando veniet fructus area mercedis nostræ?

36 Respondit ad ea Jeremiel Archangelus, & dixit: Quando impletus fuerit numerus seminum in vobis, quoniam in statera ponderavit seculum.

37 Et mensura mensuravit tempora, & numero numeravit tempora, & non commovit nec excitavit usquedum impleatur predicta mensura.

38 Et respondi, & dixi: O dominator Domine, sed & nos omnes pleni sumus impietate.

39 Et ne forte propter nos non impleantur iustorum areae, propter peccata inhabitantium super terram.

40 Et respondit ad me, & dixit: Vade, & interroga pregnantem, si quando impleverit novem menses suos, adhuc poterit matrix eius retinere partum in semetipsa?

41 Et dixi: non potest Domine. Et dixit ad me. In inferno promptuaria animarum matrixi assimilata sunt.

42 Quemadmodum enim illa festinat quæ parit effigere necessitatem partus; sic & hæc festinat reddere ea quæ commendata sunt.

43 Ab initio tibi demonstrabitur de his quæ concupiscis videre.

44 Et respondi, & dixi. Si inveni gratiam ante oculos tuos, & si possibile est, & si idoneus sum,

45 Demonstra mihi, si plusquam præteritum sit habet venire, aut plura pertransierunt supra quam futurum est.

46 Quid pertransivit, scio: quid autem futurum sit, ignoro.

47 Et dixit ad me: Sta super dexteram partem, & demonstrabo tibi interpretationem similitudinis.

48 Et steti, & vidi: & ecce fornax ardens transiit coram me, & factum est, cum transiret flamma, vidi, & ecce superavit fumus.

49 Post hæc transiit coram me nubes plena aquæ, & immisit pluviam impetu multam: & cum transisset impetus pluviae, superaverunt in ea guttæ.

50 Et dixit ad me: Cogita tibi: sicut crevit pluvia amplius quam guttæ, & ignis quam fumus: sic superabundavit quæ transivit mensura. Superaverunt autem guttæ, & fumus:

51 Et oravi, & dixi, Putas vivo usque in diebus illis? vel quid erit in diebus illis?

52 Respondit ad me, & dixit: De signis, de quibus me interrogas, ex parte possum tibi dicere: de vita autem tua non sum missus dicere tibi, sed nescio.

C A P V T V.

Varia signa de futuris rebus Esdra per Angelum ostenduntur pro captivorum spe ac consolatione.

DE signis autem: ecce dies venient, in quibus apprehendentur qui inhabitant terram in censu multo: & abscondetur veritatis via, & sterilis erit à fide regio:

2 Et multiplicabitur iniustitia super hanc quam ipse tu vides, & super quam audisti olim:

3 Et erit impositio vestigio quam nunc vides regnare regionem, & videbunt eam desertam.

4 Si autem tibi dederit Altissimus vi-

vere: videbis post tertiam tubam, & relucescet subito sol noctu, & luna ter in die.

5 Et de ligno sanguis stillabit, & lapis dabit vocem suam, & populi commovebuntur:

6 Et regnabit, quem non sperant qui inhabitant super terram, & volatilia commigrationem facient.

7 Et mare Sodomiticum pisces rejiciet, & dabit vocem noctu, quam non noverrant multi, omnes autem audient vocem ejus.

8 Et chaos fiet per loca multa, & ignis frequenter remittetur, & bestiae aggressæ transmigrabunt, & mulieres menstrua parient monstra.

9 Et in dulcibus aquis falsæ invenientur, & amici omnes semetipsos expugnabunt: & abscondetur tunc sensus, & intellectus separabitur in promptuarium suum:

10 Et quæretur à multis, & non invenientur: & multiplicabitur iniustitia, & incontinentia super terram.

11 Et interrogabit regio proximam suam, & dicet, Numquid per te pertransiit iustitia iustum faciens? Et hoc negabit.

12 Et erit in illo tempore, & sperabunt homines, & non impetrabunt; laborabunt, & non dirigentur væ eorum.

13 Hæc signa dicere tibi permittum est mihi: & si oraveris iterum & ploraveris, sicut & nunc, & jejunaveris septem diebus, audies iterato horum majora.

14 Et evigilavi, & corpus meum horruit valde: & anima mea laboravit, ut deficeret:

15 Et tenuit me qui venit Angelus, qui loquebatur in me, & confortavit me, & statuit me super pedes.

16 Et factum est in nocte secunda, & venit ad me Salathiel dux populi, & dixit mihi, Vbi eras? & quare vultus tuus tristis?

17 An nescis, quoniam tibi creditus est Israel in regione transmigrationis eorum?

18 Exurge ergo & gusta panem, & non derelinquas nos, sicut pastor gregem suum in manibus luporum malignorum.

19 Et dixi ei, Vade à me, & non appropies ad me. Et audivit, ut dixi: & recessit à me.

20 Et ego jejunavi diebus septem ululans & plorans, sicut mihi mandavit Vriel Angelus.

21 Et factum est post dies septem, & iterum cogitationes cordis mei molestæ erant mihi valde,

22 Et resumpsit anima mea spiritum intellectus: & iterum coepi loqui coram altissimo sermones,

23 Et dixi, Dominator Domine, ex omni silva terræ, & omnibus arboribus ejus, elegisti vineam unicam:

24 Et ex omni terra orbis, elegisti tibi foveam unam: & ex omnibus floribus orbis, elegisti tibi lilium unum:

25 Et ex omnibus abyssis maris, replesti tibi rivum unum: & ex omnibus ædificatis civitatibus, sanctificasti tibi in eis Sion:

26 Et

26 Et ex omnibus creatis volatilibus, nominasti tibi columbam unam: & ex omnibus plasmatis pecoribus, providisti tibi ovem unam:

27 Et ex omnibus multiplicatis populis, acquisivisti tibi populum unum, & ab omnibus probatam legem, donasti huic quem desiderasti populo.

28 Et nunc Domine, ut quid tradidisti unum pluribus? Et preparasti super unam radicem alias, & disperdidisti unicum tuum in multis:

29 Et conculcaverunt eum, qui contradicebat sponsonibus tuis, quinque tuis testamentis non credebant.

30 Et si odians odisti populum tuum, tuis manibus debet castigari.

31 Et factum est, cum locutus essem sermones, & missus est Angelus ad me, qui ante venerat ad me præterita nocte,

32 Et dixit mihi, Audi me, & instruem te: & intende mihi, & adjiciam coram te.

33 Et dixit, Loquere Domine meus. Et dixit ad me, Valde tu in excessu mentis factus es pro Israël: an plus dilexisti eum, quam qui eum fecit?

34 Et dixi ad eum, Non Domine, sed dolens locutus sum. Torquent enim me renes mei per omnem horam, quærentem apprehendere semitam Altissimi, & investigare partem iudicii ejus.

35 Et dixit ad me, Non potes. Et dixi, Quare Domine? ad quid nascebar, aut quare non fiebat matrix matris meæ mihi sepulchrum, ut non viderem laborem Jacob, & defatigationem generis Israël?

36 Et dixit ad me, Numera mihi quæ necdum venerant, & collige mihi dispersas guttas, & revirida mihi aridos flores.

37 Et aperi mihi clausa promptuaria, & produci mihi inclusos in eis flatus: demonstra mihi vocis imaginem: & tunc ostendam tibi laborem quem rogas videre.

38 Et dixi, Dominator Domine, quis enim est qui potest hæc scire, nisi qui cum hominibus habitationem non habet?

39 Ego autem insipiens: & quomodo potero dicere de his quibus me interrogasti?

40 Et dixit ad me, Quomodo non potes facere unum de his quæ dicta sunt: sic non poteris invenire iudicium meum, ut in fine charitatem, quam populo promisi.

41 Et dixi, Sed ecce Domine tu propes his qui in finem sunt: & quid facient qui ante me fuerunt, aut nos, aut hi qui post nos?

42 Et dixit ad me, Coronæ assimilabo iudicium meum sicut non novissimorum tarditas, sic nec priorum velocitas.

43 Et respondi, & dixi, Nec poteris facere eos qui facti sunt, & qui sunt, & qui futuri sunt, in unum, ut celerius iudicium tuum ostendas?

44 Et respondi ad me, & dixit, Non potest festinare creatura super creatorem, nec sustinere sæculum eos qui in eo creandi sunt in unum.

45 Et dixi, quomodo dixisti servo tuo,

quoniam vivificans vivificasti à te creatam creaturam in unum, & sustinebat creatura, poterit & nunc portare præsentem in unum.

46 Et dixit ad me, Interroga matricem mulieris, & dices ad eam, Et si paris, quare per tempus? Roga ergo eam, ut det decem in unum.

47 Et dixi, Non utique poterit: sed secundum tempus.

48 Et dixit ad me, Et ego dedi matricem terræ his qui seminati sunt super eam per tempus.

49 Quemadmodum enim infans non parit ea, quæ senum sunt: sic ego disposui à me creatum sæculum.

50 Et interrogavi, & dixi: Cum jam dederis mihi viam, loquar coram te: nam mater nostra, de qua dixisti mihi, adhuc juvenis est: jam senectuti appropinquat.

51 Et respondit ad me, & dixit, interroga eam quæ parit, & dicet tibi.

52 Dices enim ei: Quare quos peperisti, nunc non sunt similes his qui ante te, sed minores statura?

53 Et dicet tibi & ipsa: Alii sunt qui in juventute virtutis nati sunt: & alii qui sub tempore senectutis deficiente matrice sunt nati.

54 Considera ergo & tu quoniam minori statura estis præ his qui ante vos:

55 Et qui post vos, minori quam vos, quasi jam senescentes creaturæ, & fortitudinem juventutis prætereuntes. Et dixi, Rogo Domine, si invenigratiam ante oculos tuos, demonstra servo tuo, per quem visites creaturam tuam.

CAPUT VI.

Deus omnia novit antequam fiant, & omnia creavit propter hominem, omniumque fines considerat.

1 Et dixit ad me, Initio terreni orbis & antequam flarent exirus sæculi, & antequam spirarent conventiones ventorum,

2 Et antequam sonarent voces tonitruum & antequam splenderent nitores corruscationum, & antequam confirmarentur fundamenta paradisi,

3 Et antequam viderentur decori flores, & antequam confirmarentur motæ virtutes, & antequam colligerentur innumerabiles militiae Angelorum,

4 Et antequam extollerentur altitudines aëris, & antequam nominarentur mensuræ firmamentorum, & antequam æstuant camini in Sion,

5 Et antequam investigarentur præsentis anni, & antequam abalienarentur eorum, qui nunc peccant ad inventiones, & consignati essent, qui fidem thesaurizaverunt:

6 Tunc cogitavi, & facta sunt per me solum, & non per alium: & finis per me, & non per alium.

7 Et respondi, & dixi: Quæ erit separatio temporum? aut quando prioris finis, & sequentis initium?

8 Et dixit ad me, Ab Abraham usque ad Isaac quando nati sunt ab eo Jacob & Esau, manus Jacob tenebat ab initio calcaneum Esau:

9 Finis enim huius sæculi Esau, & principium sequentis Jacob.

10 Hominis manus inter calcaneum & manum. Aliud noli querere Esdra.

11 Et respondi, & dixi, O Dominator Domine, si inveni gratiam ante oculos tuos.

12 Oro ut demonstres servo tuo finem signorum tuorum, quorum partem mihi demonstraisti nocte precedenti.

13 Et respondit, & dixit ad me, Surge super pedes tuos, & audi vocem plenissimam sonitus.

14 Et erit sicut commotio, nec commovebitur locus, in quo stes super eum.

15 Ideo cum loquitur, tu non expaveas, quoniam de fine verbum & fundamentum terræ intelligitur.

16 Quoniam de ipsis sermo tremiscit & commoveretur, scit enim quoniam finem eorum oportet commutari.

17 Et factum est, cum audissem, surrexi super pedes meos, & audiui: & ecce vox loquens, & sonus ejus sicut sonus aquarum multarum,

18 Et dixit, Ecce dies veniunt, & erit quando appropinquare incipiam, ut visitem habitantes in terra:

19 Et quando inquirere incipiam ab eis qui injuste nocuerunt injustitia sua, & quando suppleta fuerit humilitas Sion.

20 Et cum super signabitur sæculum quod incipient pertransire, hæc signa faciam, Libri aperientur ante faciem firmamenti, & omnes videbunt simul.

21 Et anniculi infantes loquentur vocibus suis, & prægnantes immaturos parient infantes trium & quatuor mensium, & vivent, & suscitabuntur.

22 Et subito apparebunt seminata loca non seminata, & plena promptuaria subito inveniuntur vacua:

23 Et tuba canet cum sono; quam cum omnes audierint, subito expavescent.

24 Et erit in illo tempore, debellabunt amici amicos ut inimici, & expavescet terra cum his: & venæ fontium stabunt & non decurrent in horis tribus:

25 Et erit omnis qui derelictus fuerit ex omnibus istis quibus prædixi tibi, ipse salvabitur, & videbit salutare meum, & finem sæculi vestri.

26 Et videbunt qui recepti sunt homines, qui mortem non gustaverunt à nativitate sua, & mutabitur cor inhabitantium, & convertetur in sensum alium.

27 Delebitur enim malum, & extinguetur dolus.

28 Florebit autem fides, & vincetur corruptela, & ostendetur veritas quæ sine fructu fuit diebus tantis.

29 Et factum est cum loqueretur mihi, & ecce paulatim intuebar super eum ante quem staham,

30 Et dixit ad me hæc, Veni tibi ostendere tempus venturæ noctis.

31 Si ergo iterum rogaveris, & iterum jejunaveris septem diebus, iterum tibi renunciabo horum majora per diem quam audiui.

32 Audita est enim vox tua apud Altissimum. Vidit enim fortis directionem tuam, & providit pudicitiam, quam à juventute tua habuisti.

33 Et propter hoc misi me demonstrare tibi hæc omnia, & dicere tibi, Confide, & noli timere,

34 Et noli festinare cum prioribus temporibus cogitare vana, & non properes à novissimis temporibus.

35 Et factum est post hæc, & fieri iterum: & similiter jejunavi septem diebus: ut suppleam tres hebdomadas, quæ dictæ sunt mihi.

36 Et factum est in octava nocte, & cor meum turbabatur iterato in me, & coepi loqui coram Altissimo.

37 Inflammabatur enim spiritus meus valde, & anima mea anxiebatur.

38 Et dixi, O Domine, loquens locutus es ab initio creaturæ, & primo die dicens, Fiat cælum & terra: & tuum verbum opus perfectum.

39 Et erat tunc spiritus, & tenebræ circumferebantur, & silentium, sonus vocis hominis nondum erat abs te.

40 Tunc dixisti de thesauris tuis proferri lumen luminosum, quo appareret opus tuum.

41 Et die secundo creasti spiritum firmamenti, & imperasti ei ut divideret & divisionem faceret inter aquas, ut pars quædam sursum recederet, pars vero deorsum maneret.

42 Et tertia die imperasti aquis congregari in septima parte terræ: sex vero partes siccasti & conservasti, ut ex his sint coram te ministrantia seminata à Deo, & culta.

43 Verbum enim tuum processit, & opus statim fiebat.

44 Processit enim subito fructus multitudinis immensus, & concupiscentiæ gustus multiformes, & flores colore immutabili, & odores odoramenti investigabilis: & die tertia hæc facta sunt.

45 Quarta autem die imperasti fieri solis splendorem, lunæ lumen, stellarum dispositionem:

46 Et imperasti eis, ut deservirent futuro plasmato homini.

47 Quinto autem die dixisti septimæ parti, ubi erat aqua congregata, ut procrearet animalia & volatilia, & pisces: & ita fiebat.

48 Aqua muta, & sine anima, quæ Dei nuntii jubebantur, animalia faciebat, ut ex hoc mirabilia tua nationes enarrent.

49 Et nunc conservasti duas animas: nomen uni vocasti Henoch, & nomen secundæ vocasti Leviahhan,

50 Et separasti ea ab alterutro. Non enim poterat septima pars, ubi erat aqua congregata, capere ea.

51 Et dedisti Henoch unam partem, quæ siccata est tertio die, ut habitet in ea ubi sunt montes mille.

52 Leviahhan autem dedisti septimam partem humidam, & servasti eam, ut fiat in devorationem quibus vis, & quando vis.

53 Sexta autem die imperasti terræ, ut crearet coram te jumenta, & bestias, & reptilia:

54 Et super his Adam, quem constituisti ducem

aurum super omnibus factis quæ fecisti, & ex eo educimur nos omnes, quemque elegisti populum.

55 Hæc autem omnia dixi coram te Domine, quia propter nos creasti sæculum.

56 Residuas autem gentes ab Adam natas dixisti eas nil esse, & quoniam salivæ assimilatae sunt, & quasi stillicidium de vase similasti abundantiam eorum.

57 Et nunc Domine, ecce istæ gentes quæ in nihilum deputatae sunt, coeperunt dominari nostri, & devorare:

58 Nos autem populus tuus quem vocasti primogenitum, unigenitum, æmulatorem tuum, traditi sumus in manibus eorum:

59 Et si propter nos creatum est sæculum, quare non hereditatem possidemus cum sæculo? usquequo hæc?

C A P V T VII.

Absque tribulationibus non pervenitur ad immortalem vitam & nunc quidem prosunt orationes iustorum, post extremum autem iudicium nihil immutabitur. Variis vitis subijciunt se homines, sed Dominus est misericors.

1 ET factum est, cum finissem loqui verba hæc, missus est ad me Angelus qui missus fuerat ad me in primis noctibus,

2 Et dixit ad me, Surge Esdra, & audi sermones quos veni loqui ad te.

3 Et dixi: Loquere Deus meus. Et dixit ad me: Mare positum est in spatiofo loco, ut esset altum & immensum;

4 Erit autem ei introitus in angusto loco positus, ut esset similis fluminibus.

5 Quis enim volens voluerit ingredi mare, & videre eum, vel dominari ejus: si non transierit angustum, in latitudinem quomodo venire poterit?

6 Item aliud, Civitas est ædificata, & posita in loco campestri: est autem plena omnium bonorum.

7 Introitus ejus angustus & in præcipiti positus, ut esset à dextris quidem ignis, à sinistris aqua alta,

8 Semita autem est una sola inter eos posita, hoc est, inter ignem & aquam, ut non capiat semita, nisi solummodo vestigium hominis.

9 Si autem dabitur civitas homini in hereditatem, si numquam ante positum periculum pertransierit, quomodo accipiet hereditatem suam?

10 Et dixi: Sic Domine. Et dixit ad me, Sic est: & Israël pars.

11 Propter eos enim feci sæculum, & quando transgressus est Adam constitutiones meas, iudicatum est quod factum est.

12 Et facti sunt introitus hujus sæculi angusti, & dolentes, & laboriosi: pauci autem & mali, & periculorum pleni: & labore magnopere fuli.

13 Nam majoris sæculi introitus spatiosi & securi, & facientes immortalitatis fructum.

14 Si ergo ingredienti non fuerint ingressi qui vivunt, angusta & vana hæc, non poterunt recipere quæ sunt reposita.

15 Nunc ergo quare in conturbaris, cum sis corruptibilis, & quid proveris tu cum sis mortalis?

16 Et quare non accepisti in corde tuo quod est futurum, sed quod in presenti?

17 Respondi & dixi, Dominator Domine, ecce disposuisti lege tua, quoniam iusti hereditabunt hæc, impii autem peribunt.

18 Iusti autem ferent angusta sperantes spatiosa. qui enim impie gesserunt, & angusta passi sunt, & spatiosa non videbunt.

19 Et dixit ad me: Non est iudex super Deum, neque intelligens super altissimum.

20 Pereunt enim multi præsentibus, quia negligitur quæ anteposita est Dei lux.

21 Mandans enim mandavit Deus venientibus, quando venerunt, quid facientes viverent, & quid observantes non punirentur.

22 Hi autem non sunt persuasi, & contradixerunt ei, & constituerunt sibi cogitamen vanitatis,

23 Et proposuerunt sibi circumventiones delictorum, & superdixerunt Altissimo non esse, & vias ejus non cognoverunt,

24 Et legem ejus spreverunt, & spondiones ejus abnegaverunt, & in legitimis ejus fidem non habuerunt, & opera ejus non perfecerunt.

25 Propter hoc Esdra vacua vacuis, & plena plenis.

26 Ecce tempus veniet, & erit quando venient signa quæ prædixi tibi, & apparebit sponsa, & apparens ostendetur quæ nunc subducitur terra:

27 Et omnis qui liberatus est de prædictis malis, ipse videbit mirabilia mea.

28 Revelabitur enim filius meus IESVS cum his qui cum eo sunt, & jucundabuntur qui relictæ sunt in annis quadringentis.

29 Et erit post annos hos, & morietur filius meus CHRISTVS, & omnes qui spiramentum habent homines.

30 Et convertetur sæculum in antiquum silentium diebus septem, sicut in prioribus iudiciis, ira ut nemo derelinquatur.

31 Et erit post dies septem, & excitabitur quod nondum vigilat sæculum, & morietur corruptum:

32 Et terra reddet quæ in ea dormiunt, & pulvis qui in eo silentio habitat, & promptuaria reddent quæ eis commendatae sunt animæ.

33 Et revelabitur Altissimus super sedem iudicii, & pertransibunt miseriae, & longanimitas congregabitur.

34 Iudicium autem solum remanebit, veritas stabit, & fides convalescet,

35 Et opus subsequetur, & merces ostendetur, & iustitiæ vigilabunt, & iniustitiæ non dominabuntur.

36 Et dixi, Primus Abraham propter Sodomitas oravit, & Moyses pro patribus qui in deserto peccaverunt,

37 Et qui post eum pro Israël in diebus Ahas & Samuelis,

38 David pro contractione, & Salomon pro eis qui venerunt in sanctificationem.

39 Et Elias pro his qui pluviam acceperunt, & pro mortuo ut viveret,

40 Et Ezechias pro populo in diebus Sennache

Sennacherib, & multi pro multis.

41 Si ergo modo quando corruptibile increvit, & iniustitia multiplicata est, & oraverunt iusti pro impiis: quare & nunc sic non erit?

42 Et respondit ad me, & dixit: Præsens sæculum non est finis, gloria in eo frequens manet: propter hoc oraverunt pro invalidis.

43 Dies enim iudicii erit finis temporis huius, & initium temporis futuræ immortalitatis, in quo transivit corruptela:

44 Soluta est intemperantia, abscissa est incredulitas: crevit autem iustitia, orta est veritas.

45 Nunc enim nemo poterit salvare eum qui periit, neque demergere qui vicit. Et respondi,

46 Et dixi, Hic est sermo meus primus & novissimus, quoniam melius erat non dare terram Adam, vel cum jam dedisset, coercere eum ut non peccaret.

47 Quid enim prodest hominibus, in præsentem vivere in tristitia, & mortuos sperare punitionem?

48 O tu quid fecisti Adam? Si enim tu peccasti, non est factus solius tuus casus, sed & noster qui ex te advenimus.

49 Quid enim prodest nobis, si promissum est nobis immortale tempus; nos autem mortalia opera egimus?

50 Et quoniam prædicta est nobis perennis spes, nos vero pessimi vani facti sumus.

51 Et quoniam reposita sunt nobis habitacula sanitatis & securitatis: nos vero male conversati sumus.

52 Et quoniam reposita est gloria Altissimi, protegere eos qui tarde conversi sunt: nos autem pessimis viis ambulavimus.

53 Et quoniam ostendetur paradisos, cuius fructus incorruptus perseverat, in quo est securitas & medela:

54 Nos vero ingrediemur, in ingratis enim locis conversati sumus.

55 Et quoniam super stellas fulgebunt facies eorum qui abstinentiam habuerunt: nostræ autem facies super tenebras nigræ.

56 Non enim cogitavimus viventes quando iniquitatem faciebamus, quod incipiemus post mortem pati.

57 Et respondit, & dixit, Hoc est cogitamentum certaminis quod certabit qui super terram natus est homo,

58 Et si victus fuerit, patietur quod dixisti si autem vicerit, recipiet quod dico:

59 Quoniam hæc est vita quam Moyses dixit cum viveret, ad populum dicens, Elige tibi vitam, ut vivas.

60 Non crediderunt autem ei, sed nec post eum prophetis: sed nec mihi qui locutus sum ad eos.

61 Quoniam non esset tristitia in perditionem eorum, sicut futurum est gaudium super eos, quibus persuasa est salus.

62 Et respondi, & dixi, Scio Domine, quoniam vocatus est altissimus misericors in eo, quod misereatur his qui nondum in sæculo advenerunt,

63 Et quod misereatur illis qui conversionem faciunt in lege eius:

64 Et longanimis est, quoniam longanimitatem præstat his qui peccaverunt quasi suis operibus,

65 Et munificus est, quoniam quidem donare vult pro exigentis.

66 Et multæ misericordiæ, quoniam multiplicat magis misericordias his qui præsentem sunt, & qui præterierunt, & qui futuri sunt.

67 Si enim non multiplicaverit misericordias suas, non vivificabitur sæculum cum his qui inhereditabunt in eo.

68 Et donat quoniam si non donaverit de bonitate sua, ut allevetur hi qui iniquitatem fecerunt, de suis iniquitatibus non poterit decies millefina pars vivificari hominum.

69 Et iudex si non ignoverit his qui curati sunt verbo ejus, & deleverit multitudinem contentionum: non fortassis dereliquerentur in innumerabili multitudine, nisi pauci valde.

C A P V T V I I I

Deus in hoc sæculo misericors agnoscitur propter peccatores, plurimi tamen damnantur: ac iustis premia sunt reposita.

1 **E**T respondit ad me, & dixit: Hoc sæculum fecit Altissimus propter multos, futurum autem propter paucos.

2 Dicam autem coram te similitudinem Esdra. Quomodo autem interrogabis terram, & dicet tibi, quoniam dabit terram multam magis unde fiat fictile, parvum pulverem unde aurum fit: sic & actus præsentis sæculi.

3 Multi quidem creati sunt pauci autem salvabuntur.

4 Et respondi, & dixi: Absorbe ergo anima sensum, & devora quod sapit.

5 Convenisti enim obaudire, & propheta-re volens. Nec enim tibi datum est spatium, nisi solummodo vivere.

6 O Domine, si non permittes servo tuo, ut oremus coram te, & des nobis semen cordi: & sensui culturam, unde fructus fiat, unde vivere possit omnis corruptus, qui portabit locum hominis?

7 Solus enim es, & una plasmatio nos sumus manuum tuarum, sicut locutus es:

8 Et quomodo nunc in matrice plasmatum est corpus, & præstas membra: conservatur in igne & aqua tua creatio: & novem mensibus patitur tua plasmatio tuam creaturam quæ in ea creata est:

9 Ipsum autem quod servat, & quod servatur, utraque servabuntur: servataque quandoque iterum reddit matrix, quæ in ea creverunt.

10 Imperasti enim ex ipsis membris, hoc est mamillis præbere lac fructui mamillarum,

11 Ut nutriatur id quod plasmatum est usque in tempus aliquod, & postea disponas eum tuæ misericordiæ.

12 Enutristi eum tua iustitia, & erudisti eum in lege tua, & corripuisti eum tuo intellectu:

13 Et mortificabis eum, ut tuam creaturam; & vivificabis eum, ut opus tuum.

14 Si ergo perdidisti eum qui tantis laboribus plasmatus est: tuo jussu facile est ordinari, ut & id quod fiebat servaretur.

15 Et nunc Domine dicam, de omni homine tu magis scis, de populo autem tuo, ob quem doleo:

16 Et de hereditate tua, propter quam lugeo: & propter Israel, propter quem tristis sum: & de Jacob, propter quem doleo:

17 Ideo incipiam orare coram te pro me, & pro eis: quoniam video lapsus nostros qui inhabitamus terram.

18 Sed audiui celeritatem judicis qui futurus est.

19 Ideo audi vocem meam, & intellige sermonem meum, & loquar coram te.

20 Initium verborum Eliae priusquam assumeretur: & dixi, Domine, qui inhabitas seculum, cujus oculi elevati in superna & aere.

21 Et cujus thronus inestimabilis, & gloria incomprehensibilis: cui astat exercitus angelorum cum tremore:

22 Quorum servatio in vento & igni convertitur: cujus verbum verum & dicta perseverantia:

23 Cujus jussio fortis, & dispositio terribilis: cujus aspectus arefacit abyssos, & indignatio tabescere facit montes, & veritas reficitur:

24 Exaudi orationem servi tui, & auribus percipe preceationem figmenti tui.

25 Dum enim vivo, loquar: & dum sapio, respondebo:

26 Nec respicias populi tui delicta, sed qui tibi in veritate serviunt.

27 Nec intendas impia gentium studia, sed qui tua testimonia cum doloribus custodierunt:

28 Nec cogites qui in conspectu tuo false conversati sunt, sed memorare qui ex voluntate tua timorem cognoverunt.

29 Neque volueris perdere, qui pecudum mores habuerunt: sed respicias eos qui legem tuam splendide docuerunt.

30 Nec indigneris eis qui bestiis peiores judicati sunt: sed diligas eos qui semper in tua justitia confidunt, & gloria.

31 Quoniam nos & patres nostri talibus morbis languemus: tu autem propter nos peccatores misericors vocaberis.

32 Si enim desideraveris ut nostri miserere, tunc misericors vocaberis, nobis autem non habentibus opera justitiae.

33 Iusti enim, quibus sunt opera multa reposita, ex propriis operibus recipient mercedem.

34 Quid est enim homo, ut ei indigneris: aut genus corruptibile, ut ita amarus sis de ipso?

35 In veritate enim, nemo de genitis est, qui non impie gessit: & de consentibus, qui non deliquit.

36 In hoc enim annunciabitur justitia tua, & bonitas tua Domine, cum miseris fueris eis qui non habent substantiam bonorum operum.

37 Et respondit ad me, & dixit: Recte locutus es aliqua: & juxta sermones tuos sic & fiet.

38 Quoniam non vere cogitabo super plasma eorum qui peccaverunt ante mortem, ante judicium, ante perditionem:

39 Sed jucundabor super justorum figmentum, & memorabor peregrinationis, quoque, & salvationis & mercedis receptionis.

40 Quomodo ergo locutus sum, sic & est.

41 Sicut enim agricola serit super terram semina multa, & plantationes multitudinis plantat, sed non in tempore omnia quae seminata sunt, salvantur, sed nec omnia quae plantata sunt radicabunt: sic & qui in saeculo seminati sunt, non omnes salvabuntur.

42 Et respondi, & dixi: Si inveni gratiam, loquar.

43 Quomodo semen agricolae si non ascenderit aut non acceperit pluviam tuam in tempore, aut corruptum fuerit multitudine pluviae,

44 Sic perit: & similiter homo qui manibus tuis plasmatus est, & tui imago nominatus: quoniam similis es ei, propter quem omnia plasmasti, & similasti semini agricolae.

45 Non irasceris super nos, sed parce populo tuo, & miserere hereditati tuae. Tu autem creaturae tuae misereris.

46 Et respondit ad me, & dixit: Quae sunt praesentia praesentibus, & quae futura futuris.

47 Multum enim tibi restat, ut possis diligere meam creaturam super me: tibi autem frequenter & ipsi proximavi, injustis autem numquam.

48 Sed in hoc mirabilis es coram Altissimo.

49 Quoniam humiliasti te sicut decet te: & non judicasti te, ut inter justos plurimum glorificeris.

50 Propter quod miseriae multae & miserae efficientur eis qui habitant saeculum in novissimis: quia in multa superbia ambulaverunt.

51 Tu autem pro te intellige, & de similibus tuis inquire gloriam.

52 Vobis enim apertus est paradysus, plantata est arbor vitae, preparatum est futurum tempus, preparata est abundantia, aedificata est civitas, probata est requies, perfecta est bonitas & perfecta sapientia.

53 Radix mali signata est a vobis: infirmitas, & tinea a vobis absconsa est: & in infernum fugit corruptio in oblivione.

54 Transierunt dolores, & ostensus est in fine thesaurus immortalitatis.

55 Noli ergo adjicere inquirendo de multitudine eorum qui pereunt.

56 Nam & ipsi accipientes libertatem, spreverunt Altissimum & legem ejus contempserunt, & vias ejus dereliquerunt.

57 Adhuc autem justos ejus conculcaverunt,

58 Et dixerunt in corde suo non esse Deum: & quidem scientes quoniam moriuntur.

59 Sicut enim vos suscipient quae praedicta sunt, sic eos fitis, & cruciatus, quae preparata sunt: non enim voluit hominem disperdi.

60 Sed

60 Sed & ipsi qui creati sunt coinquina-
verunt nomen eius qui fecit eos: & ingrati
fuerunt ei qui pręparavit eis vitam.

61 Quapropter iudicium meum modo ap-
propinquat.

62 Quę non omnibus demonstravi, nisi
tibi, & tibi similibus paucis. Et respondi, &
dixi:

63 Ecce nunc Domine demonstraſti mihi
multitudinem signorum, quę incipies face-
re in novissimis: sed non demonstraſti mihi
quo tempore.

C A P V T I X.

*Iudicia Dei, sicut & alia ejus opera egregia,
precedens aliqua signa.*

1 **E**t respondit ad me: & dixit, Me-
tens metire tempus in semetipſo:
& erit cum videris, quando transierit
pars quędam signorum quę prędicta
sunt,

2 Tunc intelliges, quoniam ipsum est
tempus, in quo incipiet Altissimus visitare
sæculum quod ab eo factum est.

3 Et quando videbitur in sæculo motio
locorum, & populorum turbatio,

4 Tunc intelliges quoniam de his erat
Altissimus locutus à diebus qui fuerunt an-
te te ab initio.

5 Sicut enim omne quod factum est in
sæculo initium habet, pariter & consumma-
tionem, & consummatio est manifesta:

6 Sic & Altissimi tempora initia habent
manifesta in prodigiis & virtutibus, &
consummationes in actu & in signis.

7 Erit, omnis qui salvus factus fuerit,
& qui poterit effugere per opera sua, & per
fidem in qua credidistis.

8 Relinquetur de prędictis periculis, &
videbit salutare meum in terra mea, & in
finibus meis, quoniam sanctificavi me à
sæculo.

9 Et tunc miserebuntur qui nunc abu-
si sunt vias meas: & in tormentis com-
morabantur hi qui eas projecerunt in con-
temptu.

10 Qui enim non cognoverunt me, vi-
ventes beneficia consecuti:

11 Et qui fastidierunt legem meam, cum
adhuc erant habentes libertatem,

12 Et cum adhuc esset eis apertus poeni-
tentię locus, non intellexerunt, sed spreve-
runt, hos oportet post mortem in crucia-
mento cognoscere.

13 Tu ergo noli adhuc curiosus esse,
quomodo impii cruciabuntur: sed inquire
quomodo iusti salvabuntur, & quorum
sæculum, & propter quos sæculum: &
quando.

14 Et respondi, & dixi,

15 Olim locutus sum, & nunc dico, &
postea dicam: quoniam plures sunt qui
pereunt, quam qui salvabuntur.

16 Sicut multiplicatur fluctus super ter-
ram. Et respondit ad me, & dixit,

17 Qualis ager, talia & semina: & qua-
les flores, tales & tincturę: & qualis ope-
rator, talis & creatio: & qualis agrico-
la, talis cultura: quoniam tempus erat
sæculi.

18 Et nunc cum essem parans eis, his

qui nunc sunt; antequam fieret sæculum
in quo habitarent: & nemo mihi contra-
dixit.

19 Tunc enim quisque, & nunc creator
in mundo hoc parat, & messe indeficien-
ti, & lege investigabili corrupti sunt mores
eorum.

20 Et consideravi sæculum, & ecce erat
periculum propter cogitationes quę in eo
advenerunt.

21 Et vidi, & peperci ei valde: & serva-
vi mihi acinum de botro, & plantationem
de tribu multa:

22 Pereat ergo multitudo quę sine cau-
sa nata est, & fervetur acinus meus,
& plantatio mea: quia cum multo labore
perfeci.

23 Tu autem si adhuc intromittas septem
dies alios, sed non jejunabis in eis:

24 Ibis in campum florum, ubi domus
non est ædificata: & manducabis solum-
modo de floribus campi, & carnem non
gustabis, & vinum non bibes, sed solummo-
do flores;

25 Deprecare altissimum sine intermissio-
ne, & veniam, & loquar tecum.

26 Et profectus sum, sicut dixit mihi,
in campum, qui vocatur Ardath, & sedi
ibi in floribus. Et de herbis agri mandu-
cavi, & facta est esca earum mihi in satura-
tatem.

27 Et factum est post dies septem, & ego
discumbebam supra fœnum, & cor meum
iterum turbabatur sicut ante.

28 Et apertum est os meum, & inchoavi
dicere coram Altissimo, & dixi:

29 O Domine: te nobis ostendens,
ostensus es patribus nostris in deserto,
quod non calcatur, & infructuoso, quan-
do erant exeuntes de Ægypto: & dicens
dixisti,

30 Tu Israel audi me, & semen Jacob in-
tende sermonibus meis.

31 Ecce enim ego semino in vobis legem
meam, & faciet in vobis fructum, & glorifi-
camini in ea per sæculum.

32 Nam patres nostri accipientes legem,
non servaverunt, & legitima mea non
custodierunt, & factus est fructus legis
non parens: nec enim poterat, quoniam
tuus erat.

33 Nam qui acceperunt, perierunt,
non custodientes quod in eis seminatum
fuerat.

34 Et ecce consuetudo est sicut, cum ac-
ceperit terra semen, vel navem mare, vel
vas aliquod escam vel potum: cum fuerit
exterminatum id, in quo seminatum est, vel
in quod missum est:

35 Simul id quod seminatum, vel missum
est, vel quę suscepta sunt, exterminantur,
& suscepta jam non manent apud nos: sed
nobis sic non factum est.

36 Nos quidem qui legem accepimus
peccantes perivimus, & cor nostrum quod
suscepit eam:

37 Nam lex non periit, sed mansit in suo
labore.

38 Et cum loquerer hæc in corde meo,
respexi oculis meis, & vidi mulierem in
dextera

dextera parte, & ecce hæc lugebat & plorabat cum voce magna, & in animo dolebat valde, & vestimenta ejus discissa, & cinis super caput ejus.

39 Et dimisi cogitatus, in quibus eram cogitans, & conversus sum ad eam, & dixi ei,

40 Ut quid flet? & quid doles animo? & dixit ad me,

41 Dimitte me Domine meus ut defleam me, & adjiciam dolorem: quoniam valde amaro sum animo, & humiliata sum valde.

42 Et dixi ei, Quid passa es? dic mihi. Et dixit ad me.

43 Sterilis fui ego famula tua, & non peperii, habens maritum annis triginta.

44 Ego enim per singulas horas, & per singulos dies, & annos hos triginta deprecor Altissimum nocte ac die.

45 Et factum est, post triginta annos exaudivit me Deus ancillam tuam, & vidit humilitatem meam, & attendit tribulationi meæ, & dedit mihi filium: & jucundata sum super eum valde ego & vir meus, & omnes cives mei, & honorificabamus valde Fortem.

46 Et nutriti eum cum labore multo.

47 Et factum est cum crevisset, & venisset accipere uxorem, feci diem epuli.

C A P V T X.

Per mulierem flentem, rursusque resurgentem, ostenditur figurari ierusalem.

1 Et factum est, cum introisset filius meus in thalamo suo, cecidit, & mortuus est.

2 Et evertimus omnes lumina, & surrexerunt omnes cives mei ad consolandum me, & quievi usque in alium diem usque nocte.

3 Et factum est, cum omnes quievissent ut me consolarentur ut quiescerem: & surrexi nocte, & fugi: & veni sicut vides in hoc campo:

4 Et cogito jam non reverti in civitatem, sed hic consistere: & neque manducare, neque bibere, sed sine intermissione lugere, & jejunare usque dum moriar.

5 Et dereliqui sermones in quibus eram, & respondi cum iracundia ad eam, & dixi,

6 Stulta super omnes mulieres, non vides luctum nostrum: & quæ nobis contingunt?

7 Quoniam Sion mater nostra omni tristitia contristatur, & humilitate humiliata est, & lugeat validissime.

8 Et nunc quoniam omnes lugemus, & tristes sumus: quoniam omnes contristati sumus, tu autem contristaris in uno filio?

9 Interroga enim terram, & dicet tibi: quoniam hæc est quæ debeat lugere casum tantorum super eam germinantium.

10 Et ex ipsa ab initio omnes nati & alii venient: pene omnes in perditionem ambulant, & exterminium fit multitudo eorum.

11 Et quis ergo debet lugere magis, nisi hæc quæ tam magnam multitudinem per-

didit, quam tu, quæ pro uno doles? Si autem dicis mihi,

12 Quoniam non est planctus meus similis terræ: quoniam fructum ventris mei perdidit, quem cum meroribus peperii, & cum doloribus genui:

13 Terra autem secundum viam terræ abiitque in ea multitudo præsens, quo modo evenit: & ego tibi dico,

14 Sicut tu cum labore peperisti, sic & terra dat fructum suum homini ab initio ei qui fecit eam.

15 Nunc ergo revine apud temetipsam dolorem tuum, & fortiter fer qui tibi contigerunt casus.

16 Si enim justificaveris terminum Dei, & consilium suum recipies in tempore, & in talibus collaudaberis:

17 Ingredere ergo in civitatem ad virum tuum. Et dixit ad me.

18 Non faciam, neque ingrediar civitatem, sed hic moriar.

19 Et apposui adhuc loqui ad eam, & dixi:

20 Noli facere hunc sermonem, sed consenti persuadenti. Quot enim casus Sion? Consolare propter dolorem Ierusalem.

21 Vides enim quoniam sanctificatio nostra deserta effecta est, & altare nostrum demolitum est, & templum nostrum destructum est.

22 Et psalterium nostrum humiliatum est, & hymnus conticuit, & exultatio nostra dissoluta est, & lumen candelabri nostri extinctum est, & arca testamenti nostri direpta est, & sancta nostra contaminata sunt, & nomen quod invocatum est super nos, pene profanatum est: & liberi nostri contumeliam passi sunt, & sacerdotes nostri succensi sunt, & Levitæ nostri in captivitatem abierunt, & virgines nostræ coinquinatæ sunt: & mulieres nostræ vim passæ sunt, & iusti nostri rapti sunt, & parvuli nostri perditii sunt, & juvenes nostri servierunt, & fortes nostri invalidi facti sunt:

23 Et quod omnium majus, signaculum Sion, quoniam resignata est de gloria suam & tradita est in manibus eorum qui nos oderunt.

24 Tu ergo excute tuam tristitiam mulierem, & depone abs te multitudinem dolorum, ut tibi repropitiatur Fortis, & requiem faciet tibi Altissimus, requietionem laborum.

25 Et factum est, cum loquebar ad eam, facies ejus fulgebat subito, & Species corruscus fiebat visus ejus, ut essem pavens valde ad eam, & cogitarem quid esset hoc.

26 Et ecce, subito misit sonitum vocis magnum timore plenum, ut commoveretur terra à mulieris sono: & vidi:

27 Et ecce, amplius mulier non comparabat mihi, sed civitas ædificabatur, & locus demonstrabatur de fundamentis magnis: & timui, & clamavi voce magna, & dixi.

28 Vbi est Vriel angelus, qui à principio venit

venit ad me? quoniam ipse me fecit venire in multitudine in excessu mentis huius, & factus est finis meus in corruptionem, & oratio mea in improperium.

29 Et cum essem loquens ego hæc, ecce venit ad me, & vidit me.

30 Et ecce eram positus ut mortuus, & intellectus meus alienatus erat, & tenuit dexteram meam, & confortavit me, & statuit me super pedes meos, & dixit mihi,

31 Quid tibi est? & quare conturbatus est intellectus tuus, & sensus cordis tui? & quare conturbaris? Et dixi,

32 Quoniam dereliquisti me, & ego quidem feci secundum sermones tuos, & exivi in campum: & ecce vidi, & video quod non possum enarrare. Et dixit ad me,

33 Sta ut vir, & commonebo te. Et dixi,

34 Loquere Domine meus tu in me, noli me derelinquere, ut non frustra moriar:

35 Quoniam vidi quæ non sciebam, & audio quæ non scio,

36 Aut numquid sensus meus fallitur, & anima mea somniat?

37 Nunc ergo deprecor te, ut demonstres servo tuo de excessu hoc. Et respondit ad me, & dixit,

38 Audi me & doceam te, & dicam tibi de quibus times: quoniam Altissimus revelabit tibi mysteria multa.

39 Vidit rectam viam tuam, quoniam sine intermissione contristaberis pro populo tuo, & valde lugebas propter Sion.

40 Hic ergo intellectus visionis quæ tibi apparuit ante paululum.

41 Quam vidisti lugentem, inchoasti consolari eam.

42 Nunc autem jam speciem mulieris non vides, sed apparuit tibi civitas ædificari:

43 Et quoniam enarrabat tibi de casu filii sui, hæc absolutio est.

44 Hæc mulier quam vidisti, hæc est Sion, & quoniam dixit tibi, quam & nunc conspicias, ut civitatem ædificatam.

45 Et quoniam dixit tibi, quia sterilis fuit triginta annis: propter quod erant anni scilicet triginta, quando non erat in ea adhuc oblatio oblata.

46 Et factum est post annos triginta, ædificavit Salomon civitatem, & obtulit oblationes: tunc fuit quando peperit sterilis filium.

47 Et quod tibi dixit, quoniam nutrit eum cum labore, hoc erat, habitatio in Ierusalem.

48 Et quoniam dixit tibi, quod filius meus veniens in suo thalamo mortuus esset, & contigisset ei casus, hoc erat, quæ facta est ruina Ierusalem.

49 Et ecce, vidisti similitudinem ejus: & quoniam filium lugeret, inchoasti consolari eam: & de his quæ contigerunt, hæc erant tibi aperienda.

50 Et nunc videt Altissimus quoniam ex animo contristatus es, & quoniam ex toto corde pateris pro ea, ostendit tibi claritatem gloriæ ejus, & pul-

chritudinem decoris ejus.

51 Propterea enim dixi tibi, ut maneres in campo ubi domus non est ædificata.

52 Sciebam enim ego, quoniam Altissimus incipiebat tibi ostendere hæc:

53 Propterea dixi tibi ut venires in agrum ubi non est fundamentum ædificii.

54 Nec enim poterat opus ædificii hominis sustineri in loco, ubi incipiebat Altissimi civitas ostendi.

55 Tu ergo noli timere, neque expavescat cor tuum: sed ingredere, & vide splendorem & magnitudinem ædificii, quantum capax est tibi visus oculorum videre:

56 Et post hæc audies quantum capit auditus aurium tuarum audire.

57 Tu enim beatus es præ multis, & vocatus es apud Altissimum sicut & pauci.

58 Nocte autem quæ in crastinum futura est: manebis hic:

59 Et ostendet tibi altissimus eas visiones supremorum, quæ faciet Altissimus his quæ habitant super terram à novissimis diebus.

60 Et dormivi illam noctem & aliam, sicut dixerat mihi.

C A P V T X I.

Apparet Esdra in visione aquila principatum universi usurpans.

1 **E**T vidi somnium, & ecce ascendebat de mari aquila, cui erant duodecim alæ pennarum & capita tria,

2 Et vidi, & ecce expandebat alas suas in omnem terram, & omnes venti cæli insufflebant in eam, & colligebantur.

3 Et vidi, & de pennis ejus nascebantur contrariæ pennæ, & ipsæ fiebant in pennaculis minutis & modicis.

4 Nam capita ejus erant quiescentia, & dimidium caput erat majus aliorum capitum, sed ipsa quiescebat cum eis.

5 Et vidi, & ecce aquila volavit in pen- nis suis, & regnavit super terram, & super eos qui habitant in ea.

6 Et vidi, quoniam subiecta erant ei omnia sub cælo, & nemo illi contradicebat, neque unus de creatura quæ est super terram.

7 Et vidi, & ecce surrexit aquila super ungues suos, & misit vocem pennis suis, dicens,

8 Nolite omnes simul vigilare, dormite unusquisque in loco suo, & per tempus vigilate.

9 Capita autem in novissimo servantur.

10 Et vidi, & ecce vox non exibat de capitibus ejus, sed de medietate corporis ejus.

11 Et numeravi contrarias pennas ejus, & ecce ipsæ erant octo.

12 Et vidi, & ecce à dextera parte surrexit una penna, & regnavit super omnem terram,

13 Et factum est cum regnaret, venit ei finis & non apparuit locus ejus: & sequens exurrexit, & regnabat, ipsa multum tenuit tempus.

14 Et factum est cum regnaret, & veniebat finis ejus, ut non appareret sicut prior.

15 Et ecce, vox emissa est illi, dicens,

16 Audi

16 Audi tu quæ tanto tempore tenuisti terram, hæc annuncio tibi antequam incipias non apparere.

17 Nemo post te tenebit tempus tuum, sed nec dimidium ejus.

18 Et levavit se tertia, & tenuit principatum sicut & priores: & non apparuit & ipsa.

19 Et sic contingebat omnibus aliis singulatim principatum gerere, & iterum nusquam comparere:

20 Et vidi, & ecce in tempore sequentes penne erigebantur à dextera parte, ut tenerent & ipsæ principatum: & ex his erant quæ tenebant; sed tamen statim non comparabant.

21 Nam & aliquæ ex eis erigebantur, sed non tenebant principatum.

22 Et vidi post hæc, & ecce non comparuerunt duodecim penne, & duo pennacula:

23 Et nihil supererat in corpore aquilæ, nisi duo capita quiescentia & sex pennacula.

24 Et vidi, & ecce à sex pennaculis divisæ sunt duæ, & manserunt sub capite quod est ad dexteram partem. Nam quatuor manserunt in loco suo.

25 Et vidi, & ecce subalares cogitabant se erigere, & tenere principatus.

26 Et vidi, & ecce una erecta est, sed statim non comparuit.

27 Et secundæ velocius quam priores, non comparuerunt.

28 Et vidi, & ecce duæ quæ superaverunt, apud semetipsas cogitabant, & ipsæ regnare.

29 Et in eo cum cogitarent, ecce unum quiescentium capitum quod erat medium, evigilabat, hoc enim erat duorum capitum majus,

30 Et vidi quoniam completa sunt duo capita secum.

31 Et ecce conversum est caput cum his qui cum eo erant, & comedit duas subalares quæ cogitabant regnare.

32 Hoc autem caput perconterruit omnem terram, & dominabatur in ea his qui habitant terram cum labore multo, & potentatum tenuit orbis terrarum super omnes alas quæ fuerunt.

33 Et vidi post hæc, & ecce medium caput subito non comparuit, & hoc sicut alæ.

34 Superaverunt autem duo capita, quæ & ipsa similiter regnaverunt super terram, & super eos qui habitant in ea.

35 Et vidi, & ecce devoravit caput à dextera parte illud quod à leva.

36 Et audiui vocem dicentem mihi, Conspice contra te, & considera quod vides.

37 Et vidi, & ecce sicut leo concitatus de Syria rugiens: & vidi quoniam emittebat vocem hominis ad aquilam. Et dixit, dicens,

38 Audi tu, & loquar ad te, & dicet Altissimus tibi,

39 Nonne tu es qui superasti de quatuor animalibus, quæ feceram regnare in sæculo meo, & ut per eos veniet finis temporum eorum?

40 Et quartus veniens devicit omnia animalia quæ transierunt, & potentatum tenuit sæculum cum tremore multo, & omnem orbem cum labore pessimo, & inhabitavit tot temporibus orbem terrarum cum dolo.

41 Et judicasti terram non cum veritate.

42 Tribulasti enim mansuetos, & læsisti quiescentes, & dilexisti mendaces, & destruxisti habitationes eorum qui fructificabant, & humiliasti muros eorum qui te non nocuerunt.

43 Et ascendit contumelia tua usque ad Altissimum, & superbia tua ad Fortem.

44 Et respexit Altissimus superba tempora, & ecce finita sunt, & scelera ejus completa sunt.

45 Propterea non appareas tu aquila, & alæ tuæ horribiles, & pennacula tua pessima, & capita tua maligna, & ungues tui pessimi, & omne corpus tuum vanum;

46 Vt refrigeretur omnis terra, & revertatur liberata de tua vi, & speret iudicium & misericordiam ejus qui fecit eam.

C A P V T XII.

Ad Esdræ orationem hujus visionis datur explicatio cum membris ipsius.

1 **E**T factum est, dum loqueretur leo verba hæc ad aquilam: & vidi,

2 Et ecce quod superaverat caput, & non comparuerunt quatuor alæ illæ quæ ad eum transierunt, & erectæ sunt ut regnarent: & erat regnum eorum exile, & tumultu plenum.

3 Et vidi, & ecce ipsa non apparebant, & omne corpus aquilæ incendebatur, & expavescebat terra valde, & ego à tumultu & excessu mentis, & à magno timore vigilavi, & dixi spiritui meo,

4 Ecce tu præstitisti mihi hoc in eo, quod servaris vias Altissimi.

5 Ecce adhuc fatigatus sum animo, & spiritu meo invalidus sum valde, & nec modica est in me virtus à multo timore, quam expavi nocte hac.

6 Nunc ergo orabo Altissimum, ut me confortet usque in finem.

7 Et dixi, Dominator Domine, si inveni gratiam ante oculos tuos, & si justificatus sum apud te præ multis, & si certe ascendit deprecatio mea ante faciem tuam,

8 Conforta me, & ostende servo tuo mihi interpretationem, & distinctionem visus horribilis hujus, ut plenissime consolers animam meam.

9 Dignum enim me habuisti ostendere mihi temporum novissima. Et dixit ad me.

10 Hæc est interpretatio visionis hujus.

11 Aquilam quam vidisti ascendentem de mari, hoc est regnum quod visum est in visione Danieli fratri tuo.

12 Sed non est illi interpretatum, quoniam ego nunc tibi interpretor,

13 Ecce dies veniunt, & exurget regnum super terram, & erit timor acrior omnium regnorum quæ fuerunt ante eum.

14 Regnabunt autem in ea reges duodecim, unus post unum.

15 Nam secundus incipiet regnare, & ipse tenebit amplius tempus, & duodecim,

M M in

16 Hæc est interpretatio duodecim alarum quas vidisti.

17 Et quam audisti vocem quæ locuta est, non de capitibus ejus exeuntem, sed de medio corporis ejus.

18 Hæc est interpretatio, quoniam post tempus regni illius nascentur contentiones non modicæ, & periclitabitur ut cadat, & non cadet tunc, sed iterum constituetur in suum initium.

19 Et quoniam vidisti subalares octo coherentes alis ejus,

20 Hæc est interpretatio; exurgent in ipso octo reges, quorum erunt tempora levia, & anni citati, & duo quidem ex ipsis ipsis perient.

21 Appropinquante autem, tempore medio, quatuor servabuntur in tempore, cum incipiet appropinquare tempus ejus ut finiatur: duo vero in finem servabuntur.

22 Et quoniam vidisti tria capita quiescentia,

23 Hæc est interpretatio: in novissimis ejus suscitabit Altissimus tria regna, & revocabit in ea multa, & dominabuntur terram,

24 Et qui habitant in ea, cum labore multo super omnes qui fuerunt ante hos, propter hoc ipsi vocati sunt capita aquilæ.

25 Isti enim erunt qui recapitulabunt impietates ejus, & qui perficient novissima ejus.

26 Et quoniam vidisti caput majus non apparens, hæc est interpretatio ejus: quoniam unus ex eis super lectum suum morietur, & tamen cum tormentis.

27 Nam duo qui perseveraverint, gladius eos comedet.

28 Unius enim gladius comedet qui cum eo sedet, tamen hic gladio in novissimis cadet.

29 Et quoniam vidisti duas subalares trajicientes super caput quod est in dextera parte,

30 Hæc est interpretatio. Hi sunt quos conservavit Altissimus in finem suum, hoc est regnum exile &urbationis plenum.

31 Sicut vidisti & leonem, quem vidisti de silva evigilantem, & rugientem, & loquentem ad aquilam, & arguentem eam, & injustitias ipsius, per omnes sermones ejus sicut audisti:

32 Hic est ventus quem servavit Altissimus in finem ad eos, & impietates ipsorum: & arguet illos, & incutiet coram ipsis descriptiones eorum.

33 Statuet enim eos in judicio vivos: & erit, cum arguerit eos, tunc corripiet eos.

34 Nam residuum populum meum liberabit cum miseria, qui salvati sunt super fines meos, & jucundabit eos quoadusque veniet finis, dies judicii, de quo locutus sum tibi ab initio.

35 Hoc somnium quod vidisti, & hæc interpretationes

36 Tu ergo solus dignus fuisti scire Altissimi secretum hoc.

37 Scribe ergo omnia ista in libro quæ vidisti, & pone ea in loco abscondito:

38 Et docebis ea sapientes de populo

quo, quorum corda scis posse capere, & servare secreta hæc.

39 Tu autem adhuc sustine hic alios dies septem, ut tibi ostendatur quidquid visum fuerit. Altissimo ostendere tibi.

40 Et profectus est à me. Et factum est, cum audisset omnis populus quoniam pertransierunt septem dies, & ego non fuisset reversus in civitatem, & congregavit se omnis à minimo usque ad maximum: & venit ad me, & dixerunt mihi dicentes:

41 Quid peccavimus tibi, & quid injuste egimus in te: quoniam derelinquens nos sedisti in loco hoc?

42 Tu enim nobis superes solus ex omnibus populis, sicut bovis de vinea, & sicut lucerna in loco obscuro, & sicut portus & navis salvata à tempestate.

43 Aut non sufficiunt nobis mala quæ contingunt?

44 Si ergo tu nos dereliqueris, quanto nobis erat melius si essemus succensi & nos cum incendio Sion?

45 Nec enim nos sumus meliores eorum qui ibi mortui sunt. Et ploraverunt voce magna. Et respondi ad eos, & dixi:

46 Confide Israel, & noli tristiari tu domus Jacob,

47 Est enim memoria vestri coram Altissimo, & Fortis non est oblitus vestri in tentatione.

48 Ego enim non dereliqui vos, neque excessi à vobis: sed veni in hunc locum ut deprecarer pro desolatione Sion, ut quærerem misericordiam pro humilitate sanctificationis vestræ.

49 Et nunc ite unusquisque vestrum in domum suam, & ego veniam ad vos post dies istos.

50 Et profectus est populus, sicut dixi ei, in civitatem:

51 Ego autem sedi in campo septem diebus, sicut mihi mandavit: & manducabam de floribus solummodo agri, de herbis facta est esca mihi in diebus illis.

C A P V T XIII.

Altera visio Esdra ostenditur cum ipsius interpretatione

1 ET factum est post dies septem, & dormiavi somnium nocte.

2 Et ecce de mari ventus exurgebat, ut conturbaret omnes fluctus ejus.

3 Et vidi, & ecce convalescebat ille homo cum millibus cœli: & ubi vultum suum vertebat ut consideraret, tremebant omnia quæ sub eo videbantur.

4 Et ubicumque exhibat vox de ore ejus, ardescebant omnes qui audiebant voces ejus, sicut quiescet terra quando senserit ignem.

5 Et vidi post hæc, & ecce congregabatur multitudo hominum, quorum non erat numerus, de quatuor ventis cœli, ut debellarent hominem qui ascenderat de mari.

6 Et vidi, & ecce sibi metipsum sculpsit montem magnum, & volavit super eum.

7 Ego autem quæsiui videre regionem vel locum unde sculptus esset mons, & non potui.

8 Et post hæc vidi, & ecce omnes qui congregati sunt ad eum, ut expugnarent eum, timebant valde, tamen audebant pugnare.

9 Et ecce, ut vidit impetum multitudinis venientis, non levavit manum suam, neque frameam tenebat, neque aliquod vas bellicum, nisi solummodo ut vidi,

10 Quoniam emisit de ore suo sicut flatum ignis, & de labiis eius spiritus flammæ, & de lingua eius emittebat scintillas & tempestates, & commissa sunt omnia simul, hic flatus ignis, & spiritus flammæ & multitudo tempestatis,

11 Et concidit super multitudinem in impetu, quæ præparata erat pugnare, & succendit omnes, ut subito nihil videretur de innumerabili multitudine, nisi solummodo pulvis, & fumi odor: & vidi, & extimui.

12 Et post hæc vidi ipsum hominem descendentem de monte, & vocantem ad se multitudinem aliam pacificam.

13 Et accedebat ad eum vultus hominum multorum, quorundam gaudentium, quorundam tristantium: aliqui vero alligati, aliqui adducentes ex eis qui offerebantur, & ægrotavi à multitudine pavoris, & expers factus sum, & dixi,

14 Tu ab initio demonstrasti servo tuo mirabilia hæc, & dignum me habuisti ut susciperet deprecationem meam:

15 Et nunc demonstra mihi adhuc interpretationem somnii huius.

16 Sicut enim existimo in sensu meo, vix qui derelicti fuerunt in diebus illis, & multo plus vix his qui non sunt derelicti.

17 Qui enim non sunt derelicti, tristes erant.

18 Intellego nunc quæ sunt reposta in novissimis diebus, & occurrent eis, sed & his qui derelicti sunt.

19 Propter hoc venerunt enim in pericula magna, & necessitates multas, sicut ostendunt somnia hæc.

20 Attamen facilius est periclitantem venire in hunc, quam pertransire, sicut nubem à sæculo, & nunc videre quæ contingunt in novissimo. Et respondit ad me, & dixit:

21 Et visionis interpretationem dicam tibi: & de quibus locutus es adaperiam tibi.

22 Quoniam de his dixisti: qui derelicti sunt: hæc est interpretatio.

23 Qui aufert periculum illo tempore, hic se custodivit, qui in periculo inciderunt, hi sunt qui habent opera & fidem ad fortissimum.

24 Scito ergo quoniam magis beatificati sunt qui derelicti, super eos qui mortui sunt.

25 Hæ interpretationes visionis, quia vidisti virum ascendentem de corde maris,

26 Ipse est quem conservat Altissimus multis temporibus, qui per semetipsum liberabit creaturam suam: & ipse disponet, qui derelicti sunt.

27 Et quoniam vidisti de ore eius exire, ut spiritum, & ignem, & tempestatem:

28 Et quoniam non tenebat frameam, ne-

que vas bellicosum: corripit enim impetum ejus multitudinem, quæ venerat expugnare eum. hæc est interpretatio.

29 Ecce dies veniunt, quando incipiet Altissimus liberare eos qui super terram sunt:

30 Et veniet in excessu mentis super eos qui inhabitant terram.

31 Et alii alios cogitabunt debellare, civitas civitatem, & locus locum, gens adversus gentem, & regnum adversus regnum,

32 Et erit, cum fient hæc, & contingent signa quæ ante ostendi tibi: & tunc revelabitur filius meus, quem vidisti, ut virum ascendentem.

33 Et erit quando audierint omnes gentes vocem ejus: & derelinquet unusquisque in regione sua bellum suum, quod habent ad alterutrum:

34 Et colligetur in unum multitudo innumerabilis, sicut volentes venire & expugnare eum,

35 Ipse autem stabit super cacumen montis Sion.

36 Sion autem veniet, & ostendetur omnibus parata & ædificata, sicut vidisti montem sculpti sine manibus.

37 Ipse autem filius meus arguet quæ adinvenerunt Gentes, impietates eorum hæc quæ tempestati appropinquaverunt propter mala cogitamenta eorum, & cruciamenta quibus incipient cruciari:

38 Quæ assimilata sunt flammæ, & perdet eos sine labore per legem quæ igni assimilata est.

39 Et quoniam vidisti eum colligentem ad se aliam multitudinem pacificam,

40 Hæ sunt decem tribus, quæ captivæ factæ sunt de terra sua in diebus Osee regis, quem captivum duxit Salmanasar rex Assyriorum: & transtulit eos trans flumen, & translati sunt in terram aliam.

41 Ipsi autem sibi dederunt consilium hoc, ut derelinquerent multitudinem gentium, & proficiscerentur in ulteriorem regionem, ubi numquam inhabitavit genus humanum,

42 Vel ibi observare legitima sua, quæ non fuerant servantes in regione sua.

43 Per introitus autem angustos fluminis, Euphratem introierunt.

44 Fecit enim eis nunc Altissimus signa, & statuit venas fluminis usquequo transirent.

45 Per eam enim regionem erat via multa itineris, anni unius & dimidii: nam regio illa vocatur Arsareth.

46 Tunc inhabitaverunt ibi usque in novissimo tempore: & nunc iterum cum cœperint venire,

47 Iterum Altissimus statuet venas fluminis, ut possint transire: propter hæc vidisti multitudinem cum pace.

48 Sed & qui derelicti sunt de populo tuo, hi sunt qui inveniuntur intraterram meam.

49 Factum erit ergo, quando incipiet perdere multitudinem earum, quæ collectæ sunt gentes, proteget eos qui superaverunt populum,

50 Et tunc ostendet eis multa plurima portenta.

51 Et dixi ego, Dominator Domine, hoc mihi ostende, propter quod vidi vitum ascendentem de corde maris. Et dixit mihi,

52 Sicut non potes hæc vel scrutari, vel scire quæ sunt in profundo maris: sic non poterit quisque super terram videre filium meum, vel eos qui cum eo sunt, nisi in tempore diei.

53 Hæc est interpretatio somnii quod vidisti, & propter quod illuminatus es hic solus.

54 Dereliquisti enim tuam, & circa meam vacasti legem, & quæstisti.

55 Vitam enim tuam disposuisti in sapientia, & sensum tuum vocasti matrem:

56 Et propter hoc ostendi tibi merces apud Altissimum, erit enim post alios tres dies, ad te alia loquar, & exponam tibi gravia & mirabilia.

57 Et profectus sum, & transii in campum, multum glorificans & laudans Altissimum, de mirabilibus quæ per tempus faciebat:

58 Et quoniam gubernat ipsum, & quæ sunt in temporibus illata: & sedi ibi tribus diebus.

C A P V T X I V.

Apparet Dominus Esdra in rubo, & futura quedam arcana revelat.

1 Et factum est tertio die, & ego sedebam sub quercu.

2 Et ecce, vox exivit contra me de rubo, & dixit: Esdra, Esdra. Et dixi: Ecce ego Domine. Et surrexi super pedes meos. Et dixit ad me:

3 Revelans revelatus sum super rubum, & locutus sum Moyse quando populus meus serviebat in Ægypto,

4 Et misi eum, & eduxi populum meum de Ægypto: & adduxi eum super montem Sina, & detinebam eum apud me diebus multis.

5 Et enarravi ei mirabilia multa, & ostendi ei temporum secreta & finem, & præcepi ei dicens:

6 Hæc in palam facies verba, & hæc abscondes.

7 Et nunc tibi dico:

8 Signa quæ demonstravi, & somnia quæ vidisti & interpretationes quas tu vidisti, in corde tuo reponere ea:

9 Tu enim recipieris ab omnibus, converteris residuus cum consilio meo & cum similibus tuis, usquequo finiantur tempora.

10 Quoniam sæculum perdidit juventutem suam, & tempora appropinquant senescere.

11 Duodecim enim partibus divisum est sæculum, & transierunt ejus decima & dimidium decimæ partis.

12 Superfuit autem ejus post medium decimæ partis.

13 Nunc ergo dispone domum tuam, & corripe populum tuum, & consolare humiles eorum, & renuncia jam corruptelæ,

14 Et dimitte abs te mortales cogitationes, & projice abs te pondera humana, & exue te jam infirmam naturam, & reponere in unam partem molestissima tibi co-

gitamenta, & festina transmigrare à temporibus his:

15 Quæ enim vidisti nunc contigisse mala, iterum horum deteriora facient:

16 Quantum enim invalidum fiet sæculum à senectute, tantum multiplicabuntur super inhabitantes mala.

17 Prolongavit enim se magis veritas, & appropinquavit mendacium. Iam enim festinat venire, quam vidisti visionem.

18 Et respondi, & dixi coram te Domine:

19 Ecce enim ego abibo, sicut præcepisti mihi, & corripiam præsentem populum. Qui autem iterum nati fuerint, quis com-monebit.

20 Positum est ergo sæculum in tenebris, & qui habitant in eo sine lumine.

21 Quoniam lex tua incensa est, propter quod nemo scit quæ à te facta sunt, vel quæ incipient opera.

22 Si enim inveni in te gratiam, immitte in me Spiritum sanctum, & scribam omne quod factum est in sæculo ab initio, quæ erant in lege tua scripta, ut possint homines invenire semitam, & qui voluerint vivere in novissimis, vivant.

23 Et respondit ad me, & dixit: Vadens congrega populum, & dices ad eos, ut non quærant te diebus quadraginta.

24 Tu autem præpara tibi buxos multos, & accipe tecum Saream, Dabriam, Salemiam, Echanum, & Asiel, quinque hos qui parati sunt ad scribendum velociter.

25 Et venias huc, & ego accendam in corde tuo lucernam intellectus, quæ non extinguetur quoadusque finiantur quæ incipies scribere.

26 Et tunc perfectis, quædam palam facies, quædam sapientibus absconfe trades. in crastinum enim hac hora incipies scribere.

27 Et profectus sum, sicut mihi præcepit, & congregavi omnem populum, & dixi:

28 Audi Israel verba hæc:

29 Peregrinati sunt patres nostri ab initio in Ægypto, & liberati sunt inde:

30 Et acceperunt legem vitæ, quam non custodierunt, quam & vos post eos transgressi estis:

31 Et data est vobis terra in sortem, & terra Sion, & patres vestri, & vos iniquitatem fecistis, & non servastis vias quas præcepit vobis Altissimus:

32 Et justus iudex cum sit, abstulit à vobis in tempore quod donaverat.

33 Et nunc vos hic estis, & fratres vestri introrsum vestrum sunt.

34 Si ergo imperaveritis sensui vestro, & erudieritis cor vestrum, vivi conservati eritis, & post mortem misericordiam consequemini.

35 Iudicium enim post mortem veniet, quando iterum reviviscemus: & tunc iustorum nomina patebunt, & impiorum facta ostendentur.

36 Ad me igitur nemo accedat nunc, neque requirat me usque dies quadraginta.

37 Et accepi quinque viros, sicut mand-

davia

davit mibi, & profecti sumus in campum, & mansimus ibi.

38 Et factus sum in crastinum, & ecce vox vocavit me dicens: Eldra aperi os tuum, & bibe quo te potavero.

39 Et aperui os meum, & ecce calix plenus porrigebatur mihi. Hoc erat plenum sicut aqua: color autem ejus ut ignis similis.

40 Et accepi, & bibi: & in eo cum bibissem, cor meum cruciabatur intellectu, & in pectus meum increfcebat sapientia. Nam spiritus meus conservabatur memoria.

41 Et apertum est os meum, & non est clausum amplius.

42 Altissimus dedit intellectum quinque viris, & scripserunt quæ dicebantur excessiones noctis, quas non sciebant.

43 Nocte autem manducabant panem, ego autem per diem loquebar, & per noctem non tacebam.

44 Scripti sunt autem per quadraginta dies libri ducenti quatuor.

45 Et factum est cum complevisset quadraginta dies, locutus est Altissimus, dicens: Priora que scripsisti, in palam pone, & legant digni & indigni:

46 Novissimos autem septuaginta conservabis, ut tradas eos sapientibus de populo tuo.

47 In his enim est vena intellectus, & sapientiae fons, & scientiae flumen. Et feci sic.

C A P V T X V.

Predicuntur multa calamitates saculo super-
venitura.

1 **E**cce loquere in aures plebis meae sermones prophetiae, quos immisero in os tuum, dicit Dominus.

2 Et fac ut in charta scribantur, quoniam fideles & veri sunt.

3 Ne timeas à cogitationibus adversum te, nec turbent te incredulitates dicentium.

4 Quoniam omnis incredulus in incredulitate sua morietur.

5 Ecce ego induco, dicit Dominus, super orbem terrarum mala, gladium, & famem & mortem, & interitum:

6 Propter quod superpolluit iniquitas omnem terram, & adimpleta sunt opera nociva illorum.

7 Propterea dicit Dominus:

8 Iam non filebo de impietatibus eorum quæ irreligiose agunt, nec sustinebo in his quæ inique exercent, ecce sanguis innoxius & justus clamat ad me, & animae justorum clamant perseveranter.

9 Vindicans vindicabo illos, dicit Dominus, & accipiam omnem sanguinem innoxium ex illis ad me.

10 Ecce populus meus quasi grex ad occisionem ducitur, jam non patiar illum habitare in terra Aegypti:

11 Sed educam eum in manu potenti & brachio excelso & percutiam plaga sicut prius, & corrumpam omnem terram ejus.

12 Lugebit Aegyptus, & fundamenta ejus plaga verberata, & castigatione quas inducet ei Deus.

13 Lugebunt cultores operantes terram, quoniam deficient semina eorum ab ureidine, & grandine & à fidere terribili.

14 Væ saculo, & qui habitant in eo:

15 Quia appropinquavit gladius & contritio eorum, & exurget gens contra gentem ad pugnam, & rhomphaea in manibus eorum.

16 Erit enim inconstabilitas hominibus, & alii aliis invalescentes non curabunt regem suum, & principes viæ gestorum suorum in potentia sua.

17 Concupiscet enim homo in civitatem ire, & non poterit.

18 Propter superbiam enim eorum civitates turbabuntur, domus exterentur, homines metuent.

19 Non Miserebitur homo proximum suum, ad irritum faciendum domos eorum in gladium, ad diripiendas substantias eorum, propter famem panis & tribulationem multam.

20 Ecce, ego convoco, dicit Deus, omnes reges terræ ad me verendum, qui sunt ab Oriente, & ab Austro, & ab Euro, & à Libano, ad converiendos in se, & reddere quæ dederunt illis.

21 Sicut faciunt usque hodie electis meis, sic faciam & reddam in sinu eorum. Hæc dicit Dominus Deus.

22 Non parcat dextera mea super peccatores, nec cessabit Rhomphaea super effundentes sanguinem innoxium super terram.

23 Exiit ignis ab ira ejus & devoravit fundamenta terræ, & peccatores quasi stramen incensum.

24 Væ eis qui peccant, & non observant mandata mea, dicit Dominus.

25 Non parcam illis. Discedite filii à potestate. Nolite contaminare sanctificationem meam.

26 Quoniam novit Dominus omnes qui delinquant in illum; propterea tradidit eos in mortem, & in occisionem.

27 Iam enim venerunt super orbem terrarum mala, & manebitis in illis, non enim liberabit vos Deus, propter quod peccastis in eum.

28 Ecce visio horribilis, & facies illius ab Oriente.

29 Et exient nationes draconum Arabum in curribus multis, & sicut flatus, eorum numerus feretur super terram, ut jam timeant & trepident omnes qui illos audient:

30 Carmonii insanientes in ira, & exient ut apri de silva, & advenient in virtute magna, & constabunt in pugnam cum illis, & vastabunt portionem terræ Assyriorum.

31 Et post hæc supervalescent dracones navitatis suæ memores, & convertent se conspirantes in virtute magna ad persequendos eos.

32 Isti turbabuntur & filebunt in virtute illorum, & convertent pedes suos in fugam.

33 Et à territorio Assyriorum subessor obsidebit eos, & consumer unum ex illis, & erit timor & tremor in exercitu

illorum, & contentio in reges ipsorum.

34 Ecce nubes ab oriente & septentrione usque ad meridianum, & facies earum horrida valde, plena iræ & procellæ.

35 Et collident se invicem, & collident sidus copiosum super terram, & sidus illorum, & erit sanguis à gladio usque ad ventrem,

36 Et finis hominis usque ad substramen cameli, & erit timor & tremor inultus super terram,

37 Et horrebunt qui videbunt iram illam, & tremor apprehendet illos: & post hæc movebunt nimbi copiosi.

38 A meridiano & septentrione, & portio alia ab occidente:

39 Et superinvalescent venti ab oriente, & recludent eam, & nubem quam suscitavi in ira, & sidus ad faciendam exterritationem ad orientalem ventum & occidentem violabitur.

40 Et exaltabuntur nubes magnæ & validæ plenæ iræ, & sidus, ut exterreant omnem terram, & inhabitantes eam, & infundent super omnem locum altum & eminentem sidus terribile,

41 Ignem & grandinem, & romphæas volantes, & aquas multas, ut etiam impleantur omnes campi, & omnes rivi plenitudine aquarum multarum.

42 Et demolientur civitates, & muros, & montes, & colles, & ligna silvarum, & fœnum pratorum, & frumenta eorum.

43 Et transibunt constantes usque ad Babylonem, & exterent eam.

44 Convenient ad ipsam, & circuibunt eam, & affundent sidus, & omnem iram super eam, & subibit pulvis & fumus usque in cœlum, & omnes in circuitu lugebunt eam:

45 Et qui sub ea remanserint, servient his qui exterruerunt.

46 Et tu Asia concors in spem Babylonis, & gloria personæ ejus.

47 Væ tibi misera propter quod assimilasti ei, & ornasti filias tuas in fornicatione ad placendum & gloriandum in amatoribus tuis, qui tecum cupierunt semper fornicari.

48 Odibilem imitata es in omnibus operibus ejus, & in adinventionibus ejus: propterea dicit Deus.

49 Immittam tibi mala, viduitatem, pauperiorem, & famem, & gladium, & pestem, ad devastandas domos tuas à violatione, & morte, & gloria virtutis tuæ.

50 Sicut flos siccabitur, cum exurget ardor qui emissus est super te,

51 Infirmitaberis ut paupercula plagata & castigata à mulieribus, ut non possint te suscipere potentes & amatores.

52 Numquid ego sic zelabor te, dicit Dominus,

53 Nisi occidisses electos meos in omni tempore, exaltans percussione manu, & dicens super mortem eorum, cum inebriata esses,

54 Exorna speciem vultus tui?

55 Merces fornicationis tuæ in sinu tuo,

propter hoc redditionem accipies.

56 Sicut facies electis meis, dicit Dominus, sic faciet tibi Deus; & tradet te in malum.

57 Et nati tui fame interient: & tu romphæa cades, & civitates tuæ conterentur, & omnes tui in campo gladio cadent.

58 Et qui sunt in montibus, fame peribunt, & manducabunt carnes suas, & sanguinem bibent, à fame panis & siti aq. z.

59 Infelix per maria venies, & rursus accipies mala.

60 Et in transitu allident civitatem occisam, & exterent aliquam portionem terræ tuæ, & partem gloriæ tuæ exterminabunt, rursus revertentes ad Babylonem subversam.

61 Et demolita erit illis pro stipula, & ipsi erunt tibi ignis:

62 Et devorabunt te, & civitates tuas, terram tuam & montes tuos, omnes silvas tuas, & lignum fructiferum igni comburent,

63 Filios tuos captivos ducent, & censum tuum in prædam habebunt, & gloria faciei tuæ exterminabunt.

C A P V T XVI.

Horrenda universo orbi desolatio in fine futura.

1 **V**æ tibi Babylon & Asia, væ tibi Ægypte & Syria,

2 Præcingite vos saccis & ciliciis, & plangite filios vestros, & dolete: quoniam appropinquavit contritio vestra.

3 Immissus est vobis gladius, & quis est qui avertat illum?

4 Immissus est in vobis ignis, & quis est qui extinguat illum?

5 Immissa sunt vobis mala, & quis est qui repellat ea?

6 Numquid repellat aliquis leonem esurientem in silva, aut extinguat ignem in stipula, mox quando cœperit ardere?

7 Numquid repellat aliquis sagittam à sagittario forti missam?

8 Dominus fortis immittit mala, & quis est qui repellat ea?

9 Exiit ignis ex iracundia ejus, & quis est qui extinguat eum?

10 Coruscabit, & quis non timebit? Tonabit, & quis non pavebit?

11 Dominus comminabitur, & qui non funditus conteretur à facie ipsius?

12 Terra tremuit & fundamenta ejus, mare fluctuat de profundo, & fluctus ejus disturbabuntur, & pisces ejus: à facie Domini, & à gloria virtutis ejus.

13 Quoniam fortis dextera ejus quæ arcum tendit: sagittæ ejus acutæ quæ ab ipso mittuntur, non deficient, cum cœperint mitti in fines terræ.

14 Ecce mittuntur mala, & non revertentur, donec veniant super terram.

15 Ignis succenditur, & non extinguatur, donec consumat fundamenta terræ.

16 Quemadmodum non redit sagitta missa à valido sagittario, sic non revertentur mala quæ missa fuerint in terram.

17 Væ mihi, væ mihi: quis me liberabit in illis diebus?

18 Initium dolorum & multi gemitus, initium

initium famis & multi interitus, initium bellorum & formidabunt potestates, initium malorum & trepidabunt omnes.

19 In his quid faciam, cum venerint mala?

20 Ecce fames & plaga, & tribulatio, & angustia, missa sunt flagella in emendatione.

21 Et in his omnibus se non convertent ab iniquitatibus suis, neque flagellorum memores erunt semper.

22 Ecce erit annonæ vilitas super terram, sic ut putent sibi esse directam pacem, & tunc germinabunt mala super terram, gladius, fames: & magna confusio.

23 A fame enim plurimi qui inhabitant terram interient, & gladius perdet ceteros qui superaverint à fame.

24 Et mortui sicut stercora projicientur, & non erit qui consoletur eos. Derelinquetur enim terra deserta, & civitates ejus deicientur,

25 Non derelinquetur qui colat terram, & qui seminet eam.

26 Ligna dabunt fructus, & quis vindemiabit illa?

27 Vva matura fiet, & quis calcabit illam? erit enim locus magna desertio.

28 Cupiet enim homo hominem videre, vel vocem ejus audire.

29 Relinquentur enim de civitate decem, & duo de agro, qui absconderint se in densis nemoribus, & scissuris petrarum:

30 Quemadmodum derelinquantur in oliveto & singulis arboribus tres aut quatuor olive.

31 Aut sicut in vinea vindemiata racemi relinquantur ab his qui diligenter vineam scrutantur:

32 Sic relinquentur in diebus illis tres aut quatuor ab scrutantibus domos eorum in romphæa.

33 Et relinquetur terra deserta, & agri ejus inveterabunt, & viæ ejus & omnes semina ejus germinabunt spinas, eo quod non transierint homines per eam.

34 Lugebunt virgines non habentes sponso, lugebunt mulieres non habentes viros, lugebunt filiae earum non habentes adiutorium.

35 Sponsi earum in bello confumentur, & viri earum in fame exterentur.

36 Audite vero ista, & cognoscite ea servi Domini.

37 Ecce verbum Domini, excipite illud: ne diis credatis de quibus dicit Dominus.

38 Ecce appropinquant mala, & non tardant.

39 Quemadmodum prægnans cum parit nono in mense filium suum, appropinquante hora partus ejus, ante horas duas vel tres, dolores circumveniunt ventrem ejus, & prodeunte infante de ventre, non tardabunt uno puncto:

40 Sic non morabuntur mala ad prodeundum super terram, & sæculum gemit, & dolores circumveniebunt illud.

41 Audite verbum plebs mea: parate vos in pugnam, & in malis sic estote quasi advenz terræ.

42 Qui vendit, quasi qui fugiat: & qui emit, quasi qui perditurus.

43 Qui mercatur, quasi qui fructum non capiat: & qui ædificat, quasi non habitaturus.

44 Qui seminat, quasi qui non metet, sic & qui vineam plantat, quasi non vindemiaturus.

45 Qui nubunt, sic quasi filios non facturi: & qui non nubunt, sic quasi vidui.

46 Propter quod qui laborant, sine causa laborant:

47 Fructus enim illorum alienigenæ mentent, & substantiam illorum rapient, & domos evertent, & filios eorum captivabunt, quia in captivitate & fame generant natos suos.

48 Et qui negotiantur in rapina, quantum diu exornant civitates & domos suas, & possessiones & personas suas,

49 Tanto magis, adz labor eos super peccata sua, dicit Dominus.

50 Quomodo zelatur fornicaria mulierem idoneam & bonam valde,

51 Sic zelabitur justitia iniquitatem cum exornat se, & accusat eam in facie, cum venerit qui defendat exquirentem omne peccatum super terram.

52 Propterea nolite similati ei, nec operibus ejus:

53 Quoniam adhuc pusillum: & tolletur iniquitas à terra, & justitia regnabit in vos.

54 Non diu ar peccator se non peccasse, quoniam carbones ignis comburent super caput ejus, qui dicit: Non peccavi coram Domino Deo & gloria ipsius.

55 Ecce Dominus cognoscat omnia opera hominum, & adinventiones illorum, & cogitationes illorum, & corda illorum.

56 Dixit enim: Fiat terra, & facta est; fiat cælum, & factum est.

57 Et in verbo illius stellæ fundatæ sunt, & novus numerus stellarum:

58 Qui scrutatur abyssum, & thesauros illarum: qui mensus est mare, & conceptum ejus.

59 Qui conclusit mare in medio aquarum, & suspendit terram super aquas verbo suo.

60 Qui extendit cælum quasi cameram, super aquas fundavit eum.

61 Qui posuit in deserto fontes aquarum, & super verticem montium lacus ad emittendum flumina ab eminenti petra, ut portaret terram.

62 Qui finxit hominem, & posuit cor suum in medio corporis, & misit eis spiritum, vitam & intellectum,

63 Et spiramen Dei omnipotentis qui fecit omnia, & scrutatur omnia absconsa in absconsis terræ.

64 Hic novit adinventionem vestram, & quæ cogitatis in cordibus vestris, peccantes & volentes occulare peccata vestra.

65 Propter quod Dominus scrutando scrutavit omnia opera vestra, & traduces vos omnes,

66 Et vos confusi eritis cum procefferint peccata vestra, coram hominibus, & iniquitates erunt, quæ accusatores stabunt in die illo.

67 Quid facietis? aut quomodo absconderis peccata vestra coram Deo & angelis ejus?

68 Ecce iudex Deus, timete eum. Desinite à peccatis vestris, & obliviscamini iniquitates vestras jam agere eas in sempiterno, & Deus educet vos, & liberabit de omni tribulatione.

69 Ecce enim incenditur ardor super vos turbæ copiosæ, & rapient quosdam ex vobis, & cibabunt idolis occisos.

70 Et qui consenserint eis, erunt illis in derisum & in improperium, & in conculcationem.

71 Erit enim locus locus, & in vicinas civitates exurrectio multa super timentes Dominum.

72 Erunt quasi insani nemini parcentes,

ad diripiendum & devastandum adhuc timentes Dominum:

73 Quia devastabunt & diripient substantias, & de domibus suis eos ejicient.

74 Tunc parebit probatio electorum meorum, ut aurum quod probatur ab igne.

75 Audite dilecti mei, dicit Dominus: Ecce adsunt dies tribulationis, & de his liberabo vos.

76 Ne timeatis, ne hæsitetis, quoniam Deus dux vester est.

77 Et qui servat mandata & præcepta mea, dicit Dominus Deus, ne præponderent vos peccata vestra, ne super elevent se iniquitates vestræ.

78 Væ qui constringuntur à peccatis suis, & obteguntur ab iniquitatibus suis quemadmodum ager constringitur à silva, & spinis tegitur semita ejus per quam non transit homo, & excluditur, & mittitur ad devorationem ignis.

F I N I S.

HIERO

GALEATVS.

VIGINTI & duas litteras esse apud Hebræos, Syrorum quoque lingua & Chaldæorum testatur, quæ Hebræa magna ex parte confinis est. Nam & ipsi viginti duo elementa habent eodem sono, sed diversis characteribus. Samaritani etiam Pentateuchum Moysis totidem litteris scriptitant, figuris tantum & apicibus discrepantes. Certumque est Esdram scribam, legisque doctorem, post captam Ierosolymam & instaurationem templi sub Zorobabel, alias litteras reperisse quibus nunc utimur: cum ad illud usque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint. In libro quoque Numerorum, hæc eadem supputatio, sub Levitarum ac sacerdotum censu, mysticè ostenditur. Et nomen Domini tetragrammaton, in quibusdam Græcis voluminibus, usque hodie antiquis expressum litteris invenimus. Sed & psalmi trigessimus sextus, & centesimus decimus, & centesimus undecimus, & centesimus decimus octavus, & centesimus quadragesimus quartus, quamquam diverso scribuntur metro, tamen ejusdem numeri texuntur alphabeto. Et Ieremiæ lamentationes, & oratio ejus: Salomonis quoque in fine proverbia, ab eo loco in quo ait, Mulierem fortem quis inveniet? iisdem alphabetis vel incisionibus supputantur. Porro quinque litteræ duplices apud Hebræos sunt, Caph, Mem, Nun, Pe, Sade: aliter enim scribuntur per has principia medietatesque verborum, aliter fines. Vnde & quinque à plerisque libri, duplices

æstimantur, Samuel, Melachim, Dibre-hajamin, Esdras, Ieremias, cum Cinoth, id est, lamentationibus suis. Quomodo igitur viginti duo elementa sunt, per quæ scribimus Hebraicè omne quod loquimur, & eorum initiis vox humana comprehenditur: ita viginti duo volumina supputantur, quibus quasi litteris & exordiis, in Dei doctrina, tenera adhuc & lactens viri justi eruditur infantia.

Primus apud eos liber, vocatur בראשית Beresith: quem nos Genesim dicimus.

Secundus, ואלה שמות Vel le semoth: qui Exodus appellatur.

Tertius, ויקרא Vaiicra, id est Leviticus.

Quartus, וידבר Vajedabber, quem Numeros vocamus.

Quintus, ואלה הדברים Elle haddebarim, qui Deuteronomium prænotatur.

Hi sunt quinque libri Moyfi, quam proprie תורה Thora, id est legem appellant.

Secundum, prophetarum ordinem faciunt: & incipiunt ab Iesu filio, Nave: qui apud eos יושע בן נון Iosue ben Nun dicitur.

Deinde subtexunt שפטים Sophetim, id est Iudicum librum. Et in eundem compingunt Ruth: quia in diebus Iudicum facta ejus narratur historia.

Tertius sequitur שמואל Samuel, quem nos Regum primum, & secundum dicimus.

Quartus, מלכים Melachim, id est Regum qui tertio, & quarto volumine continetur.

Meliusque multo est מלכים Melachim, id est Regum, quam

ממלכות Mamlachot, id est Regnorum dicere. Non enim multarum gentium describit regna, sed unius Israëliti populi, qui tribubus duodecim continetur.

Quintus, est **ישעיה** Isaias.

Sextus, **ירמיה** Jeremias.

Septimus, **יחזקאל** Ezechiel.

Octavus, liber duodecim Prophetarum: qui apud illos vocatur **תרי עשר** There asar.

Tertius ordo, Hagiographia possidet.

Et primus liber incipit à **איוב** Iob.

Secundus à **דוד** David: quem quinque incisionibus & uno psalmorum volumine comprehendunt.

Tertius est **שלמה** Salomon tres libros habens: Proverbia, quæ illi **משלי** Misse, id est Parabolas appellant.

Quartus, Ecclesiasten, id est **קהלת** Coheleth

Quintus, Canticum canticorum quem titulo **שיר השירים** Sir hassirim prænarrant.

Sextus est, **דניאל** Daniel.

Septimus, **דברי הימים** Dibrehajamin, id est Verba dierum: quod significantius Chronicon totius divinæ historiæ possumus appellare, qui liber apud nos Paralipomenon primus & secundus inscribitur.

Octavus, **עזרא** Esdras: qui & ipse similiter apud Græcos & Latinos in duos libros divisus est.

Nonus, **אסתר** Esther.

Atque ita sunt pariter Veteris legis libri viginti duo: id est, Moyfi quinque, & Prophetarum octo, Hagiographorum novem. Quamquam nonnulli **רות וקינות** Ruth & Cinoth, inter Hagiographa scriptitent, & hos libros in suo putent numero supputandos: ac per hoc esse priscæ legis libros vigintiquatuor: quos sub numero vigintiquatuor seniorum Apocalypsis Ioannis in-

ducit adorantes Agnum, & coronas suas prostratis vultibus offerentes: stantibus coram quatuor animalibus, oculatis ante & retro, id est in præteritum & in futurum respicientibus, & indefessa voce clamantibus, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. Hic prologus, Scripturarum quasi galeatum principium, omnibus libris quos de Hebræo vertimus in Latinum, convenire potest: ut scire valeamus, quidquid extra hos est, inter apocrypha esse ponendum. Igitur Sapientia, quæ vulgo Salomonis inscribitur, & Iesu filii Syrach liber, & Iudith, & Tobias, & Pastor, non sunt in canone. Machabæorum primum liber, Hebraicum reperi. Secundus Græcus est: quod ex ipsa quoque phrasi probari potest. Quæ cum ita se habeant, obsecro te Lector, ne laborem meum, reprehensionem existimes antiquorum. In templo Dei offert unusquisque quod potest: alii aurum, argentum, & lapides pretiosos: alii byssum & purpuram & coccum offerant & hyacinthum: nobiscum benè agitur, si obtulerimus pelles & caprarum pilos. Et tamen Apostolus contemptibiliora nostra magis necessaria iudicat. Vnde & tota illa tabernaculi pulchritudo, & per singulas species, Ecclesiæ præsentis futuræque distinctio, pellibus tegitur & ciliciis, ardoremque solis & injuriam imbrium ea quæ viliora sunt prohibent. Lege ergo primum, Samuel & Melachim meum: meum, inquam, meum. Quidquid enim crebrius vertendo & emendando sollicitius & didicimus & tenemus, nostrum est. Et cum intellexeris quod antea nesciebas, vel interpretem me æstimato, si gratus es; vel Paraphrasten, si ingratus, quamquam mihi

mihi omnino conscius non sum, mutasse me quippiam de Hebraïca veritate. Certe si incredulus es, lege Græcos codices, & Latinos, & confer cum iis opusculis quæ nuper emendavimus: & ubicumque discrepare inter se videris, interroga quemlibet Hebræorum cui magis accommodare debeas fidem: & si nostra firmaverit, puto quod eum non æstimes conjectorem, ut in eodem loco mecum similiter divinarit. Sed & vos famulas Christi rogo (quæ Domini discumbentis pretiosissima fidei myrrha ungitis caput, quæ nequaquam Salvatorem quæritis in sepulchro, quibus jam ad Patrem Christus ascendit) ut contra latrantes canes, qui adversum me rabido ore defæviunt, & circumeunt civitatem, atque in eo se doctos arbitrantur, si aliis detrahant, orationum vestrarum clypeos opponatis. Ego sciens humilitatem meam, illius semper sententiæ recordabor: Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum confisteret peccator adversum me. Obmutui, & humiliatus sum, & filii à bonis.

HIERONYMVS

PAVLINO.

FRater Ambrosius tua mihi munuscula perferens, detulit simul & suavissimas litteras, quæ à principio amicitiarum, fidem probare jam fidei, & veteris amicitie præferebant. Vera enim illa necessitudo est, & Christi glutino copulata, quam non utilitas rei familiaris, non præsentia tantum corporum, non subdola & palpans adulatio: sed Dei timor, & Divinarum scripturarum studia conciliant. Legimus in veteribus historiis quosdam illustrasse provincias, novos adisse populos, maria transisse: ut eos quos ex libris noverant, coram quoque viderent. Sic Pythagoras Memphiticis vates, sic Plato Ægyptum & Archiram Tarentinum, eamque oram Italiæ, quæ quondam magna Græcia dicebatur, laboriosissime peragravit: ut qui Athenis magister erat, & po-

tens, cujusque doctrinam Academiæ gymnasia personabant, fieret peregrinus atque discipulus: malens aliena vereconde discere quam sua impudenter ingerere. Denique dum litteras quasi toto fugientes orbe persequitur, captus à piratis & venundatus, etiam tyranno crudelissimo paruit, captivus, victus & servus; tamen quia Philosophus, major emente se fuit. Ad Titum Livium lacteo eloquentiæ fonte manantem, de ultimis Hispaniæ Galliarumque finibus quosdam venisse nobiles legimus: & quos ad contemplationem sui Roma non traxerat, unius hominis fama perduxit. Habuit illa ætas inauditum omnibus sæculis, celebrandumque miraculum, ut urbem tantam ingressi, aliud extra urbem quærerent. Appollonius, sive ille magus, ut vulgus loquitur, sive Philosophus, ut Pythagorici tradunt, intraivit Persas, pertransivit Caucasum, Albanos, Scythas, Massagetas, opulentissima Indiæ regna penetravit: & ad extremum latissimo Phison amne transmissio, pervenit ad Brachmanas, ut Hiarcham in throno sedentem aureo, & de Tantali fonte potantem, inter paucos discipulos, de natura, de motibus siderum, ac dierum cursu audiret docentem. Inde per Ælamiatas, Babylonios, Chaldaeos, Medos, Assyrios, Parthos, Syros, Phœnices, Arabes, Palæstinos, reversus Alexandriam, perrexerit Æthiopiam, ut Gymnosophistas, & famosissimam Solis mensam videret in sabulo. Invenit ille vir ubique quod disceret, & semper proficiens, semper se melior fieret. Scripsit super hoc, plenissime octo voluminis Philostratus. Quid loquar, de sæculi hominibus, cum Apostolus Paulus, vas electionis & magister Gentium, qui de conscientia tanti in se hospitis loquebatur. An experimentum quæritis ejus, qui in me loquitur Christus? post Damascum Arabiamque illustratam, ascenderit Ierosolimam, ut videret Petrum, & manserit apud eum diebus quindecim? Hoc enim mysterio hebdomadis & ogdoadis, futurus gentium prædicator instruendus erat. Rursumque post annos quatuordecim, assumpto Barnaba & Tiro, exposuerit Apostolus Evangelium, ne forte in vacuum curreret, aut cucurrisset. Habet enim nescio quid latentis *ἐκπρεπείας* viva vox, & in aures discipuli de auctoris ore transfusa, fortius sonat. Unde & Æschines cum Rhodi exularet, & legeretur illa Demosthenis Oratio, quam adversus eum habuerat, mirantibus cunctis atque laudantibus, suspirans ait, Quid si ipsam audisset bestiam, sua verba resonantem? Hæc non dico, quod sit in me aliquid tale, quod vel possis me audire, vel velis discere: sed quod ardor tuus & discendi studium etiam absque nobis per se probari debeat. Ingenium, docile, & sine doctore laudabile est. Non quid invenias, sed quid quæras consideramus. Mollis cera, & ad formandum facilis, etiam si artificis & plastæ cessent manus: tamen virtute totum est quidquid esse potest

II.
Añ. 9.
1 Cor.
13.
Gal. I.

Gal. 2.

III.

18. potest. Paulus Apostolus ad pedes Gama-
 22. lielis legem Moyſi & Prophetas didiciſſe
 2 Cor. ſe gloriaur, ut armatus ſpiritualibus te-
 10. ſis, poſtea diceret confidenter, Arma no-
 ſtræ militiæ, non carnalia ſunt, ſed po-
 tentia Deo, ad deſtructionem munitionum,
 conſilia deſtruentes, & omnem altitudi-
 nem extollentem ſe adverſus ſcientiam Dei,
 & captivantes omnem intellectum ad obe-
 diendum Chriſto, & parati ſubjugare
 2 Tim. omnem inobedientiam. Ad Timotheum
 43. ſcribit ab infantia ſacris litteris eruditum,
 & hortatur ad ſtudium lectionis, ne ne-
 gligat gratiam quæ data ſit ei per impo-
 ſitionem manus preſbyterii. Tito præ-
 1 Tim. cipit ut inter cæteras virtutes Episcopi,
 4. quem brevi ſermone depinxit, ſcientiam
 quoque in eo eligat Scripturarum: Obvi-
 1 Tim. nentem, inquit, eum, qui ſecundum do-
 4. ctrinam eſt, fidelem ſermonem: ut po-
 tens ſit exhortari in doctrina ſana, &
 IV. contradicentes revincere. Sancta quippe
 ruſticitas ſolum ſibi prodeſt: & quan-
 tum ædificat ex vitæ merito Eccleſiam
 Agg. 2. Chriſti, tantum nocet ſi deſtruentibus non
 reſiſtat. Malachias propheta, immo per
 Agg. 2. Aggæum Dominus, interroga, ait, ſa-
 cerdotes legem: in tantum ſacerdotis of-
 ficium eſt interrogatum reſpondere de
 Deut. Lege. Et in Deuteronomio legimus, In-
 32. terroga patrem tuum, & annuntiabit tibi;
 ſeniores tuos, & dicent tibi. In Pſalmo
 quoque centefimo decimo octavo, Canta-
 biles mihi erant juſtificationes tuæ in
 loco peregrinationis meæ. Et in deſcri-
 ptione juſti viri, cum eum David ar-
 1 Pſal. bori vitæ, quæ eſt in paradifo, com-
 pararet, inter cæteras virtutes & hoc in-
 tulit, In lege Domini voluntas ejus, &
 in lege ejus meditabitur die ac nocte.
 Daniel in fine ſacraſſimæ viſionis ait,
 12. juſtos fulgere ſicut ſtellas, & intelligen-
 tes, id eſt doctos, quaſi firmamentum.
 Vides quantum inter ſe diſtent, juſta
 ruſticitas, & docta juſtitia? Alii ſtellis,
 alii cælo comparantur. Quamquam juxta
 Hebraicam veritatem utrumque de erudi-
 tis poſſit intelligi. Ita enim apud eos le-
 gimus, Qui autem docti fuerint, fulge-
 bunt quaſi ſplendor firmamenti: & qui
 ad juſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtel-
 læ in perpetuas æternitates. Cur dicitur
 18. 9. Paulus Apostolus vas electionis? Nem-
 pe quia legis & ſcripturarum ſanctarum
 erat armarium. Phariſæi ſtupent in do-
 ctrina Domini: & mirantur in Petro
 & Ioanne quomodo legem ſciant, cum
 18. 54. litteras non didicerint. Quidquid enim
 18. 6. aliis exercitatio, & quotidiana in lege
 18. 2. meditatio tribuere ſolet, illis hoc Spi-
 ritus ſanctus ſuggerebat, & erant juxta
 quod ſcriptum eſt, *ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ*. Duo-
 decim annos Salvator impleverat, & in
 templo ſenes de quæſtionibus legis in-
 2 Cor. terrogans, magis docet dum prudenter
 11. interrogat. Niſi forſe ruſticum Petrum,
 18. 1. ruſticum dicimus Ioannem: quorum
 uterque dicere poterat, Eſſi imperitus
 ſermone, non tamen ſcientia: Ioannes
 ruſticus, piſcator indoctus? & unde illa
 vox obſecro, In principio erat verbum.
 & Verbum erat apud Deum, & Deus
 erat Verbum? *λόγος* enim Græce multa
 ſignificat, nam & verbum eſt, & ratio,
 & ſupputatio, & cauſam uniſcujuſque rei,
 per quam ſunt ſingula quæ ſubſiſtunt;
 quæ univerſa rectè intelligimus in Chri-
 ſto. Hoc doctus Plato nescivit, hoc De-
 mosthenes eloquens ignoravit. Perdam,
 inquit, ſapientiam ſapientium, & pru-
 dentiam prudentium reprobo. Vera ſa-
 pientia perdet falſam ſapientiam: &
 quamquam ſtultitia prædicationis in cru-
 ce ſit, tamen Paulus ſapientiam loqui-
 tur inter perfectos: ſapientiam autem
 non ſæculi huius, nec principium ſæcu-
 li iſtius, quæ deſtruitur; ſed loquitur
 Dei ſapientiam in myſterio abſcondi-
 tam, quam prædeſtinavit Deus ante
 ſæcula. Dei ſapientia, Chriſtus eſt.
 Chriſtus enim, Dei virtus, & Dei ſa-
 pientia. Hæc ſapientia in myſterio abſ-
 condita eſt: de qua & noni Pſalmi ti-
 tulus prænotatur, Pro occultis filiis,
 in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ &
 ſcientiæ Dei abſconditi. Et qui in myſte-
 rio abſconditus erat, prædeſtinatus eſt
 ante ſæcula: prædeſtinatus autem &
 præfiguratus in lege & Prophetis. Vnde
 18. 8. & Prophetæ appellabantur Videntes;
 quia videbant eum, quem cæteri non
 videbant. Abraham vidit diem ejus, &
 18. 7. lætatus eſt. Aperiebantur cæli Ezechieli,
 2 Co. 31 qui populo peccatori clauſi erant. Reve-
 18. 5. la, inquit David, oculos meos, & conſi-
 derabo mirabilia de lege tua. Lex enim
 18. 29. ſpiritualis eſt, & revelatione opus eſt,
 ut intelligatur, ac revelata facie Dei glo-
 riam contemplemur. Liber in Apocaly-
 pſi ſeptem ſigillis ſignatus oſtenditur:
 quem ſi dederis homini ſcienti litteras ut
 18. 3. legat, reſpondebit tibi, Non poſſum:
 ſignatus eſt enim. Quanti hodie putant
 ſe noſſe litteras, tenent ſignatum librum,
 nec aperire poſſunt, niſi ille reſeraverit
 qui habet clavem David: qui aperit, &
 nemo claudit; claudit & nemo aperit?
 In Actibus Apoſtolorum ſanctus Eunu-
 chus, immo vir (ſic enim eum Scriptura
 cognominat) cum legeret Iſaiam pro-
 phetam, interrogatus à Philippo, Putaſ-
 18. 8. ne intelligis, quæ legis: reſpondit. Quo-
 modo poſſum, niſi aliquis me docuerit?
 Ego (ut de me loquar interim) nec ſan-
 ctior ſum hoc Eunuchis, nec ſtudioſior,
 qui de Æthiopia, id eſt de extremis mun-
 di finibus, venit ad templum, reliquit
 aulam regiam: & tantus amator legis
 divinæque ſcientiæ fuit, ut etiam in ve-
 hiculo legeret litteras ſacras. Et tamen
 cum librum teneret, & verba Domini co-
 gitatione conciperet, lingua volveret, la-
 biis perſonaret, ignorabat eum, quem
 in libro nesciens venerabatur. Venit Phi-
 lippus, oſtendit ei Ieſum, qui clauſus
 latebat in littera. O mira doctotis vir-
 tus! eadem hora credit Eunuchus, ba-
 ptizatur, & fidelis & ſanctus factus eſt,
 ac magiſter de diſcipulo, plus in deſerto
 fonte Eccleſiæ, quam in aurato ſynagoga
 templo

V.
Abd.

I.

18. 29.

1 Cor. 13.

2 Cor. 5.

Gal. 2.

18. 8.

Ezech. 1.

Pſ. 118.

Rom. 7.

2 Co. 31

Apoc. 5.

18. 29.

Apoc. 3.

18. 8.

templo reperit. Hæc à me perstricta sunt breviter (neque enim epistolaris angustia evagari longius patiebatur) ut intelligeres te in Scripturis sacris sine prævio & monstrante semitam non posse ingredi. Taceo de Grammaticis, Rhetoribus, Philosophis, Geometris, Dialecticis, Musicis, Astronomis: Astrologis, Medicis, quorum scientia mortalibus vel utilissima est, & in tres parres scindi ut, το δόγμα, τὸ μέθοδος, τὸ ἐμπειρία. Ad minores artes veniam, & quæ non tam lingua, quam manu administrantur. Agricola, cæmentarii, fabri metallorum, lignorumque cæsores, lanarii quoque, & fullones & cæteri qui variam supellectilem, & vilia opuscula fabricantur, absque Doctore esse non possunt quod cupiunt. Quod medicorum est, promittunt medici: tractant fabrilis fabri; sola scripturarum ars est, quam sibi passim omnes vindicant. Scribimus indocti doctique poemata passim. Hanc garrula anus, hanc delirus senex, hanc sophista verbosus, hanc universi præsumunt, lacerant, docent antequam discant. Alii adducto supercilio, grandia verba trutinantes, inter mulierculas de sacris litteris philosophantur. Alii discunt, pro pudor, à feminis, quod viros doceant; & ne parum hoc sit, quadam facilitate verborum: immò audacia, edisserunt aliis, quod ipsi non intelligunt. Taceo de mei similibus, qui si forte ad Scripturas sanctas post sæculares litteras venerint, & sermone composito aures populi mulserint, quidquid dixerint, hoc legem Dei putant, nec scire dignantur quid Prophetæ, quid Apostoli senserint, sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia: quasi grande sit, & non vitiosissimum docendi genus, depravare sententias, & ad voluntatem suam, Scripturam trahere repugnantem. Quasi non legerimus Homerocentonas, & Vergiliocentonas: ac non sic etiam Maronem sine Christo possimus dicere Christianum, quia scripserit: iam redit & virgo, redeunt Saturnia regna, iam nova progenies cælo demittitur alto. Et Patrem loquentem ad Filium: Nate meæ vires, mea magna potentia solus. Et post verba Salvatoris in cruce: Talia perstabat memorans, fixusque manebat. Puerilia sunt hæc, & circulatorum ludo similia, docere quod ignores: imò, ut cum stomacho loquar, ne hoc quidem scire quod nescias.

Videlicet manifestissima est Genesis, in qua de creatura mundi, de exordio generis humani, de divisione terræ, de confusione linguarum & gentium, usque ad exitum scribitur Hebræorum.

Patet Exodus cum decem plagis, cum decalogo, cum mysticis divinisque præceptis.

In promptu est Leviticus liber, in quo singula sacrificia, imò singulæ panis syllabæ, & vestes Aaron, & totus ordo Leviticus spirant cœlestia sacramenta.

Numeri vero nonne totius arithmeticæ, & prophetiæ Balaam, & quadraginta dua-

rum per eremum mansionum mysteria continent?

Deuteronomium quoque secunda lex, & Evangelicæ legis præfiguratio, nonne sic ea habet quæ priora sunt, ut tamen nova sint omnia de veteribus? Hucusque Moyse, hucusque Pentateuchus: quibus quinque verbis loqui se velle Apostolus in Ecclesia gloriatur.

Iob exemplar patientiæ, quæ non mysteria suo sermone complectitur? Prosa incipit, versu labitur, pedestri sermone finitur: omnesque leges Dialecticæ, propositione, assumptione, confirmatione, conclusionem determinat. Singula in eo verba, plena sunt sensibus, Et (ut de cæteris fileam) resurrectionem corporum sic prophetat, ut nullus de ea vel manifestius, vel cautius scripserit. Scio, inquit, quod redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum: & rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum, quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius. Reposita est hæc spes mea in sinu meo.

Veniam ad Iesum Nave, qui typum Domini non solum gestis, verum etiam nomine præfert, transit Iordanem, hostium regna subvertit, dividit terram victori populo, & per singulas urbes, vitulos, montes, flumina torrentes, atque confinia, Ecclesiæ cœlestisque Ierusalem spiritualia regna describit.

In Iudicum libro, quot principes populi tot figuræ sunt.

Ruth Moabitidis, Isaïæ explet vaticinium, dicentis, Emitte agnum Domine Dominatorem terræ, de petra deserti ad montem filia Sion.

Samuel in Heli mortuo, & occiso Saul, veterem legem abolitam monstrat, Porro in Sadoc atque David, novi sacerdotii, novique imperii sacramenta testatur.

Melachim, id est tertius, & quartus Regum liber, à Salomone usque ad Iechoniam, & à Ieroboam filio Nabat usque ad Osee, qui ductus est in Assyrios, regnum Iuda & regnum describit Israel. Si historiam respicias, verba simplicia sunt: si in literis sensum latentem inspexeris? Ecclesiæ paucitas, & hæreticorum contra Ecclesiam bella narrantur.

Duodecim prophetæ in unius voluminis angustias coartati, multo aliud, quam sonet in littera, præfigurant.

Osee crebro nominat Ephraim, Samariam, Ioseph, Iezrahel, & uxorem fornicariam, & fornicationis filios, & adulteram cubiculo clausam mariti, multo tempore sedere viduam, & sub veste lugubri, viri ad se reditum præstolari.

Ioel filius Phatuel describit terram duodecim tribuum, eruca, brucho, locusta, rubigine vastante consumptam: & post everisionem prioris populi, effusum iri Spiritum sanctum super servos Dei & ancillas, id est super centum viginti credentium nomina, & effusum iri in cœnaculo Sion. Qui centum viginti, ab uno usque ad quindecim paulatim & per incrementa surgentes,

VI.

VII.

Genesis.

Exod.

Levit.

Num.

Deut.

1. Cor. 14.

Iob.

Iosue f. ve Iesus Nave.

Lib. I. dicitur.

Ruth. Isa. 16.

Reg. I. c. 12.

Reg. II. c. 4.

Osee.

Ioel.

Is. 2.

surgentes, quindecim graduum numerum efficiunt, qui in psalterio mysticè continentur.

Amos. Amos pastor & rusticus, & ruborum mora distringens, paucis verbis explicari non potest. Quis enim dignè exprimat tria aut quatuor scelera Damasci, & Gazæ, & Tyri, & Idumææ, & filiorum Ammon & Moab, & in septimo & octavo gradu Iudæ & Israël? Hic loquitur ad vacca pingues, quæ sunt in Samariæ monte, & ruituram domum maiorem minoremque testatur. Ipse cernit fictorem locustæ, & stantem Dominum super murum litum vel adamantinum, & uncinum pomorum, attrahentem supplicia peccatoribus, & famem in terram; non famem panis, nec sitim aquæ, sed audiendi verbum Dei.

Abdias. Abdias, qui interpretatur servus Dei, per-tonat contra Edom sanguinem, terrenum-que hominem, fratris quoque Iacob semper æmulum, hasta percutit spiritali.

Jonas. Jonas, columba pulcherrima, naufragio suo passionem Domini præfigurans, mundum ad poenitentiam revocat: & sub nomine Ninive Gentibus salutem nuntiat.

Mich. Michæas de Morasthi cohæres Christi, vastationem annuntiat filiæ latronis, & ob-fidionem ponit contra eam: quia maxillam percussit iudicis Israël.

Nahum. Nahum consolator orbis increpat civi-tatem sanguinum, & post eversionem illius loquitur, Ecce super montes pedes evange-lizantis, & annuntiantis pacem.

Habac. Habacuc luctator fortis & rigidus stat su-per custodiam suam, & figit gradum super munitionem, ut Christum in cruce con-templetur, & dicat, Operuit cælos gloria ejus, & laudis ejus plena est terra. Splendor ejus ut lux erit, cornua in manibus ejus: ibi abscondita est fortitudo ejus.

Sophon. Sophonias speculator, & arcanorum Dei cognitor, audit clamorem à Porta piscium, & ejulatum à secunda, & contritionem à collibus. Indicit quoque ululatum habitato-ribus Pilæ quia conticuit omnis populus Chanaan, disperierunt universi qui invo-luti erant argento.

Agga. Aggæus festivus & lætus, qui seminavit in lacrymis, ut in gaudio meteret: destru-ctum templum ædificat, Deumque patrem inducit loquentem: Adhuc unum modi-cum, & ego commovebo cælum & ter-ram, & mare, & aridam, & movebo om-nes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus.

Zacha. Zacharias memor Domini sui, multiplex in prophetia, Iesum vestibis sordidis indu-tum & lapidem oculorum septem; candelabrumque aureum cum toridem lucernis quot oculis: duas quoque olivas à sinistris lampadis cernit & dextris, ut post equos nigros, rufos, albos, & varios, & dissi-patas quadrigas ex Ephraim, & equum de Ierusalem, pauperem regem varicinetur & prædicet, & sedentem super pullum filium asinæ subjugalis.

Malac. Malachias apertè, & in fine omnium pro-phetarum, de abiectione Israël, & voca-tione Gentium, Non est mihi, ait, voluntas

in vobis, dicit Dominus exercituum: & munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in Gentibus: & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.

Isaiam, Ieremiam, Ezechielem, & Da-nielem, quis potest vel intelligere, vel ex-ponere? Quorum primus non prophetiam mihi videtur texere, sed Evangelium.

Secundus virgam nuceam, & ollam suc-censam à facie aquilonis, & pardum spolia-tum suis coloribus, & quadruplex diversis metris nectit alphabetum.

Tertia principia & finem tantis habet ob-scuritibus involuta, ut apud Hebræos istæ partes cum exordio Geneleos ante an-nos triginta non legantur.

Quartus verò qui & extremus inter qua-tuor prophetas, temporum conscius, & to-tius mundi & lapidem præcisum de monte sine manibus, & regna omnia sub-vertentem, claro sermone pronuntiat.

David Simonides noster, Pindarus, & Alcæus, Flaccus quoque, Catullus, at-que, Serenus, Christum Lyra personat, & in dechachordo psalterio, ab inferis exci-tat resurgentem.

Salomon pacificus & amabilis Domini, Pro-verbia mores corrigit, naturam docet, Ecclesiam jungit & Christum, sanctarumque nuptia-rum dulce canit epithalamium.

Esther in Ecclesiæ typo, populum liberat de periculo; & interfecto Aman, qui inter-pretatur iniquitas, partes convivii, & diem celebrem mittit in posteros.

Paralipomenon liber, id est instrumenti veteris ἐπιτομή tantus ac talis est, ut abs-que illo si quis scientiam Scripturarum sibi voluerit arrogare, seipsum irrideat. Per sin-gula quippe nomina juncturasque verbo-rum, & prætermittæ in Regum libris tan-guntur historiæ, & innumerabiles explican-tur Evangelii quæstiones.

Esdra & Nehemias, adjutor videlicet, & consolator à Domino, in unum volumen coartantur, instaurant templum, muros extruunt civitatis: omnisque illa turba populi redeuntis in patriam, & descriptio sacerdotum, Levitarum Israelis, profelyto-rum, ac per singulas familias murorum ac turrium opera divisa, aliud in cortice præferunt, aliud retinent in medulla. Cer-nis me Scripturarum amore raptum ex-cessisse modum epistolæ, & tamen non impleisse quod volui. Audivimus tantum, quid nosse, quid cupere debeamus, ut & nos quoque possimus dicere: Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas in omni tempore. Cæterum illud Socrati-cum impletur in nobis, Hoc tantum scio quod nescio.

Tangam & novum breviter testamentum. Matthæus, Marcus, Lucas, & Ioannes, qua-druga Domini, & verum Cherubim, quod interpretatur scientiæ multitudo, per to-tum corpus oculari sunt, scintillæ emicant, discunt fulgura, pedes habent rectos & in sublime tendentes, terga pennata & ubi-que volitantia, tenent se mutuo, sibi que perplexi

Isaias

Jeremia

Ezechiel

Daniel

David

Proverbia

Ecclesiæ

Canticum

Esther

Paralipomenon

Esdra

Nehemias

Psalms

Matthæus

Marcus

Lucas

Ioannes

Ezechiel

perplexi sunt, & quasi rota in rota vol-
vuntur, & pergunt quocumque eos flatus
Spiritus sancti perduxerit.

Paulus
Apostolus
Paulus Paulus Apostolus ad septem scribit Eccle-
sias: octava enim ad Hebræos, à plerisque
extra numerum ponitur. Timotheum in-
struit ac Titum, & Philemonem pro fugi-
tivo famulo deprecatur. Super quo melius
tacere puto, quam pauca scribere.

Actus
Apost.
2. Cor.
1. Actus Apostolorum nudam quidem sona-
re videntur historiam, & nascentis Eccle-
siae infantiam texere: sed si noverimus scri-
ptorem eorum Lucam esse medicum, cujus
laus est in Evangelio, animadvertemus pa-
riter omnia verba illius, animæ languentis
esse medicinam.

Jacob.
Petrus,
Joan.
Judas. Iacobus, Petrus, Ioannes, Judas, septem
epistolas ediderunt, tam mysticas, quam
succinctas, & breves pariter ac longas: bre-
ves in verbis, longas in sententiis: ut rarus
sit, qui non in earum lectione cæcutiat.

Apoc. Apocalypsis Ioannis, tot habet sacramen-
ta, quot verba. Parum dixi, & pro merito
voluminis laus omnis inferior est. In ver-
bis singulis multiplices latent intelligentiæ.
Oro te, frater charissime, inter hæc vivere,
istâ meditari, nihil aliud nosse, nihil quæ-
rere. Nonne tibi videtur jam hic in terris
regni cœlestis habitaculum? Nolo offen-
daris in Scripturis sanctis simplicitate, &
quasi utilitate verborum, quæ vel vitio
interpretum, vel de industria sic prolata
sunt, ut rusticam concionem facilius in-
struerent, & in una eademque sententia ali-
ter doctus, aliter audiret indoctus. Non
sum tam petulans, & hebes, ut hæc me nos-
se pollicear, & eorum fructus capere, quo-
rum radices in cælo fixæ sunt: sed velle
fateor. Sendenti me præfero, magistrum re-
nuens, comitem spondeo. Petenti datur,
pulsanti aperitur, quærens invenit. Disca-

Mat. 7.
Luc. 11. mus in terris, quorum scientia nobis per-
severet in cælo. Obvius te manibus exci-
piam, & (ut ineptè aliquid, ut de Herma-
goræ humiditate effutiam) quidquid quæ-
sieris, tecum scire conabor. Habes hic aman-
tissimum tui fratrem Eusebium, qui littera-
rum tuarum mihi gratiam duplicavit, refe-
rens honestatem morum tuorum, contem-
ptum sæculi, fidem amicitiae, amorem Chri-
sti. Nam prudentiam & eloquii venusta-
tem etiam absque illo ipsa epistola præfe-
rebat. Festina, quæso te, & hærentis in sa-
lo naviculæ finem magis præcide, quam
solve. Nemo renuntiaturus sæculo benè
potest vendere, quæ contempsit ut vende-
ret. Quidquid in sumptus de tuo tuleris,
pro lucro computa. Antiquum dictum est,
Avaro tam deest quod habet, quam quod
non habet. Credenti totus mundus divitiarum
est: infidelis autem etiam obolo in-
diget. Sic vivamus, tanquam nihil haben-
tes, & omnia possidentes. Victus & vesti-
tus divitiarum Christianorum sunt. Si habes in
potestate rem tuam, vende: si non habes,
projice. Tollenti tunicam, & pallium re-
linquendum est. Scilicet nisi tu, sen per re-
craftinans, & diem de die trahens, cautè &
pedetentim tuas possessiunculas vendideris,
non habet Christus unde alai pauperes

suos. Totum Deo dedit, qui seipsum obtru-
lit. Apostoli navem tantum & retia reli-
querunt. Vidua duo æra misit in gazophy-
ladium, & præfertur Cræsi divitiis. Facile
contemnit omnia, qui se semper cogitat
esse moriturum.

P R Æ F A T I O S. HIERONYMI P R E S B Y T E R I.

*In Pentateuchum Moysi ad
Desiderium.*

Desiderii mei desideratas accepi epi-
stolas, qui quodam præfatio futuro-
rum, cum Daniele sortitus est no-
men, obsecrantis, ut translatum in Latinam
linguam de Hebræo sermone Pentateu-
chum, nostrorum auribus traderem. Pericu-
losum opus cenè, & obrectatorum
meorum latratibus patens: qui me asse-
runt in Septuaginta interpretum suggilla-
tionem nova pro veteribus cudere, ita in-
gentium quasi vinum probantes: cum ego
sapissimè testatus sim, me pro virili por-
tionem in tabernaculo Dei offerre quæ pos-
sim, nec opes alterius aliorum paupertate
foedari. Quod ut auderem: Origenis me
studium provocavit, qui editioni antiquæ
translationem Theodotionis miscuit, aste-
rico, & obelo opus omne distinguens: dum
aut elucescere facit quæ minùs anè fue-
rant: aut superflua quæque jugulat & con-
fodit, maximè quæ Evangelistarum & A-
postolorum auctoritas promulgavit. In qui-
bus multa de veteri Testamento legimus,
quæ in nostris codicibus non habentur:
ut est illud ex Ægypto vocavi filium meum:
& Quoniam Nazareus vocabitur: &
Videbunt in quem compunxerunt: & Flu-
mina de ventre ejus fluent aquæ vivæ: &
Quæ nec oculus vidit, nec auris audivit,
nec in cor hominis ascenderunt, quæ præ-
paravit Deus diligentibus se: & multa
alia quæ proprium σύνταγμα desiderant.
Interrogemus ergo eos ubi hæc scripta
sint: & cum dicere non potuerint, de libris
Hebraicis proferamus. Primum testimo-
nium est in Osee, secundum in Isaia, ter-
tium in Zacharia, quartum in Proverbiis,
quintum æquè in Isaia. Quod multi igno-
rantes, apocryphorum deliramenta se-
ctantur: & Hiberas nanias libris authen-
ticis præferunt. Causas erroris non est
meum exponere. Iudæi prudenti factum
dicunt esse consilio: ne Ptolemæus unius
Dei cultor, etiam apud Hebræos dupli-
cem divinitatem deprehenderet. Quod ma-
ximè idcirco faciebant, quia in Platonis
dogma cadere videbatur. Denique ubi-
cunque factatum aliquid Scriptura testa-
tur de Patre & Filio & Spiritu sancto, aut
aliter interpretati sunt, aut omnino tacue-
runt: ut & regi satisfacerent, & arcanum
fidei non vulgarent. Et nescio quis pri-
mus auctor septuaginta cellulas Alexandriæ
mendacio

Dan. 9

Exod.
35.

Of. 11.
Isa. 11.
Zach.
12.
Prov.
18.
Is. 64.

VIII.

Prov.
17.

2. Cor.
6.

Mat. 5.

Mat. 4.

Mat.

11.

Luc. 21.

mendacio suo extruxerit; quibus divisi eadem scripturarum: cum Aristæas ejusdem Ptolemæi ὑπερασπιστής, & multo post tempore Iosephus, nihil tale retulerint; sed in una basilica congregatos, contulisse scribant, non prophetasse Aliud est enim vatem, aliud est esse interpretem: ibi Spiritus ventura prædicit: hic eruditio & verborum copia, ea quæ intelligit transfert. Nisi forte putandus est Tullius, Oeconomicum Xenophontis, Platonis Protagoram, & Demosthenis pro Cresiphonte orationem, afflatus rhetorico spiritu transfuisse. Aut aliter de eisdem libris per Septuaginta interpretes, aliter per Apostolos Spiritus sanctus testimonia texuit: ut quod illis tacuerunt, hi scriptum esse mentiti sint. Quid igitur? damnamus veteres? Minime. Sed post priorum studia, in domo Domini quod possumus laboramus. Illi interpretati sunt ante adventum Christi, & quod nesciebant, dubiis protulere sententiis: nos vero post passionem & resurrectionem ejus, non tam prophetiam quam historiam scribimus; aliter enim audita, aliter visa narrantur, quod melius intelligimus, melius & proferimus. Audi igitur æmule, obrectator ausculta: non damno, non reprehendo Septuaginta: sed confidenter cunctis illis Apostolos præfero. Per istorum os mihi Christus sonat, quos ante prophetas inter spiritalia charismata positos lego: in quibus ultimum pænæ gradum Interpretes tenent. Quid livore torqueris? quid imperitorum animos contra me concitas? Sicubi in translatione tibi videor errare, interroga Hebræos, diversarum urbium magistros consule. Quod illi habent de Christo, tui codices non habent. Aliud est si contra se postea ab Apostolis usurpata testimonia probaverunt, & emendatiora sunt exemplaria Latina quam Græca, & Græca quam Hebraica. Verum hæc contra invidios. Nunc te precor Desideri charissime, ut me, quia tantum opus subire fecisti, & à Genesi exordium capere, orationibus juves: quo possim eodem spiritu quo scripti sunt libri, in Latinum eos transferre sermonem.

E I V S D E M I N I O S V E P R Æ F A T I O.

TAndem finito Pentateucho Moyse, velut grandi scœnore liberati, ad Iesum filium Nave manum mittamus, quem Hebræi יהושע בן נון id est Iosue filium Nun, vocant: & ad Iudicum librum, quem שופטים appellant: ad Ruth quoque & Esther, quos eisdem nominibus efferunt. Monemusque lectorem, ut silvam Hebraicorum nominum, & distinctiones per membra divisas; diligens scriptor conservet: ne & noster labor, & il-

lius studium pereat. Et ut in primis, quod sæpè testatus sum, sciat me non in reprehensionem veterum nova cudere, sicut amici mei criminantur: sed pro virili parte offerre linguæ meæ hominibus (quod iam nostra delectatio) ut pro Græcorum ἐξέπλασιs, quæ & sumptu & labore maximo indigent, editionem nostram habeant. Et sicubi in antiquorum voluminum lectione dubitarint, hæc illis conferentes, inveniant quod requirunt: maxime cum apud Latinos tot sint exemplaria, quot codices: & unusquisque pro arbitrio suo vel addiderit vel subtraxerit, quod ei visum est: & utique non possit verum esse quod dissonat. Vnde cesset arcuato vulnere contra nos insurgere scorpium, & sanctam opus venenata carpere lingua, vel suscipiens, si placet; vel contemnens, si displicet; memineritque illorum versuum, Os tuum abundavit malitia, & lingua tua concinnabat dolos. Sedens adversus fratrem tuum loquebaris: & adversus filium matris tuæ ponebas scandalum: hæc fecisti, & tacui. Existimasti iniquè quod ero tui similis: arguam te, & statuam contra faciem tuam. Quæ enim audientis vel legentis utilitas est, non laborando sudare, & alios detrahendo laborare? dolere Iudeos quod calumniandi eis & irridendi Christianos sit ablata occasio, & Ecclesiæ homines id despiciere, immo & lacerare, unde adversarii torqueantur? Quod si verus eis tantum interpretatio placet, quæ & mihi non displicet, & nihil extra recipiendum putant; cur ea quæ sub asteriscis, & obelis vel addita sunt vel amputata, legunt, & negligunt? Quare Danielelem juxta Theodotionis translationem, Ecclesiæ susceperunt? Cur Origenem mirantur, & Eusebium Pamphili, cunctas editiones similiter differentes? Aut quæ fuit stultitia, postquam vera dixerint proferre quæ falsa sunt? Vnde autem in novo Testamento probare poterunt assumpta testimonia, quæ in libris veteribus non habentur? Hæc dicimus, ne omnino calumniantibus tacere videantur. Cæterum post sanctæ Paulæ dormitionem, cujus vita virtutis exemplum est, & hos libros quos Eustochio, virgini Christi negare non potui, decrevimus, dum spiritus hos regit artus, prophetarum explanationi incumbere, & omissum jam diu opus, quasi quodam posiliminio, repetere, præsertim cum & admirabilis sanctusque vir Pammachius, hoc idem literis flagitet; & nos ad patriam festinantes, mortiferos Sirenarum cantus surda debeamus aure transire.

P R Æ F A

P R Æ F A T I O N E M
eiusdem S. Hieronymi in li-
bros Regum supra reperies,
ideo in principio positam,
quod librorum sacrorum ordi-
nem contineat. Inscribitur au-
tem, Prologus geleatus.

*Eiusdem in librum Paralipome-
non prefatio.*

SI Septuaginta interpretū, pura & ut ab
eis in Græcum versa est, editio perma-
neret, superflue me, Chromati episcopo-
rum sanctissime atq; doctissime, impelleres;
ut Hebræa tibi volumina Latino sermone
transferrem. Quod enim semel aures homi-
num occupaverat, & nascentis Ecclesiæ ro-
boraverat fidem, iustum erat etiam nostro
silentio comprobari. Nunc verò cum pro
varietate regionum diversa ferantur exem-
plaria, & germana illa antiquaque trans-
latio corrupta sit, atque violata; nostri
arbitrii putas, aut è pluribus judicare quid
verum sit, aut novum opus in veteri opere
cudere, illudentibusque Iudæis, cornicum,
ut dicitur, oculos configere. Alexandria &
Ægyptus in Septuaginta suis Hefychium
laudat auctorem. Constantinopolis usque
Antiochia Luciani martyris exemplaria
probat. Mediæ inter has provinciæ Palæ-
stinos codices legunt; quos ab Origene
elaboratos Eusebius & Pamphilus vulga-
verunt: totusque orbis hac inter se trifaria
varietate compugnat. Et certè Origenes non
solum exempla composuit quatuor editio-
num; è regione singula verba describens, ut
unus dissentiens, statim cæteris inter se
consentientibus arguatur: sed, quod majoris
audaciæ est, in editione Septuaginta
Theodotionis editionem miscuit, asteriscis
designans quæ minùs fuerant, & virgulis
quæ ex superfluo videbantur apposita. Si
igitur aliis licuit non tenere quod semel
susceperant: & post Septuaginta cellulas,
quæ vulgò sine auctore jactantur, singulas
cellulas aperuere, hocque in Ecclesiis legi-
tur quod Septuaginta nescierunt; cur me
non suscipiant Latini mei, qui inviolata edi-
tione veteri ita novam condidi, ut laborem
meum Hebræis, & quod his majus est, Apo-
stolis auctoribus comprobem? Scripsi nu-
per librum de optimo genere interpretandi,
ostendens illa de Evangelio, Ex Ægypto
vocavi filium meum: & Quoniam Naza-
reus vocabitur: & Videbunt in quem com-
puxerunt: & illud Apostoli, Quæ oculus
non vidit, nec auris audivit, nec in cor ho-
minis ascenderunt, quæ præparavit Deus
diligentibus illum: cæteraque his similia,
in Hebræorum libris inventi. Certè Apo-
stoli & Evangelistæ, Septuaginta interpre-
tes noverant: & unde eis hæc quæ in Se-
ptuaginta interpretibus non habentur?
Christus Dominus noster utriusque Testa-
menti conditor, in Evangelio secundum
Ioannem: Qui credit, inquit, in me, sicut

939
dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent
aquæ vivæ: Vtique scriptum est, quod Sal-
vator scriptum esse testatur, Vbi scriptum
est? Septuaginta non habent: apocrypha
nescit Ecclesia. Ad Hebræos igitur reverten-
dum est, unde & Dominus loquitur, & dis-
cipuli exempla præsumunt. Hæc pace vete-
rum loquor, & obrectatoribus meis tan-
tum respondeo, qui canino dente me ro-
dunt, in publico detrahentes, & legentes in
angulis, iidem & accusatores & defensores,
cum in aliis probent quod in me repro-
bant: quasi virtus & vitium non in rebus sit,
sed cum auctore mutetur. Cæterum memini
editionem Septuaginta translatorum, olim
de Græco emendatam tribuisse me nostris:
nec inimicum debere existimari eorum;
quos in conventu fratrum semper edissero.
Et quod nunc דברי הימים, id est Ver-
ba dierum, interpretatus sum: idcirco feci
ut inextricabiles moras, & silvam nomi-
num, quæ scriptorum confusa sunt vitio, sen-
sumque barbariem aperitis & per versuum
cola digerere, mihi metipsi & meis juxta
Isameniam canens, si aures surdæ sunt cæ-
terorum.

*Ad Domnionem & Rogatianum, in
eundem prefatio eiusdem.*

Quomodo Græcorum historias magis in-
telligunt, qui Athenas viderint & ter-
tium Virgilii librum, qui à Troade per
Leucaten, & Acroceraunia, ad Siciliam
& inde ad ostia Tiberis navigaverint:
Ita sanctam Scripturam lucidius intue-
bitur, qui Iudæam oculis contempla-
tus sit, & antiquarum urbium memo-
rias, locorumque vel eadem vocabula
vel mutata cognoverit: unde & nobis
curæ fuit, cum eruditissimis Hebræorum
hunc laborem subire: ut circumiremus
provinciam, quam universæ Christi Eccle-
siæ sonant. Fateor enim, mi Domnion &
Rogatiane charissimi, nunquam me in di-
vinis voluminibus, propriis viribus credi-
disse, nec habuisse opinionem meam, sed et
etiam de quibus scire me arbitrabar, inter-
rogare me solitum: quanto magis de his
super quibus anceps eram? Denique cum
à me nuper litteris flagitassetis, ut vobis
librum Paralipomenon Latino sermone
transferrem, de Tiberiade quendam legis
Doctorem, qui apud Hebræos admirationi
habebatur, assumpsisti: & contuli cum eo à
vertice, ut aiunt, usque ad extremum un-
guem: & sic confirmatus, ausus sum face-
re quod jubebatis. Liberè enim vobis lo-
quor, ita in Græcis & Latinis codicibus
hic nominum liber vitiosus est, ut non
tam Hebræa quam Barbara quædam, &
Sarmatica nomina conjecta arbitrandum
sit. Nec hoc Septuaginta interpretibus, qui
Spiritu sancto pleni, ea quæ vera fuerunt
translulerant, sed scriptorum culpæ ascri-
bendum, dum de emendatis in emendatis
scriptitant: & sæpè tria nomina, subtrahitis
è medio syllabis, in unum vocabulum co-
gunt, vel è regione unum nomen, pro-

N N n

Mat. 2.

Ioan.

29.

1. Cor.

8.

Ioan. 7.

pter latitudinem suam, in duo vel tria vocabula dividunt. Sed & ipsæ appellationes, non homines, ut plerique existimant, sed urbes, & regiones, & saltus, & provincias sonant, & oblique sub interpretatione & figura eorum, quædam narratur historia: de quibus in Regnorum libro dicitur, Nonne ecce hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda? Quæ utique in nostris codicibus non habentur, liber Paralipomenon, unus sit: & apud illos vocatus, **דברי הימים**, idest Verba dierum: qui propter magnitudinem, apud nos divisus est; quod nonnulli etiam in Bruto, Ciceronis dialogo, faciunt, ut eum in tres partes secent, cum unus à suo auctore sit editus. Deinde etiam illud attendendum, quod frequenter nomina, non vocabula hominum, sed rerum, ut dixi, significantias sonant. Ad extremum quod omnis eruditio Scripturarum in hoc continetur: & historia quæ vel prætermittæ sunt in suis locis, vel perstrictæ leviter, hic per quædam verborum compendia explicantur. Orationum itaque vestrarum adjutus auxilio, nisi librum benevolis placitum, tamen invidis displiciturum esse non ambigo. Optima enim quæque, ut ait Plinius, malunt contemnere plerique, quam discere. Siquis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere, interroget Hebræos, suam conscientiam recolat, videat ordinem textumque sermonis; & tunc nostro labori, si potuerit detrahat. Vbi cumque ergo asteriscos, id est stellas, radiare in hoc volumine videritis: ibi sciatis de Hebræo additum, quod in Latinis codicibus non habetur. Vbi vero obelus, transversa scilicet virga, præposita est, illic signatur quid Septuaginta interpretes addiderint, vel ob decoris gratiam, vel ob Spiritus sancti auctoritatem, licet in Hebræis voluminibus non legatur.

Ejusdem ad Domnionem & Rogatianum, in Esdræ, & Nehemiam præfatio.

Vtrum difficilius sit, facere quod poscitis, an negare, necdum statui; nam neque vobis aliquid imperantibus, abnuere, sententiæ est: & magnitudo oneris impositi ita cervicem premit, ut ante sub fasce ruedum sit, quam levandum. Accedunt ad hoc invidorum studia: qui omne quod scribimus, reprehendendum putant: & interdum contra se conscientia repugnante, publice lacerant quod oculi legunt, in tantum ut clamare compellat, & dicere: Domine, libera animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Tertius annus est quod semper scribitis atque rescribitis, ut Esdræ librum & Esther, vobis de Hebræo transferam: quasi non habeatis Græca & Latina volumina: aut quidquid illud est quod à nobis vertitur, non statim ab omnibus conspuendum sit. Frustra autem, ut ait quidam, nisi, neque aliud fatigando nisi edum querere, extremæ dementiæ est.

*Psalm.
119.*

Itaque obsecro vos mi Domnion & Rogatiane charissimi, ut privata lectione contenti, libros non efferatis in publicum, nec fastidiosis cibos ingeratis: vitetisque eorum supercilium qui judicare tantum de aliis, & ipsi facere nihil noverunt. Si qui autem fratrum sunt, quibus nostra non displicent, his tribuatis exemplar; admonentes ut Hebræa nomina, quorum grandis in hoc volumine copia est, distinctè & per intervalla transcribant. Nihil enim proderit emendasse librum, nisi emendatio, librorum diligentia, conservetur. Nec quemquam moveat quod unus à nobis liber editus est: nec apocryphorum tertii & quarti somnii delectetur: quia & apud Hebræos Esdræ Nehemique sermones in unum volumen coarctantur: & quæ non habentur apud illos, nec de viginti quatuor senibus sunt, procul abjicienda. Si quis autem Septuaginta vobis opposuerit interpretes, quorum exemplaria varietas ipsa lacerata & inversa demonstrat; nec potest utique verum afferri quod diversum est: mittere eum ad Evangelia: in quibus multa ponuntur quasi de Veteri Testamento, quæ apud Septuaginta interpretes non habentur, velut illud, Quoniam Nazareus vocabitur: & Ex Ægypto vocavi filium meum: & Videbunt in quem compunxerunt: multaque alia, quæ latiori operi reservamus: & quærite ab eo ubi scripta sint; cumque proferte non poterit, vos legite de his exemplaribus quæ nuper à nobis edita, maledicorum quotidie linguis confodiuntur. Sed ut ad compendium veniam, certè quod illaturus sum, æquissimum est. Edidi aliquid quod non habetur in Græco, aut aliter habetur quam à me versum est? Quid interpretem laniant? interrogent Hebræos: & ipsis auctoribus, translationi meæ vel arrogent vel derogent fidem. Porro aliud est, si clausis, quod dicitur, oculis mihi volunt maledicere, & non imitantur Græcorum studium ac benevolentiam, qui post Septuaginta transfatores, jam Christi Evangelio corrumpente, Iudæos & Hebionitas legis veteris interpretes, Aquilam videlicet, & Symmachum, & Theodotionem, & curiose legunt, & post Origenis laborem in hexaplis, Ecclesiis dedicarunt. Quanto magis Latini grati esse deberent, quod exultantem cernerent Græciam à se aliquid mutuari? Primum enim magnorum sumptuum est & infinitæ difficultatis, exemplaria posse habere omnia: deinde etiam qui habuerint, & Hebræi sermonis ignari sunt, magis errabunt, ignorantes, quis è multis verius dixerit. Quod etiam sapientissimo cuidam nuper apud Græcos accidit, ut interdum Scripturæ sensum relinquens, uniuscujusque interpretis sequeretur errorem. Nos autem qui Hebrææ linguæ saltem parvam habemus scientiam, & Latinus nobis utcumque sermo non deest, & de aliis magis possumus judicare, & ea quæ

quæ ipsi intelligimus, in nostra lingua promere. Itaque licet hydra sibilat, vi-
torque Sinon incendia jactet: numquam
meum, juvante Christo, silebit eloquium:
etiam præcisa lingua balbutiet. Legant qui
volunt: qui nolunt abjiciant. Eventilent
apices, litteras calumnientur: magis vestra
charitate provocabor ad studium, quam
illorum detractone & odio deterrebor.

*Eiusdem ad Chromatium & Eliodorum
in Tobiam præfatio.*

Mirari non desino exactiōis vestræ
instantiam; exigitis enim ut librum
Chaldæo sermone conscriptum, ad La-
tinum stylium traham; librum utique To-
biæ, quem Hebræi de catalogo divina-
rum scripturarum secantes, his quæ ha-
giographa memorant, manciparunt. Fe-
cistis desiderio vestro, non tamen meo
studio. Arguunt & nos Hebræorum stu-
dia: & impugnant nobis, contra suum
canonem Latinis auribus ista transferre.
Sed meliù esse iudicans Phariseorum dis-
plicere iudicio, & Episcoporum iussio-
nibus deservire, institi ut potui. Et quia
vicina est Chaldæorum lingua sermoni
Hebraico, utriusque linguæ peritissimum
loquacem reperiens, unius diei laborem
arripui: & quidquid ille mihi Hebraicis
verbis expressit, hoc ego accito notario,
sermonibus Latinis exposui. Orationibus
vestris mercedem huius operis compensa-
bo, cum gratum vobis didicero, me, quod
jubere estis dignati, complexisse.

Eiusdem præfatio in librum Iudith.

Apuđ Hebræos liber Iudith inter ha-
giographa legitur: cuius auctoritas
ad roboranda illa quæ in conventionem
veniunt, minùs idonea iudicatur. Chal-
dæo tamen sermone conscriptus, inter
historias computatur. Sed quia hunc li-
brum synodus Nicæna in numero sancta-
rum Scripturarum legitur computasse, ac-
quievi postulationi vestræ, immò exa-
ctiōi: & sepositis occupationibus, qui-
bus vehementer artabar, huic unam lu-
cubratiunculam dedi, magis sensum &
sensu, quam ex verbo verbum transfe-
rens. Multorum codicum varietatem vi-
ciosissimam amputavi: sola ea, quæ in-
telligentia integrè in Chaldæis invenire
potui, Latinis expressi. Accipite Iudith
viduam castitatis exemplum, & trium-
phali laude perpetuis eam præconiis de-
clarare. Hanc enim non solum feminis,
sed & vitis imitabilem dedit, qui castitatis
ejus remunerator, virtutem ei talem tri-
buit, ut invictum omnibus hominibus vin-
ceret, & insuperabilem superaret.

Eiusdem in librum Esther præfatio.

Librum Esther variis translatoribus con-
stat esse vitiatum, quem ego de archi-
vis Hebræorum revelans, verbum & ver-
bo expressius transtuli. Quem librum

editio vulgata, laciniosis hinc inde ver-
borum finibus trahit, addens ea quæ ex
tempore dici poterant, & audiri; sicut
solum est scholaribus disciplinis, sum-
pto themate, excogitare quibus verbis
uti potuit qui injuriam passus est, vel
qui injuriam fecit. Vos autem o Paula &
Eustochium, quoniam & bibliothecas
Hebræorum studuistis intrare, & inter-
pretum certamina comprobastis, tenen-
tes Esther Hebraicum librum, per sin-
gula verba nostram translationem aspi-
cite; ut possitis agnoscere, me nihil
etiam augmentasse addendo, sed fideli
testimonio simpliciter, sicut in Hebræo
habentur, historiam Hebraicam Latinæ
linguæ tradidisse. Nec affectamus laudes
hominum, nec vituperationes expavesci-
mus. Deo enim placere curantes, minas
hominum penitus non timemus: quoniam
Deus dissipat ossa eorum qui hominibus
placere desiderant: & secundum Apo-
stolum; Qui ejusmodi sunt, servi Chri-
sti esse non possunt. Rursum, in libro
Esther alphabetum ex minio usque ad
Teth litteram fecimus diversis in locis,
volentes, scilicet Septuaginta interpre-
tum ordinem per hoc insinuare studioso
lector. Nos enim juxta morem Hebrai-
cum, ordinem prosequi etiam in Septua-
ginta editione maluimus.

Eiusdem in librum Iob præfatio.

Cogor per singulos scripturæ divinæ li-
bros adversariorum respondere ma-
ledictis; qui interpretationem meam,
reprehensionem Septuaginta interpretum
criminantur: quasi non & apud Græcos
Aquila, Symmachus, & Theodotio, vel
verbum & verbo, vel sensum & sensu,
vel ex utroque commixtum, & medie tem-
peratum genus translationis expresserint;
& omnia Veteris instrumenti volumina
Origenes obelis asterisque distinxerit,
quos vel additos, vel de Theodotione
sumptos, translationi antiquæ inseruit,
probans defuisse quod additum est. Dis-
cant igitur obrectatores mei recipere in
toto, quod in patribus susceperunt, aut
interpretationem meam cum asterisque suis
radere. Neque enim fieri potest, ut quos
plura intermisisse susceperint, non eos-
dem etiam in quibusdam errasse fatean-
tur, præcipuè in Iob: cui si ea quæ sub
asterisque addita sunt, subtraxeris, pars
maxima detruncabitur, & hoc duntaxat
apud Græcos. Cæterum apud Latinos,
ante eam translationem, quam sub as-
terisque & obelis nuper edidimus, septin-
genti ferme aut octingenti versus desunt,
ut decurratus & laceratus corrosusque li-
ber, sceditatem sui publicè legentibus
præbeat. Hæc autem translatio nullum de
veteribus sequitur interpretem: sed ex
ipso Hebraico, Arabicoque sermone, &
interdum Syro, nunc verba, nunc sensus,
nunc simul utrumque resonabit. Obliquus
enim etiam apud Hebræos totus liber fer-
tur & lubricus: & quod Græci rhetores

Ps. 92.

Gal. 2.

vocant, ἐκχυμωτικὸς, dum qui aliud loquitur, aliud agit: ut si velis anguillam vel murenulam strictis tenere manibus, quanto fortius prefferis, tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiam hujus voluminis, Lyddzum quemdam præceptorem, qui apud Hebræos primus haberi putabatur, non parvis redemisse nummis: cujus doctrina an aliquid profecerim, nescio: hoc unum scio, non potuisse me interpretari, nisi quod ante intellexeram. A principio itaque voluminis, usque ad verba Iob, apud Hebræos prosa oratio est. Porro à verbis Iob, in quibus ait, Pereat dies in qua natus sum; & nox in qua dictum est, Conceptus est homo: usque ad eum locum, ubi ante finem voluminis scriptum est, Idcirco ipse me reprehendo, & ago poenitentiam in favilla & cinere: hexametri versus sunt, dactylo spondeoque currentes: & propter linguæ idioma, crebro recipientes & alios pedes, non earundem syllabarum, sed eorundem temporum. Interdum quoque rhythmus ipse dulcis & tinnulus fertur numeris pedum solutis: quod metrici magis quam simplex lector intelligunt. A supradicto autem versu usque ad finem libri, parvum comma quod remanet, prosa oratione contextitur. Quod si cui videtur incredulum, metra scilicet esse apud Hebræos, & in morem nostri Flacci, Græcique Pindari, & Alcæi, & Sapphus, vel Psalterium, vel Lamentationes Jeremiæ, vel omnia ferme scripturarum cantica comprehendere; legat Philonem, Iosephum, Origenem, Cæsariensem Eusebium, & eorum testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quapropter canes mei, idcirco me in hoc volumine laborasse, non ut interpretationem antiquam reprehenderem, sed ut ea quæ in illa aut obscura sunt, aut omissa, aut certe scriptorum vitio depravata, manifestiora nostra interpretatione fierent; ut qui Hebræorum sermonem ex parte didicimus, & in Latino penè ab ipsis cunabulis inter Grammaticos & rhetores philosophos detriti sumus. Quod si apud Græcos, post Septuaginta editionem, jam Christi Evangelio coruscante, Iudæus Aquila, & Symmachus ac Theodotio, Iudaizantes hæretici, sunt recepti, qui multa mysteria Salvatoris subdola interpretatione celarunt, & tamen in Ecclesiis habentur apud Ecclesias, & explanantur Ecclesiasticis viris: quanto magis ego Christianus, & de parentibus Christianis natus, & vexillum crucis in mea fronte portans, cujus studium fuit omnia repetere, depravata corrigere, & sacramenta Ecclesiæ puro & fideli aperire sermone; vel à fastidiosis, vel à malignis lectoribus non debeo reprobari? Habeant qui volunt veteres libros, vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos, vel uncialibus, ut vulgò aiunt, litteris onera magis exarata, quam codices: dummodò mihi, meisque permittant pauperes habere schedulas, & non tam pulchros codices: quam emendatos,

Vtraque autem editio, & Septuaginta juxta Græcos; & mea juxta Hebræos, in Latinum meo labore translata est. Eligat unusquisque quod vult; & studiosum præ magis, quam malevolum probet.

Alia eiusdem præfatio.

SI aut fiscellam junco texerem, aut palmarum folia complicarem, ut in sudore vultus mei comederem panem, & ventris opus sollicita mente pertractarem, nullus morderet, nemo reprehenderet. Nunc autem quia juxta sententiam Salvatoris, volo operari cibum qui non perit, & antiquam divinorum voluminum viam sentibus virgultisque purgare; error mihi geminus infligitur: corrector vitiorum, falsarius dicor, & errores non auferre, sed ferere. Tanta est enim vetustatis consuetudo, ut etiam confessa plerisque vitia placeant: dum magis pulchros habere volunt codices, quam emendatos. Quapropter, ô fratres dilectissimi, unicum nobilitatis, & humilitatis exemplar, pro stabello, calathis, sportellisque, munusculis Monachorum, spiritualia hæc & mansura dona suscipite, ac B. Iob, qui adhuc apud Latinos jacebat in stercore, & verminibus scatebat errorum, integrum immaculatumque gaudete. Quomodo enim post probationem atque victoriam, duplicia sunt ei universa reddita: ita ego in lingua nostra, ut audacter loquar, feci eum habere quæ amiserat. Igitur & vos, & unumquemque lectorem solita præfatione commoneo, & in principiis librorum eadem semper annectens, rogo, ut ubicumque præcedentes virgulas videritis, sciatis ea quæ subjecta sunt, in Hebraicis voluminibus non haberi. Porro ubi stellæ imago præfulserit, ex Hebræo in sermone nostro addita sunt; nec non & illa quæ haberi videbantur, & ita corrupta erant, ut sensum legentibus tollerent, orantibus vobis magno labore correxi: magis utile quid ex otio meo Ecclesiis Christi venturum ratus, quam ex aliorum negotio.

Eiusdem in Psalterium, quod secundum Septuaginta editionem correxit, præfatio.

Psalterium Romæ dudum positus emendatum: & juxta Septuaginta interpretes, licet cursim, magna tamen ex parte correxeram. Quod quia rursus videtis, ô Paula & Eustochium, scriptorum vitio depravatum, plusque antiquum errorem, quam novam emendationem valere: me cogitis, ut veluti quodam novali, scissum jam arvum exerceam, & obliquis sulcis renascentes spinas eradicem: æquum esse dicentes, ut quod crebro male pullulat; crebrius succidatur. Vnde consueta præfatione commoneo tam vos, quibus forte labor iste desudat, quam eos qui exemplari istiusmodi habere voluerint, ut, quæ diligenter emendavi, cum cura & diligentia transcribantur. Notet sibi unusquisque vel jacentem

linam,

lineam, vel radiantia signa; id est obelos, vel asteriscos. Et ubicumque viderit virgulam præcedentem, ab ea usque ad duo puncta quæ impressimus, sciat in Septuaginta translatoribus plus haberi. Vbi autem perspexerit stellæ similitudinem, de Hebræis voluminibus additum noverit æque usque ad duo puncta, juxta Theodotionis duntaxat editionem, qui simplicitate sermonis à Septuaginta interpretibus non discordat. Hæc ergo & vobis & studioso cuique fecisse me sciens, non ambigo multos fore, qui vel invidia vel supercilio malint contemnere videri præclara, quam discere: & de turbulento magis rivo, quam de purissimo fonte potare.

Ejusdem præfatio in libros Salomonis.

Iungat epistola, quos jungit sacerdotium, immò charta non dividat, quos Christi necit amor. Commentarios in Osee, Amos, Zachariam, Malachiam, quos poscitis, scripsissem si licuisset præ valetudine. Mittitis solatia sumptuum: notarios nostros & librarios sustentatis, ut vobis potissimum nostrum deludet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diversa poscentium: quasi aut æquum sit, me vobis esurientibus, aliis laborare: aut in ratione dati & accepti, cuiquam præter vos, obnoxius sim. Itaque longa ægrotatione fractus, ne penitus hoc anno reticerem, & apud vos mutus essem, tridui opus nomini vestro consecravi, interpretationem videlicet trium Salomonis voluminum: משלי quas Hebræi Parabolas, vulgata autem editio Proverbia vocat: קהלת, quem Græcè Ecclesiasten, Latine concionatorem possimus dicere: שיר השירים quod in nostra lingua vertitur Canticum canticorum. Fertur & Panæretos Iesu filii Sirach liber, & alius pseudepigraphus, qui Sapientia Salomonis inscribitur. Quorum priorem, Hebraicum reperi: non Ecclesiasticum, ut apud Latinos, sed Parabolas prænotatum, cui juncti erant Ecclesiastes & Canticum canticorum: ut similitudinem Salomonis, non solum librorum numero, sed etiam materiarum genere coæquaret. Secundus apud Hebræos nusquam est, quin & ipse stylus, Græcam eloquentiam redollet: & nonnulli scriptorum veterum hunc esse Iudæi Philonis affirmant. Sicut ergo Judith, & Tobie, & Machabæorum libros legit quidem Ecclesia, sed eos inter canonicas scripturas non recipit: sic & hæc duo volumina legat ad ædificationem plebis, non ad auctoritatem Ecclesiasticorum dogmatum confirmandam. Si cui sanè Septuaginta interpretum magis editio placeat, habet eam à nobis olim emendatam. Neque enim nova sic cudimus, ut vetera destruiamus. Et tamen cum diligentissime legerit, sciat magis nostra scripta intelligi, quæ non interitum vas transfusa coacuerint, sed statim de prælo purissimæ commendata testæ, suum saporem servaverint.

Ad Paulam & Eustochium in translationem Isaia ex Hebraica veritate, ejusdem præfatio.

Nemo cum prophetas versibus viderit esse descriptos, metro eos existimet apud Hebræos ligari, & aliquid simile habere de Psalmis & operibus Salomonis: sed quod in Demosthene & Tullio solet fieri, ut per cola scribantur & commata, qui utique prosa, & non versibus conscripserunt. Nos quoque utilitati legentium providentes, interpretationem novam, novo scribendi genere distinximus. Ac primum de Isaia sciendum, quod in sermone suo disertus sit: quippe ut vir nobilis & urbanæ eloquentiæ, nec habens quidquam in eloquio rusticitatis admistum. Vnde accidit, ut præ cæteris, florem sermonis ejus, translatio non potuerit conservare. Deinde etiam hoc adjiciendum, quod non tam Propheta dicendus sit, quam Evangelista. Ita enim universa Christi Ecclesiæque mysteria ad liquidum profecutus est, ut non putes eum de futuro vaticinari, sed de præteritis historiam texere. Vnde conjicio noluisse tunc temporis Septuaginta interpretes fidei suæ sacramenta perspicuè Ethnicis prodere: ne sanctum canibus, & margaritas porcis darent: quæ, cum hanc editionem legeritis, ab illis animadvertetis abscondita. Nec ignoro quanti laboris sit prophetas intelligere: nec facile quempiam posse judicare de interpretatione, nisi intellexerit antequam legerit: nos quoque patere moribus plurimorum, qui stimulante invidia, quod consequi non valent, despiciunt. Sciens ergo & prudens in flammam mitto manum: & nihilominus hoc à fastidiosis lectoribus precor, ut quomodo Græci post Septuaginta translatores Aquilam & Symmachum & Theodotionem legunt, vel ob studium doctrinæ suæ, vel ut Septuaginta magis ex collatione eorum intelligant; sic & isti saltem unum post priores habere dignentur interpretem. Legant prius, & postea despiciant: ne videantur, non ex judicio, sed ex odii præsumptione ignorata damnare. Prophetavit autem Isaïas in Ierusalem, & in Iudæa, necdum decem tribubus in captivitatem ductis: ac de utroque regno, nunc commistim, nunc separationem texit oraculum. Et cum interdum ad præsentem respiciat historiam, & post Babylonis captivitatem reditum populi significet in Iudæam: tamen omnis ejus cura de vocatione Gentium, & adventu Christi est. Quem quanto plus amaris, o Paula & Eustochium, tanto magis ab eo petite, ut pro obrectatione præsentis, qua me indefinenter æmuli laniant, ipse mihi mercedem restituat in futuro: qui scit me ob hoc in peregrinæ linguæ eruditione sudasse, ne Iudæi de falsitate Scripturarum Ecclesiis ejus diutius insultarent.

Ejusdem in Ieremiam præfatio.

Ieremias Propheta, cui hic prologus scribitur, sermone quidem apud Hebræos Isaia & Osee & quibusdam aliis prophetis videtur esse rusticior, sed sensibus par est: quippe qui eodem spiritu prophetaverit. Porro simplicitas eloquii, à loco ei in quo natus est, accidit. Fuit enim Anathothites, qui est usque hodie viculus, tribus ab Ierosolymis distans millibus, sacerdos ex sacerdotibus, & in matris utero sanctificatus: virginitate sua evangelicum virum Christi Ecclesiæ dedicans. Hic vaticinari exorsus est puer: & captivitatem urbis atque Iudææ, non solum spiritu, sed & oculis carnis intuitus est. Iam decem tribus Israël in Medos transfulerant: jam terras earum, colonia Gentium possidebant. Vnde in Iudæa tantum, & in Benjamin prophetavit: & civitatis suæ ruinas quadruplici planxit alphabeto, quod nos mensuræ metri versibusque reddidimus. Præterea ordinem visionum, qui apud Græcos & Latinos omnino confusus est, ad pristinam fidem correximus. Librum autem Baruch notarii ejus, qui apud Hebræos nec legitur nec habetur, prætermisimus: pro his omnibus maledicta ab æmulis præstolantes, quibus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior: quia vos me cogitis. Ceterum ad compendium mali, rectius fuerat modum furori eorum silentio meo ponere, quam quotidie novi aliquid scriptitantem, invidorum insaniam provocare.

Ejusdem in Ezechielem præfatio.

Ezechiel propheta cum Ioachim rege Iudæa captivus ductus est in Babylonem: ibique iis qui cum eo captivi fuerant, prophetavit, poenitentibus quod ad Ieremiæ vaticinium se ultro adversariis tradidissent, & viderent adhuc urbem Ierosolymam stare, quam ille casuram esse prædixerat. Trigesimo autem ætatis suæ anno, & captivitatis quinto: exorsus est ad concaptivos loqui. Et eodem tempore, licet posterior, hic in Chaldaea, Ieremias in Iudæa prophetaverunt. Sermo ejus nec satis disertus, nec admodum rusticus est: sed ex utroque medie temperatus. Sacerdos & ipse fuit, sicut Ieremias: principia voluminis & finem magnis habens obscuritatibus involuta. Sed & vulgata ejus editio non multum distat ab Hebraico. Vnde non satis miror quid causæ extiterit, ut si eisdem in universis libris haberemus interpretes, in aliis eadem, in aliis diversa transfulerint. Legite igitur & hunc iuxta translationem nostram: quoniam per cola scriptus & commata, manifestiorem legentibus sensum tribuit. Si autem amici mei & hunc subsannaverint: dicite eis quod nemo eos compellat ut scribant. Sed vereor ne illud eis eveniat quod Græce significatius dicitur, ut vocentur *φρυγολοιδαγοι*, quod est, manducantes fannas.

Ejusdem in Daniele præfatio.

Danielem prophetam juxta Septuaginta interpretes, Domini Salvatoris Ecclesiæ

non legunt, utentes Theodotionis editionem: & hoc cur acciderit, nescio. Sive enim quia sermo Chaldaicus est, & quibusdam proprietatibus à nostro eloquio discrepat, noluerunt Septuaginta interpretes easdem linguæ lineas in translatione servare: sive sub nomine eorum ab alio nescio quo non satis Chaldaeam linguam sciente, editus est liber: sive aliud quid causæ extiterit ignorans: hoc unum affirmare possum, quod multum à veritate discordet, & recto iudicio repudiatus sit. Sciendum quippe est, Daniele maxime & Esdræ, Hebraicis quidem literis, sed Chaldaeo sermone conscriptos, & unam Ieremiæ pericopen: Iob quoque cum Arabica lingua plurimam habet societatem. Denique & ego adolescentulus, post Quintiliani & Tullii lectionem ac flores rhetoricos, cum me in linguæ hujus ostrinum reclussem: & multo sudore, multoque tempore vix cœpisssem: anhelantia stridentiaque verba resonare, & quasi per cryptam ambulans, rarum desuper lumen aspicerem, inpegi novissime in Daniele: & tanto tædio affectus sum, ut desperatione subita omnem laborem veterem voluerim contemnere. Verum adhortante me quodam Hebræo, & illud mihi crebrius in sua lingua ingerente, Labor improbus omnia vincit: & qui mihi videbar sciolus, inter Hebræos cœpi rursus esse discipulus Chaldaicus. Et ut verum fatear, usque ad præsentem diem magis possum sermonem Chaldaicum legere & intelligere, quam sonare. Hæc idcirco refero, ut difficultatem vobis Danielis ostenderem: qui apud Hebræos nec Susannæ habet historiam, nec hymnum trium puerorum, nec Belis draconisque fabulas: quas nos quia in toto orbe dispersæ sunt, vero anteposito, easque ingulante, subjecimus, ne videremur apud imperitos magnam partem voluminis detruncasse. Audivi ego quemdam de præceptoribus Iudæorum, cum Susannæ derideret historiam, & à Græco nescio quo eam diceret esse confictam: illud opponere quod Origeni quoque Africanus opposuit, e ymologias has ἀπὸ τῆς χίμης χίμαι, ἢ ἀπὸ τῆς ἐρίως ἐρίου de Græco sermone descendere. Cujus rei nos intelligentiam nostris hanc possumus dare: Ut verbi gratia, dicamus de arbore ilice dixisse eum, ilico pereas: & à lentisco, in lentem te comminuat angelus: vel non lente pereas: aut lentus, id est flexibilis ducaris ad mortem: sive aliud quid ad arboris nomen conveniens. Deinde tantum fuisse otii tribus pueris cavillabatur, ut in camino æstuantis incendii metro luderent: & per ordinem ad laudem Dei omnia elementa provocarent, aut quod miraculum, divinæque aspirationis indicium, vel draconem interfectum ossa picis, vel sacerdotum Belis machinas deprehensas: quæ magis prudentia solertis viri, quam prophetali essent spiritu perpetrata? Cum vero ad Habacuc veniret, & de Iudæa in Chaldaeam raptum discophorum lectitaret, quærebat exemplum ubi legissemus in toto veteri testamento quemquam sanctorum gravi volasse corpore, & in puncto

5. Cor.
12.

puncto moræ tanta terrarum spacia transiit, cui cum quidam è nostris satis ad loquendum promptulus, Ezechielem adduxisset in medium, & diceret eum de Chaldaea in Iudæam fuisse translatum: derisit hominem, & ex ipso volumine demonstravit Ezechielem in spiritu se vidisse transpositum. Denique & Apostolum nostrum, videlicet ut eruditum virum, & qui legem ab Hebræis didicisset, non fuisse ausum affirmare se raptum in corpore, sed dixisse, Sive in corpore, sive extra corpus, nescio, Deus scit. His & talibus argumentis apocryphas in libro Ecclesiæ fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudicium derelinquens, illud admoneo, non haberi Danielem apud Hebræos inter Prophetas, sed inter eos qui hagiographa conscripserunt. In tres siquidem partes omnis ab eis Scriptura dividitur: in legem, in prophetas, & in hagiographa, id est in quinque, & octo, & in undecim libros: de quo non est huius temporis differere. Quæ autem ex hoc propheta, immo contra hunc librum, Porphyrius obijciat: testes sunt Methodius, Eusebius, & Apollinarius qui multis versuum millibus ejus vesaniæ respondentes, nescio an curioso lectori satisfecerint. Vnde obsecro vos ô Paula & Eustochium, fundatis pro me ad Dominum preces: ut quamdiu in hoc corpusculo sum, scribam aliquid gratum vobis, utile Ecclesiæ, dignum posteris. Præsentium quippe iudiciis oblatrantium non satis moveor: qui in utramque partem, aut amore labuntur, aut odio.

Ejusdem in XII. Prophetas præfatio.

Non est idem ordo duodecim prophetarum apud Hebræos, qui est apud nos. Vnde secundum id quod ibi legitur, hic quoque dispositi sunt. Osee commaticus est, & quasi per sententias loquens. Joel planus in principiis: in fine obscurior. Et usque ad Malachiam, habent singuli proprietates suas: quem Esdras scribam, legisque doctorem, Hebræi autumant. Et quia longum est nunc de omnibus dicere: hoc tantum vos ô Paula & Eustochium admonitas volo, unum librum esse duodecim prophetarum, & Osee synchronon Isaïæ: Malachiam vero Aggæi & Zachariæ fuisse temporibus. In quibus autem tempus non præfertur in titulo; sub illis eos regibus prophetasse, sub quibus & hi qui ante eos habent titulos prophetaverunt.

Ejusdem in Evangelistas ad Damasum præfatio.

Novum opus me facere cogis ex veteri: ut post exemplaria Scripturarum toto orbe dispersa, quasi quidam arbiter sedeam: & quia inter se variant, quæ sint illa quæ cum Græca consentiant veritate, decernam. Pius labor, sed periculosa præsumptio, judicare de ceteris, ipsum ab omnibus judicandum: senis mutare linguam: & canescentem jam mundum ad initia retrahere parvulorum. Quis enim doctus pariter vel

indoctus, cum in manus volumen assumpserit, & à saliva quam semel imbibit, videat discrepare quod lectitat; non statim eripat in vocem, me falsarium, me clamitans esse sacrilegum, qui audeam aliquid in veteribus libris addere, mutare, corrigere? Adversus quam invidiam duplex causa me consolatur: quod & tu qui summus sacerdos es, fieri jubes: & verum non esse quod variat, etiam maledicorum testimonio comprobatur. Si enim Latinis exemplaribus fides est adhibenda: respondeant quibus: tot enim sunt exemplaria pæne quor codices. Sin autem veritas est quærenda de pluribus: cur non ad Græcam originem revertentes, ea quæ vel à vitiosis interpretibus male reddita, vel à præsumptoribus imperitis emendata perversius, vel à librariis dormitantibus aut addita sunt, aut mutata, corrigimus? Neque vero ego de veteri disputo testamento, quod à Septuaginta senioribus in Græcam linguam versum, tertio gradu ad nos usque pervenit. Non quæro quid Aquila, quid Symmachus sapiant, quare Theodotion inter novos & veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatio quam Apostoli probaverunt. De Novo nunc loquor testamento: quod Græcum esse, non dubium est, excepto Apostolo Matthæo, qui primus in Iudæa evangelium CHRISTI Hebraicis litteris edidit. Hoc certe cum in nostro sermone discordat, & in diversos rivulorum tramites ducit: uno de fonte quærendum est. Prætermitto eos codices quos à Luciano & Hesychio nuncupatos, paucorum hominum assensu perversa contentio, quibus utique nec in toto Veteri instrumento post Septuaginta interpretes emendare quid licuit, nec in Novo profuit emendasse: cum multarum gentium linguis Scriptura ante translata doceat, falsa esse quæ addita sunt. Igitur hæc præfatio præfatiuncula pollicetur quatuor tantum Evangelia, quorum ordo est iste, Matthæus, Marcus, Lucas, Ioannes: codicum Græcorum emendata collatione, sed veterum, quæ ne multum à lectionis Latinæ consuetudine discreparent, ita calamo temperavimus, ut his tantum quæ sensum videbantur mutare correctis, reliqua manere pateremur ut fuerant. Canones quoque, quos Eusebius Cæsariensis Episcopus Alexandrinus secutus Ammonium, in decem numeros ordinavit, sicut in Græco habentur, expressimus, quod si quis de curiosis voluerit nosse, quæ in Evangeliiis, vel eadem, vel vicina, vel sola sint, eorum distinctione cognoscet. Magnus siquidem hic in nostris codicibus error inolevit, dum quod in eadem re alius Evangelista plus dixit, in alio quia minus puraverit, addiderunt. Vel dum eundem sensum alius aliter expressit, ille qui unum è quatuor primum legerat, ad ejus exemplum ceteros quoque existimaverit emendandos. Vnde accidit ut apud nos mixta sint omnia, & in Marco plura Lucæ atque Matthæi. Rursum in Matthæo plura Ioannis & Marci, & in ceteris reliquorum quæ aliis propria sunt, inveniantur. Cum itaque canones legeris qui subiecti sunt, con-

passionis errore sublato, & similia omnium, scies, & singulis sua quæque restitues. In canone primo concordant quatuor, Matthæus, Marcus, Lucas, Ioannes. In secundo tres, Matthæus, Marcus, Lucas. In tertio tres, Matthæus, Lucas, Ioan. In quarto, tres, Matthæus, Marcus, Ioannes. In quinto duo, Matthæus, Lucas. In sexto duo, Matthæus, Marcus. In septimo duo, Matthæus, Ioannes. In octavo duo, Lucas, Marcus. In nono duo, Lucas, Ioannes. In decimo, propria quique quæ non habentur in aliis, ediderunt. Singulis vero Evangeliiis, ab uno incipient usque ad finem librorum, dispar numerus accrescit. Hic nigro colore descriptus, sub se habet alium ex minio discolorem numerum, qui ad decem usque procedens, indicat prior numerus in quo sit canone requirendus. Cum ergo aperto codice verbi gratia, illud sive illud capitulum scire volueris cuius canonis sit, statim ex subiecto numero doceberis, & recurrens ad principia, in quibus canonum est distincta congeries, eodemque statim canone ex titulo frontis invento, illum quem quærebas numerum, ejusdem Evangelistæ qui & ipse ex inscriptione signatur, invenies, atque è vicino ceterorum tramitibus inspectis, quos numeros è regione habeant, annotabis, & cum scieris recurrens ad volumina singulorum, & sine mora repertis numeris quos ante signaveras, reperies & loca in quibus vel eadem vel vicina dixerunt. Sciendum tamen, ne quis ignarum ex similitudine numerorum error involvat, quod sicubi in subnotatione canonum distinctorum, in canone quolibet tres Evangelistæ bis, ter vel quater, aut etiam amplius eundem numerum per ordinem habuerint adnotatum, & quartus è contrario; discrepantes, quod id tres illi in eo loco semel dixerint, quartus toties in corpore voluminis sui ponat, quoties diversi numeri in ejus canone positi stant contra prædictorum numerorum continuatas similitudines. Item si in uno quolibet eorum aut etiam duobus idem in canone numerus bis, ter, & quater, aut eo amplius reperiat in ordine collocatus, & dispares inveniantur in ceteris: dubium non erit, quin id quod illius illorumve canonis numerus bis terque repetitum ab his in volumine semel dictum esse ostendit, alter alterius eorum toties uno atque eodem sensu loquantur, quoties præulerint in numerorum annotatione distantiam. Et hoc in omnium novem canonum collatione servabitur. Cæterum in decimo (quoniam propria singulorum tantummodo continentur) non potest contra id comparatio esse quod solum est. Opto ut in Christo valeas, & memineris mei, Papa beatissime.

*Ejusdem ex Catalogo scriptorum
Ecclesiasticorum.*

Paulus Apostolus, qui ante Saulus, extra numerum duodecim Apostolorum, de tribu Benjamin & oppido Iudææ Gischalis fuit, quo à Romanis capto, cum parentibus suis Tarsum Ciliciæ commigravit, à quibus ob studia legis missus Ierosolyma, à Gama-

lles viro doctissimo, cuius Lucas meminit, eruditus est. Cum autem interfuisset neci martyris Stephani, & acceptis à Pontifice templi epistolis, ad persequendos eos qui Christo crediderant, Damascum pergeret, revelatione compulsus ad fidem, quæ in actibus Apostolorum scribitur: in vas electionis de persecutore translatus est. Cumque primum ad prædicationem ejus Sergius Paulus proconsul Cypri credidisset, ab eo, quod cum Christi fidei subegerat, sortitus est nomen Paulus: & juncto sibi Barnaba, multis urbibus peragratis reverensque Ierosolymam, à Petro, Iacoboque & Ioanne, Gentium Apostolus ordinatur. Et quia in actibus Apostolorum plenissime de ejus conversatione scriptum est, hoc tantum dicam, quod post passionem Domini vigesimo quinto anno, id est secundo Neronis, eo tempore quo Festus procurator Iudææ successit Felici, Romam victus mittitur, & biennium in libera manens custodia, adversus Iudæos de adventu Christi quotidie disputavit. Sciendum autem in prima satisfactione (necdum Neronis imperio roborato, nec in tanta erumpente scelera, quanta de eo narrant historiæ) Paulum à Nerone dimissum, ut Evangelium Christi in Occidentis quoque partibus prædicaret, sicut ipse scribit in secunda epistola ad Timotheum (eo tempore quo & passus est, de vinculis dictat epistolam.) In prima mea satisfactione nemo mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt: non eis imputetur, Dominus autem mihi affuit, & confortavit me, ut per me prædicatione compleretur, & audirent omnes Gentes: & liberatus sum de ore leonis. Manifestissime leonem propter credulitatem, Neronem significans. Et in sequentibus. Liberatus sum de ore leonis. Et statim, Liberavit me Dominus ab omni opere malo, & salvavit me in regnum suum cæleste, quod scilicet præsens sibi sentiret imminere martyrium. Nam & in eadem epistola præmiserat, Ego enim jam immolor, & tempus resolutionis meæ instat. Hic ergo decimoquarto Neronis anno: eodem die quo Petrus, Romæ pro Christo capite truncatus, sepultusque est in via Ostiensi, anno post passionem Domini trigesimo septimo. Scripsit autem novem ad septem Ecclesias Epistolas, ad Romanos unam, ad Corinthios duas, ad Galatas unam, ad Ephesios unam, ad Philippenes unam, ad Colossenses unam, ad Thessalonicenses duas, Præterea ad discipulos suos, Timotheo duas, Tito unam, Philemoni unam. Epistola autem quæ fertur ad Hebræos, non ejus creditur, propter stili sermonisque distantiam: sed vel Barnabæ juxta Tertullianum, vel Lucæ Evangelistæ juxta quosdam, vel Clementis Romanæ postea Ecclesiæ Episcopi, quem aiunt sententias Pauli proprio ordinasse & ornasse sermone: vel certe quia Paulus scribebat ad Hebræos, & propter invidiam sui apud eos nominis, titulum in principio salutationis amputaverat, scripserat ut Hebræus Hebræis Hebraice, id est suo eloquio disertissime, ut ea quæ eloquenter scripta fuerant in Hebræo

Hebræo, eloquentius verterentur in Græcum, & hanc causam esse, quod à ceteris Pauli epistolis discrepare videatur. Legunt quidam & ad Laodicenses, sed ab omnibus exploditur.

*Ejusdem ex Catalogo scriptorum
Ecclesiasticorum.*

Iacobus qui appellatur frater Domini, cognomento Iustus, ut nonnulli existimant, Ioseph, ex alia uxore; ut autem mihi videtur, Mariæ sororis matris Domini, cuius Ioannes in libro suo meminit, filius, post passionem Domini, statim ab Apostolis Ierosolymorum Episcopus ordinatus, unam tantum scripsit epistolam, quæ de septem catholicis est: quæ & ipsa ab alio quodam sub nomine ejus edita asseritur, licet paulatim tempore procedente obtinuerit auctoritatem Egesippus vicinus Apostolicorum temporum, in quinto commentariorum libro de Iacobo narrans, ait, Suscepit ecclesiam Ierosolymæ, post Apostolos, frater Domini Iacobus, cognomento Iustus, multi siquidem Iacobi vocabantur. Hic de utero matris sanctus fuit, vinum & ficeram non bibit, carnem nullam comedit, numquam antonus est nec unctus unguento, nec usus balneo. huic soli licitum erat ingredi Sancta sanctorum; siquidem vestibus laneis non utebatur, sed lineis: solusque ingrediebatur templum: & fixis genibus, pro populo deprecabatur, in tantum ut camelorum duritiem traxisse ejus genua crederentur. Dicit & alia multa, quæ enumerare longum est. Sed & Iosephus in vigesimo libro Antiquitatum refert, & Clemens in septimo ἀποστολικῶν, mortuo Festo, qui Iudæam regebat, missum, à Nerone esse successorem ejus Albinum: qui cum necdum ad provinciam pervenisset, Ananus, inquit, Pontifex adolescens, Anani filius, de genere Sacerdotalis, accepta occasione ἀναρχίας concilium congregavit, & compellens publice Iacobum ut Christum Dei filium denegaret, contradicentem lapidari iussit, qui cum præcipitatus de pinna templi, contractis cruribus adhuc semivivus tendens ad cælum manus diceret, Domine ignosce eis, quod enim faciunt, nesciunt: fullonis fuisse quo uda vestimenta extorqueri solent: in cerebro percussus interiit: Tradit rem Iosephus, tantæ eum sanctitatis in populo, ut propter ejus necem, credidum sit subversam esse Ierosolymam. Hic est de quo Paulus Apostolus scribit ad Galatas. Alium autem Apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem Domini. Et Apostolorum super hoc crebrius Acta testantur. Evangelium quoque quod appellatur secundum Hebræos, & à me nuper in Græcum Latinumque sermonem translatum est, quo

& Origenes sæpe utitur, post resurrectionem Salvatoris refert: Dominus autem cum dedisset sindonem servo sacerdotis, ivit ad Iacobum & apparuit ei. Iuraverat enim Iacobus se non comesturum panem ab illa hora, qua biberat calicem Domini, donec videret eum resurgentem à mortuis. Rursusque post paululum, Afferte, ait Dominus, mensam & panem. Statimque additur, Tulit panem, & benedixit, ac fregit, & dedit Iacobo Iusto, & dixit ei, Frater mi, comede panem tuum, quia resurrexit Filius hominis à dormientibus. Triginta itaque annos Ierosolymis rexit Ecclesiam, id est, usque ad septimum Neronis annum, & juxta templum, ubi & præcipitatus fuerat, sepultus est. Titulum usque ad obsidionem Titi & ultimam Hadriani notissimum habuit. Quidam è nostris in Monte oliveti eum conditum putant: sed falsa eorum opinio est.

*Ejusdem ex Catalogo scriptorum
Ecclesiasticorum.*

Simon Petrus filius Ionæ, provinciæ Galilææ, vico Betsaida, frater Andreæ Apostoli, & princeps Apostolorum, post episcopatum Antiochenis Ecclesiæ, & prædicationem dispersionis eorum qui de circumcissione crediderant, in Ponto, Galatia, Cappadocia, Asia, & Bithinia, secundo Claudii anno, ad expugnandum Simonem Magum Romam pergit, ibique viginquinque annis cathedram sacerdotalem tenuit, usque ad ultimum annum Neronis, id est decimum quartum. A quo & affixus cruci, martyrio coronatus est, capite ad terram verso, & in sublime pedibus elevatis, asserens se indignum ut sic crucifigeretur, ut Dominus suus. Scripsit duas epistolas, quæ catholicæ nominantur: quarum secunda à plerisque ejus esse negatur, propter styli cum priore dissonantiam. Sed & Evangelium juxta Marcum, qui auditor ejus & interpretes fuit, hujus dicitur. Libri autem è quibus unus Actorum ejus inscribitur, alius Evangelii, tertius prædicationis, quartus Apocalypsis, quintus judicii, inter apocryphas scripturas reputantur. Sepultus Romæ in Vaticano juxta viam triumphalem, totius urbis veneratione celebratur.

*Ejusdem ex Catalogo scriptorum
Ecclesiasticorum.*

Iudas frater Iacobi parvam quidem, quæ, de septem catholicis est, epistolam reliquit. Et quia de libro Enoch, qui apocryphus est, in ea assumit testimonium, à plerisque rejicitur: tamen auctoritatem vetustate jam & usu meruit, & inter sanctas scripturas computatur.

I N D E X

E P I S T O L A R V M ET EVANGELIORVM,

Quæ è Veteri & Novo Testamento excerpta, in Ecclesia Dominicis & aliis festis diebus leguntur, juxta Missalis reformationem ex decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restituti, Pii V. Pont. Max. jussu editi, & Clementis VIII. auctoritate recogniti.

A D V E N T V S.

Dominica prima.

Epist. Hora est jam nos, Rom. 13. v. 11.

Ev. Erunt signa in sole. Luc. 21. v. 23.

Dominica secunda.

Epistola, Quæcumque scripta sunt, Rom. 15. v. 4.

Evang. Cum audisset Ioannes in vinculis, Matth. 11. v. 2.

Dominica tertia.

Epist. Gaudete in Domino. Phil. 4. v. 4.

Evang. Miserunt Iudæi ab Ierosolymis, Ioan. 1. v. 19.

Feria 4. quatuor Temporum.

Ep. Erit in novissimis diebus, Isa. 2. v. 2.

Item Epistola, Locutus est Dominus ad Achaz. Isa. 7. b.

Evang. Missus est Angelus Gabr. Luc. 1. v. 26.

Feria sexta.

Epistola, Egredietur Virga, Isa. 11.

Evang. Exurgens Maria, Luc. 1. v. 40.

Sabbato.

Epist. Clamabunt ad Dominum Isa. 19.

Item Epist. Lætabitur deserta. Isa. 35.

Item Epist. Super montem excelsum, Isa. 40.

Item Epist. Hæc dicit Dominus Christo meo Cyro, Isa. 45.

Item Epist. Angelus Domini descendit cum Azaria, Dan. 3.

Item Epist. Rogamus vos per adventum, 2. Thess. 2. v. 1.

Evangel. Anno quintodecimo imperii Tiberii, Luc. 3. v. 1.

Dominica quarta.

Epist. Sic nos existimet homo. 1. Cor. 4. v. 1.

Evang. Anno quintodecimo. Luc. 3. v. 1.

In Vigilia Nativitatis Domini.

Epistola, Paulus servus Iesu Christi. Rom. 1. v. 1.

Ev. Cum esset desponsata Matt. 1. v. 18.

25. Decembris. **I N N A T I V I T A T E
D O M I N I.**

Ad 1. Missam in nocte.

Epist. Apparuit gratia Dei. Tit. 2. v. 11.

Evang. Exiit edictum à Cæsare August. Luc. 2. v. 1.

Ad 11. Missam in Aurora.

Epist. Apparuit benignitas & humanitas Tit. 3. v. 4.

Evangelia. Pastores loquebantur ad

invicem. Lucæ 2. vers. 8.

Ad 111. Missam in die.

Epistol. Multifariam multisque modis. Heb. 2. v. 1.

Evang. In principio erat verbum. Ioan. 1. v. 1.

26. Decemb. In festo S. Stephani protomartyris.

Ep. Stephanus plenus gratia Act. 6. v. 8.

Evang. Ecce ego mitto. Mat. 23. v. 34.

27. Decemb. In festo S. Ioannis Apost. & Evang.

Epist. Qui timet Deum, faciet bona. Eccl. 15.

Evang. Sequere me. Ioann. 21. v. 10.

28. Dec. In festo SS. Innocentium.

Epist. Vidi supra montem Sion. Apoc. 14. v. 1.

Evang. Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph. Matth. 2. v. 13.

29. Dec. In festo S. Thomæ Cantuariensis Episcopi & Martyris.

Epist. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus Hebr. 5. v. 1.

Evang. Ego sum Pastor bonus Ioan. 10. v. 11.

Dominica infra Octavam Nativitatis Domini.

Epist. Quanto tempore hæres parvulus est Galat. 4. v. 1.

Evang. Erant Ioseph, & Maria mater Iesu. Luc. 2. v. 34.

In Octava Nativitatis Domini.

Epist. Apparuit benignitas & humanitas. Tit. 3. v. 4.

Evang. Pastores loquebantur ad invicem. Lucæ 2. v. 8.

31. Dec. In festo S. Sylvestris Papa & Confess.

Epist. Testificor coram Deo. 2. Tim. 4. v. 1.

Ev. Sint lumbi vestri Præcincti. Luc. 12. v. 35.

1. Ianu. in die Circumcisionis & Octava Nativitatis Domini.

Epist. Apparuit gratia Dei. Tit. 2. v. 11.

Evang. postquam consummati sunt dies octo, Lucæ 2. v. 21.

6. Ianuar. In Epiphania Domini.

Epistola, Surge illuminare Ierusalem. Isa. 60.

Evang. Cum natus esset Iesus. Matt. 2. v. 1.

Dominica infra Octavam Epiphania.

Epist. Obsecro vos per misericordiam Dei. Rom. 12. v. 1.

Evang. Cum factus esset Iesus annorum duodecim

INDEX EPIST. ET EVANG.

duodecim, Lucæ 1. v. 42. usque ad finem capitis.

In Octava Epiphaniæ.

Ep. Surge illuminare Ierusalem, Isa. 60.

Evang. Vidit Ioannes Iesum venientem ad se. Ioan. 1. v. 29.

Dominica secunda post Epiphaniam.

Epist. Habentes donationes, Rom. 12. v. 16.

Evang. Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ. Ioan. 2. v. 1.

Dominica tertia post Epiphaniam.

Epist. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos, Rom. 12. v. 17.

Evang. Cum descendisset Iesus de monte. Matth. 8. v. 1.

Dominica quarta post Epiphaniam.

Epistola, Nemini quidquam debeatis. Rom. 13. v. 8.

Evang. Ascendente Iesu in naviculam, Matth. 8. v. 23.

Dominica quinta post Epiphaniam.

Epist. Induite, vos sicut electi Dei. Colos. 3. v. 12.

Ev. Simile factum est regnum cœlorum hominibus qui seminavit, Matth. 13. v. 24.

Dominica sexta post Epiphaniam.

Epist. Gratias agimus Deo, 1. Thess. 2. v. 13.

Evang. Simile est regnum cœlorum grano sinapis, Matth. 13. v. 31.

Dominica in Septuagesima.

Epist. Nescitis, quod hi qui in stadio currunt, 1. Cor. 9. v. 24.

Evang. Simile est regnum cœlorum hominibus patrifamilias, Matth. 22. v. 1.

Dominica in Sexagesima.

Epist. Libenter suffertis, 2. Cor. 11. v. 19.

Evang. Cum turba plurima conveniret Lucæ 8. v. 4.

Dominica in Quinquagesima.

Epistola, Si linguis hominum loquar. 1. Cor. 13. v. 1.

Evang. Assumpsit Iesus duodecim discipulos suos, Luc. 12. v. 31.

Feria quarta Cinerum.

Epist. Convertimini ad me, Ioël 2.

Evang. Cum jejunatis, Matth. 6. v. 16.

Feria quinta.

Epist. Agrotavit Ezechias, Isa. 38.

Evang. Cum introisset Iesus Capharnaum, Matth. 2. v. 5.

Feria sexta.

Epistol. Clama, ne cesses, Isa. 58.

Evang. Audistis quia dictum est antiquis, Matt. 5. v. 38.

Sabbato.

Epist. Si abstuleris de medio tui catenam, Isa. 58.

Evang. Cum sero esset factum, ad finem usque capitis, Marc. 6. v. 47.

Dominica prima in Quadragesima.

Epist. Hortamur vos ne in 2. Cor. 6. v. 1.

Evang. Ductus est Iesus in desertum, Matth. 4. v. 1.

Feria secunda.

Epist. Ecce ego requiram oves, Ezech. 34.

Evang. Cum venerit filius hominis in aedificatio sua, Marc. 13. v. 31.

Feria tertia.

Epist. Quærite Dominum, dum inveniri potest, Isa. 55.

Evang. Cum intrasset Iesus Ierosolymam, Matt. 21. v. 10.

Feria 4 Quatuor temporum Quadragesima.

Epistola, Ascende ad me in montem, Exod. 24.

Item alia epist. Venit Elias in Bersabee, 3. Reg. 19.

Evang. Magister volumus à te signum videre, Matt. 12. v. 38.

Feria quinta.

Epist. Factus est sermo Domini ad me dicens, Ez. 18.

Evang. Egressus Iesus secessit in partes Tyri, Matt. 15. v. 21.

Feria 6 Quatuor temporum Quadragesima.

Epist. anima quæ peccaverit, ipsa morietur, Ezech. 18.

Ev. Erat dies festus, Ioan. 5. v. 1.

Sabbato Quatuor temporum Quadragesima.

Epistol. Quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum, Deut. 20.

Item alia epist. Si custodieritis mandata, Deut. 11.

Item alia epist. Orationem faciebant Sacerdotes, 2. Mach. 1.

Item alia epist. Miserere nostri Deus omnium, Eccl. 36.

Item alia epist. Angelus Domini descendit, cum Azaria, Dan. 3.

Item alia epist. Rogamus vos corripite inquietos, 1. Thess. 5.

Evang. Assumpsit Iesus Petrum & Iac. Matth. 17.

Dominica secunda in Quadragesima.

Epist. Rogamus vos & obsecramus in Domino Iesu, 1. Thess. 4. 1.

Evang. Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum, Matth. 17. v. 1.

Feria secunda.

Epist. Oravit Daniel Dominum, dicens, Domine Deus noster qui eduxisti populum, Daniel. 9.

Evang. Ego vado & quæretis me, Ioan. 8. v. 21.

Feria tertia.

Epistola, Factus est sermo Domini ad Eliam Thesbiten dicens, Surge & vade in Sarephta, 3. Reg. 17.

Evang. Super Cathedram Moyfi. Matth. 23. v. 1.

Feria quarta.

Epist. Oravit Mardocheus ad Dominum, Esther 15.

Evang. Ascendens Iesus Ierosolymam assumpsit duodecim discipulos suos secreto, Matth. 20. v. 17.

Feria quinta.

Epist. Maledictus homo qui confidit in homine. Hierem. 17.

Evang. Homo quidam erat dives, Luc. 16. v. 19.

Feria sexta.

Epist. Dixit Ioseph fratribus suis: Audite somnium meum, Genes. 37.

Ev. Homo erat paterfamilias qui plantavit vineam, Matth. 21. v. 33.

Sabbato

Sabbato.

Epist. Dixit Rebecca filio suo Iacob, Gen. 27.

Evang. Homo quidam habuit duos filios, Luc. 15. v. 11.

Dominica tertia in Quadragesima.

Epist. Estote imitatores Dei, Ephes. 5.

Evang. Erat Iesus ejiciens dæmonium, Luc. 11. v. 14.

Feria secunda.

Epist. Naaman princeps militiæ regis Syriæ, 4. Reg. 5.

Evang. Vtique dicetis mihi hanc similitudinem, Lucæ 4. v. 23.

Feria tertia.

Epist. Mulier quædam clamabat ad Eliseum, 4. Reg. 4.

Evang. Si peccaverit in te frater tuus, Matt. 18. v. 25.

Feria quarta.

Epist. Honora patrem tuum, & matrem tuam, Exod. 20.

Evang. Quare discipuli tui transgrediuntur trad. seniorum, Matt. 15. v. 2.

Feria quinta.

Epist. Factum est verbum Domini ad me, Hierem. 7.

Ev. Surgens Iesus de Synagoga, Luc. 4. v. 38.

Feria sexta.

Epist. Convenerunt filii Israël adversus Moysen, Num. 20.

Evang. Venit Iesus in civitatem Samariæ, Ioan. 4. v. 3.

Sabbato.

Epist. Erat vir in Babylone, Dan. 17.

Evang. Perrexit Iesus in montem Oliveti, Ioann. 8. v. 1.

Dominica quarta in Quadragesima.

Epistola, Scriptum est quoniam Abraham, Gal. 4. v. 22.

Evang. Abiit Iesus trans mare Galilææ, Ioan. 6. v. 1.

Feria secunda.

Epist. Venerunt duæ mulieres meretrices, 4. Reg. 3. c.

Evang. Prope erat Pascha Iudæorum, Ioan. 2. v. 13.

Feria tertia.

Epistola, Locutus est Dominus ad Moysen dicens, Descende de monte, Exod. 32.

Evang. Iam die festo mediante, Ioan. 7. v. 14.

Feria quarta.

Ep. Sanctificabo nomen meum, Ezech. 36.

Item alia epist. Lavamini, mundi estote, Isaia 1. c.

Evang. Præteriens Iesus vidit hominem cæcum, Ioan. 9. v. 1.

Feria quinta.

Epist. Venit mulier Sunamitis ad Eliseum, 4. Reg. 4.

Evang. Ibat Iesus in civitatem, quæ vocatur Naim, Lucæ 7. v. 11.

Feria sexta.

Epist. Agrotavit filius mulieris matris familias, 3. Regum 17.

Evang. Erat quidam languens Lazarus, Ioan. 11. v. 1.

Sabbato.

Epist. In tempore placito exaudivi te, Isa. 49. c.

Evang. Ego sum lux mundi, Ioan. 8. v. 12.

Dominica in Passione.

Epist. Christus assistens Pont. Hebr. 9. v. 11.

Evang. Quis ex vobis arguet me de peccato? Ioan. 8. v. 46.

Feria secunda.

Epist. Surge & vade in Ninivem, Ion. 3.

Evang. Miserunt principes & Pharisei ministros, Ioan. 7. v. 32.

Feria tertia.

Epistol. Congregati sunt Babylonii ad regem, Dan. 14.

Evang. Ambulabat Iesus in Galilæam, Ioan. 7. v. 1.

Feria quarta.

Ep. Loquere ad universum cœtum filiorum Israël, Lev. 19.

Evang. Facta sunt Encœnia Ierosolymis, Ioan. 10. v. 22.

Feria quinta.

Epist. Oravit Azarias Dominum, Dan. 3.

Evang. Rogabat Iesum quidam Phariseus, Luc. 7. v. 31.

Feria sexta.

Epist. Dixit Hieremias, Domine, omnes qui te derelinquunt, confundentur, Hier. 17.

Evang. Collegerunt Pontifices & Pharisei concilium, Ioann. 11. vers. 47.

Sabbato.

Epist. Dixerunt impii Iudæi ad invicem, Hier. 18.

Evang. Cogitaverunt principes sacerdotum, Ioan. 2. v. 10.

Dominica in Palmis

Post benedictionem Palmarum.

Epist. Venerunt filii Israël in Elim, Exod. 15.

Evang. Cum appropinquasset Iesus Ierosolymis, Matthæi 21. vers. 1.

Ad Missam.

Epist. Hoc enim sentite, Phil. 2. v. 5.

Evang. Passio Domini nostri secundum Matt. 26. v. 1. & c.

Feria secunda majoris Hebdomada.

Epist. Dominus meus aperuit mihi aurem, Isa. 50.

Evang. Ante sex dies Paschæ, Ioan. 12. v. 1.

Feria tertia majoris Hebdomada.

Epist. Dixit Hieremias Domine demonstra mihi, Hier. 11.

Evang. Passio Domini nostri secundum Marc. 14. v. 1. & c.

Feria quarta majoris Hebdomada.

Epist. Dicite filiæ Sion, ecce Salvator tuus venit, Isa. 62.

Alia Epist. Domine quis credidit auditui nostro, Isa. 53.

Evang. Passio Domini nostri secundum Luc. 22. v. 1. & c.

Feria quinta in Cena Domini.

Epist. Convenientibus vobis in unum, 1. Cor. 11. v. 20.

Evang.

ET EVANGELIORVM.

Evang. Ante diem festum Paschæ sciens Iesus, Ioan. 13. v. 1.

Feria sexta in Parasceve.

Epist. In tribulatione sua mane confurgent, Osee, 6.

Alia ep. Dixit Dominus ad Moysen & Aaron in terra Egypti, Exod. 12.

Evang. Passio Domini nostri secundum Ioan. 18. & 19. &c.

Sabbato sancto.

Epist. Si confurrexistis cum Christo. Col. 3. v. 1.

Evang. Vespere autem sabbati, Matt. 28. v. 1.

Dominica resurrectionis Domini.

Epist. Expurgate vetus fermentum, 1. Cor. 5. v. 7.

Evang. Maria Magdalene & Iacobi & Salome emerunt aromata Mar. 16 v. 1.

Feria secunda.

Epistol. Stans Petrus in medio plebis dixit, Viri fratres vos scitis. Act. 10. v. 17.

Evang. Duo ex Discipulis Iesu ibant, Luc. 24. v. 13.

Feria tertia.

Epistol. Surgens Paulus & manu silentium indicens, ait. Act. 13. v. 16.

Evang. Stetit Iesus in medio discipulorum suorum. Luc. 24. v. 36.

Feria quarta.

Epist. Aperiens Petrus os suum dixit: Viri Israelitæ, Act. 3. v. 6.

Evang. Manifestavit se iterum Iesus. Ioan. 21. v. 2.

Feria quinta.

Epist. Angelus Domini locutus est ad Philippum Act. 8. v. 6.

Evang. Maria stabat ad monumentum foris plorans, Ioan. 20. v. 11.

Feria sexta.

Epist. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, 1. Petr. 3. v. 18.

Evang. Undecim discipuli abierunt in Galilzæam. Matth. 28 v. 16.

Sabbato in Albis.

Epist. Deponentes omnem malitiam. 1. Petr. 2. v. 1.

Evang. Vna sabbati Maria Magdalene venit manere, Ioan. 20 v. 1.

Dominica in Albis in Octava Paschæ.

Epistol. Omne quod natum est ex Deo vincit mundum, Ioan. 5. v. 4.

Evang. Cum esset sero die illa, Ioan. 20. vers. 19.

Dominica secunda post Paschæ.

Epist. Christus passus est pro nobis, 1. Petr. 2. v. 21.

Evang. Ego sum Pastor bonus, Ioan. 10. vers. 11.

Dominica tertia post Paschæ.

Epist. Obsecro vos tanquam advenas, 1. Petr. 2. v. 11.

Evang. Modicum & jam non videbitis me. Ioan. 16. v. 20.

Dominica quarta post Paschæ.

Epist. Omne datum optimum, Iacob. 1. v. 2.

Ev. Vado ad eum qui misit me, Ioan. 16 v. 5.

Dominica quinta post Paschæ.

Epist. Estote factores verbi, Iac. 1. v. 22.

Evang. Amen, amen dico vobis: si quid petieritis, Ioan. 16. v. 23.

In Rogationibus.

Epist. Confitemini alterutrum peccata vestra, Iacob. 5. v. 16.

Evang. Quis vestrum habebit amicum, Lucæ 11. v. 5.

In vigilia Ascensionis.

Epist. Vnicuique nostrum data est gratia. Ephes. 4. v. 7.

Evang. Sublevatis Iesus oculis in cœlum, dixit Pater venit hora, Ioan. 17. v. 1.

In die Ascensionis Domini.

Epist. Primum quidem sermonem feci, Act. 1. v. 1.

Evang. Recumbentibus undecim discipulis. Marc. 16. v. 14. usque in finem.

Dominica infra Octavam Ascensionis.

Epist. Estote prudentes & vigilate in orationibus, 1. Petr. 4. v. 7.

Evang. Cum venerit paracletus, Ioan. 15. v. 26.

Sabbato in vigilia Pentecostes.

Epist. Factum est cum Apollo esset Corinthi, Act. 19. v. 1.

Evang. Si diligitis me, mandata mea servate, Ioan. 14. v. 15.

In Dominica Pentecostes.

Epist. Cum complerentur dies Pentecostes, Act. 2. v. 1.

Evang. Si quis diligit me, sermonem meum servabit, Ioan. 1. v. 23.

Feria secunda.

Epist. Aperiens Petrus os suum dixit, Viri fratres & Patres, Act. 10. v. 34.

Evang. Dixit Iesus Nicodemo, Sic Deus dilexit mundum, Ioan. 3 v. 16.

Feria tertia.

Epist. Cum audissent Apostoli qui erant Ierosolimis, Act. 8. v. 14.

Evang. Amen, amen, dico vobis: qui non intrat per ostium, Ioan. 10. v. 1.

Feria 4. Quatuor temporum Pentecostes.

Epist. Stans Petrus cum undecim levavit vocem suam, Act. 2 v. 14.

Alia ep. Per manus Apostolorum fiebant signa, Act. 5. v. 12.

Evang. Nemo potest venire ad me, Ioan. 6 vers. 44.

Feria quinta.

Epist. Philippus descendens in civitatem Samariæ, Act. 8. v. 5.

Evangel. Convocatis Iesus duodecim. Lucæ 9. v. 1.

Feria 6. Quatuor temporum Pentecostes.

Epist. Exultate filie Sion, & lætamini in Deo vestro. Ioël, 2.

Evang. Factum est in una dierum, & Iesus docebat sedens, Luc. 5. v. 17.

Sabbato Quatuor temporum Pentecostes.

Ep. Effundam spiritum meum, Ioël, 23.

Alia epist. Loquere filiis Israel, & dices ad eos, cum ingressi fueritis, Levit. 23.

Alia ep. Audi Israel quæ ego præcipio tibi hodie, Deut. 26.

Alia ep. Si in præceptis meis ambulaveritis, Levit. 26.

Alia

INDEX EPISTOLARVM

Alia ep. Angelus Domini descendit cum Azaria, Dan. 3.

Alia ep. Iustificati ex fide pacem habetis, Rom. 5. v. 1.

Evang. Surgens Iesus de Synagoga, Luc. 4 v. 38.

In festo SS. Trinitatis.

Epist. O altitudo divitiarum, Romanorum 11. v. 33.

Evang. Data est mihi omnis potestas, Matth. 28. v. 18.

Dominica prima post Pentecosten.

Epist. Deus Charitas est, 1. Ioan. 4. v. 9.

Evang. Estote misericordes, Luc. 6. v. 36.

In solemnitate Corporis Christi.

Epist. Ego enim accepi à Domino, 1. Cor. 11 v. 23.

Ev. Caro mea verè est cibus, Ioan. 6. v. 56.

Domin. 2. post Pentecosten quæ est infra Octavam Corporis Christi.

Epist. Nolite mirari si odit vos mundus, 1. Ioan. 3. v. 13.

Evang. Homo quidam fecit coenam magnam, Luc. 14 v. 16.

In Octava Corporis Christi.

Epistol. Ego enim accepi à Domino, 1. Cor. 11. v. 23.

Evang. Caro mea verè est cibus, Ioan. 6. vers. 56.

Dominica tertia post Pentecosten.

Epist. Humiliamini sub potenti manu Dei, 1. Petr. 5. v. 6.

Evang. Erant appropinquantibus ad Iesum publicani, Luc. 15. v. 1.

Dominica quarta post Pentecosten.

Epist. Existimo, quod non sunt condignæ, Rom. 8. v. 18.

Evang. Cum turbæ irruerent in Iesum, Luc. 5. v. 1.

Dominica quinta post Pentecosten.

Epistol. Omnes unanimes in oratione estote, 1. Petr. 3. v. 8.

Evang. Amen dico vobis nisi abundaverit, Matth. 5. v. 20.

Dominica sexta post Pentecosten.

Epist. Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, Rom. 6. v. 3.

Evang. Cum turba multa esset cum Iesu, Marci 8. v. 1.

Dominica septima post Pentecosten.

Epist. Humanum dico propter infirmitatem, Rom. 6. v. 19.

Evang. Attendite à falsis prophetis, Matth. 7. v. 15.

Dominica octava post Pentecosten.

Epist. Debitor sumus non carni, Rom. 8 vers. 12.

Evang. Homo quidam erat dives, qui habebat villicum, Luc. 16. v. 1.

Dominica nona post Pentecosten.

Epist. Non sumus concupiscentes malorum, 1. Cor. 10 v. 6.

Evang. Cum appropinquaret Iesus Ierusalem, videns civitatem, Luc. 19. v. 14.

Dominica decima post Pentecosten.

Epist. Scitis quoniam cum gentes essetis, 1 Cor. 12. v. 2.

Evang. Dixit Iesus ad quosdam qui in

se confidebant tamquam iusti, Luc. 18. v. 9.

Dominica undecima post Pentecosten.

Epist. Notum vobis facio Evangelium, 1. Cor. 15 v. 1.

Evang. Exiens Iesus de finibus Tyris Marc. 7 v. 31.

Dominica duodecima post Pentecosten.

Epist. Fiduciam talem habemus, 2. Cor. 33 v. 3.

Evang. Beati oculi, qui vident quæ vos videtis, Luc. 10 v. 23.

Dominica 13. post Pentec.

Epist. Abraham dicte sunt promissiones, Galat. 3. v. 16.

Evang. Dum iret Iesus in Ierusalem transibat, Luc. 17. v. 11.

Dominica 14. post Pentec.

Epist. Spiritu ambulate, Galat. 5. v. 25.

Evang. Nemo potest duobus dominis servire, Matth. 6. v. 24.

Dominica 15. post Pentec.

Epist. Si Spiritu vivimus, Galat. 5 v. 25.

Evang. Ibat Iesus in civitatem, quæ vocatur Naim, Luc. 7. v. 11.

Dominica 16. post Pentec.

Epist. Obsecro vos ne deficiatis, Eph. 3. v. 13.

Evang. Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis, Luc. 14. v. 1.

Dominica 17. post Pentec.

Epist. Obsecro vos ego vincus in Domino, Eph. 4. v. 1.

Evang. Accesserunt ad Iesum Pharisei, & interrogaverunt, Matth. 22. v. 34.

Feria 4 Quatuor temporum Septembris.

Epist. Ecce dies veniunt, Amos 9.

Alia epist. Congregatus est omnis populus, Nehem. vel 1. Esdr. 8.

Evang. Respondens unus de turbis, Marc. 9 v. 16.

Feria 6. Quatuor temporum Septembris.

Epist. Convertere Israel ad Dominum. Osee 14.

Evang. Rogabat Iesum quidam Phariseus, Luc. 7. v. 36.

Sabbato Quatuor temporum Septembris.

Epist. Decima die mensis huius septimis Levit. 23. d.

Alia epist. A quintodecimo die mensis septimi, Levit. 23.

Alia epist. Domine Deus noster, Mic. 7.

Alia epist. Factum est verbum Domini ad me, Zachar. 8.

Alia Epist. Angelus Domini descendit cum Azaria, Dan. 1.

Alia epist. Tabernaculum factum, Heb. 9. vers. 2.

Evang. Dicebat Iesus turbis similitudinem hanc: arborem fici habebat, Luc. 13. vers. 6.

Dominica 18. post Pentec.

Epist. Gratias ago Deo meo semper pro vobis, 1 Cor. 1. v. 4.

Evang. Ascendens Iesus in naviculam transfretavit, Matth. 9. v. 1.

Dominica 19. post Pentec.

Epistola, Renovamini spiritu mentis vestre, Eph. 4. v. 23.

Evang. Simile factum est regnum coelorum

ET EVANGELIORVM.

Torum homini regi, qui fecit nuptias filio suo, Matth. 22. v. 2.

Dominica 20. post Pentec.

Epistola, Videte quomodo caute ambuletis, Ephes. 5. v. 15.

Evang. Erat quidam regulus, Ioan. 4. v. 46.

Dominica 21. post Pentec.

Ep. Confortamini in Domino, Ephes. 6. v. 10.

Evang. Simile est regnum cælorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis, Matth. 18. v. 23.

Dominica 22. post Pentec.

Epist. Confidimus in Domino Iesu, Phil. 1. vers. 6.

Ev. Abeuntes Pharisei consilium inierunt, Matth. 22. v. 15.

Dominica 23. post Pentec.

Epist. Imitatores mei estote, Phil. 3. v. 17.

Evang. Loquente Iesu ad turbas, ecce princeps unus, Matth. 9. vers. 18.

Dominica 24. & ult. post Pentecosten

Ep. Non cessamus pro vobis orantes, Col. 1. v. 9.

Ev. Cum videritis abominationem desolationis, Matt. 24. v. 15.

PROPRIVM SANCTORVM.

30. Novembris, in festo S. Andrea Apostoli.

Epistola, Corde enim creditur ad iustitiam, Rom. 10. v. 10.

Evangel. Ambulans Iesus juxta mare Galilee, Matth. 4. v. 36.

8. Decemb. in Conceptione B. Mariae Virginis.

Epist. Dominus possedit me, Prov. 8.

Evang. Liber generationis Iesu Christi, Matth. 1. v. 1.

21. Decemb. In festo sancti Thome Apostoli

Epist. Iam non estis hospites & advenæ, Ephes. 2.

Evang. Thomas unus ex duodecim, Ioan. 20. v. 24.

17. Ianuarii, In festo sancti Antonii Abbatis.

Epistola, Dilectus Deo & hominibus, Eccl. 45.

Evang. Ecce nos reliquimus omnia, Matt. 19. v. 27.

26. Ianuarii, In festo SS. Fabiani & Sebast.

Epist. Sancti per fidem vicerunt regna, Hebr. 11. v. 33.

Evangel. Descendens Iesus de monte stetit in loco campestri, Luc. 6. v. 17.

25. Ianua. In Conversione S. Pauli Apostoli.

Epist. Saulus adhuc spirans minarum Act. 9. v. 1.

Evang. Ecce nos reliquimus omnia, Matt. 19. v. 27.

2. Febr. In festo Purific. B. Mariae Virg.

Epist. Ecce ego mitto Angelum, Malac. 3.

Ev. Postquam impleti sunt dies purificationis, Lucæ 2. v. 22.

24. vel 25. Febr. In festo S. Matthiae Apostoli.

Epist. Exurgens Petrus in medio fratrum, dixit, Act. 1. v. 15.

Evang. Respondens Iesus dixit, Consteor tibi pater, Matt. 11.

25. Martii, In festo Annuntiationis Beatae Mariae Virginis.

Ep. Locutus est Dominus ad Achaz, II. 7.

Evang. Missus est Angelus, Lucæ 1. v. 25.

25. April. In festo S. Marci Evangelista.

Epist. Similitudo vultus quatuor animalium, Ezech. 1.

Evang. Designavit Dominus & alios septuaginta duos, Luc. 10. v. 1.

1. Maij, In festo SS. Apost. Philip. & Iacobi.

Epistola, Stabunt iusti in magna constantia, Sap. 5.

Ev. Non turbetur cor vestrum, Ioan. 14. v. 1.

3. Maij, In festo Invent. S. Crucis.

Ep. Hoc enim sentite in vobis, Phil. 2. v. 5.

Evang. Erat homo ex Phariseis Nicodemus nomine, Ioan. 3. v. 1.

24. Iunij. In festo S. Iohannis Baptista.

Epist. Audite insulæ, Isaia 49.

Ev. Elisabeth impletum est tempus pariendi, Lucæ 1. v. 5.

29. Iunij, In festo SS. Apostol. Petri & Pauli.

Epist. Misit Herodes rex manus, Act. 12. v. 3.

Ev. Venit Iesus in partes Caesareæ Philippi, Matth. 16. v. 13.

2. Iulij, In festo Visitationis B. Mariae Virginis.

Epist. Ecce iste venit saliens in montibus, Cant. 7.

Evang. Exurgens Maria abiit in montana, Lucæ 1. v. 39.

22. Iulij, In festo S. Mariae Magdalena.

Epistola Surgam & circuibo civitatem, Cant. 3.

Evang. Rogabat Iesum quidam Phariseus, Lucæ 7. v. 36.

25. Iulij, In festo S. Iacobi Apostoli.

Epistola, Puto quod Deus nos Apostolos, 1. Cor. 4. v. 9.

Ev. Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi, Matt. 10. v. 10.

26. Iulij, In festo S. Annae matris B. Mariae Virg.

Epistola, Mulierem fortem quis inveniet, Prov. 31.

Evang. Simile est regnum cælorum thesauro abscondito, Matt. 13. v. 44.

6. Aug. In festo Transfigurationis Domini nostri Iesu Christi.

Epist. Non doctas fabulas secuti, 2. Pet. 1. v. 16.

Evang. Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum, Matt. 17. v. 1.

10. August. In festo sancti Laurentii Martyris.

Epist. Qui parce seminat parce & metet, 2. Cor. 9. v. 6.

Evang. Amen, amen dico vobis nisi granum frumenti, Ioan. 12.

15. Aug. In Assumptione B. Mariae Virginis.

Epistola, in omnibus requiem quaesivi, Eccl. 24.

Evang. Intravit Iesus, in quoddam castellum, Luc. 10. v. 38.

24. Aug. In festo S. Bartholomaei Apost.

Epist. Vos estis corpus Christi, & membra de membro, 1. Cor. 12. v. 27.

Evang. Exiit Iesus in montem orare, Luc. 6. v. 12.

25. Aug. In festo S. Ludovici Confessoris Regis Francorum.

Epistola, Iustum deduxit Dominus per vias

- vias rectas, Sap. 10. b.
 Evang. Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, Luc. 19. v. 12.
 29. Aug. In decollatione S. Ioan. Bapt.
 Epist. Factum est verbum Domini ad me, Hierem. 1.
 Evang. Misit Herodes ac tenuit Ioan- nem, Mar. 6. v. 17.
 3. Septemb. In Nativitate B. Mariae Virginis.
 Epist. Dominus possedit me in initio viarum suarum, Prov. 8.
 Evang. Liber generationis Iesu Christi, Matth. 1.
 14. Sept. In festo Exaltationis S. Crucis.
 Ep. Hoc enim sentite in vobis, Phil. 2. v. 5.
 Ev. Nunc iudicium est mundi, Ioan. 12. v. 51.
 21. Sep. In festo S. Matthaei Apost. & Evang.
 Ep. Similitudo vultus quatuor anima- lium, Ezech. 1.
 Ev. Vidit Iesus hominem sedentem in telonio, Matt. 9. v. 9.
 29. Sept. In festo dedicationis S. Mich. Arch.
 Ep. Significavit Deus quæ oportet fieri cito, Apoc. 1. v. 1.
 Evang. Accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: Quis putas, Matt. 18. v. 1.
 4. Oct. In festo S. Francisci Confessoris.
 Epist. Mihi autem absit gloriari, Gal. 6. v. 14.
 Ev. Respondens Iesus dixit, Confiteor tibi pater, Mat. 11. v. 25.
 9 Oct. In festo SS. Martyrum Dionysii & Soc.
 Ep. Stans Paulus in medio Areop. Act. 17. vers. 22.
 Evang. Attendite à fermento Phariseo- rum, Luc. 12. v. 1.
 18. Octob. In festo S. Luca Evangelistæ.
 Ep. Gratias ago Deo, 2. Cor. 8.
 Ev. Designavit Dominus & alios sep- tuaginta duos, Luc. 20. v. 1.
 28. Oct. In festo SS. Apost. Simonis & Iudæ.
 Epist. Vnicuique nostrum data est gra- tia, Eph. 4. v. 7.
 Ev. Hæc mando vobis ut diligatis in- vicem, Ioan. 15. v. 17.
 1. Nov. In festo omnium Sanctorum.
 Epist. Ecce ego Ioannes vidi alterum Angelum, Apoc. 7.
 Evang. Videns Iesus turbas ascendit in montem, Matt. 5. v. 1.
 2. Novemb. In commemorat. Defunctorum.
 Ep. Ecce mysterium vobis dico, 1. Cor. 15. v. 51.
 Alia epist. Vir fortissimus Iudas, 2. Mach. 12.
 Alia ep. Audivi vocem de cœlo dicen- tem mihi, Apoc. 14. v. 13.
 Evang. Amen, amen dico vobis, quia venit hora, Ioan. 5. v. 25.
 Aliud Evang. Dixit Martha ad Iesum, Ioan. 11. v. 21.
 Aliud Evang. Omne quod dat mihi pa- ter, Ioan. 6. v. 37.
 Aliud Ev. Ego sum panis vivus, Ioan. 6. v. 51.
 11. Nov. In festo S. Martini Episc. & Confess.
 Ep. Ecce Sacerdos magnus, Eccl. 44. & 45.
 Ev. Nemo accendit lucernam, Luc. 11. v. 33.
 21. Nov. In festo Presentationis B. Mariae Virg.
 Ep. Ab initio & ante sæcula, Eccl. 24.
 Ev. Loquente Iesu ad turbas, Luc. 12.
 In festo S. Catharinae Virginis & Mart.
 Epistol. Confitebor tibi Domine Rex Eccl. 51.
 Ev. Simile est regnum cœlorum decem virginibus, Matth. 25. v. 2.
 COMMUNE SANCTORVM.
 In natali Apostolorum.
 Epist. Iam non estis hospites & adve- ni, Eph. 2. v. 19.
 Evang. Hoc est præceptum meum, Ioan. 15. v. 12.
 In natali unius Martyris Pontificis.
 Epist. Beatus vir qui suffert, Iacob 1. v. 12.
 Alia ep. Benedictus Deus & pater Do- mini nostri, 2. Cor. 1. v. 3.
 Ev. Si quis venit ad me, & non odit. Luc. 24. v. 26.
 Aliud Evang. Si quis vult venire post me, Matt. 16. v. 24.
 In natali unius Martyris non Pontificis.
 Epist. Iustum deduxit Dominus, Sap. 10.
 Alia ep. Omne gaudium, Iac. 1. v. 2.
 Alia ep. Memor esto Dominum Iesum, 2. Ti. 2. v. 5.
 Alia Communicantes, 1. Petr. 4. v. 13.
 Evang. Nolite arbitrari quia venerim pacem, Matt. 10. v. 34.
 Aliud Ev. Nihil opertum quod non re- veletur, Matt. 10. v. 26.
 Aliud. Nisi granum frum. Ioan. 12. v. 24.
 De uno Martyre tempore Paschali.
 Ep. Stabunt iusti in magna constantia. Sap. 5.
 Evan. Ego sum vitis vera, Ioan. 15. v. 1.
 De pluribus Martyribus tempore Paschali.
 Ep. Benedictus Deus & Pater, 1. Pet. 1. v. 3.
 Alia. Post hæc ego Ioannes audivi, Ap. 19.
 Evang. Ego sum vitis, Ioan. 15. v. 1.
 Aliud evang. Amen, amen dico vobis quia plorabitis, Ioann. 16. v. 10.
 Commune plurimorum Martyrum extra tempus Paschale.
 Epist. Iustorum animæ, Sap. 3.
 Alia epist. Iusti autem in perpetuum, Sap. 5.
 Alia. ep. Rememoramini pristinos dies. Heb. 10. v. 12.
 Alia epist. Reddidit Deus iustis merca- dem, Sap. 10.
 Alia epist. Iustificati ex fide, Rom. 5. v. 1.
 Alia epist. Non sunt condignæ passionēs, Rom. 8. v. 18.
 Alia epist. Exhibeamus nosmetipsos, 2. Cor. 6. vers. 4.
 Alia epist. Sancti per fidem vicerunt regna. Heb. 11. v. 33.
 Alia epist. Respondit unus de Seniori- bus, Apoc. 5. v. 5.
 Ev. Cum audieritis prælia. Luc. 21. v. 9.
 Aliud Evan. Descendens Iesus de monte stetit in loco campestri, Luc. 6. v. 17.
 Aliud Evang. Sedente Iesu super mon- tem.

ET EVANGELIUM.

tem Oliveti, Matth. 2. vers. 3.

Aliud Ev. Videns Iesus turbas ascendit in montem Matth. 5. v. 2.

Aliud Evang. Respondens Iesus dixit. Confiteor tibi pater Matth. 11. v. 5.

Aliud Ev. v. vobis qui edificatis monumenta, Luc. 11. v. 44.

Aliud Evang. Qui vos audit me audit, Luc. 10. v. 16.

Aliud Ev. Attendite à fermento Phariseorum, Luc. 12. v. 1.

Commune Confessoris Pontificis

Epist. Ecce Sacerdos magnus, Eccl. 44.

Alia Ep. Plures facti sunt Sacerdotes, Heb. 7. v. 23.

Alia Ep. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, Heb. 5. v. 1.

Alia Ep. Mementote prepositorum vestrorum, Heb. 3. v. 7.

Evang. Homo quidam peregrè, Matt. 25. v. 14.

Aliud Ev. Vigilate, quia nescitis, Matt. 24. v. 42.

Aliud Evang. Nemo accendit lucernam, Luc. 11. v. 33.

Aliud Evang. Videte, vigilate, & orate, Matth. 13.

Commune Doctorem.

Epist. Testificor coram Deo, 2. Tim. 4. v. 1. Iustus cor suum tradet, Eccl. 39.

Evang. Vos estis sal terræ, Matt. 5. v. 13.

Commune Confessoris non Pontificis.

Epist. Beatus vir qui inventus est sine macula, Eccl. 31.

Alia Ep. Spectaculum facti sumus mundo, 1. Cor. 4. v. 9.

Alia Epistol. Quæ mihi fuerunt lucra, Phil. 3. v. 7.

Evang. Sint lumbi vestri præcincti, Luc. 12. v. 5.

Aliud Ev. Nolite timere pusillus grex. Luc. 12. v. 32.

Aliud Ev. Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, Luc. 19. v. 12.

Commune Abbatum.

Ep. Dilectus Deo & hominibus, Eccl. 45.

Ev. Ecce nos reliquimus omnia, Matt. 19. v. 27.

Commune Virginum & Martyrum.

Ep. Confitebor tibi Domine rex, Eccl. 51.

Alia Epist. Domine Deus meus exaltasti, Eccl. 51.

Evang. Simile est regnum cœlorum decem virginibus, Matth. 25. v. 1.

Aliud Ev. Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito, Matt. 13. v. 44.

Commune Virginum non Martyrum.

Epist. de Virginibus præceptum Domini non habeo, 1. Cor. 7. v. 25.

Alia Epist. Qui gloriatur, in Domino 2. Cor. 10. v. 17.

Evang. Simile est regnum cœlorum decem virginibus, Matth. 25. v. 1.

Aliud Evang. Simile est regnum cœlo-

rum thesauro abscondito, Matth. 13. v. 44.

Commune Mulierum Sanctarum nec Virginum.

nec Martyrum.

Epist. Mulierem fortem, Prov. 31.

Alia Ep. Viduas honora quæ verè viduæ sunt 1. Tim. 5. v. 4.

Evang. Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito, Matt. 13. v. 44.

In Dedicatione Ecclesiæ.

Ep. Vidi civitatem sanctam Ierusalem, Ap. 21. v. 1.

Evang. Ingressus Iesus perambulabat Iericho: Et ecce vir nomine Zachæus, Luc. 19. v. 1.

In sponsalibus.

Epist. Mulieres viris suis subditæ sint, Eph. 5. v. 22.

Evang. Si licet homini dimittere uxorem, Matt. 19. v. 3.

Ad tollendum schisma.

Epist. Obsecro vos ut digne ambuletis, Eph. 4. v. 1.

Ev. Sublevatis Iesus oculis in cœlum, dixit pater sancte serva eos in nomine tuo, Ioann. 17. v. 1.

Pro quacunque necessitate.

Epistola, Si iniquitates nostræ contenderint contra nos, Hier. 14.

Evang. Habete fidem Dei, Matci 12. v. 25.

Pro remissione peccatorum.

Ep. Condelector legi Dei, Rom. 7. v. 22.

Ev. Petite & dabitur vobis, Luc. 11. v. 9.

Contra Paganos.

Epist. Oravit Mardocheus ad Dominum, Esther 13.

Evang. Quis vestrum habebit amicum, Luc. 11. v. 5.

In tempore belli.

Epistola, Accesserunt omnes principes bellatorum Hier. 4.

Evang. Dic nobis quando hæc erunt, Matt. 14. v. 3.

Pro Pace.

Epist. Fratribus qui sunt per Ægyptum, 2 Mach. 1.

Evang. Cum esset sero die illa, Ioan. 20. v. 19.

Pro vitanda mortalitate, tempore pestis.

Epist. Immisit Dominus pestilentiam in Israel, 2 Reg. 24.

Evang. Surgens Iesus de Synagoga, Luc. 4. v. 3.

Pro infirmis.

Epistol. Tristatur aliquis vestrum, Iac. 5. v. 1.

Evang. Cum introisset Iesus in Capharnaum, Matt. 8. v. 5.

Pro Peregrinantibus, vel iter agentibus.

Epist. Egressus Iacob de Bersabee, pergebat Haran, Gen. 28.

Evang. Euntes prædicate dicentes, quia appropinquavit regnum cœlorum, Matth. 10. v. 7.

I N D E X

T E S T I M O N I O R V M

A

C H R I S T O E T A P O S T O L I S

In Novo Testamento citatorum ex Veteri.

Qua huc in id congesta sunt, ut pii Lectores nativam quorundam intelligentiam, quæ ab ipso Christo vero interprete, & spiritu ejus per Apostolos sit tradita, assequantur, perspiciantque in quem usum ea Apostoli & Evangelistæ adduxerint.

G E N E S I S.

- 1 Masculum & feminam fecit eos. Matt. 19. Mar. 10
- 2 Requievit Deus die septima ab omnibus operibus suis. Heb. 4
- 2 Factus est primus homo Adam in animam viventem. 1 Cor. 15
- 3 Dimittet homo patrem, & matrem, & adhærebit uxori Matt. 19 Marc. 10. Ephes. 5. 1 Cor. 6
- 2 Erunt duo in carne una. Matt. 19. Marc. 10. 1 Cor. 6. Gal. 3
- 12 Exi de terra tua & de cognatione tua A& 7
- 12 Et in semine tuo benedicentur omnes gentes A& 3. Ephes. 5
- 15 Sic erit semen tuum. Rom. 4
- 15 Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad justitiam Rom. 4. Iac. 2. Gal. 3
- 15 Erit semen tuum peregrinum in terra non sua A& 7
- 17 Quia patrem multarum gentium constitui te Rom. 4
- 18 Secundum hoc tempus veniam, & erit Saræ filius Rom. 9
- 21 Ejice ancillam & filium ejus Gal. 4
- 21 In Isaac vocabitur tibi semen Rom. 9
- 22 Nisi benedicens benedicam te, & mul. Heb. 6.
- 22 Quia benedicentur in te omnes gentes Gal. 3. A& 3
- 25 Quia major serviet minori. Rom. 9

E X O D V S.

- 3 Ego sum Deus Abraham, &c. Matt. 22. Marc. 12. Luc. 20.
- 9 In hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te potentiam meam Rom. 9
- 12 Os non comminuetis ex eo Ioan. 19.
- 13 Omne masculinum adaperiens vulvam Luc. 2
- 16 Qui multum, non abundavit, &c. 2 Cor. 8

- 20 Non mœchaberis Matt. 5.
- 20 Non adulterabis, Non occides, Non furatum facies, Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium, Non concupisces Rom. 13
- 20 Non concupisces Rom. 7
- 20 Non occides Mat. 5. Luc. 18
- 20 Honora patrem tuum & matrem tuam Mat. 15. Marc. 7. Ephes. 6.
- 21 Qui maledixerit patri suo, vel matri, morte moriatur Mat. 15 Marc. 7
- 21 Oculum pro oculo, dentem pro dente Mat. 5
- 22 Principi populi tui non maledices A& 23
- 24 Hic sanguis testamenti quod mandavis ad vos Deus Heb. 9
- 25 Vide, omnia facito secundum exemplar, quod tibi ostensum est, &c. Heb. 8. A& 7.
- 32 Fac nobis deos qui præcedant nos A& 7
- 33 Miserebor cui voluero, &c. Rom. 9
- 34 Non sicut Moyses ponebat velamen super faciem 2 Cor. 2

L E V I T I C.

- 12 Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum 1 Pet. 1
- 18 Qui fecerit homo, vivet in ea Rom. 10. Gal. 3
- 19 Non perjurabis Mat. 5
- 19 Diliges proximum tuum sicut te ipsum Rom. 13. Gal. 5. Iac. 2. Matt. 22. Mar. 12
- 19 Diliges proximum tuum Mat. 5.
- 20 Qui maledixerit patri, & matri, &c. Matt. 15.
- 24 Oculum pro oculo. Mat. 5
- 26 Quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo, &c. 2 Cor. 6

N V M E R I.

- 9 Os non comminuetis ex eo. Ioan. 19.

D E V-

- 4 Etenim Deus noster ignis consumens est Hebr. 12
 5 Non concupisces Rom 7. 13
 5 Non occides Mat. 5. Luc. 18
 5 Non inoechaberis Mat. 5. Luc. 18.
 5 Non furtum facies Luc. 18 Rom. 13.
 5 Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium Luc. 18. Rom. 13
 5 Honora patrem & matrem Mat. 15 Mar. 7. Eph. 6
 6 Audi Israël, Dominus Deus tuus Deus unus est Mar. 12
 6 Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, &c. Mat. 21. Marc 12. Luc 10
 6 10 Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies Mat. 4. Luc. 4.
 6 Non tentabis Dominum Deum tuum Mat. 4. Luc. 4.
 8 Non in solo pane vivit homo Mat. 4. Luc. 4
 10 Deus personam hominis non accipit Gal. 2
 18 Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus Act. 3. 7.
 19 In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum Matth. 18. Ioann. 8. 2. Cor. 13
 19 Oculum pro oculo, dentem pro dente Mat. 5
 21 Maledictus omnis qui pendet in ligno Gal. 3
 25 Non alligabis os bovi trituranti I. Cor. 9. 1. Tim. 5
 25 Si quis mortuus fuerit non habens filium Mat. 21. Mar. 12 Luc. 20
 27 Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus, &c. Gal. 3.
 30 Quis ascendet in cœlum? Rom. 10
 30 Prope est verbum in ore tuo, & in corde tuo Rom. 10
 32 Ego ad emulationem vos adducam in non gentem, &c. Rom. 10
 32 Mihi vindictam, ego retribuam Rom 12

I O S V E.

- 1 Non te deferam, neque derelinquam Heb. 13.

R E G. II.

- 7 Ego ero illi in patrem, & ipse erit mihi in filium Heb. 1

R E G. III.

- 19 Domine, prophetas tuos occiderunt, &c. Rom. 11
 19 Reliqui mihi septem millia virorum Rom. 11

I O B.

- 3 Comprehendam sapientes in astutia eorum 11 Cor. 3

- 2 Quare fremuerunt gentes Act. 4
 2 Filius meus es tu, ego hodie genui te Act. 13. Heb. 1. 5.
 2 Reges eos in virga ferrea Apoc. 1. 19
 4 Irascimini & nolite peccare Eph. 4
 5 Sepulchrum patens est guttur eorum Rom. 3.
 6 Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem Mat. 7. 25 Luc. 13
 8 Ex ore infantium, & lactentium, &c. Mat. 21
 8 Quid est homo quod memor es ejus? Heb. 2
 8 Omnia subiecit sub pedibus ejus. 1. Cor. 15.
 9 Quorum os maledictione & amaritudine plenum est Rom 3
 13 Non est iustus quisquam, non est intelligens Rom. 3
 13 Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem Rom. 3
 15 Providebam Dominum in conspectu. &c. Act 2.
 15 Non dabis sanctum tuum videre corruptionem Act. 2 13
 17 Ego ero fidens in eum Heb.
 17 Propterea confitebor tibi in Gentibus Domine Rom. 15
 18 Et quidem in omnem terram exivit sonus eorum Rom. 10
 22 Eli, Eli, lamma sabasthani Mat. 27. Marc 15
 21 Diviserunt sibi vestimenta mea Mat. 27. Ioan. 19
 21 Nuntiabo nomen tuum fratribus meis Heb. 2.
 23 Domini est terra, & plenitudo ejus 1. Cor. 10
 24 Odio habuerunt me gratis Ioan. 15
 30 In manus tuas commendo spiritum meum Luc. 23
 31 Beati quorum remissæ sunt iniquitates Rom 4
 33 Qui enim vult vitam diligere, & dies videre bonos 1 Petr. 3
 39 Hostiam & oblationem noluiisti Heb. 10
 40 Qui manducat mecum panem Ioan. 13
 43 Propter te mortificamur tota die Rom 8
 34 Thronus tuus Deus in sæculum sæculi Heb. 1
 50 Vt iustificeris in sermonibus tuis Rom 3
 54 Iacta super Dominum curam tuam 1 Petr. 5
 61 Unusquisque autem propriam mercedem accipiet 1 Cor. 3
 67 Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem Eph. 4
 68 Zelus domus tuæ comedit me Ioan 2
 68 Improperia improperantium tibi ceciderunt super me Rom. 15
 68 Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum Rom 11
 68 Fiat commoratio eorum deserta Act 14
 68 In siti mea potaverunt me aceto Ioan. 19

- 77 Aperiam in parabolis os meum Matt. 13
 77 Panem celi dedit eis Ioan. 6
 81 Ego dixi, dii estis Ioan. 10
 88 Inveni David servum meum Act. 13
 90 Angelis suis mandavit de te Mat. 4. Luc. 4
 93 Dominus novit cogitationes sapientum quoniam vanæ sunt 1. Cor. 3
 94 Hodie si vocem ejus audieritis Heb. 3
 94 Sicut juravi in ira mea Heb. 4
 99 Et adorent eum omnes angeli ejus Heb. 1
 101 Tu in principio Domine terram fundasti Heb. 1
 103 Qui facit angelos suos spiritus Heb. 1
 108 Et episcopatum ejus accipiat alter. Act. 1
 109 Dixit Dominus Domino meo Matt. 22. Luc. 20. Act. 2
 109 Sede à dextris meis Heb. 1
 109 Donec ponam inimicos tuos scabellum, &c. Heb. 1. 1 Cor. 15
 109 Tu es sacerdos in æternum Heb. 5. 7
 109 Juravit Dominus & non pœnitebit eum Heb. 7
 111 Dispersit dedit pauperibus 2. Cor. 9
 115 Credidi, propter quod locutus sum 2 Cor. 4
 115 Omnis homo mendax Rom. 3. 2
 116 Laudate Dominum omnes gentes Rom. 15
 117 Dominus mihi adjutor: non timebo quid faciat mihi homo Heb. 13
 117 Lapidem quem reprobaverunt ædificantes Matt. 21. Marci 12 Act. 4. 1. Pet. 2
 117 Hofanna filio David Matt. 21
 131 De fructu ventris tui ponam super sedem tuam Act. 2
 139 Venenum aspidum sub labiis eorum Rom. 3

P R O V E R B.

- 3 Nolite esse prudentes apud vosmetipsos Rom. 12
 3 Fili mi, noli negligere disciplinam Domini, &c. Heb. 12
 3 Quem diligit Dominus corripit, &c. Heb. 12. Apoc. 3
 10 Charitas operit multitudinem peccatorum 1 Petr. 4
 17 Videte, ne quis malum pro malo alicui reddat 1 Thes. 5. 1. Pet. 3
 20 Qui maledixerit patri vel matri Matt. 15. Marc. 7
 25 Si esurierit inimicus tuus, ciba illum Rom. 12
 26 Canis reversus ad vomitum 2 Pet. 2

I S A I A S.

- 1 Nisi Dominus sabaoth reliquisset nobis semen Rom. 9
 5 Homo plantavit vineam Matt. 21 Luc. 20. Marc. 11
 6 Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth Apoc. 4

- 6 Auditum audietis, & non intelligetis Mat. 13. Marc. 4. Luc. 8. Act. 18. Ioan. 12. Rom. 11
 7 Ecce virgo in utero habebit Matt. 1
 8 Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi Deus Heb. 2
 9 Terra Zabulon & terra Nephthali Matt. 4
 10 Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris Rom. 9
 11 Revelabitur ille iniquus quem Dominus interficiet spiritu oris sui 2 Thess. 2
 11 Erit radix Jesse Rom. 15. Act. 13
 21 Cecidit, cecidit Babylon illa magna Apoc. 14
 22 Manducemus & bibamus, cras enim morie 1 Cor. 15
 22 Hæc dicit sanctus & verus qui habet clavem David Apoc. 3
 25 Absterget Dominus omnem lacrymam ab oculis, &c. Apoc. 7. 21
 28 Quoniam in aliis linguis & labiis aliis loquar populo huic 1 Cor. 14
 28 Ecce pono in Sion lapidem offensionis Rom. 9. 1. Petr. 2. Act. 4
 29 Populus hic labiis me honorat Mat. 15. Marc. 7
 29 Perdam sapientiam sapientum, & prudentiam, &c. 1 Cor. 1
 33 Vbi sapiens? ubi scriba? ubi inquisitor hujus sæculi? 1 Cor. 1
 40 Vox clamantis in deserto Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3. Ioan. 1
 40 Omnis caro fœnum 1. Pet. 1. Iacob. 1
 40 Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis instruxit eum? 1 Cor. 2
 40 Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit? Rom. 1
 41 44 Ego sum primus & novissimus Apoc. 1. 22.
 41 Ecce puer meus quem elegi Matt. 12
 43 Ecce nova facio omnia Apoc. 21. 2 Cor. 5
 45 Numquid dicit figmentum ei qui se, &c. Rom. 9
 45 Vivo ego, dicit Dominus quoniam mihi flectetur omne genu Rom. 14
 49 Posuite in lucem Gentium Act. 13
 49 Tempore accepto exaudi te, &c. 2. Cor. 6
 49 Non esurient neque sitient amplius Apoc. 7
 50. Tunc expuerunt in faciem ejus Matt. 26
 52 Quam speciosi pedes evangelizantium pacem Rom. 10
 52 Propter quod exite de medio eorum, & separamini, &c. 2 Cor. 6
 52 Nomen Dei per vos blasphematur Rom. 2
 52 Quibus non est annuntiatum de eo, videbunt Rom. 15
 53 Domine, quis credidit auditui nostro? Rom. 10. Ioan. 12
 53 Ipse infirmitates nostras accepit Matth. 8
 53 Tanquam ovis ad occisionem Act. 8

- 53 & cum iniquis reputatus est Marc. 15.
c. Luc. 22
- 53 Qui peccatum non fecit, nec inventus
est dolus 1. Pet. 2. 1. Ioan 3
- 53 Qui peccata nostra pertulit in corpore
1. Pet. 2
- 54 Lactare sterilis quæ non parit Gal. 4
- 54 Et erunt omnes docibiles Dei Ioan. 6
- 55 Et qui sitit, veniat: & qui vult, acci-
piat aquam vitæ gratis Apoc. 22
- 55 Dabo vobis sancta David fidelia A&tor.
13
- 56 Domus mea domus orationis vocabi-
tur Matth. 21 Marc. 11. Luc. 19. 8
- 59 Contritio & infelicitas in viis eorum
Rom. 3
- 59 Galeam salutis assumite Ephes. 6. 1.
Theff. 5
- 59 Veniet ex Sion qui eripiat & avertat
impietatem à Iacob Rom. 11
- 60 Et portæ ejus non claudentur per diem
Apoc. 21
- 60 Et civitas non eget sole neque luna
Apoc. 21
- 60 Nox ultra non erit Apoc. 22
- 61 Spiritus Domini super me Lucæ 4
- 62 Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus venit
Matt. 21
- 64 Quod oculus non vidit, nec auris au-
divit, &c. 1 Cor. 1
- 65 Inventus sum à non quærentibus me
Rom. 10
- 65 Tota die expandi manus meas ad po-
pulum non credentem Rom. 10
- 65 Novos vero cælos, & novam terram 2.
Pet. 3. Apoc. 21
- 66 Cælum mihi sedes est A&tor, 7
- 66 Vbi vermis eorum non moritur Mar-
ci, 9

I E R E M.

- 3 Vos autem fecistis illam speluncam la-
tronum Matth. 21. Marc. 1. 11. Luc.
19
- 9 Qui gloriatur, in Domino gloriatur.
1. Cor. 1
- 10 Quis non timebit te Domine? Apoc.
15
- 17 Ego sum scrutans renes & corda
Apoc. 2
- 31 Vox in Rama audita est Matth. 2
- 31 Ego vobis in patrem, & vos eritis
mihi in filios 2. Cor. 6
- 31 Ecce dies venient, dicit Dominus, &
consummabo super Domum Is-
rael & super domum Iuda testa-
mentum novum Hebr. 8
- 51 Hoc autem testamentum quod testabor
ad illos, &c. dabo leges meas in
cordibus eorum Heb. 10
- 51 Cecidit cecidit Babylon magna Apoc.
18

E Z E C H.

- 3 Accipe librum, & devora illum Apoc.
10
- 10 Qui fecerit homo vivet in ea Rom. 10

- 32 Sol obscurabitur, & Luna non dabit
lumen suum Matth. 24
- 36 Nomen Dei per vos blasphematur in-
ter Gentes Rom. 2

D A N I E L.

- 9 Cum videritis abominationem desola-
tionis quæ dicta est à Daniele pro-
pheta Matth. 24. Marc. 13. Lucæ
21

O S E E.

- 1 Et erit, in loco ubi dictum est eis, Non
Plebs mea vos, &c. Rom. 9
- 2 Vocabo non plebem meam, plebem
meam Rom. 9. 1. Pet. 2
- 6 Misericordiam volo & non sacrificium
Matt. 9 12
10. Tunc incipient dicere montibus, Ca-
dite super nos: & collibus, Operite
nos, Luc. 23
- 11 Ex Ægypto vocavi filium meum Mat. 2
- 13 Absorpta est mors in victoria 1. Cor.
15

I O E L.

- 1 Eterit in novissimis diebus, dicit Do-
minus, effundam de Spiritu meo.
A&tor. 2
- 2 Omnis enim quicumque invocaverit
nomen Domini, salvus erit Rom.
10

A M O S.

- 5 Numquid victimas & hostias obtulistis.
mihi A&tor. 7
- 6 Vx vobis divitibus Luc. 6
- 9 Post hæc revertar, & reedificabo taber-
naculum David A&tor. 15

I O N A S.

- 2 Sicut fuit Ionas in ventre ceti tribus
diebus & tribus noctibus Matth. 12.
Luc. 11
- 3 Pœnitentiam egerunt in prædicatione
Ionæ Matth. 12. Luc. 11

M I C H A E.

- 5 Et tu Bethlehem terra Iuda Matth. 2
- 7 Veni separare hominem adversus pa-
trem suum, & filiam adversus ma-
trem Matth. 10 Luc. 12

A G G A E.

- 2 Adhuc semel, & ego movebo non solum
terram, sed & cælum Hebr. 12

H A B A C.

- 1 Videte contemptores, & admiramini,
& disperdimini: quia opus operor
ego in diebus vestris A&tor. 13

0 0 0

3 Iustus autem ex fide vivit Roman. 1.
Gal. 3

NAHV M.

8 Quam speciosi pedes evangelizantium
pacem Rom. 10

ZACHAR.

8 Loquimini veritatem unusquisque cum
proximo suo. Ephes. 4

9 Ecce rex tuus venit Matth. 21. 3. Ioan. 12

11 Et acceperunt triginta argenteos Matt.

12 Videbunt in quem compunxerunt Ioan.

13 Percutiam pastorem Matth. 26. Marc.
14

MALACH.

1 Iacob dilexi, Esau autem odio habui
Rom. 9.

3 Ecce ego mitto angelum meum Matth.
11. Marc. 1. Luc. 7. Ioan. 1.

4 Ipse est Elias qui venturus erat Matth.
11

4 Quid est quod scribæ dicunt, quod
Eliam oporteat primum venire
Matth. 17. Marc. 19.

5 Ut convertat corda patrum in filios
Lucæ 1

HEBRA

HEBRAICORVM, CHALDÆORVM, GRÆCORVM QVE

Nominum interpretatio.

- A** Aron, Mons five montanus.
Abba, Pater, Syrum est verbum.
Abarim, Transitus plurali nu. five transeuntes.
Abdemelech, Servus regis.
Abdenago, Servus claritatis.
Abdias, Servus Domini.
Abdon, Servus.
Abel, per aleph: Lucus, Civitas.
Abel, per he in principio, Vanitas, filius Adam.
Abessalom, pater Pacis.
Abia, Pater Domini.
Abiathar, Pater excellens.
Abigail, Pater exultationis.
Abimelech, Pater rex.
Abinadab, Pater spontaneus.
Abisab, Patris ignorantia.
Abner, Patris lucerna.
Abra, Ancilla, Græcum verbum.
Abram, Pater excelsus.
Abraham, Pater multitudinis.
Absalom, Pater pacis.
Acan, Tribulatio.
Accaron, Sterilitas.
Achab, Frater patris.
Achaia, Dolor, vel tristitia.
Achaz, Apprehendens, five possidens.
Achimelech, Frater meus rex.
Achitob, Frater bonitatis.
Adam, Homo, five terrenus, aut Rufus.
Adon, Dominus, aut basis.
Adonai Domini mei, Numero multitudinis unum ex nominibus Dei, quod interpretis aliquando posuit pro nomine Dei tetragrammaton.
Adonias, Dominator Dominus.
Ægyptus, Angustia, five tribulationes, Hebraice, Misraim.
Æneas, Laudatus.
Æthiopia Græce, ardorem significat. Hebraice Cus dicitur, id est nigredo vel nigra.
Agabus, Locusta.
Agag, Tectum.
Agar, Peregrina.
Aggæus, Festivus.
Ahod, Laudans.
Alexander, Auxiliator virilis.
Alexandria, Hebraice dicitur No. quod interpretatur crudum, five irritatio.
Alleluia, Laudate Dominum.
Amalec, Populus lambens.
Amam, Mater, Timor eorum.
Aman, Conturbans.
Amana, Fides, five veritas.
Amasai, per Aleph, Fortis vel robustus.
Amasai per ain, Populi munus.
Amalech, Rex.
Amen, Fiat, efficiatur, aut firmum sit.
Aminadab, Populus spontaneus.
Ammon populus ejus.
Amnon, Fidelis, aut verax.
Amorrhæi, Amari, Rebelles.
Amos per aleph, Fortis, pater Isaia.
Amos, per ain, Oneratus, unus ex duodecim Prophetis.
Amri per aleph, Amarus, vel loquens.
Amri, per ain, Manipulus vel dominium, Princeps militiæ Israeliticæ.
Anania, Nubes Domini.
Anathoth, Responsiones, five cantica.
Andreas, Fortissimus.
Anna, Gratiola, five misericors.
Antiochia, pro vehiculo.
Aphrica. Hebraice Pul dicitur, id est, casus vel ruina Isaia 66. 24.
Aphrica, Nahû 3.9. Put Crassa, five pinguis.
Apostolus, Missus legatus.
Arabes Vespertini. 2. Par. 26. 2.
Arabes, Ps. 71. 15. Hebraice Saba, id est, conversio.
Aram, Celitudo, Sublimitas.
Ararat, Maledictio tremoris.
Arbee, Quatuor.
Architriclinus, Princeps triclinii.
Areopagita, de Colle Martis.
Areopagus collis Martis.
Areuna, Arca, vel canticum.
Argob, Gleba, vel Glarea.
Armenia, Hebraice dicitur Ararat, Maledicti tremoris.
Arnon, Exultans.
Arphaxad, Sanans.
Artaxerxes, Lumen, five maledictio.
Asaph Congregans.
Aser, per samech, Vincens, filius Caath.
Aser, per sin, Beatitudo, five felicitas, filius Iacob.
Assuerus, Princeps & caput.
Assur, insidians, five beatus.
Astaroth, Greges, five divitiæ.
Athalia, Tempus Domino.
Athenæ, Sine cumulo.
Attralia, Augens vel nutriens.
Ava, Iniquitas.
Axa, Adornata.
Azarios, Auxilium Domini.
Azor, Adjutor.
Azotus, Hebraice Asdod, Deprædatio.

Baal, Idolum, aut Dominans.
 Baal, Osee 10. 24. Arbel legendum, i.
 e. pugnavit Deus.
 Baalim, Idola, Dominantes.
 Babel, Confusio, Commissio.
 Bala, Inveterata, turbata, ancilla Rachel.
 per he in fine.
 Bala, Deglutiens, Destruens, Vrbs, per
 ain in fine.
 Balaam, Vetustas populi.
 Balac, Destruens.
 Banaias, Filius Domini.
 Barac, Fulgor.
 Barachias, Benedicens Dominum.
 Barjona, Filius columbæ.
 Barnabas, Filius consolationis.
 Barsabas, Filius conversionis.
 Barthimæus, Filius cæcus.
 Bartholomæus, filius suspendentis aquas.
 Baruch, Benedictus.
 Bathuel, Filiatio Dei.
 Batas, Mensura liquidorum.
 Beel-phegor, Idolum hiatus.
 Beel-zebub, Idolum muscæ.
 Beera, Puteus.
 Behemoth, jumenta, Quadrupedia.
 Bel, vetustus.
 Bela, Deglutiens, Destruens.
 Belial, Perversus, Absque iugo.
 Ben-ennom, Filius divitiarum suarum.
 Benjamin, Filius dexteræ.
 Ben-oni, Filius doloris mei.
 Bera, Puteus.
 Beresith, In principio, Sic vocatur primus
 liber legis.
 Bersabee, Puteus juramenti.
 Beth-abara, domus transitus.
 Bethania, Domus obedientiæ vel affi-
 ctionis.
 Beth-aven, Domus vanitatis.
 Beth-dagon, Domus frumenti.
 Beth-el, Domus Dei.
 Bether, Divisio.
 Beth-lehem, Domus panis.
 Beth-phage, Domus oris vallium.
 Beth-phogor, Domus hiatus.
 Beth-sabee, Domus juramenti, Civitas.
 Beth-saida, Domus frugum.
 Beth-sames, Domus solis.
 Bethul, Virgo.
 Bezec, Fulgur.
 Boanerges, vel juxta S. Hieronimum, Ba-
 nereem, Filii tonitru.
 Booz, In fortitudine.
 Borith, Herba in qua est acrimonia saporis.
 Bosor, Munitio.
 Bosra, idem.

C

CAath, congregatio, Obtusio.
 Cades, Sanctitas.
 Cain, Possessio, possessus.
 Caleb, quasi Cor.
 Cana, Zelus, Amulatio.
 Cananæus, id est, ex Cana vico Galilææ.
 Capharnaum, Ager pœnitentiæ.

Cappadoces, Hebraice, Caphtorim, id
 est, sphaerulæ.
 Cariath-jarim, Civitas silvarum.
 Cariath-sephor, Civitas litterarum.
 Carmel, Cognitio circumcissionis, vel
 agnus circumcissus.
 Carthaginienses, Hebraice Tharsis, id est,
 Contemplatio gaudij.
 Cedar, Nigredo, Tristitia.
 Cedes, Sanctitas.
 Cedron, Denigratus, Tristis.
 Cephas, Petrus à petra. Syrum.
 Cetura, Aromatizans.
 Chereas, Lætus.
 Chaldaea, Hebraice Chasdim, ist est, Quasi
 dæmones.
 Cham, Calidus, Calor.
 Chanaam Mercator, Negotiator.
 Charmel, idem quod Carmel.
 Cherub, Quasi magister.
 Chodchod, Iaspis.
 Choræi, Furores.
 Christus, Vinctus.
 Chus, Ætiops.
 Cin, possessio, Emptio.
 Cinoth, Lamentationes.
 Cis, Durus, Stipula.
 Cleophas, Gloria omnis.
 Coelesyria, Curva Syria.
 Colossenses, Supplicio affecti.
 Corban, Corbona, Donum, Oblatio.
 Core, Calvus Calvitium, per heth in fine.
 Core, per aleph in fine, Vocans, Legens.
 Paral. 9. 19.
 Corozaim, id est mysterium.
 Cosbi, Mendax.
 Cyprus, Pulchra.
 Cyrus, Quasi miser.

D

DAgon, Frumentum.
 Dalila, Paupertas.
 Damascus, Sanguinis succus.
 Damascus, 1. Reg. 16. b. Similitudo in-
 cendij. Heb. Damefec.
 Dan, Iudicans, five Iudicium.
 Daniel, Iudicium Dei.
 Darius, Requirens.
 Damascus, Generationis procuratio.
 Datan, Ritus, Lex.
 David, Dilectus.
 Debora, Apes, Verbum.
 Decapolis, Decem civitatum, sub. regio.
 Diabolus, criminator, calumniator.
 Diabolus, Habacuc 3. a. 4. Hebr. Reseph,
 id est. Volucris, Flamma.
 Dibre hajamim, Verba dierum.
 Dydimus, Gemellus.
 Dina, Iudicium, vel Iudicans.
 Dionysius, Divinitus stillatus.
 Dithalassum, Duo maria.
 Doeg, Sollicitus, Anxius.
 Dor, Generatio.
 Dura, Generatio, vel Habitatio.

E

EBal, Acervus vetustatis.
 Ecclesiastes, Concionator.

Edea

Eden, Voluptas, Deliciae.
 Edon, Rufus.
 Eglon, Vitulus.
 Elcana, Deus zelotes.
 Eleazar, Dei adiutorium.
 Elehanan, Dei gratia sive misericordia.
 Eliacim, Dei resurrectio.
 Elias, Deus Dominus.
 Eliezer, Dei adiutorium.
 Elimelech, Deus meus rex.
 Elizabeth, Deus iuramenti.
 Elisæus, Dei salus, Deus salvans.
 Elle haddebarim, Hæc sunt verba, sic incipit quintus liber Legis.
 Elnathan, Deus dedit.
 Emmanuel, Nobiscum Deus.
 Emmaus, Timens consilium.
 Enac, Gigas, Torques.
 Encænna, Renovatio, Dedicatio.
 Ennom, Ecce illi.
 Enos, Homo, vel Vir.
 Ephraim, Frugifer, Crescens.
 Ephraim, Hebraice Ephra, id est, Pulverulenta, sive Plumbea. 2. Reg. 13. b. 7.
 Ephrata, Vbertas, sive Frugifera.
 Ephron, Pulvis.
 Esau, Faciens, Operans.
 Esdras, Adjutor, Atrium.
 Esther, Occulta, Abscondita.
 Etam, Avis eorum.
 Etham, Fortitudo eorum.
 Eubulus, Prudens.
 Ezechias, Fortitudo Domini.
 Ezechiel, Fortitudo Dei.
 Ezriel, Auxilium Dei.

G

Gabaa, Collis.
 Gabriel, Vir Deus, aut Dei.
 Gad, Felix, Accinctus.
 Gadgad, Felicitas Felicitatis, Accinctus exercitus.
 Galaad, Abiectio.
 Galaad, Acervus testimonii.
 Galata, Lactantes.
 Galgal, Rota, Revolutio.
 Galilæa, Volubilis.
 Gazer, Præscissio.
 Gazophylacium, Vbi thesauri templi servabantur.
 Gebal, Terminus.
 Gedeon, Conterens.
 Gehenna, Vallis trinitatis.
 Gehennon, Vallis contristans.
 Gelboe, Revolutio investigationis.
 Gersom, Advena ibi.
 Gerson, Exilium ejus.
 Gibli, Termini.
 Gihon, Pectus, Exitus.
 Gog, Tectum.
 Golgotha, Calvaria, ubi capita mortuorum reponuntur.
 Goliath, Transmigratio.
 Gomor, Genus mensuræ.
 Gomorrha, Populus rebellis.
 Græci, Hebraice, Ievanim, id est, Deceptores.

H

Habacuc, Luctator.
 Hananias, Gratia Domini.
 Haram, Destructus.
 Havoth jair, Oppida illuminationis.
 Hebal, Acervus vetustatis.
 Heber, Socius, Particeps, per heth in principio.
 Heber, per ain, Transitus.
 Hebræus, Transiens.
 Hebron, Societas.
 Hele, Oblatio.
 Heliopolis Hebraice dicitur On, id est, Dolor.
 Henoah, Dedicatus.
 Hermon, Dedicatio.
 Hesron, Sagitta exultationis.
 Heva, Viva, Vivens.
 Hierapolis, Sacra civitas.
 Hieronymus, Sacrum nomen.
 Holofernes, Fortis dux.
 Hor, Mons.
 Horeb, Desertum.
 Horma, Destructio.
 Hur, Libertas.
 Hus, Concilium.
 Hymenæus, Carmen nuptiale.

I

Iabel, Desfluens.
 Iabes, Siccitas, per sin in fine.
 Iabes, Tristitia, per sade in fine.
 Iacob, Supplantator.
 Iahel, Ascendens, Damula.
 Iahiel, Vivit Deus.
 Iairitis, Illuminatus.
 Iamin, Dexter, vel Dexter.
 Iaphet, Dilatatus.
 Ialon, Sanans.
 Iavan Decipiens.
 Ichabod, Vbi gloria, Væ gloriæ.
 Idumæa, Rufa, Terrena.
 Iebus, Conculcatio.
 Iechonias, Præparatio Domini.
 Iehu, Ipse, Existens.
 Iehus, Tinea corrosus, per sin.
 Iehus, 1. Paral. 8. b. 10. Consilians, per sade.
 Iemini, Dexter, vel Dexter.
 Iephthe, Aperiens.
 Ierameel, Misericordia Domini.
 Ieremias, Celsitudo Domini.
 Iericho, Luna, Mensis.
 Ierobaal, Impugnans idolum.
 Ieroboam, Impugnans populum.
 Ierosolyma, Visio pacis, Visio perfecta.
 Ierusalem, idem.
 Iesse, Ens, existens.
 Iesboc, Est vacuus.
 Iesus, Hebraice Ichosua, Dominus vator.
 Iethro, Excellens.
 Iezonias, Auscultatio Domini.
 Iezrahel, Semen Dei.
 Iadus, id est, De India, Hebraice dicitur Modu, id est, laudatio.
 India, Iob. 28. c. 16. Hebraice Ophir,

id est, Cinis.
 Ioab, Paternitas, Habens patrem.
 Ioachaz, Domini apprehensio.
 Ioachaz, 1. Paral. 34. b. 8. Apprehendens.
 Ioachim, Domini præparatio.
 Ioacim, Domini resurrectio.
 Ioas, diffidens, Desperans.
 Ioas, Domini ignis, 4. Reg. 11. d. 21. Hebraice Iehoas.
 Ioas, 1. Paral. 7. b. 8. & 27. d. 28. Tinea corrosus, per ain.
 Iob, Dolens, Gemens.
 Joel, Volens, Incipiens.
 Iohanan, Gratosus, Pius, Misericors.
 Iohannes, idem.
 Ionas, Columba.
 Ionadab, Spontaneus.
 Jonathan, Domini donum, filius Saul.
 Ioram, excelsus.
 Iordanis, Fluvius Iudicii.
 Iosaphat, Dominus Iudex.
 Ioseph, Augmentum.
 Ioseph, Psal. 80. 2. Domini augmentum, Hebr. Iehoseph.
 Iosias, Ignis Domini.
 Iosue, Dominus Salvator.
 Isaac, Ritus.
 Isai. Munus, aut Ens.
 Isai. 1. Paral. 2. b. 13. Vir meus.
 Isaias, Domini salus.
 Isoboth, Vir confusionis.
 Iscariotes, Vir occisionis.
 Ismahel, Exauditio Dei.
 Israel, Prævalens Deo.
 Issachar, Est merces, Præmium.
 Ithamor Insula palmæ.
 Iubilæus Buccina.
 Iudas Laudatio.
 Iulius La nuginosus.

L

L Aban, Albus, Candidus.
 Lamech, pauper, humiliatus.
 Lapidoth, Fulgura.
 Lazarus, Dei adiutorium.
 Lechi, Maxilla.
 Leci, Lex.
 Levi, Copulatus.
 Leviathan, Copulatio, Societas sua.
 Lia, Laboriosa, Fatigata.
 Libanus, Candidus.
 Libya, Hebraice Lubim, Cor maris.
 Lithostrotos, Lapidibus stratus.
 Lot, Involutus, Colligatus.

M

M Aacha, Attrita.
 Maasias, Opus Domini.
 Maceda, Incendium.
 Madian, Iudicium, Litigans.
 Magdalena, Magnifica.
 Magi, Sapientes, vel Philosophi.
 Malachias, Nuntius meus.
 Malaleel, Laudans Deum.
 Malchus, Rex.
 Mammona, Pecuniæ, Divitiæ.
 Mamzer, De scorto natus.

Manahem, Consolator.
 Manasses, Oblitus, Oblivio.
 Manue, Requies.
 Mara, Amara.
 Mardochai, Amara contritio.
 Maria, Exaltata, Amaritudinis mare.
 Martha, Provocans.
 Massa, Onus.
 Maspha, Specula.
 Mathusael, Mortem suam postulans.
 Matthæus, Donatus.
 Melchias, Rex Dominus.
 Melchi-sedec, Rex iustitiæ.
 Melchisua, Rex salvator.
 Mesollam, Pacificus.
 Mesopotamia, Regio sic dicta, quod duobus fluviiis, Euphrate & Tigre ambiatur.
 Micha, Pauper.
 Michael, Quis sicut Deus.
 Michæas, Idem.
 Michol, Quis omnia?
 Miphiboseth, De ore ignominia.
 Misael, Quis postulatus?
 Mille, Proverbia, nomen libri.
 Misphat, Iudicium.
 Mna, Libra Talentum.
 Moab, De patre.
 Moria, Amaritudo.
 Mosa, Azymum, per fade.
 Mosa, 1. Paral. 8. a. 9. Onus.
 Moyse, Attractus (sub de aquis.)
 Myfia, Scelestæ.

N

N Aaman, Pulcher.
 Nabal, Stultus.
 Nabo, Loquela, Prophetia.
 Naboth, idem.
 Nabuchodonosor, Planctus iudicii.
 Nachor, Raucus Aridus.
 Nadab, Spontaneus.
 Nahasson, Coluber, Serpens.
 Nahum, Consolator.
 Naim, Pulcher.
 Nathan, Donatus.
 Nathanael, Donum Dei.
 Nazaræi, Separati, Sanctificati.
 Nazareth, Sanctificata, Separata. Si autem per fade scribatur. Custodita vel Florida interpretatur.
 Neapolis, Nova civitas.
 Nehemias, Consolatio.
 Nehustan, Aneum.
 Nemrod, Rebells.
 Nephthali, Equiparatio.
 Ninive, Pulchra.
 Noe, Cessatio, Requies.
 Noema, Decora.

O

O Badias, Servus Domini.
 Obed, Servus.
 Obed-edom, Servus hominis.
 Ochozias, Apprehensio.
 Odollam, Testimonium illis.
 Og, Subcinericius panis.

Olla

Olla, Elevatio, Holocaustum.
 Onam, Dolor.
 Onana, Dolor, Iniquitas.
 Onesimus, Vtilis.
 Oolla, Tabernaculum.
 Ophni, Pugnus Pugillus.
 Oreb, Corvus.
 Osee, Salvator.
 Oza, Fortitudo.
 Ozias, Fortitudo Domini.
 Oziel, Fortitudo Dei.

P

Palæstina, Conspersa (sub cinere.)
 Paracletus, Consolator, Advocatus.
 Parasceve, Præparatio.
 Pascha, Transitus.
 Pentateuchus, Quinque volumina.
 Pentecoste, Quinquagesima (sub. dies.)
 Petrus, Saxum, Petra.
 Phacee, Aperiens.
 Phanuel, Videns Deum.
 Pharao, Dissipans.
 Phares, Divisio, filius Iudæ.
 Phares per sin, i Paralip. 7. d. 16. Eques.
 Pharisei, Divisi.
 Phase, transitus.
 Phasga, Collis.
 Philisthæa, Conspersa cinere.
 Phinees, Facies confidentiæ.
 Phogor, Hiatus.
 Phul, Aphrica.
 Pigmæi, Hebraice dicuntur Gamadim.
 Probatica, Ovina, locus ubi pecora sacrificanda tenebantur.
 Profelytus, Advena, Peregrinus.

R

Raab, Psal. 26. a. 4. Superba, Fortis.
 Rabba, Multa, Grandis.
 Rachel, Ovis.
 Raguel, Pastor Dei.
 Rahab, Lata, Dilatata.
 Ram, Excelsus.
 Rameffes, Tonitruum tinez.
 Raphael, Medicina Dei.
 Raphaim, Gigantes.
 Rebecca, Saginata.
 Rebla, Reblata, Rixa.
 Rechab, Quadriga.
 Remmon, Malum granatum.
 Respha, Extensio.
 Roboam, Dilatans populum.
 Roma, Excelsa, Sublimis.
 Ruben, Videns filium.
 Ruma, Excelsa.
 Ruth, Saturata.

S

Saap, Cogitans.
 Saba, per sin, Conversio, Captivitas.
 Saba, per samech, Circuitio.
 Sabaoth, Exercitus, in plurali.
 Sabata, Circuitus.
 Sabbatismus, Requies, Cessatio.
 Sabbatum, idem.

Sadducei, Iusti.
 Sadoc, Iustus.
 Sale, Missio.
 Salem, vel Sallem, Pax.
 Salmanasar, Pax ligata.
 Salmon, Pacificus.
 Salomith, idem. f. 9.
 Salomon, Pacificus.
 Salphaad, Umbra formidinis.
 Samaria, Custodia, Adamas.
 Samson, Sol ejus, Nominis iteratio.
 Samuel, Positus à Deo.
 Saphan, Hericius: Cuniculus.
 Saphat, Iudicans.
 Sara, per he in fine, Domina, uxor Abraham.
 Sara, per heth, in fine, Odorans, Domina odoris.
 Sarai, Domina mea.
 Sarephtha, Angustia, buccellæ.
 Saron, five Sarona, Planities.
 Satan, Adversarius.
 Saul, Postulatus, Commodatus.
 Saul, i. Reg. 9. a. 2. Hebraicè Sual, Vulpes.
 Scenopegia, Festum tabernaculorum.
 Schibboleth, Spica.
 Sedecias, Iustus Domini.
 Segor, Parva.
 Senon, Eradicatio.
 Sela, dissolvens, filius Iudæ.
 Sellum, Pacificus.
 Sellum, Manens.
 Sem, Nomen, Fama, positus.
 Semei, Obediens.
 Semei i. Paral. 2. d. 28. Nomen meum.
 Sennacherib, Rubus destructionis.
 Seon, Sonitus.
 Sepharvaim, Libri, vel Scribæ.
 Sephora, Pulchra, aut tuba. Exod. i. c. 15. per sin.
 Sephora, Exod. 2. d. 21. Avis, Passer, uxor Moyfis.
 Seth, Positus.
 Setim, Expansiones.
 Siba, Exercitus, Militia.
 Sibboleth, Onus.
 Sicera, Ebrietas.
 Sichem, Humerus.
 Sihor, Niger, Turbidus, Nilus.
 Siloe, Missus, Mittens.
 Simeon, Audiens, Exauditio.
 Simon, Obediens.
 Sin, Rubus. Exod. 16. a. 1. per samech.
 Sin, per fade, Arma, Scutum.
 Sion, Acervus, 2. Reg. 5. b. 7.
 Sion, Deut. 4. g. 48. Strepitus.
 Sifara, Hirundinem videns.
 Sodoma, Secretum eorum.
 Somer, Custos.
 Sophtim, Iudices.
 Sorec, Vineæ.
 Stephanus, Coronatus.
 Sulamitis, Pacifica, Perfecia.
 Sunamitis, Dormiens.
 Susanna, Lilium, Rosa.

T

Tarsus, Alata, Pennata.
 Thabor, Electio, Puritas.

Thaddæus

Thaddæus , Laudans.
 Thamar , Palma , Daçylus.
 Thare , Odorans , Spirans.
 Tharsis , Contemplatio gaudii.
 Thau , Signum,
 Thecua , Spes , Funiculus.
 Theraphim , Simulachra.
 Thomas , Abyffus , Geminus.
 Thopheth , Tympanum , Sedu&io.
 Timæus , Cæcus , Cæcitas.
 Timotheus , Honor Dei.
 Titus , Honorabilis.
 Tobias , Bonus dominus,
 Tubalcain , Mundana possessio.
 Tyrii , Hebraice Sorim , id est , tribulantes.

V

Vaiera . Et vocavit , Liber Levitici.
 Vajedabber , Et locutus est , Liber Numerorum.

Vasthi , Potans , Bibens.
 Veelle semoth , & hæc sunt nomina , Secundus liber Legis , qui Exodus Græce vocatur.
 Vr , Ignis.
 Vrias , Ignis Domini.

Z

Zabad , Dos , Dotatus.
 Zaddi , idem.
 Zabulon , Habitaculum.
 Zachæus , Purus.
 Zacharias , memoria Domini.
 Zambri , Cantans.
 Zara , Oriens.
 Zebedæus , Dos , Dotatus,
 Zebee , Victima.
 Zelotes , Æmulator.
 Zelpha , Distillatio oris.
 Zorobabel , Alienus à confusione.

FINIS.

INDEX

INDEX BIBLICVS,

Qui res eas, de quibus in sacris Bibliis agitur, ad certa Capita, Alphabeti ordine digesta, revocatas summa breuitate complectitur.

IN hoc Bibliorum Indice, Candide Lector, primus numerus, libri caput denotat; proximè deinde sequentes usque ad hoc †, vel (si hoc signum non adsit) ad proximam usque sequentis libri citationem sunt versuum in eodem capite signatorum nota. Exempli gratia in voce AARON, Exod. 4, 14, 16, 30, † 5, 1, † 6, 13, † 7, 1, 2, legendum est: Exod. cap. 4. vers. 14, v. 16, & vers. 30. Item cap. 5. vers. 1. cap. 6. vers. 13. cap. 7. vers. 1, & 2. Cum autem asteriscus seu stella in hunc modum (Lev. 8*) numero apponitur, indicium est, rem de qua agitur, per plures versus in eo capite tractari: vel significat locum illum esse inter reliqua diligentius notandum. Porro si quod quæris in versu hic notato contingat non adeo perspicue inveniri, tum aliquot ex propinquis versibus antecedentibus vel sequentibus tibi erunt perlustrandi. In librorum nominibus ad faciliorem & certiore distinctionem id observatum est, ut Eccle. Ecclesiasten, Eccli. vero Ecclesiasticum notet.

AARON adjungitur fratri suo Moyfi socius, Exod. 4, 14, 16, 30 † 5 † 6, 13 † 7, 1, 2. Mich. 6, 4. fuit pronepos Levi, Exod. 6, 16, 18, 20. peculiari ritu consecratur cum suis filiis ad ministerium sacerdotii, Lev. 8.* Num. 3, 10. Dent. 18, 5. Heb. 5, 4. sicut Dominus præscripserat, Exod. 29.* † 40, 12. Aaronis & filiorum sacerdotalis ornatus, Exod. 28*. Aaronis sacerdotis auctoritatem qui noluerunt agnoscere, inusitato genere mortis intereunt, Num. 16, 3, 11, 30, 31. Aaron insigni miraculo ostenditur præ ceteris à Deo in Sacerdotem summum electus, Num. 17, 5, 8. post oblationem factam benedicit extensa manu populo, Levit. 22. jure perpetuo accipit pro officio Sacerdotali oblationes & primitias à populo, Num. 18, 8, 9, 11, 12*. & à Levitis decimas decimarum. Num. 18, 26, 28. moritur, Num. 20, 29 † 33, 38. succedit ei in summo Sacerdotio Eleazar, Num. 20, 28. Deuteronom. 10, 6. Aaronis laus, Eccl. 45 7, 8, 9*.

ABARIM mons unde moriturus jam Moyfes terram Chanaan prospexit, Num. 21, 11 † 27, 12 † 33, 44*. Deuteronom. 32, 49.

ABBA pater, Marc. 14, 36. Rom. 8, 25. Gal. 4. vers. 6.

ABDEMELECH propugnator, & patronus Jeremiæ, Jerem. 38, 7. liberatur à gladio Chaldæorum, Jerem. 39. 16, 17.

ABDENAGO mittitur in fornacem

ardentem, Dan. 3, 21. appellatur Azarias Dan. 1, 6.

ABDIAS abscondit prophetas Domini, 3. Reg. 18, 4, 13.

ABDON Iudex in Israel, Iud. 12, 13.

ABEL occiditur à fratre Cain, Gen. 4, 2, 1. Ioan. 3, 12. de eodem lege Matt. 23, 35. Luc. 11, 51. Hebr. 11, 4 † 12, 24.

ABIAM filius Roboam rex Iuda. 3. Reg. 14, 31 † 15, 1. 2 Paral. 13, 15. reliquit Afa regni successorem. 3. Reg. 15, 8. Matt. 1, 7.

ABIATHAR sacerdos effugit manus Saulis, 1. Reg. 22, 20. confugit ad David in Ceilam, 23, 6. cum Adonia se conjungit: 3. Regum 1, 7. amoveretur sacerdotio, 2, 27. juxta illud, 1. Regum 2, 30, 32.

ABIDAN dux Benjamin, Num. 1, 11.

ABIGAIL, uxor impii Nabal, 1. Reg. 25, 3. nubit Davidi regi, post mortem Nabal 25, 42.

ABIHV & Nadab filii Aaron igne absumuntur, Lev. 10, 2. Num. 26, 61.

ABIMELECH rex Geraris aufert Abraham Saram, Genes. 20, 2. init pactum cum Abraham, Gen. 21, 23, 32. init pactum cum Isaac Gen. 26, 31.

Abimelech filius Gedeonis, Iud. 8, 31. occidit 70 suos fratres, & iæu lapidis molaris interficitur, Iud. 9, 53*. 2. Reg. 11, 21.

ABIRON effert se contra Moysem, unde & terra dehiscens, eum absorbet, Numer. 16*, † 26, 10. Deuteronom. 11, 6. Psalm.

Pfal. 105, 17. Eccli. 45, 22.

ABISAG Sunamitis, ducitur ad Regem David, 3 Reg. 1, 3. petitur ab Adonia in uxorem, 2, 17.

ABISAI filius Sarvix, 2 Reg. 2, 18 + 16, 9 + 19, 21, + 10, 6 + 13, 12.

ABIVD filius Zorobabel, Matt. 1, 13. appellatur Anania, 1 Par. 3, 19.

ABNEGATIO sui ipsius, Gen. 12, 4 + 22, 1, 9. Deut. 33, 9. 3 Reg. 19, 20. 2 Mach. 6, 19, 23. Matt. 4, 19 + 5, 29 + 10, 39 + 16, 24 + 19, 21. Marc. 10, 21. Luc. 9, 23 + 14, 26 + 17, 33. Ioan. 12, 25.

Abnegatio omnium rerum, Gen. 22, 1. Deut. 33, 9. Ruth 1, 11. 2 Paral. 25, 9. Matt. 4, 19 + 19, 21, 27. Marc. 1, 18 + 10, 22. Luc. 5, 11 + 14, 26 + 18, 22. 1 Cor. 2, 29. Ioan. 12, 25. Phil. 3, 7.

ABNER præfatus militum Saulis, creat Isbofetih regem Israel, 2 Reg. 2, 8. paciscitur cum David, 3, 12. occiditur à Ioab, 2 Reg. 3, 27.

ABRA ancilla Iudith, Iudith 8, 32 + 10, 2. libertate donatur, Iudith 16, 28.

ABRAM filius Thare habet Sarai uxorem. Gen. 1, 29. egreditur ex patria in terram Chanaan præcipiente Domino, 12, 4. proficiscitur in Ægyptum, 12, 10. redit inde in Chanaan, 13, 1. Liberat Loth fratrem suum ex manibus hostium, 14, 14. accipit promissionem seminis, 15, 4 + 17, 16 + 18, 10, concumbit cum Agar, 16, 4. accipit promissionem seminis & signum foederis, appellaturque Abraham, 17, 5. orat pro Sodomitis, 18, 23, 28, 32. Isaac ei nascitur, 21, 2. paratus est offerre Isaac 22, 9. mittit servum qui quærat uxorem filio suo Isaac, 24, 4. moritur. 25, 8. commendatur. Eccli. 44, 20. appellatur pater multarum gentium, & omnium credentium, Gen. 17, 51. Isa. 5, 2. Matth. 3, 9. Luc. 19, 9. Ioan. 8, 39. Rom. 4, 11, 17, 18 + 9, 7. Galat. 3, 8. de ipso & ejus semine vide Iosue 24, 3. Isa. 41, 8 + 51. 2 Ezech. 33, 24. 2 Esdr. 9, 7. Matt. 8, 11. Actor. 7, 2, 16. Heb. 11, 17.

ABRAHÆ filii qui dicantur Ioan. 8, 33. Rom. 9, 7. Gal. 3, 7.

ABSALOM filius David, 2 Reg. 3, 3. occidit suum fratrem, & fugit ad Tholomai regem Gessur, 13, 37. revocatur, 14, 21, 23. conatur patris occupare regnum, 15, 6. concumbit cum patris concubinis, 16, 22. juxta prophetiam. 12, 11. tribus hastis transfigitur à Ioab, 18, 14.

ABSTINENTIA à quibusdam cibis. Genes. 1, 29, 30 + 2, 17 + 3, 11 + 9, 4. Exod. 12, 9*, + 13, 6 + 21, 28 + 22, 31 + 29, 34. Levit. 6, 24 + 7, 18*, + 11, 4*. + 17, 27* + 19, 7 + 22, 8*. + 23, 14. Num. 6, 4 + 18, 10. Deut. 12, 16 + 14, 3*. Tob. 1, 12. Iudith 12, 2. Daniel 1, 8, 2. Mach. 7, 1. Matt. 12, 4. Marc. 2, 23. Luc. 6, 1. Actor. 15, 29.

Abstinencia à vino, Lev. 10, 8 + 11, 34. Num. 6, 3. Iudic. 13, 4, 14. Ierem. 35, 6. Ezech. 44, 22. Luc. 1, 15.

Abstinendum à cibo & potu etiam licito propter scandalum alterius. 2 Mach. 6, 24. Roman. 14, 20, 21. 1 Cor. 8, 13.

Abstinencia præceptum violare nolentes, Ier. 35, 6*. 2 Mach. 6, 19* + 7, 2*.

ABVSVS vestium, Isaix 3, 18. Ezech. 7, 20. Esther. 14, 16. Matt. 11, 8. Marc. 11, 38. Luc. 7, 25. + 16, 19. + 20, 45. 1 Tim. 2, 9. 1 Pet. 3, 3.

ACCEPTIO personarum, vide Persona.

ACCEPTIO munerum, Exod. 23, 8. Numer. 35, 31. Deuter. 10, 17 + 16, 19 + 27, 25. 2 Par. 19, 7. Iob 15, 34 + 36, 18. Prov. 14, 20 + 15, 27 + 17, 23 + 19, 6 + 22, 9 + 28, 21. Eccli. 4, 36 + 7, 6 + 20, 31. Isa. 1, 23 + 5, 23 + 33, 15. Iudæ 16.

ACEDIA, 2 Reg. 11*. Proverb. 6, 6 + 10, 4, 16 + 12, 11 + 13, 4 + 18, 8 + 19, 15, 24 + 20, 4, 13 + 21, 25 + 24, 30 + 26, 13 + 28, 19. Ezech. 16, 49. Eccli. 33, 26. Rom. 12, 11.

ACHAB impius rex Israël, 3 Reg. 16, 29, 30 + 18*. vincit Syrios, 20, 20, 29, init foedus cum Benhadad rege Syriæ, 20, 34. exercet tyrannidem in Naboth. 3 Reg. 21, 2. trajicitur telo, & sanguinem ejus canes lambunt, 22, 38. secundum verba Eliæ, 21, 19. filii ejus pereunt, 4 Reg. 10, 7, 11. secundum illud, 3 Reg. 21, 21. 4 Reg. 9, 7.

ACHAIA, Actor. 18, 12, 27 + 19, 21. Rom. 15, 26. 1. ad Corinth. 16, 15. 2. ad Corinth. 1, 1 + 9, 2 + 11, 10. 1. ad Theff. 1, 7.

ACHAN lapidatur, Ios. 7, 25. 1 Par. 2, 7. in valle Achor, Ios. 7, 24. + 15, 7. Isa. 65, 10. Osee 2, 15.

ACHAZ filius Ioathas impius rex Iudæ, 4 Reg. 16*. 2 Paral. 8*. Isa. 7*. Matth. 1, 9. appellatur Eliezer, Luc. 3, 29. Ezechias filius in regnum patri succedit, 2 Paral. 28, 27. Matt. 1, 10.

ACHIAS filius Achitob, sacerdos Domini. 1 Reg. 14, 3, 18. appellatur Achimelech, 21, 1.

ACHIOR dux Ammonitarum, Iudith 5, 5. traditur in manus filiorum Israel, 6, 7. fit Iudæus, 14, 6.

ACHIS rex Geth donat Davidi civitatem Siceleg. 1 Reg. 27, 6.

ACHITOPHEL Davidi à consiliis, adhæret Absaloni. 2 Reg. 15, 12. dat impium consilium, 16, 21. suspendit se, 17, 23.

ADAM creatur, Gen. 1, 27. collocatur in paradiso, & ligni scientiæ usus ei interdicitur, 2, 15. persuasione Evæ præceptum violat, & paradiso pellitur, 3, 6, 23. Osee 6, 7. moritur, 5, 5. Rom. 5, 14. 1 Corinth. 15, 22.

ADHORTARI ad bonum, Genes. 13, 8 + 45, 14. Ios. 22, 5. 2 Paral. 10, 6, 32. 7. 2 Esdr. 5, 6, 9. Actor. 11, 21 + 14, 21 + 20, 17*. 1 Theffal. 5, 11. Tit. 2*. + 3. 1 Hebr. 3, 12.

ADONIAS affectat regnum patris sui, 3 Reg. 1, 5. uxorem petit Abisag, & occiditur, 2, 17, 25, 34.

ADONI

ADONIBEZEC capitur, Iudic. 1, 6.
ADORATIO angelis & hominibus tributa, Genes. 18, 2†19, 1†23, 12†27, 29†35, 3*. 42, 6†43, 26. Exod. 18, 7. Num. 12, 31. 1 Regum 20, 4†25, 23†28, 14. 2 Regum 9, 6†14, 3*. 3 Reg. 1, 16, 23. Iudith 10, 20. Esth. 3, 2. Dan. 2, 46. Act. 10, 25.

ADRAAMELECH idolum, 4 Regum 17, 31.

Adramelech usus subsidio fratris sui Sarasar, occidit patrem Sennacherib, 4 Regum 19, 37. Isai. 37, 38.

ADVENTVS Domini expectandus, Matt. 24, 42†25, 13†26, 40. Marc. 13, 33. Luc. 12, 40†21, 34. Roman. 13, 12. Ephes. 6, 18. Coloss. 4, 1. 1 Thessalon. 5, 6. 1 Pet. 4, 7. 7, 8. Apocal. 3, 3†16, 15.

ADVLTERIVM, luxuria, & fornicatio, Genes. 6, 2†19, 5, 31, 33*. 38, 15. Exod. 22, 16. Levit. 18*, 19, 29†20, 10, 13†21, 9. Num. 25, 1, 6. Deut. 22, 13, 22, 23†23, 17. Iud. 19, 2, 25. 1 Regum 2, 22. Tob. 4, 13. Proverb. 2, 16†5*, 7, 10*. 22, 14†23, 27†29, 3. Eccles. 7, 27. Eccli. 23, 25*. 25, 4. Ezechiel 22, 10. Act. 15, 20. Rom. 1, 26. 1 Corinth. 5, 1†6, 9, 15†10, 8. Ephes. 5, 5. Col. 3, 5. 1 Thessalon. 4, 3. 1 Timoth. 1, 10. Hebr. 13, 4.

Adulterium carnale & spirituale prohibetur, committitur, & punitur, Genes. 20, 2†26, 7. Exod. 20, 15. Levit. 18, 8†20, 10. Num. 5, 13. Deuter. 5, 18†22, 22, 30. Iud. 19, 2. 2 Regum 11, 2, 4†12, 1, 9. Iob 24, 15†31, 1, 9. Psal. 72, 27. Proverb. 5, 3, 8, 20†6, 24, 32†7*. Isa. 57. 1. Ierem. 2, 35†3, 1†5, 7†13, 26. Osee 2, 4†4, 2. Sapient. 3, 16. Matth. 5, 27†14, 8†19, 9. Ioan. 8, 3. 1 Corinth. 6, 10. 1 Thes. 4, 3. Hebr. 13, 4. Iacob. 4, 4.

ADVRAM, super tributa seu quæstor ærarius Davidis, 2 Regum 20, 24. postea à tributis ipsi Roboam, lapidatur, 3 Reg. 12, 18.

ÆGYPTICA captivitas prædicatur, Gen. 15, 13. incipit, Exod. 1, 8, 13. Act. 7, 13.

De Ægypto exitus & liberatio Israël promittitur, Genes. 15, 16†48, 21†50, 14. Exod. 3, 17†6, 6. adimpletur, & exeunt viri 600000. Exod. 12, 37, 51†13*. 14*. Num. 33, 1. Deut. 16, 1. Osee 13, 4. Mich. 6, 4.

In Ægyptum redire improbe flagitat Israëliticus populus, Exod. 14, 11†16, 3†11, 3. Num. 11, 5†14, 4†20, 3.

Contra Ægyptum prophetatur, Isai. 19, 1, 11, 18†20, 3. Ierem. 43, 20†44, 30†46*. Ezech. 29*, 30*. 31*. 32*.

Ægyptiaca redemptio frequenter in memoriam revocatur tamquam summum beneficium, Exod. 20, 2. Levit. 22, 23†26, 13. Deuteronom. 4, 37†5, 6†7, 8, 14†16, 6. Iud. 2, 1†8, 6, 8. 1 Regum 10, 18, 4. Regum 17, 7. Mich. 6, 4.

Ægyptus affligitur plagis variis, Exod. 7*. 8*. 9*. 10*. 11*. ut prædixit Dominus. Exod. 3, 19.

Ægyptus expugnatur à Rege Babylo-

nix, 4 Regum 24, 7. Ierem. 46, 2.

Ægyptii prodeunt in pugnam contra Iudam, 2 Par. 12, 2.

Ægypto potitur Antiochus, 1 Machab. 1, 17. in Ægyptum fugit Christus Herodem. Matth. 2, 13.

ÆGROTATIO & morbus pœna peccati, Exod. 15, 26. Lev. 21, 16. Num. 12*. Deut. 7, 15†28, 27, 60, 2 Regum 24, 15. 4 Regum 5, 27, 2. Paral. 21, 18. Ioann. 5, 14.

Ægroti visitandi sunt & consolandi, Genes. 48, 1. 4 Regum 8, 29†13, 14. Iob 2, 11. Psalm. 40, 4. Eccles. 7, 3. Eccli. 7, 38. Matth. 25, 37, 40. Ioann. 11, 3†12, 9. 2 Cor. 1, 4.

Quomodo se viri sancti in morbo & decessu ab hac vita habuerint, Genes. 49*. 50, 14. Deut. 31, 1, 6. Ios. 13*. 23*. 24*. 1. Reg. 12*. 3 Reg. 2, 1, 7. 2 Paral. 32, 24. Tob. 4*. Isa. 38, 1. 1 Mach. 2, 49, 61.

ÆNEAS sanatur, Act. 9, 33.

AGABVS imminentem famem prædicit, Act. 11, 28. & Paulo manus injiciendas, 21, 11.

AGAG rex Amalechitarum capitur à rege Saule, Reg. 15, 8. iubente Samuele occiditur, 15, 33. juxta prophetiam, Num. 24, 20.

AGAR ancilla Saræ parit Ismaelem, Genes. 16, 15. expellitur cum filio suo, 21, 14. Gal. 4, 10. Agareni è sua terra per Rubenitas profligantur, 1 Par. 5, 19.

AGGÆVS prophetat Iudæis, Aggæi 1, 3. 1 Esd. 5*. 6, 14.

AGRIPPA audit Paulum, Act. 26, 2.

AHIAS propheta in Silo secatur palium in 12. partes; 3 Regum 11, 30. mala prædicit uxori Ieroboam, 14, 6, 10, scripsit Prophetias. 2 Paralip. 9, 29.

ACHIMELECH sacerdos dat David panes propositionis, 1 Reg. 21, 6, & gladium Goliath, 21, 9. transfigitur, 22, 18. appellatur Ahias, 14, 3. vocatur Abiathar, Marc. 2, 26.

AHIRA dux Nephthali, Num 1, 15.

ALCIMVS perjurus Iudæus adeptus est sacerdotium, 1 Mach. 7, 5, 9. 2 Mach. 14, 3, 13. perit subita morte. 1 Mach. 9, 55, 56.

ALEXANDER rex Græcorum occiso Dario, regnum suum filiis divisit, 1 Mach. 1, 7. Vide Dan. 7, 18, 8†11, 4.

ALPHA & ω principium & finis, primus & novissimus est Dominus, Isa. 41, 4†44, 6†48, 12. Apoc. 1, 8†2, 8†21, 6†22, 12.

ALPHÆVS, pater Iacobi Apostoli, Matth. 18, 3. Marc. 3, 18. Luc. 6, 15. Act. 1, 13.

ALTARE holocausti, Exod. 27, 1†38, 1. Num. 7*. 2 Regum 24, 25. 3 Reg. 18, 32. 4 Reg. 16, 15. 2 Paral. 1, 5†4, 1†15, 8. 1 Esd. 3, 2. Ezech. 43, 13. 1 Mach. 4, 47, 53.

Altare incensi, Exod. 30, 1, 10†37, 25. 40, 10.

AMALECH filius Esau nascitur, Genes. 36, 12, 16, pugnat contra Israel, Exod.

Exod. 17, 8. Num. 14, 43. Iudic. 6, 3. cæditur. 7*. 1 Regum 14, 48. funditus deletur, 1 Reg. 15, 2, 8. juxta verba, Exod. 17, 14. Num. 24, 20. Deut. 85, 19.

A M A N postquam ad honores fuit evectus, fit lethalis hostis Iudæorum, Esther. 3*. suspenditur, 7, 10. eodem supplicio afficiuntur & decem filii ejus, 9, 13.

A M A S A filius Abigail sororis David, 1 Par. 2, 17. fit dux militiæ apud Absalonem, 2 Reg. 17, 25.

Post militiæ Davidis præficatur, 19, 13. tandem à Ioab per fraudem occiditur, 20, 10. causa cædis ponitur, 2 Reg. 19.

A M A S I A filius Ioas recenset populū, 2 Par. 25, 5. ulciscitur cædem patris sui, 4 Reg. 12, 21. 14, 5. bello devincit Edomios, 14, 7. capitur, & occiditur, 14, 13. relinquit successorem filium Azariam regem, 15, 1. appellatur Levi, Luc. 3, 29.

A M I C I veri & ficti, Deut. 13, 6†33, 9. 2 Reg. 3, 27†13, 14†15, 19†10, 8. Psalm. 40, 10†54, 14. Proverbior. 14, 20†18, 24†27, 10, 19. Eccli. 6, 7†7, 20†9, 12†12, 14†22, 25†37, 10. Ierem. 9, 4†12, 5†41, 6†41, 1. Daniel. 11, 26 Mich. 7, 5 Matth. 10, 35. Luc. 12, 53. Ioan. 13, 18. 2 Theff. 2, 14.

A M I N A D A B filius Aram. Matth. 14. hunc Naasson filius ejus in regno secutus est, Num. 1, 7†7, 12†10, 14.

A M M O N filius Loth & filix ejus, Gen. 19, 38. Ammonitæ prohibentur ab ingressu templi, Deut. 23, 3. 2. Esdr. 13, 1. cæduntur ab Israel, Iud. 11, 31. 1 Reg. 11, 11. 2 Reg. 8, 12†10*. 12, 26. Adversus Ammon prophatur, Psal. 82, 8. Ierem. 49, 1. Ezech. 21, 20†25, 2. Amos 1, 13. Sophoniæ 2, 8.

A M N O N filius David oppressit sororem suam Thamar, 2 Reg. 13, 14. unde & ab Absalone fratre suo confoditur, 13, 28.

A M O N filius Manasse rex Iuda, occiditur, 4 Reg. 21, 19. 23. ei in regno succedit filius Iosias, 4 Reg. 22, 1.

A M O R I filius Chanaan, Genesios 10, 16. Amorrhæi non patiuntur Israël per suos terminos proficisci, Num. 21, 23. Iud. 11, 19.

A M R I impius rex Israël, 3 Reg. 16, 16, 14, 22, 23. contra Amri, Mich. 1, 16.

A N A M E L E C H idolum Sepharvaim, 4 Regum 17, 31.

A N A N I A S prophetat contra Ieremiam, Ier. 28, 1.

Ananias cum uxore Sapphira subito moritur, Act. 5, 5, 10.

A N A T H O T H civitas Benjamin, Ier. 32, 9. ubi & Ieremias est natus. Ierem. 1, 1†19, 27. & sacerdos Abiathar, 3 Reg. 2, 26.

Anathotitæ nolunt Ieremiam audire, Ierem. 11, 21.

A N D R E A S à Christo vocatur. Mat. 4, 18. Marc. 1, 16. Ioan. 1, 40.

A N D R O N I C V S vicarius Antiochi occiditur, 2 Mach. 4, 38.

A N G E L I, horumque ministerium & natura, Genesios 16, 7*. 18*. 19*. 21*. 17†. 22. 11†24. 7†28. 12†31, 11. 65†32, 24†48, 26. Exod. 3, 2†13, 21†14, 19†23, 20†32, 34

†13, 2. Num. 20, 16†22, 22. Ios. 5, 12. Iud. 2†15. 23†6, 11, 14, 20†13, 3, 6, 9. 1 Regum 29, 9. 2 Regum 14, 17†19. 27. 124, 16. 3 Regum 13, 18†19, 5. 4 Regum 1, 3. 15†19, 35. 1 Par. 21, 15. 2 Par. 32, 21. Psalm. 33, 8†96, 11†102, 20†103, 4†148, 2. Isa. 6, 6†37, 36. Daniel. 3, 49†6, 22†8, 16†9. 21†10, 5, 10, 16†12. 1 Zach. 2, 3†3, 1, 6†4, 1†5, 5, 10†6, 4. Malach. 2, 7†3, 1. Iud. 13, 20. Tob. 5, 27†6*. 9*. 12*. Tob. 7, 3†8, 3†10, 11†11, 2. Baruch 6, 6, 2. Mach. 11, 8. Matth. 1, 20†2, 13, 19†4, 11†11, 10†13, 39. 49†16, 27†18, 10†22, 30†24, 31†26, 53†28, 2. Mar. 13, 32. Luc. 1, 13, 19, 28. 12, 9, 15†12, 8†16, 22†22, 41. Ioan. 1, 51†5, 4†20, 12. Act. 1, 10†5, 19†6, 15†7, 30†8. 26†10, 3†11, 13†12, 7, 11, 23†23, 9†27, 23. Rom. 8, 38. Gal. 2, 8†3, 19†4, 14. Col. 2, 18. 2 Theff. 1, 7. 1 Tim. 3, 16†5, 21. Hebr. 1*†2, 2†12, 22†13, 2. 1 Petr. 1, 12†3, 22, 2. Petr. 2, 11. Iudæ 9. Apoc.*

Angelorum ruina, Iob 4, 18†15, 17. Isa. 14, 9. Ezech. 28, 2, 14, 17. Ioan. 8, 44. 2 Petr. 2, 4. Iud. 6.

Angelorum nomine appellantur doctores prædicatores, Isa. 33, 7. Malach. 2, 7†3, 1. Matth. 11, 10. Mar. 1, 2. Luc. 7, 27. Gal. 4, 14. Apoc. 2* 3*.

A N I M Æ quorundam piorum statim post mortem sunt cum Christo. 2 Cor. 5, 8. Phil. 1, 24. Apoc. 14, 13. contra eos qui putant illas usque in diem iudicii quiescere.

A N N A parit prophetam Samuel, 1 Reg. 1, 20. Anna prophetissa laudat Dominum Deum Luc. 2, 36.

A N N A S socer Caiphæ, Luc. 3, 2. Ioan. 18, 13. Act. 4, 6.

A N T I C H R I S T V S & ejus regnum, Isa. 11, 4. Ezech. 38*. 39*. Dan. 7, 7, 19, 24†8, 9, 23†9, 27†12, 1. Zach. 11, 15. Matth. 24, 24. Mar. 13, 6. Ioan. 5, 43. Act. 20, 29. 2 Theff. 2, 3. 1 Tim. 4, 1. 2 Tim. 3, 2. 2 Petr. 2*. 1 Ioan. 2, 18, 22†4, 3. 2 Ioan. 1, 7. Iudæ 10. Apoc. 11, 7†12, 8†13*. 14, 9†17*. 19, 20†202, 8.

A N T I O C H I A suscipit Apostolorum de Christo prædicationem, Act. 11, 19, 26†13, 1.

A N T I O C H V S Illustris proficiscitur in Ægyptum, 1 Mach. 1, 18. destruit templum, & subvertit civitatem Ierusalem, 1 Mach. 1, 23, 33. 2 Mach. 5, 16. erigit idolum super altari Domini, 1 Mach. 1, 57. moritur, 6, 16. 2 Mach. 9*.

Antiochus Eupator, filius prædicti Antiochi fit rex, 1 Mach. 6, 17. cum exercitu tendit in Iudæam, 6, 31. non servat Israël fidem, 6, 61, cæditur. 7, 4.

A N T I Q V Æ via inquirendæ & observandæ, & à novis declinandum, Ier. 6, 6. Prov. 22, 28. Eccli. 8, 11†39. 1 Rom. 16, 7. Gal. 1, 6, 7, 8. 1 Tim. 6, 20. 2 Tim. 4, 3. 2 Petr. 3, 17. 1. Ioan. 2, 24. 2. Ioan. vers. 7. Iudæ v. 18, 19. 20.

A P O L L O vir facundus, & Scripturarum peritus, Act. 18, 24. 1 Corinth. 1, 12†3, 4†16, 12.

A P O L L O N I V S dux in Syria, 1 Mach. 3, 12†10. 69.

A P O S T O L V S magnus est Christus Heb. 3, 1.

Apostoli

Apostoli eliguntur ex discipulis, Luc 6, 13. mittuntur ad annuntiandum regnum Dei in Iudæa, Mat. 10*. Luc. 9, 24, 46. revertuntur, 9, 10. mittuntur in universum mundum ad Evangelizandum, Matth. 28, 19. Marc. 16, 15. Luc. 24, 46. Ioan. 15, 16, 27. † 20, 21. Act. 1, 1 † 10, 42.

Apostoli usi sunt membranis, seu libris, 2 Timoth. 4, 13. hortantur ad studium legendi, 1 Timoth. 4, 13, 15. Opifices autem qui noctes & dies aliis occupantur, jubentur non immiscere se ecclesiasticis rebus, Eccli. 38, 26, 37.

Apostoli & Prophetæ habuerunt spiritum Dei, Exod. 4, 12. 2. Reg. 23, 2. Dan. 9, 10. Zachar. 7, 7. Matth. 10, 20. Marc. 13, 11. Ioan. 14, 17. Act. 1, 5 † 2, 4, 31 † 9, 17 † 19, 6. 1 Corinth. 12, 12 † 12, 3. 2 Corinth. 12, 3. 1 Thess. 4, 8. 2 Timot. 3, 16, 1 Pet. 1, 11. 3 Pet. 1, 21.

APPARITIONES Dei, angelorum, & hominum, Genesis 32, 24. Exod. 3*. Num. 21, 21. Iosue 5, 13. 1 Reg. 28, 11. Matth. 17, 3 † 28, 2, 9. Marc. 9, 3 † 16, 5, 9, 12, 14. Luc. 9, 30 † 24, 4, 15, 36. Ioann. 20, 12, 14, 19, 26 † 21, 1. Act. 1, 10 † 16, 9 † 18, 9.

AQUA nihil nocimenti vel impediementi adfert electis Dei, Exod. 14, 22. Psal. 65, 6. Isa. 43, 2. Ionæ 2, 5.

Aqua nominatur persecutio, Psal. 65, 11 † 143, 7. Prov. 17, 14. Matth. 7, 25. Luc. 6, 48. Apoc. 12, 17.

Aquæ assimilantur cognitio Dei & dona Spiritus sancti, Isa. 11, 9 † 12, 3 † 35, 6 † 43, 20 † 44, 3. Ezech. 47*. Zach. 14, 8. Ioann. 4, 10 † 7, 38.

Aqua benedicta, vide benedictio.

A R A D rex Chananitarum pugnat contra Israel, Num. 21, 1.

A R A M, qui & Ram nominatur, filius Efron genuit Aminadab, Ruth. 4, 19. 1 Par. 2, 10. Matth. 1, 4. Luc. 3, 33.

A R A N frater Abraham & pater Loth, Genesis 11, 27.

A R C A Noe, Gen. 6, 14 † 7*. † 8*. Sapient. 10, 4 † 14, 6. Matth. 24, 38. Luc. 17, 27. Heb. 11, 7. 1 Pet. 3, 20.

Arca fœderis Domini paratur, Exod. 25, 10, 21. Assumitur in castra contra Philistæos, 1 Reg. 4, 5. capitur 4, 11.

Arca quid continebat, Exod. 16, 34. Deut. 10, 2 † 31, 26. 3 Regum 8, 9. 2 Par. 5, 10. Heb. 9, 4.

A R C H E L A V S regnat loco patris sui Herodis, Matth. 2, 22.

A R I O E I & aruspices, Dan. 2, 2, 27 † 4, 6 † 5, 7, 11. Act. 19, 13, vide incantatores.

A R I S T A R C V S socius S. Paulo & in itinere, & in vinculis, Act. 19, 29 † 20, 4 † 27, 2. Col. 4, 10.

A R P H A X A D rex Medorum, à Nabuchodonosor victus, Iudith 1, 1, 5, 6.

A R S A C E S rex Persarum & Medorum superat Demetrium, 1 Mach. 14, 3.

A R T A X E R X E S rex Persarum recipit litteras plenas querelis adversus Iudæos, 1 Esdr. 4, 7, 17. respondet, jubet ædi-

ficationem templi impediri, 4, 31, pro-mittit Israel ædificare templum, 1 Esdr. 7*

A S A filius Abiam rex Iuda tollit idola, 3 Reg. 15, 8, 12. subsidium quaerit à Syris & moritur, 15, 19, 24. Iosaphat filius ejus rex post eum imperat, 1 Paral. 3, 10.

A S A P H cantor Davidis, 1 Paral. 6, 39 † 16, 5.

A S A R H A D D O N, postquam pater ejus Sennacherib confossus est, succedit in regnum, 4 Reg. 19, 37. Isa. 37, 38.

A S E N E T H parit ipsi Ioseph Ephraim & Manasse, Gen. 41, 50 † 46, 20.

A S I A subicitur Romanorum imperio, 1 Mach. 8, 6.

A S S V E R V S rex Persarum instruit splendidam cœnam Esth. 1, 3. accipit Esther uxorem, 2, 9, 17. relinquit Darium filium suum successorem, Dan. 9, 34.

A S S V R filius Sem filii Noe constituit regnum Assyriorum, Gen. 10, 22. 1 Par. 1, 17.

Assur virga furoris Domini, Isa. 10, 5. contra Assyrios prophetatur, Num. 24, 24. Isa. 10, 5 † 14, 21 † 17, 3 † 30, 28, 31 † 31, 8.

Rex Assur expugnat Israelitas, & transfert in Assyriam, 4 Reg. 15, 19*. † 16* † 17. Expugnat civitates Iudæ, 4 Reg. 18*. 2 Par. 32*. Ezech. 36*.

A S S Y R I O R V M exercitus ab angelo creditur, 4 Reg. 19, 37. 2 Paral. 32, 21. Isa. 37, 36. Eccli. 48, 24. 1 Macch. 7, 41. 2 Mach. 8, 19. Tob. 1, 21. Ionæ 2, 5.

A S T A R O T H, Iudic. 2, 13 † 10, 6. 1 Reg. 7, 3 † 12, 10.

A T H A I I A, filia Amos regis Israël, 4 Reg. 8, 26. perdit totam fere regiam stirpem, 11, 1. regnat sex annos in Iudæa, 2 Par. 27, 12. interimitur, 4 Reg. 11, 16, 20.

A T H E N O B I V S mittitur ad Simonem, 1 Mach. 15, 28.

A V A R I T I A, Ios. 7, 20. 1 Reg. 8, 3 † 25, 3, 10. 3 Regum 21, 2. 4 Reg. 5, 20, 22. Psal. 36, 16, 21. Prov. 1, 19 † 11, 28 † 12, 27 † 15, 6, 16, 27 † 28, 16, 22 † 30, 15. Eccli. 2, 26 † 4, 8 † 5, 9 † 6, 1. Isai. 3, 8 † 56, 11. Ier. 6, 13 † 8, 10. Ezech. 22, 13. Amos 8, 40. Mich. 6, 10. Abac. 2, 9. Eccli. 14, 3 † 31, 3 † 41, 4. 2 Mach. 4, 50 † 10, 20. Matt. 6, 19 † 26, 14, 46 † 27, 1. Marc. 8, 36. Luc. 12, 15. Ioan. 12, 4. Act. 5, 1 † 8, 19 † 24, 26. 1 Cor. 6, 10. Ephes. 5, 3. Philip. 4, 11. Col. 3, 5. 1 Tim. 6, 9. ad Tit. 1, 7, 11. Heb. 13, 5.

A V D I E N D V M verbum Dei, vide Verbum Dei.

Axa filia Caleb traditur Othonieli in uxorem, Ios. 15, 17. Iud. 1, 13.

A Z A R I A S filius Amasæ rex Iuda sic leprosus, 4 Reg. 15, 5. 1 Paral. 26, 19. relinquit filium Ioatham regem, 4 Reg. 15, 32. 1 Paral. 3, 12. appellatur Ozias 2 Par. 26, 19. Matt. 1, 2. Mathat. Luc. 3, 29.

Azarias propheta. Mittitur ad Regem Asa, 2 Par. 15, 2.

B

Baal idolum Samaritanorum, 3. Reg. 16. 31. altare Baal destruitur, Iud. 6, 25. Sacerdotes Baal occiduntur, 3 Reg. 18, 40. 4 Reg. 10, 25 † 23, 5.

P P P

B A A N A & Rechab suspenduntur, 2 Regum 4, 12.

B A A S A impius Rex Israel, pugnat contra Asa regem Iuda, 3 Reg. 15, 16*. cum omni progenie sua extirpatur, 16, 4, 11. secundum verbum Iehu, 16, 1, 2, 3.

B A B Y L O N I C A captivitas 70. annorum prædicatur, Levit. 26, 31. Deuter. 4, 26 + 28, 36, 49. 4 Reg. 20, 17. Isa. 3, 13, 19. Jerem. 13, 19. 24 + 16, 9 + 20, 4, 6 + 25, 8. Ezech. 7*, 12*. 22. 5. Mich. 3, 12 + 4, 10. Abac. 1, 6. Baruc 6, 1.

Babylonice captivitatis initium, 4 Reg. 24*. 25*. 2 Par. 36*. 3 Esdr. 1, 40, 52.

Finis captivitatis promittitur & prophetatur, Levit. 26, 41. Deuter. 4, 29 + 30, 2. 3 Regum 8, 33. 2 Paral. 6, 24, 37. Isa. 14, 1 + 40, 1 + 48, 20. Jerem. 12, 15 + 16, 15 + 24, 5 + 25, 12 + 29, 10 + 30, 1 + 31, 9 + 32, 37 + 16, 27. Ezech. 11, 17. Dan. 9, 2, 25. Baruch. 6, 2. Liberatio fit, 1 Esdr. 1*. 2*. 3 Esdr. 2, 1.

Babylonice captivitatis causa, 4 Reg. 12, 7, 13, 18. contra Babylonem, Psal. 136. 8. Isa. 13*, 14, 2, 4 + 1, 2, 9 + 47*. Jerem. 25, 12 + 50*. 51*. Bar. 4, 27. Apoc. 14, 8 + 16, 19 + 17*, 18.

B A C C H I D E S dux Demetrii, 1 Mach. 7, 8. occidit Iudam ex præcepto Demetrii, 9, 18.

B A L A A M conducitur ad maledicendum Israel Numer. 22* + 23*. docetur à Domino quid illi loquendum sit, 23, 5. 26. Balaam doctrina, 2 Pet. 2, 15. Apoc. 2, 14.

B A L A C rex Moabitum mittit nuntios ad Balaam, Num. 22, 5. Iosue 24, 9. vide Iudic. 11, 25. Mich. 6, 5. Apoc. 2, 14.

B A L T A S S A R videt manum scribentem Dan. 5, 5. occiditur, & regnum eius delabitur ad manus Darii, 5, 30 + 6, 1.

B A N A I A S Dux Cerethi & Phelethi, 2 Reg. 20, 23. David à consiliis, 23, 23. 1 Par. 11, 25. Postea præfectus militum Salomonis, 3 Reg. 2, 35.

B A P T I S M V S à Christo præceptus, Matth. 28, 19. Marc. 16, 16. Ioan. 3, 5.

Baptismus docuerunt Apostoli, & administrarunt, Actor. 2, 38, 41 + 8, 11, 36 + 9, 8 + 10, 47 + 16, 15, 31 + 19, 4 + 22, 16. Rom. 6, 3. 1 Cor. 1, 14. Gal. 3, 17. Ephes. 4, 5. Hebr. 6, 2.

Baptismus salvat, 1 Petr. 3, 21. Baptismus est lavacrum regenerationis, Tit. 3, 5.

Baptismus tollit omnia peccata, Gen. 17, 14. Isa. 44, 3. Ezech. 36, 25. Zach. 13, 1. Matt. 12, 14 + 28, 19. Marc. 1, 4 + 3, 5. Actor. 2, 38 + 8, 12, 38 + 18. 8 Rom. 6, 3. 4, 5, 6*. 1 Cor. 6, 11. Ephes. 5, 26. Coloss. 2, 11*. Titum 3, 5*. Hebr. 10, 21. 1 Petr. 3, 21.

Baptismus non est iterandus, Ephes. 4, 5. Hebr. 6, 6 + 10, 26. Idem declarat ipsius figura, Genes. 17, 14. 1 Cor. 10, 2.

Baptismus Ioannis, Matt. 3, 6 + 21, 25. Marc. 1, 4 + 11, 30. Luc. 3, 16 + 7, 29 + 20, 4. Ioan. 1, 25, 33 + 3, 23. Actor. 1, 5 + 11, 16 + 13, 24 + 19, 3.

Baptismus poenitentiae prædicatur, Mar. 1, 4. Luc. 3, 3. Act. 2, 38 + 13, 24 + 19, 3. Rom. 6, 3. Col. 2, 12.

Baptismi nomine significatur passio, Matth. 20, 12. Mar. 10, 58. Luc. 12, 50.

Baptismus in Spiritu sancto & igne, Matth. 3, 11. Marc. 1, 8. Luc. 3, 16. Ioan. 1, 33. Actor. 1, 5 + 2, 4 + 11, 15.

B A P T I Z A N D I sunt parvuli, Genes. 17, 14. Exod. 4, 24, 25, 26. Matt. 11, 28 + 18, 14 + 19, 13. Mar. 10, 14. Luc. 18, 15. Ioan. 3, 5. Actor. 2, 39, 41 + 16, 15, 33 + 18, 8. 1 Cor. 1, 16 + 10, 2 + 15, 21. 1 Tim. 2, 4.

Baptizari in Scripturis aliquando exprimitur verbum illuminari. Hebr. 6, 4. aliquando per Renovari, Hebr. 6, 6.

Baptizatus Christus, Matt. 3, 15. Marc. 1, 9. Luc. 3, 21. in baptizatum delabitur Spiritus sanctus, Matt. 3, 16. Mar. 1, 8. Luc. 3, 21. Ioan. 1, 33.

Baptizat Christus per discipulos, Ioan. 3, 22 + 4, 2.

Baptizata integra domus, 1 Cor. 1, 14. Actor. 16, 15, 33 + 18, 8 + 16, 33.

Baptizati accipiunt Spiritum sanctum, Actor. 2, 38 + 19, 5. Induunt Christum, Galat. 3, 27. in morte ipsius baptizantur, Roman. 6, 3. in unum corpus baptizantur, 1 Cor. 12, 13, 27.

Baptizatus Simon Magus, Actor. 8, 23.

Baptizatus Eunuchus, Actor. 8, 38.

Baptizatus Cornelius gentilis, Act. 10, 47.

B A R I E S V à Deo per Paulum usu oculorum privatur, Actor. 13, 11.

B A R N A B A S ponit pretium agri ante pedes Apostolorum, Actor. 4, 37. Ducis Paulum ad Apostolos, 9, 27. mittitur Antiochiam, 11, 22. redit in Ierusalem, 11, 30. iterum recepit se Antiochiam cum Paulo 12, 25.

B A R R A B A S latro dimittitur, Matt. 27, 26. Marc. 15, 15. Luc. 23, 25. Ioan. 18, 40. Actor. 3, 14.

B A R T I M A E V S visu donatur, Marc. 10, 45, 52.

B A R V C H filius Neriae, Jerem. 32, 12, dictante Ieremia scribit librum, qui comburitur, 36*. conscribit alium, qui populo prælegitur, 45, 1. Baruch. 1, 3.

B A R Z E L L A I providet regi David de cibis, 2 Regum 17, 27. deducit eum usque ad Iordanem, 19, 31. David præcepit ut filiis Barzellai benefiat, 3 Reg. 2, 7.

Barzellai quoniam suæ genealogiæ scripturam demonstrare non poterat, rejicitur à Sacerdotio, 1 Esdr. 2, 62, 2 Esdr. 7, 64.

B A S E M A T H filia Salomonis, uxor Achimaas, 3 Reg. 4, 15.

B A T H V E L filius Nachor pater Rebecæ, Genes. 22, 23.

B E A T I T V D O, seu beatorum gaudium, & vita æterna, Sapient. 3, 7 + 5, 16. Isa. 25, 9 + 30, 29 + 49, 10 + 60* 64, 2. Jer. 31, 3, 8, 13. Dan. 12, 13. Matth. 13, 43 + 19, 28 + 25*. Marc. 12, 25. Luc. 9, 33 + 16, 22 + 22, 29. Ioan. 16, 20 + 17, 2, 24. Roman. 8, 30. 1 Corinth. 6, 2, 9 + 15, 41. 2. Corinth. 12, 3. 2. Timoth. 4, 8. 1 Petr. 2, 4, 8 + 5.

4.8 + 5.4. Hebr. 10, 35 + 12, 23. Iac. 1, 12. Apoc. 2^a. 3, 7, 9, 15 + 14, 1 + 21^a. 22^a.

Beatitudo quomodo comparetur, Isai. 25, 9. Matt. 20, 23 + 25, 34. Mar. 10, 40. Ioan. 1, 15, 16, 36 + 5, 24 + 20, 29. Act. 2, 21. + 15, 11 + 16, 31. Rom. 1, 16 + 10, 4. Ephes. 1, 13 + 2, 6. 1 Thess. 5, 9. 2 Thess. 2, 13. 2 Tim. 1, 9. Tit. 1, 1 + 3, 5. 2 Petr. 1, 9. Hebr. 5, 12.

B E L I S & Draconis historia Dan. 14.

B E L L V M est poena peccati, Lev. 26, 24. Deut. 28, 36, 49. Iud. 2, 13 + 3, 15 + 4, 1 + 6, 1 + 10, 6 + 13, 1. Isa. 5, 25. Ier. 5, 15.

In Belli necessitate quomodo se quis habere debeat, Exod. 17, 8, 12. 1 Reg. 17, 20^a. 2 Paral. 12, 2, 6 + 14, 9, 12 + 10^a. 20, 1. + 32, 1. 6. Iudith. 8, 9^a. 1 Mach. 3, 16, 20 + 4, 7. 20 + 7, 41, 45. 2 Mach. 8, 16, 19. Deus pugnat pro suis, Exod. 14, 13. Deuter. 1, 30. + 3, 22. 1 Reg. 17, 46. 2 Paral. 20, 15. Psal. 17, 35 + 143, 1. Isa. 30, 15. Quære victoria.

Bellandum armis quoque spiritualibus Rom. 13, 12. 2 Cor. 10, 4. Ephes. 6, 11. Gal. 5, 17.

Bellum quibus de causis susceperint olim fideles, Gen. 14, 14. Iudic. 9, 27 + 20^a. Iosu. 10, 1, 7. 1 Reg. 30, 8.

B E N E D I C T I O qua homo homini benedicit, Gen. 14, 19 + 27, 4^a. + 28, 4 + 48, 9. Exod. 12, 32, 39, 43. Lev. 9, 22. Num. 24, 9^a. Deut. 10, 8 + 33, 1. Iosu. 8, 33 + 14, 13 + 15, 19 + 22, 6. 1 Regum 2, 20, 2. Regum 6, 18 + 13, 26 + 14, 22 + 19, 29. 3 Reg. 1, 47 + 8, 14. 4 Reg. 10, 14, 1. Par. 16, 2. 2. Par. 6, 3. Iudith 15, 10. Psalm. 117, 26 + 128, 8. Proverb. 27, 14. 1 Machab. 2, 69. Lucæ 2, 34 + 6, 28. Rom. 12, 14. Hebr. 7, 28.

Benedictio qua creaturæ consecrantur & sanctificantur, Exod. 28, 2 + 29, 6, 27. Levit. 21, 10 + 21, 2 + 27, 28, 29. 30. Num. 5, 17 + 31, 6. Iosu. 6, 24. Iudic. 17, 3. 1 Regum 21, 5. 1 Paral. 10, 11. 3. Esdr. 1, 41. 1 Tim. 4, 5^a. Hebr. 9, 2, 3. Hinc consecratio Sacerdotum, vestium, altarium, templorum, cereorum, aquæ lustralis, & cetera.

B E N H A D A D servat fidem & patrum cum rege Asa, 3 Regum 15, 20. obsidet Samariam, 20, 1. 4 Reg. 6, 24 ægrotat & moritur, 8, 7, 15.

Benhadad filius Hazaël fit rex Syriæ, 4 Reg. 3, 24. subicit sibi Israelem, 13, 3.

B E N I A M I N filius Iacob nascitur, Genes. 35, 16.

B E N I A M I T Æ abutuntur uxore Levitæ, Iudic. 19, 25. puniuntur, 20, 41.

B E S E L E E L insignis artifex, Exod. 31, 1 + 35, 30.

B E S T I Æ & bruta animantia non crudeliter tractanda, Genes. 33, 13. Exod. 23, 12. Num. 22, 23, 28. Deut. 5, 14 + 22, 20. Proverb. 12, 10. Eccli. 7, 24.

B E T H S A B E E filia Eliam uxor Uriæ à David cognoscitur, & parit, 2 Reg. 11, 4, 27 puer ægrotat & moritur, 12, 15, 18. fit uxor Davidis, parit ei Salomonem, 12, 24. 1 Paral. 3, 5. Matth. 1, 6.

B E T H S A M I T Æ graviter puniuntur, 1 Reg. 6, 19.

Bona opera pietasque vera in Deum commendantur, Exod. 19, 1 + 20^a. + 23, 19,

15. Deut. 5, 6, 11, 15 + 10, 12. Iosu. 23, 5. 4 Reg. 15, 22. Psal. 1, 10 + 39, 7 + 49, 14. Prov. 3, 1 + 14, 31 + 1, 3. Isai. 1, 16 + 58, 6. Ier. 22, 3. Ezech. 18, 6. Osee 6, 11. Mich. 6, 8. Zach. 7, 9 + 8, 16. Eccli. 35, 11. Matth. 5, 24, 29, 39. Lucæ 1, 75 + 3, 11. Ioan. 12, 26. Rom. 12^a. 13^a. 14^a. 17. Philip. 3, 3. Iac. 1, 17. vide Opera.

Bonitas & benignitas Dei erga suos, Genes. 18, 16, 30. Exod. 6, 1 + 3, 16 + 11, 7 + 20, 6 + 34, 6. Num. 20, 8. Deut. 4, 29 + 5, 10 + 7, 9 + 10, 18 + 28, 1 + 30, 3 + 32, 10. 2 Regum 7, 12 + 12, 13 + 24, 14. 2 Regum 8, 23. 4 Regum 20, 5. 2 Esdr. 9, 8. Sap. 11, 24. Eccli. 2, 12 + 18, 1. Psal. 31, 5 + 35, 7 + 36, 25 + 25, 5 + 102^a. + 135^a. + 144, 8. Isa. 30, 18 + 54, 5, 7 + 55, 7. Ier. 12, 15 + 18, 8. Ezech. 18, 27 + 33, 15. Osee 2, 21. Ioel. 2, 13. Ionæ 4, 2. Matth. 11, 28 + 18, 19. Luc. 1, 30 + 6, 36 + 15, 20, 27 + 23, 43. Rom. 11, 4, 31. 2 Cor. 1, 3. Ephes. 2, 4. 1 Tim. 1, 13, 16.

C.

C Æ C I T A S tum corporis tum animi, Gen. 19, 11. Deuter. 28, 28. 4 Reg. 6, 16. Psal. 68, 24 + 145, 8. Isai. 6, 10 + 42, 7, 16, 18 + 35, 5 + 29, 18 + 43, 6 + 56, 10 + 59, 10. Sap. 2, 21. Tob. 2, 11. 2 Mach. 10, 30. Matth. 15, 14. Marc. 8, 18. Lucæ 4, 19. Ioan. 9, 1, 4 + 12, 40. Act. 9, 8, 18 + 13, 11. Rom. 1, 21 + 11, 10. 2 Cor. 4, 4. Ephes. 4, 18. 2 Petr. 1, 9. 1 Ioan. 2, 11. Apoc. 3, 17.

Cæci illuminantur, Tob. 11, 15. Matt. 9, 30 + 20, 34. Marc. 8, 25 + 10, 46. Lucæ 18, 35. Ioan. 9, 7.

C Æ R E M O N I Æ Ecclesiasticæ, seu cultus externus, Gen. 8, 20 + 14, 18 + 15, 9 + 17, 10 + 22^a. 126, 5 + 28, 1 + 33, 20 + 43, 4, 26. Exod. 12^a. + 18, 20 + 19^a. Lev. 8, 34 + 9^a. + 10, 19 + 12^a. + 14^a. + 23^a. + 24^a. Num. 1, 50 + 4^a. + 5^a. + 6^a. + 7^a. + 8^a. + 9^a. + 15^a. 1 Par. 23^a. 1 Esdr. 6^a. Matt. 1, 11.

Cæremoniæ seu ritus certi in orando, 3 Reg. 8, 22, 54 + 17, 21 + 18, 42. 1 Par. 5, 12^a. Matth. 2, 11 + 26, 39. Marc. 14, 35. Luc. 22, 41. 1 Cor. 11, 4^a. 1 Tim. 2, 8.

C A I N primus filius Adam nascitur, Gen. 4, 1. occidit suum fratrem Abel, 4, 8. Sapient. 10, 3, 1 Ioan. 3, 12.

C A L E B filius Hefron, 1 Par. 2, 18. explorator terræ Chanaan, Num. 13, 8. 3 + 14, 6, 24, 30, 38. Postulat, & consequitur terram Hebron, Ios. 14, 6, 9, 13 + 21, 12. Iudic. 1, 20. 1 Par. 6, 56.

C A L I X iræ & furoris, Isa. 51, 17. Ier. 25, 15. Psal. 59, 5 + 74, 9. Apoc. 16, 19.

Calix passionis, Matt. 20, 22 + 26, 38. Marc. 10, 38. Luc. 22, 42. Ioan. 18, 11.

C A M O S, vide Chamos.

C A N A civitas Galilææ, ubi Christus aquam in vinum mutavit, Ioan. 2, 1.

C A P H A R N A V M, civitas Galilææ, in qua cepit Iesus Prædicare, Matt. 4, 17. Lucæ 4, 31. curat ibidem servum Centurionis, Matt. 8, 13. appellatur civitas ejus, 9, 1. increpatur, 11, 13.

C A P T I V O S invisere, Genes. 14, 14. 1 Reg. 30, 9. Tob. 1, 15. Ier. 38, 9. Matt.

P F P 2

25, 37. Act. 12, 5. 2 Tim. 1, 16. Hebr. 13, 3.
Captivos non deserit Deus, Genes. 39.
21. Sap. 10, 13. Isai. 42, 7. Act. 5, 18 + 12,
17 + 16, 25.

C A R N E M suam crucifigere quomo-
do quisque debeat, Eccl. 19, 1. Rom. 6,
12 + 8, 12, 13, 14. Galat. 5, 16. Ephes.
4, 22 + 5, 3. Tit. 2, 12. Petr. 2, 1 + 4, 2,
6. Hebr. 12, 1.

C A S T I T A S cœlibum præfertur
castitati conjugali, Psal. 44, 15. Sap. 6,
20. Matth. 19, 12 + 23, 30. 1 Cor. 7, 25, 32,
34, 38. Apoc. 14, 4.

Castitas hæc consulitur ut perfectio
evangelica, Matt. 19, 12. 1 Cor. 7, 25.

Castitatis laus, 1 Reg. 21, 5. Tob. 6, 16. Ju-
dith. 15, 11 + 16, 26. Psal. 44, 15. Prov.
22, 11. Sap. 3, 13, 14 + 4, 1, 2 + 6, 20. Eccli.
6, 28 + 26, 20. Isai. 7, 14 + 56, 3, 4, 5. Zach.
9, 17, 22. Mach. 14, 38. Matth. 5, 8, 48 + 19,
12 + 12, 30. + 25, 1. Luc. 1, 27. + 22, 34.
Act. 24, 25. Rom. 2, 7. 1 Cor. 7, 25. 2 Cor.
6, 5 + 11, 2. 1 Tim. 2, 2 + 3, 2 + 4, 12 + 5,
2. Tit. 1, 8 + 2, 5. Apoc. 14, 4.

C A V E N D V M à pseudoprophetis,
Matth. 7, 15. Mar. 8, 15 + 13, 6. Luc. 17, 23.

C A Y P H A S summus Sacerdos consi-
lium dat contra Christum, Ioan. 11, 49
+ 18, 14. prohibet Apostolis ne prædicent,
Act. 4, 18.

C E P H A S, vide Petrus.

C E R E O R V M & lampadum in tem-
plis usus, 2 Par. 4, 20.

C E R T I non sumus de accepta pecca-
torum remissione, vel vita æterna conse-
quenda, Eccl. 9, 1, 2. Eccli. 5, 5. Rom. 8,
17 + 11, 20. 2 Cor. 4, 3, 4, 5 + 9, 27 + 10,
12. Phil. 2, 12 + 3, 11, 13. Tim. 1, 19. 2 Petr.
3, 17. Hebr. 3, 14 + 4, 1.

C H A M O S, five Camos idolum Moa-
bitarum, Numer. 21, 29. huic Salomon ædi-
ficat templum, 3 Reg. 11, 17. destruitur,
4 Reg. 23, 13.

C H A N A A M filius Noë maledici-
tur, Gen. 9, 25 + 10, 1, 6 laus terræ Chanaan
Deut. 11, 10. Terra Chanaan promittitur
Abrahamo & ejus semini, Genes. 12, 7 + 13,
15 + 15, 18 + 17, 8, + 16, 4 + 35, 12. Exod. 3, 8,
17. Lev. 20, 24. Deut. 9, 6. datut, Jos. 13, 6.
quam ob causam Deus Chananæos expu-
lerit, Levit 18, 25. Deut. 9, 4 + 18, 12 + 20, 13.
quamobrem paulatim & non simul illas
nationes profligaverit, Exod. 23, 29. Deut.
7, 22. Jud. 2, 23 + 3, 2. descriptio & divisio
terræ Chanaan, Gen. 10, 19. Exod. 13, 31.
Num. 26, 52 + 33, 54 + 34. Jos. 13. + 14.
+ 15. + 16. + 17. + 18. + 19. Ezech. 47, 23.

Chananææ mulieris filia à dæmonio li-
beratur, Matt. 15, 28.

C H A R I T A S virtus fide præstantior,
Prov. 10, 12. Matth. 22, 38 + 25. ubi à nuptiis
excluduntur non habentes oleum charita-
tis, Marc. 12, 33. 1 Cor. 12, 31. + 13, 18,
13. Coloss. 3, 14. 1 Timoth. 1, 5. 1 Petr. 4,
8. 1 Ioan. 4, 16.

Charitas fraterna, Genes. 1, 8. Lev. 19,
18. Deut. 22, 1. 1 Reg. 18, 1. Eccli. 25, 2.
Psal. 132. 1 Prov. 10, 12. Matth. 7, 3 + 19, 19
+ 22, 38. Ioan. 13, 14, 34 + 15, 12. Rom. 12, 10

+ 13, 9. 1 Cor. 13. Galat. 5, 14. Ephes. 14, 15
+ 5, 1. Philip. 2, 2. Coloss. 3, 13. 1 Theff. 4, 9.
1 Tim. 1, 5. Hebr. 13, 1. 1 Petr. 4, 8. Ioan. 3, 23
+ 4, 7. Diligendi etiam inimici. Exod. 23,
4. 1 Reg. 24, 5. 7 + 26, 5 + 30, 11, 2. Reg. 19, 19.
4 Reg. 6, 21. Job 31, 29. Prov. 25, 21. Matth.
5, 44. Luc. 6, 27. 35 + 23, 33. Act. 7, 60.
Rom. 12, 20. vide Dilectio.

C H O R E A S ducere, Exod. 32, 6,
19. Jud. 11, 34 + 21, 21. 2 Reg. 6, 14. Psal.
149, 3 + 150, 4.

C H R I S T V S Iesus verus Deus &
homo promittitur, Genes. 3, 15 + 11, 3 + 17,
19, 21 + 22, 18 + 26, 4 + 28, 14 + 49, 10. Num.
24, 17. Deut. 18, 18. 1 Regum 2, 10, 15. 2
Regum. 7, 13. Psal. 2. 21. 109, 1. Isai. 7, 15
+ 23, 3 + 9, 6 + 11, 1, 10 + 28, 16 + 40, 9 + 42, 1 + 45,
1 + 46, 13 + 49, 1, 6, 10 + 50, 5 + 52, 10 + 59, 20 +
53. + 60, 1 + 62, 11. Ier. 22, 5 + 30, 9 + 33, 15.
Ezech. 17, 22 + 34, 11, 15, 25 + 37, 24. Dan. 7,
13 + 9, 24. Mich. 5, 1. Agg. 2, 8. Zach. 2, 10 +
3, 8 + 9, 9. Mal. 3, 1.

Christus secundum promissum Dei pa-
tris primum in tempore propter nos ve-
rus homo factus & nobiscum conversatus,
Ioan. 1, 14. Deus in carne manifestatus est,
1 Timoth. 3, 16. 1 Ioan. 4, 2. Deus misit fi-
lium suum in similitudinem carnis pecca-
ti. Rom. 8, 3.

Christus est verus Dei Filius, Matt. 3,
17 + 14, 33 + 17, 5. Marc. 1, 11 + 5, 7 + 9, 7 + 15,
39. Luc. 1, 31 + 3, 22 + 9, 35. Ioan. 1, 34, 49 + 6,
69 + 9, 36 + 11, 27 + 19, 7. Rom. 1, 4 + 8, 3.
Hebr. 1, 2 + 5, 8 + 6, 6, + 7, 3 + 10, 29. 2 Petr. 1,
17. 1 Ioan. 3, 8 + 4, 9 + 5, 20.

Christus conceptus ex Spiritu sancto,
Matt. 1, 20. Lucæ 1, 35.

Christus natus ex Maria virgine, Matth.
1, 25. Lucæ 1, 31 + 2, 6, 11. Galat. 4, 4. Isai. 7,
14. Natus in Bethlehem, Matth. 2, 1. Luc. 2,
6, 11. Ioan. 7, 42. Mich. 5, 1.

Christus sine peccato, Isai. 53, 12. Ioan. 8,
46. 2 Cor. 5, 21. 1. Petr. 2, 22. 1. Ioan. 3, 5.
Hebr. 4, 15 + 7, 26. circumciditur. Lucæ 2, 21.
baptisatur in Iordane, Matt. 3, 16. Mar. 1,
9. Lucæ 3, 21.

Christus manifestatur & demonstratur
certis testimoniis, Matth. 1, 1, 16, 23 +
3, 11 + 8, 29 + 11, 5 + 16, 16 + 17, 5 + 12, 44 + 26,
64 + 27, 53. Mar. 9, 7 + 15, 39. Lucæ 1, 31, 41
+ 2, 10, 16. 9, 29 + 22, 68. Ioan. 1, 14, 29, 32,
49 + 2, 17 + 3, 2, 13, 16, 35 + 5, 39 + 6, 69 + 7,
40 + 9, 35 + 10, 1 + 7, 24, 36 + 11, 27, 41 + 12,
17 + 14. + 15, 15, + 17, 1 + 20, 28. Rom.
1, 2 + 8, 3 + 9, 5. 2 Corint. 5, 19. Galat.
4, 4. Philipp. 2, 6. Coloss. 2, 9. 1 Timoth. 3,
13. Titum. 2, 11. Hebr. 1. + 5. 1 Ioan.
5, 20.

Christus est agnus Dei, Isai. 53, 7. Ioan.
1, 29. Act. 8, 31. 2 Cor. 5, 7. Apoc. 5, 6, 12
+ 7, 9, 17 + 13, 8 + 14, 1, 8 + 17, 14.

Christus est Dominus dominantium, &
Rex regum, Ezech. 37, 24. Psal. 2, 6 + 14,
7. Coloss. 2, 10, 1 Tim. 6, 15. Apoc. 1, 5,
5. + 17, 14 + 19, 16. Christus est imago
Dei, Sapient. 7, 26. 2 Corint. 4, 4. Hebr.
1, 3.

Christus est lux gentium & totius mon-
di, Isai. 60, 1 + 9, 2 + 4, 6 + 49, 6 + 60, 1, 19.
Matth. 4.

Matt. 4, 16. Luc. 2, 32. Ioan. 1, 4 + 3, 19 + 8, 19 + 9, 5 + 15, 46. Act. 13, 47. 1 Ioan. 1, 5 + 2, 8. Apoc. 1, 21.

Christus verus pastor, Isai. 40, 11. Ezech. 34, + 39, 24. Mich. 5, 3. Zach. 13, 7. Matth. 26, 30. Mar. 14, 27. Ioan. 10, 11. Heb. 13, 20. 1 Petr. 2, 25 + 5, 4.

Christus docuit & prædicavit, Matt. 4, 17. + 5, 6 + 7. Mar. 1, 14. Luc. 4, 15 + 6, 20. curavit omnem infirmitatem Matth. 4, 23 + 8, + 9, 2, 10, 28. Marc. 8, 23. Luc. 17, 12.

Christus est transfiguratus, Matt. 17, 2. Mar. 9, 2. Luc. 9, 29.

Christus per proditorem traditur, quære Iudas.

Christus passus est, Psalm. 21. Isai. 53. Dan. 9, 26. Matth. 16, 21. + 17, 12, 22. + 20, 18. 22. + 26, 17, 66 + 37. Mar. 8, 31 + 9, 31. Luc. 17, 25 + 18, 31. + 23. Ioan. 18, 28 + 19. Act. 3, 18 + 8, 32 + 17, 3 Rom. 8, 32. 1 Petr. 2, 21. + 4, 1. Hebr. 2, 18. + 13, 12.

Christus est crucifixus, Matth. 27, 35. Mar. 15, 24. Luc. 23, 32. Ioan. 19, 18. Act. 2, 23. + 4, 10. 1 Cor. 2, 2. 2 Cor. 13, 4.

Christi passio prædicta & præfigurata est, Genes. 22, 2. Num. 21, 8. Psalm. 21. Isai. 53. Dan. 9, 26. Matth. 20, 22. Ioan. 3, 14. 16 + 8, 28. + 12, 32.

Christus mortuus est & sepultus propter peccata nostra, Matth. 27, 49, 58. Matt. 15, 37. 42. Luc. 23, 45, 49. Ioan. 19, 30, 40. Act. 13, 29. Rom. 5, 6 + 6, 10 + 8, 34, + 14, 9. 1 Corint. 15, 3. 2. Corint. 5, 15, 1. Theff. 5, 10. ut prædixerat futurum Mat. 16, 21. + 20, 22.

Christus tertia die resurrexit à mortuis, Psalm. 15, 10. Matt. 28, 6. Mar. 16, 6. Luc. 24, 5. Ioan. 20, 9. Act. 2, 24, 31. + 10, 40. + 13, 30 + 17, 31. Rom. 4, 25 + 8, 34 + 14, 9. 1. Corint. 15, 4, 12, 2. Tim. 2, 8. idque prædictum & præfiguratum est, Psalm. 15, 10. Ionæ 2, 1. Matth. 12, 40. + 16, 21, + 17, 22. + 20, 22. Mar. 8, 31 + 9, 31. + 10, 34. Luc. 11, 30 + 18, 33. Ioan. 2, 10.

Christus ascendit in cælum, Mar. 16, 19. Luc. 24, 51. Ioan. 3, 13 + 6, 63. Act. 1, 9. Ephes. 1, 20. + 4, 8. 1. Petr. 3, 22. Hebr. 4, 14. Psalm. 67, 19.

Christus est Deus & Dei filius à principio & ab æterno, Ioan. 1, 1, + 8, 58. + 17, 5. 24. Mich. 5, 2. Prov. 8, 22. Coloss. 1, 16. Hebr. 1, 2.

Christus mediator, reconciliator & advocatus, Ioan. 6, 44, 65. + 10, 7. + 14, 6. Act. 4, 12. Rom. 3, 25. + 5, 2 + 8, 34. Gal. 3, 20. Ephes. 2, 14. 17. Coloss. 1, 19, 1. Tim. 2, 5. Hebr. 7, 24. + 8, 6. + 9, 15 + 12, 24. 1 Ioan. 2, 1 + 4, 10.

Christus sedet ad dexteram Dei Patris, Psalm. 10, 9, 1. Matt. 22, 44. Mar. 16, 19. Luc. 22, 69. Act. 7, 56. Rom. 8, 34. Ephes. 1, 20. Coloss. 3, 1. 1 Petr. 3, 22. Hebr. 1, 13 + 10, 12 + 12, 2.

Christus venturus est iudicare vivos & mortuos, Psalm. 95, 13. Matt. 16, 27 + 24, 30 + 25, 21. Luc. 17, 24, 30 + 21, 25. Ioan. 5, 22.

Act. 1, 11 + 10, 42 + 17, 31. Rom. 2, 16. 2 Cor. 5, 10. 1 Theff. 4, 6, 1. Theff. 1, 7. Tim. 4, 1. 1 Petr. 4, 5. Hebr. 9, 28. Iud. 14. Apoc. 1, 7 + 20, 11.

Christo omnia tradita sunt à Patre, & subiecta Matth. 11, 27 + 28, 18. Luc. 10, 22. Ioan. 3, 35 + 17, 2. Ephes. 1, 22.

Per Christum cuncta sunt creata, Psalm. 32, 6. Ioan. 1, 3. Ephes. 3, 9. Col. 1, 15. Hebr. 1, 2.

Christus manet in æternum, Psalm. 109, 4. Isai. 9, 7. Dan. 7, 14. Mich. 5, 1. Ioann. 12, 34.

Christus est leo, Apoc. 5, 5.

Christus est stella matutina, 2 Petr. 1, 19. Apoc. 22, 16.

Christus novit omnia, Ioan. 10, 30 + 21, 17. Apoc. 2, 23.

Christus est unum cum Patre, Ioan. 13, 30 + 14, 10, 20 + 17, 21.

Christus sibi reputat fieri quod Christianis fit, Zach. 2, 8. Prov. 14, 31 + 17, 5. Matt. 10, 42 + 18, 5 + 25, 35. Marc. 9, 40. Luc. 10, 16. Act. 9, 4. 1 Theff. 4, 8.

CHRISTIANI appellantur fideles, Act. 11, 26 + 26, 28. 2 Corint. 10, 7.

Christiani dicuntur sancti, quia sanctitatem profitentur, Act. 9, 41. Rom. 1, 7 + 12, 13 + 15, 26 + 16, 2, 15. 1 Cor. 1, 2 + 6, 1. + 14, 33. 2 Cor. 1, 1 + 9, 1, 12 + 13, 12. Ephes. 1, 1, 15 + 5, 8, 18 + 4, 12 + 6, 18. Philip. 1, 1 + 4, 21. Col. 1. 1 Theff. 5, 27. 1 Tim. 5, 10. Hebr. 6, 10 + 13, 24.

Christianis, vivendum sicut Christus vixit, Galat. 2, 19. 1 Ioan. 1, 7 + 2, 6 + 3, 3.

Christiani erunt cum Christo, Ioan. 12, 26 + 14, 3 + 17, 24.

CHVS filius Cham, Gen. 10, 6. 1 Par. 1, 8.

CHVSAI amicus Davidis, nuntiat Davidi quid in eum meditetur Absalon, 2 Reg. 15, 32 + 17, 15, 16.

CHVSA N Rasathaim rex Syriæ regnat super Israel octo annos Iud. 3, 8.

CIBVS quis Iudæis vetitus, Exod. 21, 28 + 22, 31. Levit. 3, 17 + 7, 23 + 7, 27 + 11, 4 + 17, 10, 13 + 19, 26. Deut. 12, 16, 23 + 14, 7 10. 1 Reg. 14, 32.

Ciborum & potus in conviviis luxus, Isai. 5, 12. Ezech. 16, 49. Luc. 21, 34 + 16, 19. Rom. 13, 13. Gal. 5, 21. 1 Petr. 4, 3. 2 Petr. 2, 13. vide Ebrietas.

Cibare esurientes seu fame laborantes, Dent. 23, 4. Iud. 8, 5, 1 Reg. 21, 3 + 30, 8, 13. 2 Reg. 6, 1. Isai. 58, 7. Matt. 25, 35.

Cibus sumendus cum gratiarum actione, vide Gratia.

CIBI delectus habendus, vide Abstinencia.

CIRCVMCISIO carnalis & spiritalis, Genes. 17, 10 + 21, 4 + 34, 24. Exod. 4, 25 + 12, 44. Levit. 12, 3. Deut. 10, 16 + 30, 6. Iosue 5, 2, 7. Iudith 14, 6. Ierem. 4, 4 + 6, 10 + 9, 25. 1 Mach. 1, 16, 51, 63. 2 Mach. 6, 10. Luc. 1, 59 + 2, 21. Ioan. 7, 22. Act. 7, 8 + 15, 1, 24 + 16, 3. Rom. 2, 25, 29 + 3, 1 + 4, 10. 1 Corint. 7, 19. Galat. 2, 3 + 5, 2 + 16, 2. Ephes. 2, 11. Phil. 3, 2. Col. 2, 11 + 3, 11.

CLAVDIVS Cæsar Romanus præ-

aspit omnes Iudæos exire Roma Act. 18.
2. huius tempore magna erat in orbe anno-
re caritas, Act. 11. 28.

CLAUDIVS Lyfias mittit Paulum
ad Felicem præfectum Cæsareæ, Act. 23. 30.

CLEOPATRA filia Ptolomæi tra-
ditur Alexandro, 1. Mach. 10. 58. huic adi-
mitur, & traditur Demetrio, 11. 12.

CLEOPHAS ibat cum altero disci-
pulo in Emmaus, Luc. 24. 13. cognovit
Christum in fractione panis. 24. 30.

COGITATIONES pravæ quas
odit Dominus, Zach. 8. 17. Prov. 6. 14.
Matth. 15. 19. Marc. 7. 21.

Cogitationes cordis Deus novit, 3 Reg.
8. 39. 2. Par. 6. 30. Ioan. 2. 25. & nulla later
eum, Job. 42. 2. Eccli. 42. 19. Isa. 29. 15.
Matth. 9. 4. Hebr. 4. 12. Noverunt eas & alii
quibus Deus voluerit revelare, 4 Reg. 5.
26. 16. 12. Dan. 2. 29*.

COGNOSCERE licet subinde ho-
mines ex verbis & factis, Eccli. 19. 27. 1.
27. 9. Matth. 7. 16. 12. 33. Luc. 6. 44.

Cognosci Deus humana sapientia non
potest, nisi ipse revelet parvulis & hu-
milibus, Matth. 11. 25. 16. 17. Luc. 10. 21.
Ioan. 1. 28. 8. 19. 27. 10. 14. 14. 4. 15. 15. 1.
17. 6. Act. 17. 23. 1. Cor. 1. 17. 18. 2. 6. 10. 1.
3. 19. Col. 1. 26.

CONCIONATORVM, Pasto-
rum, & Prophetarum officium, 1 Reg.
12. 23. Isai. 58. 1. 63. 1. Jerem. 1. 5.
Ezech. 3. 1. 9. 12. 33. 2. 7. Act. 3.
18. 24. vide Episcoporum electio & offi-
cium.

CONCORDIA fratrum commen-
datur, Psal. 132. 1. Eccli. 25. 2. Rom. 12.
16. idem sapere, idemque sentire jube-
mur, Roman. 12. 16. 15. 6. 1. Corint.
1. 10. Ephes. 4. 3. Philip. 2. 2. 17. 4. 2.
1. Petr. 3. 8.

CONCVPISCENTIA prohibetur
& punitur, Exod. 20. 17. Numer. 11. 33. 1.
21. 5. 6. Iosue 7. 21. 24. Eccli. 19. 1. 42. 11.
Job. 31. 1. Prov. 6. 25. Matth. 5. 28. Marc. 4.
19. Rom. 6. 12. 7. 8. 13. 14. Galat. 5. 16.
Coloss. 3. 5. 1. Thess. 4. 3. 1. Tim. 6. 11. 2. Tim.
2. 22. 1. Corint. 10. 6. 1. Petr. 1. 15. 12. 11. 4.
3. 2. Petr. 1. 4. 1. Ioan. 2. 16. Iacob. 1. 14. 4. 1.
Iudæ 23.

Concupiscentias carnis crucifigere, re-
frenare & mortificare jubemur, Eccli. 12.
30. Rom. 6. 12. 8. 12. 13. 14. Galat. 5. 16.
Ephes. 4. 22. 5. 3. Col. 3. 5. Tit. 2. 12. 1. Petr.
2. 1. 4. 3. 6. Heb. 12. 1.

CONDONANDVM fratri in nos
peccati, Eccli. 28. 8. Matth. 5. 23. 6.
14. 18. 12. 35. Luc. 17. 3. Ephes. 4. 32.
Col. 3. 13.

CONFESSIO peccatorum in scrip-
turis, varia & multiplex Genes. 4. 9. Lev.
16. 21. 39. 26. 40. Numer. 5. 6. Iosue 7. 19. 2. Reg.
42. 17. 1. Esdr. 9. 6. 2. Esdr. 9. 2. Psal. 27. 7. 1.
31. 5. 37. 19. 73. 19. 94. 2. Proverb. 16. 1. 1.
18. 7. 28. 13. Eccli. 4. 25. 31. 7. 34. 17. 27.
Isai. 38. 15. Dan. 9. 5. Matth. 3. 6. 16. 19.
Luc. 11. 4. 18. 13. Ioan. 20. 23. Iac. 5. 16.
7. 19. 44. 1. 9. 9.

CONFIRMATIONIS sacramen-
tum, Act. 8. 17. Hebr. 6. 2.

CONFITERI Christum & ejus do-
ctrinam, Matth. 10. 32. Luc. 12. 8. Rom.
10. 9. 1. Petr. 1. 15. 15. vide Erubescere Evan-
gelium.

CONIVRATIO & seditio, ejus-
que punitio. Num. 16. 1. 20. 2. Iudic. 9. 23.
31. 34. 12. 1. 4. 2. Regum 20. 3. Regum 1.
5. Esther 2. 21. Act. 5. 36. 37. 19. 33. 12. 3.
13. 20.

CONNUBIVM, vide Matrimonium,
Connubium spiritale inter Deum & ani-
mam, Cantic. 1. 50. 1. 54. 5. 62. 4. Jer.
31. 21. Ezech. 16. 7. 8. Osee 2. 20. Matth. 9.
15. 22. 2. 25. 5. Mar. 2. 19. 2. Cor. 11. 2.
Apoc. 19. 7. 21. 2. 9.

CONSCIENTIÆ bonæ tranquillitas
Prov. 15. 15. Eccli. 13. 30. 1. Ioan. 3. 21.
2. Cor. 1. 12. conscientia malæ perturbatio.
Sap. 17. 10. 11.

CONSECRATIO sacerdotum,
dierum, altarium, vestium, ceterarum-
que rerum quarum est usus in sacris,
Exod. 28. 4. 1. 29. 1. 7. 21. 29. 35. 32. 29. 40.
1. Lev. 7. 30. 37. 8. 9. 22. 31. 33. 18. 1. 21.
7. 10. 12. 2. 3. 12. 27. 10. 16. 21. 28. Numer.
3. 3. 6. 5. 9. 13. 7. 1. 8. 12. 18. 10. Iosue.
6. 24. Iudic. 16. 17. 17. 3. 3. Reg. 15. 13.
1. Par. 10. 10. 18. 11. 22. 19. 1. Par. 2. 4. 7.
16. 23. 9. 16. 18. 1. Esdr. 3. 5. 2. 25. Eccli.
49. 9.

CONSILIA mala dissipat Deus,
Gen. 11. 7. 37. 18. 50. 19. Numer. 22. 2. Reg.
15. 1. 17. 14. 2. Esdr. 4. 8. 15. Esth. 7. 5. Job.
5. 13. Psal. 2. 4. 10. 12. 32. 10. Isai. 7. 8. 19.
3. Matth. 27. 62. Act. 5. 19. 9. 24. 12. 3. 12.
19. 27. 42.

CONSOLATIO pauperum, vide
Eleemosyna.

CONSORTIVM bonorum & ma-
lorum, vide Societas.

CONSTANTIA fidelium, 1 Reg.
13. 15. 16. 25. 3. Reg. 18. 4. 13. 4. Reg.
3. 13. Sapient. 5. 1. Iudith. 13. 3. 10. 1. Mach.
1. 65. 2. 16. 24. 34. 42. 2. Mach. 6. 10.
19. 7. Matth. 14. 3. Act. 4. 8. 1. Thess.
1. 6.

CONSTITVTIONES superiorum
potestatem constituendi habentium, ser-
vandæ sunt ut ipsius Dei, Exod. 16. 8. Luc.
10. 16. Act. 16. 4. 1. Thessal. 4. 2. 8. Rom.
13. 1. Tit. 3. 1.

CONSVLENDVS Deus dubiis
in rebus, & ejus vicarii, Gen. 25. 22. Exod.
18. 19. Levit. 24. 12. Numer. 9. 7. 26. 15.
34. 27. 5. Deut. 1. 17. 17. 3. Iosue 9. 14.
Iudic. 1. 1. 18. 5. 20. 18. 23. 21. 2. 1. Reg.
10. 22. 23. 4. 10. 12. 30. 8. 2. Reg. 2.
1. 5. 19. 23. 21. 1. 3. Reg. 14. 2. 12. 5. 6.
15. 4. Reg. 3. 11. 16. 8. 8. 22. 13. 2. Paral.
18. 4. 14. 13. 18. Psal. 118. 24. Isai. 8. 11. 1.
30. 1. 45. 11. Jerem. 37. 3. 5. 42. 2. Ezech.
14. 1. 2. Zach. 7. 2. Tob. 4. 19. Eccli. 37. Luc.
16. 19.

Consulendi non sunt divini, vel ma-
gi, vel incantatores, & arioli, Lev.
19. 31. 20. 6. Deut. 18. 11. 1. Re-
gum 38. 7. 2. 3. Regum 22. 6. 4. Regum
13. 1. 6. 1.

1, 2. 6 + 3, 12. 2. Par. 18, 5. Dan. 2, 2 + 4
5 + 5, 6.

CONTRISTARE Spiritum san-
ctum Ephes. 4, 30.

Contristari ad poenitentiam commenda-
tur 2 Cor. 7, 9.

CONTRITIO vera predicatur. Je-
rem. 7, 3. Matth. 1, 2 + 4, 17. Lucæ 3, 3, 8 + 13,
5 + 24, 47. Act. 1, 38 + 3, 19 + 8, 22 + 17,
30 + 20, 21 + 26, 20.

Contritioni veræ promittitur remissio
seu venia, Deut. 4, 29 + 30, 2. 1 Reg. 7, 3.
2. Par. 7, 14 + 30, 6 + 34, 26. Job. 22, 23.
Prov. 28, 13. Psalm. 31, 5. Isa. 1, 16 + 30,
18 + 45, 22 + 55, 7 + 59, 20. Jerem. 3, 10,
17 + 18, 8 + 29, 12 + 31, 18, 20. Ezech.
18, 21, 27 + 33, 44. Osee 14, 2. Ioel. 2, 12.
Ionæ 3, 8. Zach. 1, 3. Malach. 2, 7. Ec-
cli. 17, 23. Luc. 15, 18. Act. 3, 19 + 26,
18, 20.

Contritio querenda & amplectenda dum
fani sumus, Eccli. 17, 24 + 18, 25.

Contritionis veræ exempla, Iud. 10, 15.
2 Reg. 12, 13 + 24, 10, 17. 2 Par. 12, 6 + 33,
12. Ionæ 3* Iudith. 4, 8. Matt. 26, 74. Luc.
7, 37, 44 + 15, 18 + 18, 13 + 19, 8 + 21, 62, +
23, 41. Act. 2, 37.

Contritionis falsæ exempla, Gen. 4, 13
+ 27, 38. Exod. 8, 8 + 9, 27 + 10, 16. Ios. 7,
20. Iud. 1, 7. 1 Reg. 13, 24, 30 + 24, 17. 3 Reg.
13, 6 + 21, 27. Sap. 5, 3. 1 Machab. 6, 12. 2
Mac. 9, 12. Matth. 27, 4. Act. 8, 13. 22.
Heb. 12, 17.

COOPERARI gratiæ Dei, videtur
Liberum arbitrium.

COR five voluntas hominis à Deo pro
facto acceptatur, Genes. 4, 4 + 22, 11. Exod.
25, 2 + 35, 5. Deut. 19, 5. Matth. 15, 8. Marc.
12, 41. Luc. 21, 1. 2 Corinth. 8, 12. quære
Voluntas pro facto.

Cor mundatur & sanctificatur per Chri-
stum, Psal. 50, 4. Ioan. 13, 10, + 15, 3 + 17, 19.
Act. 15, 9. 1 Cor. 6, 11. Ephes. 5, 26. 1 Petr.
1, 22. 1 Ioan. 1, 7 + 3, 3. Hebr. 1, 3 + 9, 14 + 10,
14 + 11, 12.

CORNELIVS Centurio convertitur,
Act. 10, 3, 44.

CORONA vitæ, 4. Esdr. 2, 43. Sa-
pient. 5, 17. 2 Tim. 4, 8. 1 Petr. 5, 4. Iac. 1,
12. Apoc. 2, 10.

CORREPTIO fraterna, Gen. 37, 21.
Lev. 19, 18. Psalm. 140, 5. Prov. 1, 20 + 9, 7
+ 10, 17 + 12, 1 + 13, 1 + 15, 31 + 17, 10
+ 24, 25 + 25, 12 + 27, 5 + 28, 23 + 29, 1. Eccl.
7, 6. Eccli. 19, 15. 120, 1 + 21, 7 + 32, 13. Osee
4, 4. Matth. 18, 15. Lucæ 17, 3. Galat. 2, 11
+ 6, 3. 1 Tim. 5, 20. 2 Tim. 2, 25. Hebr. 3,
13. Iac. 5, 19.

Correptio impiorum est piis in timorem
& cautionem, vide Impiorum mors.

Corripiens alterum qualis esse debeat,
Matth. 7, 3. Luc. 6, 41. Ioan. 8, 3. 1 Tim. 3,
2. Tit. 1, 6.

CREATOR omnium rerum Deus,
Gen. 1, 1. Exod. 20, 11. 1 Par. 29, 10. Psalm.
88, 12 + 95, 5. 113, 15 + 120, 2 + 123, 8. Isa. 37,
16 + 40, 28 + 42, 5 + 44, 24 + 45, 12 + 48, 13 +
51, 13. Ier. 10, 21 + 32, 17 + 51, 15. Zach. 12,
1. Ionæ 1, 9. Eccli. 1, 8. Baruch. 3, 32. Matt.

11, 25. Ioan. 1, 3. Act. 4, 24 + 14, 14 +
17, 24. 1 Cor. 8, 6. Ephes. 3, 9. Col. 1, 16.
Hebr. 1, 2. 10 + 3, 4 + 11, 3. Apoc. 4, 11 + 10,
6 + 14, 7.

CRESCERE in scientia, Ephes. 4,
15. Col. 1, 10. 1 Petr. 2, 2.

CRUX & tribulatio omnibus pie vi-
ventibus, Gen. 4, 8 + 27, 41 + 37, 18. 2 Reg.
16, 5, 11. Eccli. 2, 1. Psalm. 33, 20. Prov. 24,
16. Matth. 10, 16* + 12, 14 + 16, 24 + 24, 9.
Marc. 13, 9. Luc. 14, 26 + 21, 11. Ioan. 15, 20
+ 16, 1. Act. 9, 13. Galat. 4, 29. 1 Thess. 3, 3.
2 Tim. 3, 12. 1 Petr. 4, 1, 12 + 5, 10.

Cruz à Deo imponitur ad nostram utili-
tatem, 2 Reg. 7, 14. Job. 5, 17 + 33, 16. Prov.
3, 11. Ier. 46, 28. 1 Mach. 6, 12. Tob. 2, 8 +
12, 13. Iudith. 8, 22. 1 Cor. 11, 31. 1 Petr.
4, 17. Hebr. 12, 5. Apoc. 3, 19.

Per Crucem & res adversas pertingimus
ad cognitionem Dei, & ad æternam glo-
riam, Exod. 1, 12. 2 Par. 33, 11. Iud. 8, 15, 21.
Prov. 6, 23. Matth. 7, 24. Luc. 24, 26, 46.
Ioan. 12, 25. Act. 14, 21. Rom. 8, 17. 2 Cor.
4, 8, 17 + 5, 1. Phil. 2, 8. 2 Thess. 1*, Hebr. 2,
9 + 12, 2.

Cruz patienter est & læto animo feren-
da, Matth. 5, 10 + 10, 38. Ioan. 15, 20 + 16,
37. Act. 5, 41 + 16, 25. 2 Cor. 8, 2. Col. 1,
24. Hebr. 10, 34. Iacob. 1, 2. 12. 1 Petr. 4,
12, 16.

In Cruce & afflictione consolatio, Job. 5,
17*. Prov. 10, 1. Isa. 26, 12, 19. Thren. 3-
28. Matth. 5, 10. Ioan. 15, 20 + 16, 20, 33.
Rom. 8, 28. 1 Corint. 10, 13. 2 Cor. 1, 4, 8.

Per crucem experitur nos Dominus, Iu-
dith. 8, 21. Eccli. 2, 1 + 27, 8. Prov. 17, 3. Sap.
3, 5, 6. 2 Thess. 1, 4. 1 Petr. 1, 7.

CVLTVS Dei verus requirit præter
opus externum etiam affectum hominis in-
ternum Deuter. 5, 29 + 6, 5 + 10, 12 + 11, 13 +
26, 15 + 28, 47 + 30, 2. Ios. 21, 5. 1 Reg. 12,
20. Eccli. 7, 31. Isa. 29, 13 + 64, 11. Matt.
15, 8 + 22, 36. Ioan. 4, 23.

Cultus externus Deo gratus, vide Cæ-
rimoniz.

CYRVUS rex Persarum permittit capti-
vos Israëlitæ in Iudæam redire, 2 Paral.
36, 22. 1 Esdr. 1, 1. 3 Esdr. 2, 1. restituit eis
vasa quondam à Nacuchodonosor ablata.
1 Esdr. 1, 7 + 5, 14. Dan. 1, 2.

D

DÆMONES expelluntur, Matt. 8, 16,
3 + 9, 33 + 12, 22 + 17, 18. Luc. 4, 35 + 8, 2.
28 + 9, 42 + 10, 17 + 13, 10. Act. 5, 16 + 8, 7 +
16, 18. etiam per malos, Matt. 2, 22. Mar. 9,
38. Luc. 9, 49. Act. 19, 13.

Dæmones agnoscunt & credunt Deum,
Matt. 8, 29. Mar. 1, 24 + 3, 11 + 5, 7. Luc. 4, 34.
41 + 8, 28. Act. 19, 15. Iac. 1, 19.

Dæmonibus immolare nefas, Lev. 17, 7.
Deut. 32, 17. 2 Par. 11, 15. Psal. 105, 37. Bar.
3, 4. 1 Cor. 11, 20.

DAGON idolum Philistinorum,
Iud. 16, 23. 1 Regum 5, 2. 1 Mach. 10, 83
+ 11, 4.

DAMASCVS metropolis Syriæ va-
statur à Theglath Phalasar. 4 Reg. 16, 9.

contra Damascum prophetia, Isai. 17, 18, 4 Ier. 49, 23 Amos 1, 3.

D A M N A T I O æterna quæ parata est diabolo & omnibus impiis, Sap 5^a Iob 10, 22 + 36, 12. Isai. 24, 31 + 30, 33 + 66, 24 Dan. 7, 11. Matt 3, 12 + 5, 29 + 8, 12, 19 + 13, 50 + 18, 8 + 22, 13 + 23, 33 + 25, 30, 42. Mar. 9, 47 Lucæ 3, 17 + 16, 23, 25, Heb. 10, 27 2 Thess. 1, 8, 2 Petr. 2, 4. Iudæ 6. Apoc. 19, 20 + 20, 10 + 21, 8.

D A N filius Iacob, Gen. 30, 6. tribus Dan quærit sibi possessionem, Iud. 18, 1 pugnat contra Iesem, & expugnat, Ios. 19, 47.

D A N I E L appellatur Baltassar, Dan 1, 7. Interpretatur somnia, 2, 3 + 4, 7, 11, 18, 25. constituitur gubernator totius regni Babel, Dan. 6, 3. projicitur in lacum leonum, 6, 16 liberat Susannam, 13, 51, 60.

D A R E melius quam accipere, Eccli 4, 26 Aðor 20, 33.

Dandum sine acceptione personarum, maxime autem domesticis fidei, Eccl. 7, 15 + 12, 8. Matt. 5, 42. Lucæ 6, 30 38. Rom. 12, 13. Galat 6, 10 vide Eleemosyna.

D A R I V S filius Aßueri, Dan. 9, 5. occupat regnum Babel, 6, 1. impiam legem statuit, 6, 8. præparat regium convivium, Esdr. 3, 1.

Darius renovat mandatum Cyri, 1 Esdr. 6, 1.

Darius cæditur ab Alexandro rege Macedoniæ, 1 Mach. 1, 1.

D A V I D filius Isai (qui Iesse appellatur, Matth 1, 6.) à Samuele ungitur, 1 Reg 16, 13. interfecit leonem, ursum & Goliath gigantem, 17, 34, 49 paciscitur cum Ionatha, 18, 3 + 20, 8, 16, 23 + 23, 18. manducat panes propositionis, 21, 3 simulat amentiam coram Achis rege, 21, 13. fugit cum patre & matre in Maspha, 22, 3 præcidit oram chlamydis Saul, 24, 5. mittit ad Nabal decem juvenes, 15, 5. tollit hastam Saulis, 26, 11. fugit ad Achis regem Geth, 27, 2. ungitur in Hebron in regem Iuda, 2 Reg 2, 4. poscitque eum regem universus Israel, 2 Reg 5, 1. 1 Par 11, 3 + 12, 18 juxta verbum Ionathæ, 1 Reg 21, 17. & Saulis, 24, 21. committit adulterium & homicidium, 2 Reg. 11^a. poenitet eum peccati 12, 13. fugit à facie filii sui Absalom, 15, 14. libavit aquam Domino, 23, 16. recenset populum, 24, 2. emit ab Areuna aream, 24, 24. consilium capit de domo Dei ædificanda, 1 Par. 17, 1. constituit operarios & architectos, 14^a. 24^a. 25^a. 36^a. 27^a. relinquit sibi successorem Salomonem filium, 3 Reg. 1, 30. moritur & sepelitur, 2, 1 Aðor. 2, 29 + 13, 36. commendatur, Eccli, 47, 2.

David spiritualis (qui est Christus) promittitur, Ierem. 30, 9. Ezech. 34, 24 + 37, 23.

Davidis filius appellatur Christus, Matt. 1^a + 15, 22 + 22, 45 Marc. 12, 35. Luc. 20, 41. Aðor. 2, 29 + 13, 22. 2 Timoth. 2, 8. Apoc 5, 5.

DECIMARVM usus & decimæ, Gen. 14, 20 + 28, 23. Levit 27, 30. Num. 18, 31, 28. Deuter. 12, 6 + 14, 28 + 26, 12,

1 Reg 8, 15. 2 Paral. 31, 5, 2 Esdr. 10, 37. Heb. 7, 2.

Decimæ debentur Sacerdotibus, Deut. 18, 3. 2 Paral. 31, 4. vide Sacerdotes.

DEDICATIO templi, vel altarium, Num. 7, 10, 11, 84, 28, 3 Reg. 8, 26, 63, 65. 2 Paral 7, 5. 9 + 15, 8. 1 Esdr. 6, 16. 17. 2 Esdr. 12, 27, 3 Esdr. 7, 7. Psalm. 29, 1. 1 Mach. 4, 56, 57, 59. 2 Mach. 2, 2, 12, 20.

DEMETRIVS filius Seleuci exercet tyrannidem, 1 Mach 7, 1. foedus inire cupit cum Ionatha, 10, 3. foedus iustum violat, 11, 53.

Demetrius aurifaber negotium faceffit Paulo Aðor. 19, 23.

DETRACTIO, Psal. 14, 3 + 100, 3. Eccles. 10, 20 Prov. 10, 18 + 11, 13 + 16, 28 + 20, 19 + 26, 20. Rom. 1, 30 2 Cor. 12, 20. 1 Pet. 2, 1. 12. Iacob. 4, 11.

DEVS est omnipotens, & nihil apud eum est impossibile, Genes. 17, 1 + 18, 14 + 35, 11 + 43, 14 + 48. 3. Num 11, 23, 1 Reg. 14, 6 2 Paral. 14, 11. Sap. 11, 22 Iob. 42, 2 Isai. 40, 10 * + 46, 9 + 50, 2 + 59, 1 Ierem. 32, 17, 27 Zach 8, 6. Matth 19, 26. Marc. 9, 23 + 20, 27 + 14, 36. Luc. 1 37 + 18, 27. Ephes 3, 20 Apocal. 16, 7, 14 + 19, 6.

Deus omnia regit & gubernat pro sua voluntate. Genes. 45, 5 + 50, 19 Deut 8, 18. 1 Reg. 9^a. Sapient. 12, 13. Tob. 7, 12. Iob 9, 5 + 12, 13. Psal. 102, 19 + 113, 3 + 126, 1. Prov. 10 22 + 16, 4, 9 + 19, 21 + 20, 24 + 11, 1, 30. Eccl. 3, 15. Isai. 26, 16 + 45, 7. Ierem. 10, 23 + 27, 5. Dan 2, 11 + 5, 18. Matt. 6, 33 + 11, 26 + 20, 14. Luc 12, 31. Ioan. 5, 17. Rom 9, 15. 2 Cor. 3, 5. Phil. 2, 13. Hebr 13, 21. Apoc. 4, 11.

Deus est pater omnium fidelium ipsi obtemperantium, Deut. 32, 6. Psal. 102, 13. Prov. 1, 7. Ierem. 3, 4, 14, 19. Malach 1, 6. Matth. 6, 9 + 18, 14 + 23, 8. Luc 11, 3. Ioan. 20, 17 Rom 8, 15, 1 Cor 8, 6, 2 Cor. 1, 3 + 6, 18. Ephes. 3, 14 + 4, 6. 1 Thess. 1, 3. 2 Thess. 1, 1, 2 + 2, 16.

Deus est verax & fidelis, Exod 34, 6. Numer. 23, 19. Deut. 7, 6 + 32, 4 1 Reg. 15, 29. Isai. 49, 7 Ioan. 3, 33 + 8, 26. Rom. 3, 4. 1 Cor. 1, 8 + 10, 13. 1 Thess. 5, 24 2 Thess. 3, 3. 2 Tim. 2, 13. Tit. 1, 2. 1 Ioan. 1, 9 + 5, 20. Hebr. 20, 23. Apoc. 3, 7. 14.

Deus est in essentia unus, præter quem non est alius, Exod. 3, 14. Deut. 4, 35 + 6, 4 + 7, 9 + 10, 17 + 32, 39. 1 Reg. 7, 22. 3 Reg. 8, 60 + 18, 36. 1 Par. 19, 20. Sapient. 12, 13. Isai. 37, 16 + 43, 10 + 44, 6, 24 + 45, 1 + 46, 9. Osee 13, 4. Iob. 8, 20 + 13, 4. Eccli. 36, 5. Marc. 12, 29. Ioan. 17, 3. 1 Cor. 8, 6 + 12, 6. Gal. 3, 20 Ephes 4, 6. 1 Tim 2, 5.

Deus est trinus in personis, & unus in essentia, vide Trinitas.

Deus æternus est, nec principium habet, nec finem: sed est ipse principium & finis. Gen 21 33. Exod. 15, 18. Iob. 36, 26. Isai. 41, 4 + 43, 10 + 44, 6 + 48, 12 + 57, 15. Dan. 7, 9. Rom. 16, 26. Hebr. 1, 8. Apoc. 1, 6, 17 + 21, 6 + 22, 13.

Deus novit, audit, & videt omnia. Exod. 3, 19. Num. 12, 3. Deut. 31, 21, 1 Reg. 2, 3 + 16,

3†16, 7. 2 Paral. 16, 9. Iob 14, 6†22, 11†28, 24†31, 4†42, 2. Psalm. 7. 10†32, 13†37, 20†89, 8†130, 8. Proverb. 5, 21†15, 3, 11†14, 12. Ifai. 29, 15†40, 27†48, 4. Ierem. 1, 5†7, 11†17, 10†23, 24†32, 19. Ezech. 11, 5. Eccli. 16, 15†17, 13†25, 27†39, 24, 27†40, 9. Sapient. 1, 10. 2 Mach. 9, 5. 12, 22. Matth. 6, 4†21, 2. Mar. 2, 8†14, 13. Luc. 21, 10. Ioann. 1, 47†13, 21†16, 30†21, 17. A&tor. 15, 8. Rom. 8, 27. 1 Theff. 2, 4. 1 Ioan. 3, 20. Hebr. 4, 13. Apoc. 2, 23.

Deum nemo videre potest, Exod. 33, 20. Deut. 4, 12. Ioann. 1, 18†6, 46. 1 Tim. 6, 16. 1 Ioan. 4, 12.

Deus & divina omnia non possunt humana industria aut ingenio comprehendere, Exod. 33, 20. 3 Reg. 3, 5. Iob. 32, 8. Psalm. 93, 10†118*, 142, 8. Ifai. 22, 22†54, 13, Matth. 11, 25†13, 11†16, 17. Luc. 8, 10†10, 21†24, 44. Ioann. 1, 10†3, 3†6, 44, 65†14, 8, 17†17, 6. A&tor. 16, 14. Rom. 1, 19†11, 33. 1 Cor. 2*, Gal. 1, 11. 1 Timoth. 6, 16. Apoc. 3, 7.

Deus est immensus & incircumscriptus, 3 Reg. 8, 27. 2 Paral. 2, 6†6, 18, 18. Iob. 11, 8. Psalm. 138, 7. 10. Ifai. 6, 3†66, 1. Ier. 23, 24. Amos 9, 2. Sap. 1, 7. Matth. 5, 35. A&tor. 7, 48†17, 24.

Deus testatur se Deum, id est, salvatorem & consolatorem Israël, omniumque eorum qui rite ipsum colunt & invocant, Gen. 17, 1. 7. Exod. 6, 2†20, 2†29, 45. Lev. 26, 11. Psalm. 17, 3†49, 6. Ifai. 30, 19. Ier. 31, 33†32, 38. Ezech. 37, 23. Ioan. 10, 17.

Deus est Dominus ac creator cæli & terræ, vide Creator.

Deus nihil eorum quæ fecit, odit, Sap. 11, 25.

Deus est iudex totius mundi, reddens unicuique mercedem pro merito, Gen. 18, 25. Deut. 10, 17. Iob. 34, 11. Psalm. 7, 9†61, 13†93, 2†95, 13. Ifai. 11, 3. Eccli. 35, 22, 27. Ier. 17, 10†15, 24. Matth. 16, 27†25, 31, A&tor. 17, 31. Rom. 2, 6. 2 Tim. 4, 8. Hebr. 11, 23.

Dei misericordia, patientia, charitas, sapientia, verbum, quære suis quæque locis.

Deo soli attributa, subinde in scripturis & aliis per communicationem tribuuntur, ut vocabulum, Deus, soli Deo tribuitur, Deut. 6, 4†32, 39. 1 Reg. 2, 2. Psalm. 58, 10, 2 Mach. 7, 38. Mar. 12, 29. aliis tribuitur, Exod. 7, 1†22, 8, 1 Reg. 28, 13. Psalm. 46, 10†81, 6.

Deus solus bonus, Matth. 19, 7. Luc. 18, 10. aliis tribuitur bonitas, Gen. 1, 3†3, 6†49, 15. Num. 14, 7. 1 Reg. 29, 9. 2 Reg. 18, 27. 1 Paral. 28, 8. Tob. 12, 8. Iud. 12, 12, 14. Psalm. 110, 10†146, 1. Prov. 18, 22†22, 1 Eccles. 7, 2. Sap. 8, 19. Eccli. 14, 5. Ierem. 7, 3. Matth. 7, 17. Marc. 9, 50. Luc. 6, 45.

Deus solus sanctus, 1 Reg. 2, 2. aliis sanctitas tribuitur, Exod. 3, 5†12, 16†22, 31†28, 2†29, 29, 31†30, 29†35, 1. Lev. 11, 44. Num. 16, 5. Deut. 6, 7. Ios. 5, 15. 2 Reg. 22, 26. 4 Reg. 4, 9. Iudith. 8, 29. Psalm. 5, 8, Matth. 7, 6. Rom. 7, 12.

Deus solus fortis, 1 Reg. 2, 2. aliis fortitudo attributa, Gen. 32, 28†48, 14. Psalm. 53, 5. Cant. 3, 7. Ifai. 19, 14. Ierem. 9, 23. Matth. 12, 29. Mar. 3, 27. Luc. 21, 21. Hebr. 11, 14. 1 Petr. 5, 9.

Deus solus iustus, 2 Mach. 1, 25. aliis quoque iusti, Gen. 7, 2†18, 23. Psalm. 33, 16†36, 29, 30. Prov. 8, 8. Sap. 5, 16. Matth. 1, 19†10, 41†25, 46. Luc. 1, 6. Rom. 1, 17.

Deus solus pius, Apoc. 15, 4. aliis etiam pii, 1 Petr. 2, 9.

Deus solus beatus, 1 Tim. 6, 15.

alii beati, Gen. 30, 13. Psalm. 1, 1†32, 12†40, 1†118, 1†126, 1. Matth. 5†16, 1†24, 46. Luc. 1, 45†14, 14. Luc. 1, 1.

Deus solus potens, 1 Tim. 6, 15.

alii potentes, Exod. 18, 21. Psalm. 111, 2. Luc. 1, 52. A&tor. 8, 27†18, 24.

Deus solus immortalis, 1 Tim. 6, 16.

aliis tribuitur immortalitas, Sap. 1, 15†4, 1†8, 17.

Deus facit mirabilia solus, Psalm. 71, 18†135, 4. Eccle. 11, 4.

Alii quoque faciunt mirabilia, Deut. 34, 12. Eccli. 31, 9†48, 4, 15.

Deus solus novit arcanas animi cogitationes, 3 Reg. 8, 39. 2 Paral. 6, 20.

alii quoque noverunt, 1 Reg. 9, 19. 4 Reg. 5, 26.

Deus solus peccata remittit, Luc. 5, 21. dimittunt & alii, Matth. 18, 18. Ioan. 20, 23.

Deo soli honor & gloria, Psalm. 113, 1. Ifai. 42, 8. 1 Tim. 1, 17.

aliis quoque tribuuntur, 4 Reg. 14, 10, 2 Paral. 17, 5. Psalm. 149, 9. Eccli. 31, 10. Luc. 14, 10. Ioan. 5, 44.

Deus solus adorandus, Exod. 10, 5. Lev. 26, 1. Deut. 5, 9. Matth. 4, 10.

aliis adoratio tribuitur, Gen. 18, 2. vide Adoratio

Deo soli serviendum, Deut. 6, 13†10, 20. 1 Reg. 7, 3. Matth. 4, 10. Luc. 4, 8.

aliis etiam post Deum serviendum, Gen. 25, 13†29, 20†47, 25. 1 Tim. 6, 2.

Deus cuius mali sit causa, & cuius non sit, vide Malum.

DIABOLVS studet semper perditioni hominum, Genes. 3, 1*, 1 Paral. 21, 1. Iob 1*, 2*. Zach. 3, 1. Matth. 4, 3, 9†8, 28†13, 19. Luc. 8, 12†13, 9, 14†22, 11. A&tor. 5, 3†13, 8. 2 Cor. 4, 4†11, 14. Ephes. 6, 11. 1 Theff. 2, 18. 1 Petr. 5, 8. Apoc. 2, 10†12, 9.†20, 7.

Diabolus non potest plura quam ei Deus permittit, 3 Reg. 12, 12. 2 Paral. 18, 20. Iob 1, 12†1, 6. Mat. 8, 31. Marc. 5, 12, 13. Ephes. 2, 2. 1 Tim. 2, 26. Apoc. 20, 7.

Diabolus pater & princeps mundi omniumque impiorum, Matth. 4, 9. Luc. 4, 6. Iob 41, 25. Ioan. 8, 44†12, 11†14, 30†16, 11. 2 Cor. 4, 4. Ephes. 2, 2†6, 12. Col. 2, 15.

Diaboli imperium per Christum sublatum, Genes. 3, 15. 1 Reg. 17, 46. Iob 26, 13. Ifai. 9, 4†14, 8, 12†27, 1†52, 3. Zach. 3, 2. Matth. 12, 29. Luc. 10, 18†11, 22. Ioann. 12, 31. Col. 1, 13†2, 15. 2 Tim. 1, 10. 1 Ioan. 3, 8. Hebr. 2, 14. Apoc. 12, 9†20, 2.

Diaboli filii, Ioan. 8, 44. A&tor. 13, 10. 1 Ioan. 3, 10.

DIACONI Act. 6, 3 + 21, 8. Phil. 1, 1. 1. Tim. 3, 8.

DIANA colitur Ephesi, & in universa Asia, Act. 19, 27.

DIES novissimi & iudicium extremum, 1 Reg. 2, 10. Psalm. 95, 13. Isa. 2, 10, 19 + 23, 4, 6, 13 + 26, 21 + 27, 1 + 30, 30 + 56, 15, 24. Jerem. 30, 23. Daniel 7, 9. Sophon. 1, 2, 14. Malach. 4, 1. 4. Esdr. 2, 27 + 13, 32. Matt. 12, 16 + 13, 14, 49 + 16, 27 + 24*, 25, 31, 42. Marc. 13*, Luc. 17, 24, 30. Act. 1, 11 + 3, 20 + 17, 31. Roman. 2, 5, 16 + 14, 10. 1 Cor. 15*. 2 Corint. 5, 10. 1 Thess. 4, 16 + 5, 2. 2 Thess. 1, 7 + 2, 1. Tit. 2, 13. 2 Petr. 3, 13. Hebr. 9, 28. Iudæ 14. Apoc. 1, 7 + 20, 11.

Dies Domini, Isa. 13, 6. Jerem. 30, 7. Amos 5, 18. Joel. 2, 1, 31. Sophon. 1, 14. Malach. 4, 1. 4. Esdr. 2, 27. Phil. 1, 6 + 2, 10. 1 Thess. 5, 2. 2. Tim. 4, 8.

Dies Domini & hora nulli cognita, Matt. 24, 36, 50. Marc. 13, 32. Luc. 17, 24. 30. Act. 1, 7. 1 Thess. 5, 1. 2. Petr. 3, 10. Apoc. 3, 3 + 16, 15.

Dies pro annis, Num. 14, 34. Ezech. 4, 6.

DILECTIO Dei erga suos, Exod. 20, 5 + 34, 14. Deut. 4, 24 + 6, 15 + 7, 8. Ios. 24, 19. Prov. 8, 17. Eccli. 4, 18. Jerem. 31, 3. Ioan. 3, 16 + 10, 11 + 13, 1. 18 + 15, 9, + 16, 27. Rom. 5, 8. Galat. 2, 21. Ephes. 3, 19 + 5, 2.

Diligendus est Deus super omnia, Genes. 22, 2, 9. Exod. 20, 6. Deut. 5, 10 + 6, 5 + 10, 12 + 11, 1, 13, 22 + 30, 6. Ios. 22, 5. Eccli. 7, 32 + 34, 19 + 47, 11. Matt. 10, 37 + 22, 36. Marc. 12, 30. Luc. 7, 47 + 10, 27. Ioan. 21, 15. Rom. 5, 5 + 8, 28, 35. 1. Cor. 10, 21. 1. Ioan. 4, 17.

Dilectio, vide Charitas.

DINA, filia Iacob, Genes. 30, 21. violatur à Sichem, cap. 34, 2.

DIONYSIVS Areopagita convertitur, Act. 17, 34.

DISCORDIA vitanda, Prov. 6, 19 + 10, 12 + 15, 18 + 16, 28 + 17, 11 + 18, 6 + 30, 33. Matth. 12, 24. Luc. 11, 17. 1 Cor. 14, 33. Galat. 5, 15. 2. Tim. 2, 23.

DIVINI, vide Incantatores.

DIVITES quomodo se erga pauperes habere debeant, Levit. 25, 35. Deut. 15, 7, 10. Iob. 31, 16. Psalm. 16, 11. Prov. 14, 31 + 17, 5 + 19, 17 + 21, 12 + 22, 7 + 28, 27 + 30, 7. Eccles. 11, 1. Eccli. 4, 4 + 7, 35 + 11, 10 + 29, 12 + 31, 8. Isa. 23, 18. Matth. 6, 19 + 19, 21. Luc. 14, 13 + 16*, + 18, 22. Act. 2, 45 + 4, 34. 1. Tim. 6, 18. vide Eleemosyna.

Divitiarum vanitas & contemptus, & quemadmodum in divitiis non sit sperandum, Psalm. 38, 7 + 48*, + 51, 9. Proverb. 10, 2 + 11, 4, 28 + 15, 16 + 18, 11 + 22, 16 + 23, 4 + 28, 11 + 30, 7. Eccles. 5, 9, 12 + 6, 2. Isa. 2, 7. Jerem. 17, 3. 11 + 22, 13. Ezech. 7, 19. Sophon. 1, 12. Eccles. 5, 1, 10 + 10, 10 + 11, 7 + 14, 1 + 31, 3. Matth. 3, 22 + 19, 21. Lucæ, 8, 14 + 12, 15. 1. Tim. 6, 9. Iacob. 1, 11.

Contra divites impios, 1 Reg. 25, 2. Iob. 20, 19 + 27*. Prov. 23, 4 + 28, 8, 20, 27.

Eccles. 6, 1. Isa. 5, 8 + 12, 9. Jerem. 15, 13. Amos 6, 1 + 8, 4. Hab. 2, 5. Luc. 5, 24 + 16, 19, 24. Iac. 5, 1. vide Avaritia.

DOCTRINA Apostolica scripta & non scripta firmiter tenenda, Rom. 16, 17. Galat. 1, 8, 11. 2. Thess. 2, 15. 1 Cor. 11, 3, 34.

Doctrina Apostolorum est Christi doctrina, Luc. 10, 16. 2. Corinth. 2, 14, 17 + 7, 20. 1. Thess. 2, 2, 13. Galat. 1, 11.

DOEG servus Saulis prodit sacerdotem Abimelech, 1 Regum 22, 9, 18. cædit sacerdotes Domini, 22, 18.

DOLVS, Jerem. 9, 6. Psalm. 34, 26 + 9, 28. Prov. 12, 17. Marc. 7, 21. Act. 5, 1. Rom. 1, 29.

DOMVS ædificata super petram, firma manebit, Psal. 45, 2. Matt. 7, 24 + 16, 18. Luc. 6, 48. Rom. 8, 35.

Domus corporis nostri, 2. Corinth. 5, 1. 2. Petr. 1, 14.

Domini & Domine erga servos & ancillas totamque familiam officium, & potestas, Exod. 21, 2, 20, 26. Levit. 19, 13 + 25, 18. Deut. 5, 14, 21 + 15, 12, 16 + 24, 19. Iob. 31, 13. Prov. 29, 19. Jerem. 34, 9, 14. Eccli. 7, 22 + 33, 31 + 42, 16. Ephes. 6, 9. Coloss. 4, 1.

DONARIA recipere, sit ne prohibitum, Gen. 14, 22. Exod. 18, 21 + 23, 8. Num. 22, 18. Deut. 10, 17 + 27, 25, 1. Reg. 8, 3 + 11, 3. 3. Reg. 13, 7. 4. Reg. 5, 16. 3. Par. 19, 7. Iob. 15, 34. Psal. 14, 5 + 25, 10. Prov. 15, 27 + 17, 23. Isa. 1, 23 + 3, 23 + 33, 15 + 45, 13. Ezech. 13, 19 + 22, 12. Dan. 5, 17. Mich. 3, 11. Eccli. 8, 3 + 10, 31. Act. 20, 35.

DRVSILLA uxor Felicis præfecti, audit doctrinam Evangelicam à Paulo, Act. 24, 24.

E

EBRIETAS, & gula, Gen. 9, 21 + 19, 32, 35 + 25, 29. Levit. 10, 9. 1. Reg. 25, 36. 2. Reg. 11, 15 + 13, 28, 3. Reg. 20, 12, 16. Prov. 20, 1 + 21, 17 + 23, 1, 2, 3, 20. 29 + 31, 4. Eccli. 19, 1 + 23, 6 + 31, 12, 17*. 31, 35 + 37, 32*. Isa. 5, 11, 22 + 22, 13 + 28, 7 + 56, 12. Ezech. 16, 49. Dan. 5, 2. Osee 4, 11. Joel 1, 5. Mich. 2, 11. Abac. 2, 5, 16. Iudith 13, 4. Sap. 2, 7, 1. Mach. 16, 16. Lucæ 12, 45 + 21, 34. Rom. 13, 13. 1. Cor. 5, 10 + 6, 10 + 15, 32. Gal. 5, 21. Ephes. 5, 18. 1. Thess. 5, 7. 1. Tim. 3, 3. Tit. 1, 7. 1. Petr. 4, 3. Hebr. 12, 16. vide Ieiunium.

Ebrietas iram Dei provocat, Isa. 5, 11, 21 + 28, 1. Dan. 5, 2. Joel 1, 4, 5, 1. Cor. 6, 10, mentem alienat, Prov. 23, 11. Eccli. 19, 2. Isa. 28, 7, 9. Osee 4, 11. ad libidinem incendit, Prov. 20, 1. Ephes. 5, 18. facultates dissipat, Prov. 25, 20. Eccli. 19, 1. secretum detegit, Prov. 31, 4. Abac. 2, 15. ad furorem & rixas excitat, Prov. 20, 1 + 23, 29. Eccli. 31, 38, 40. Osee 7, 5.

EBRON, vide Hebron.

ECCLIESIA accipitur pro templo materiali, Deut. 23, 1. Iudic. 20, 2. Iud. 6, 21. Psal. 67, 27. Thren. 1, 10. Joel 2, 16. 1. Cor. 11, 18 + 14, 34.

Ecclesiæ

Ecclesia accipitur pro cœtu fidelium, Num. 19, 20†20, 4. 1 Reg. 17, 47. 3. Reg. 8, 14. 55. 1 Par. 29, 1*. 2 Par. 1, 5. Psalm. 21, 26†25, 12†34, 18†106, 32†149, 1. 1 Mach. 4, 37†15, 16†14, 19. Matth. 16, 18. Act. 5, 11†8, 1†16, 4. Rom. 16, 16, 23. 1 Cor. 6, 5.†11, 16†12, 28†14, 5. 2 Cor. 8, 18, 23, 24†11, 8†12, 13. Ephes. 5, 23. Phil. 4, 15. 1 Tim. 3, 5, 15. Iac. 5, 14. Apoc. 1, 11†22, 16.

Ecclesia pro cœtu unius provincie, 3 Reg. 8, 14. Act. 9, 31. 11, 2, 6†12, 1†13, 1†15, 1†19, 32†20, 17. Rom. 16, 2. 1 Cor. 1, 2†16, 1. 2 Cor. 8, 2. Galat. 1, 2. 2 Thess. 1, 1*. 1 Petr. 5, 13. Apoc. 2, 1*†3, 1.

Ecclesia pro prælatis & prapositionis, 3 Reg. 8, 14. Matth. 18, 17.

Ecclesia est una & visibilis præfigurata per unam & visibilem arcam Noë, Gen. 6, 14. 1 Petr. 3, 20. per civitatem sanctam Ierusalem, Apoc. 21, 2. per hortum conclusum & fontem signatum, Cant. 4, 12. per unam columbam, 6, 8. per vineam Psalm. 79, 9. Cant. 2, 15. Isai. 5, 2*. Jer. 2, 21†12, 10. Matth. 20, 1*. Marc. 12, 1. Lucæ 20, 9. Apoc. 14, 15. per navem Lucæ 5, 3. per sagenam comprehendentem bonos & malos pisces, Matth. 13, 47. per agrum, Matth. 13, 24. per regnum cælorum Matth. 13*,†25*.

Ecclesia firmamentum veritatis errare non potest Isaiæ 29, 21. Matth. 16, 18†28, 20. Lucæ 22, 32. Ioan. 14, 16†16, 13†17, 11, 20. 1 Tim. 3, 15*. 1 Ioan. 2, 27.

Ecclesia est corpus Christi, Cant. 4, 7, 9. 11, 12. Ephes. 1, 22†4, 4†5, 23. 1 Cor. 12, 27.

Ecclesia fidelium nascitur, & propagatur per sanam doctrinam, Ioan. 1, 12†13, 3. Rom. 8, 13†9, 8. Gal. 3, 20†4, 19. Ephes. 1, 5. Tit. 1, 1. 1 Cor. 4, 15. Philem. 10. 1 Petr. 1, 23. 1 Ioan. 3, 9†5, 18. Iac. 1, 18.

Ecclesia seu fidelium cœtus, tenetur sacerdotibus pastöribusque suis quæ ad vitam sunt tuendam necessaria, suppeditare, Deut. 12, 19†14, 27†16, 11†25, 4. 1 Esdr. 7, 23. Matth. 10, 10. Lucæ 10, 7. Rom. 15, 27. 1 Cor. 9, 7, 11. Gal. 6, 8. Phil. 2, 29†4, 10, 16. 1 Thess. 5, 12. Hebr. 13, 7. Tenetur etiam pro suis præfectis orare, Act. 4, 29†12, 5. Roman. 15, 30. Ephes. 6, 18. Phil. 1, 19. Coloss. 4, 2. 2 Thess. 3, 1. Hebr. 13, 18.

Ecclesia est sponsa Christi, Psalm. 44, 11. Ezech. 16, 9. 2 Corinth. 11, 2. Ephes. 5, 26. Apoc. 19, 8†21, 10.

Ecclesie caput est Christus, Osee 2, 2. 1 Cor. 12, 27. Ephes. 1, 22†4, 15†5, 23. Col. 1, 18†2, 10.

Ecclesie quasi membra quædam sunt veri fideles, eidem capiti Christo ejusque vicario subiecti, cujuscumque nationis fuerint, sive Iudæi, sive Gentiles, Isai. 43, 9. Ioan. 10, 16. 1 Cor. 12, 12. Eph. 3, 6.

Ecclesie claves promittuntur, & potestas, Matth. 16, 19. traduntur, Ioan. 20, 23. exercentur, Matth. 18, 17. Vide Excommunicatio & Confessio.

Ecclesiam sibi Christus comparavit & emittit sanguine suo, Act. 20, 28. 1 Cor. 6,

20†7, 23. Eph. 2, 13. Col. 1, 14. 1 Petr. 1, 18. Hebr. 9, 12. 1 Ioan. 17. Apoc. 1, 5†5, 9†14, 4.

Ecclesiam suam Deus protegit & custodit, Exod. 13, 21†19, 45. Lev. 26, 12. Deut. 7, 20†23, 14†31, 3. 3 Reg. 6, 13. Psalm. 90, 1, 11†131, 13. Isai. 23, 2. Jer. 46, 28. Matth. 12, 20†28, 20. Ioan. 14, 23. 2 Cor. 6, 16.

E D O M frater Iacob filius Isaac, appellatur Esau, Genes. 25, 25.

Edumæi negant Israëlitis transitum per suam regionem, Num. 20, 14. cæduntur, & fiunt servi domui Israël, 2 Reg. 8, 14. deficiunt ab Israël, & creant sibi regem, 4 Reg. 8, 10. superantur à Iuda, 14, 7. 2 Par. 25, 12.

Contra Edumæos prophetia, Num. 24, 18. Psalm. 136, 7. Isai. 21, 21†34, 5. Jerem. 49, 7. Thren. 4, 22. Ezech. 25, 13, 14†32, 29†35*.†36, 5. Amos, 2, 11. Abdix. 1, 1*. vide Esau.

E L E A Z A R filius Aaron, Exod. 6, 23†28, 4. partitur cum Iosue terram Chanaan, Ios. 14, 1. juxta præceptum Domini, Num. 34, 17. consecratur Sacerdos, Lev. 8, 24*. sit post mortem patris summus Sacerdos, Num. 20, 26. Deut. 10, 6. moritur & sepelitur, Ios. 24, 23. filium habet cui Phinees nomen erat, Exod. 6, 25. quem in demortui patris locum sufficiunt, Num. 25, 7, 12.

E L E A Z A R filius Saura occidit elephantem, quo in vulnere procumbente, ipse oppressus suffocatur. 1 Mach. 6, 43.

E L E A Z A R I senis Martyrium, 2 Mach. 6, 18, 14.

E L E E M O S Y N A pauperibus eroganda, Exod. 22, 25†23, 11. Levit. 19, 10†23, 22†25, 34. Deut. 15, 7, 10†24, 19. 3 Reg. 17, 10. 2 Esdræ 8, 11. Esther. 9, 22. Psalm. 40, 1†81, 4†111, 9. Prov. 3, 9, 28†11, 18, 25†14, 21, 3†18, 17†21, 13, 21†22, 9†28, 27†31, 10. Eccle. 11, 1. Isai. 58, 7. Ezech. 16, 40†18, 7. Dan. 4, 29. Eccle. 4, 2†7, 35†12, 3†14, 11†29, 12†35, 4. Tob. 1, 4†14, 7, 17†12, 9†14, 12. Matth. 6, 3†13, 42†19, 21†25, 35. 42. Luc. 3, 11†6, 35†11, 4†12, 33†14, 13†16, 9, 21†19, 8†21, 1. Act. 2, 42†6, 2†9, 39†10, 2†11, 29†20, 35. Rom. 12, 8†15, 26. 1 Cor. 16, 1*. 2 Cor. 8, 4, 15†9*. Ephes. 4, 28. Hebr. 13, 16. 1 Ioan. 3, 17. Iacob, 2, 25. quære Misericordia.

E L I Sacerdos in Silo, 1 Reg. 2, 3. filii ejus reprehenduntur, 2, 12. 21. è solio lapsus fractis cervicibus moritur, 4, 18.

E L I A S, vide Helias.

E L I Z A V S ungitur propheta. 3 Reg. 19, 19. juxta præscriptum Domini, 19, 16. transit Iordanem, 4 Reg. 2, 14. facta aqua, 2, 20. revocat puerum ad vitam, 4, 32. mundat Naaman à lepra, 5, 14. percutit Syrios cæcitate, 6, 18. prædicat rerum abundantiam, 7, 1. ægrotat, & moritur, 13, 14, 20. mortuum ejus corpus excitat mortuum, 13, 21. commendatur Eccle. 48, 13.

E L I M A S magus fit cæcus, Act. 13, 8.

E M E R E & vendere quomodo oportet, Genes. 23, 9, 14†25, 31†33, 19†42

DIACONI Act. 6, 3 + 21, 8. Phil. 1, 1. Tim. 3, 8.

DIANA colitur Ephesi, & in universa Asia, Act. 19, 27.

DIES novissimi & iudicium extremum, 1 Reg. 2, 10. Psalm. 95, 13. Isa. 2, 10, 19 + 11, 4, 6, 13 + 26, 21 + 27, 1 + 30, 30 + 56, 15, 24. Jerem. 30, 23. Daniel 7, 9. Sophon. 1, 2, 14. Malach. 4, 1. 4 Esdr. 2, 27 + 13, 32. Matt. 12, 16 + 13, 14, 49 + 16, 27 + 24*, 25, 31, 42. Marc. 13*, Luc. 17, 24, 30. Act. 1, 11 + 3, 20 + 17, 31. Roman. 2, 5, 16 + 14, 10. 1 Cor. 15*, 2 Corint. 5, 10. 1 Thess. 4, 16 + 5, 2. 2 Thess. 1, 7 + 2, 1. Tit. 2, 13, 2 Petr. 3, 13. Hebr. 9, 28. Iudæ 14. Apoc. 1, 7 + 20, 11.

Dies Domini, Isa. 13, 6. Jerem. 30, 7. Amos 5, 18. Ioel. 2, 1, 31. Sophon. 1, 14. Malach. 4, 1. 4 Esdr. 2, 27. Phil. 1, 6 + 2, 10. 1 Thess. 5, 2. 2 Tim. 4, 8.

Dies Domini & hora nulli cognita, Matt. 24, 36, 50. Marc. 13, 32. Luc. 17, 24, 30. Act. 1, 7. 1 Thess. 5, 1. 2. Petr. 3, 10. Apoc. 3, 3 + 16, 15.

Dies pro annis, Num. 14, 34. Ezech. 4, 6.

DILECTIO Dei erga suos, Exod. 20, 5 + 34, 14. Deut. 4, 24 + 6, 15 + 7, 8. Ios. 24, 19. Prov. 8, 17. Eccli. 4, 18. Jerem. 31, 3. Ioan. 3, 16 + 10, 11 + 13, 1. 18 + 15, 9, + 16, 27. Rom. 5, 8. Galat. 2, 21. Ephes. 3, 19 + 5, 2.

Diligendus est Deus super omnia, Genes. 22, 2, 9. Exod. 20, 6. Deut. 5, 10 + 6, 5 + 10, 12 + 11, 1, 13, 22 + 30, 6. Ios. 22, 5. Eccli. 7, 32 + 34, 19 + 47, 11. Matt. 10, 37 + 22, 36. Marc. 12, 30. Luc. 7, 47 + 10, 27. Ioan. 21, 15. Rom. 5, 5 + 8, 28, 35. 1 Cor. 10, 21. 1. Ioan. 4, 17.

Dilectio, vide Charitas.

DINA, filia Iacob, Genes. 30, 21. violatur à Sichem, cap. 34, 2.

DIONYSIVS Areopagita convertitur, Act. 17, 34.

DISCORDIA vitanda, Prov. 6, 19 + 10, 12 + 15, 18 + 16, 28 + 17, 11 + 18, 6 + 30, 33. Matth. 12, 24*. Luc. 11, 17. 1 Cor. 14, 33. Galat. 5, 15, 2. Tim. 2, 23.

DIVINI, vide Incantatores.

DIVITES quomodo se erga pauperes habere debeant, Levit. 25, 35. Deut. 15, 7. 10. Iob. 31, 16. Psalm. 16, 11. Prov. 14, 31 + 17, 5 + 19, 17 + 21, 11 + 22, 7 + 28, 27 + 30, 7. Eccles. 11, 1. Eccli. 4, 4 + 7, 35 + 11, 10 + 29, 12 + 31, 8. Isa. 23, 18. Matth. 6, 19 + 19, 21. Luc. 14, 13 + 16*, + 18, 22. Act. 2, 45 + 4, 34. 1 Tim. 6, 18. vide Eleemosyna.

Divitiarum vanitas & contemptus, & quemadmodum in divitiis non sit sperandum, Psalm. 38, 7 + 48*, + 51, 9. Proverb. 10, 2 + 11, 4, 28 + 15, 16 + 18, 11 + 22, 16 + 23, 4 + 28, 11 + 10, 7. Eccles. 5, 9, 12 + 6, 2. Isa. 2, 7. Jerem. 17, 3. 11 + 22, 13. Ezech. 7, 19. Sophon. 1, 18. Eccles. 5, 1, 10 + 10, 10 + 11, 7 + 14, 1 + 31, 3. Matth. 3, 22 + 19, 21. Lucæ, 8, 14 + 12, 15. 1. Tim. 6, 9. Iacob. 1, 11.

Contra divites impios, 1 Reg. 25, 2. Iob. 20, 19 + 27*. Prov. 23, 4 + 28, 8, 20, 27.

Eccles. 6, 1. Isa. 5, 8 + 32, 9. Jerem. 15, 13. Amos 6, 1 + 8, 4. Hab. 2, 5. Luc. 5, 24 + 16, 19, 24. Iac. 5, 1. vide Avaritia.

DOCTRINA Apostolica scripta & non scripta firmiter tenenda, Rom. 16, 17. Galat. 1, 8, 11. 2 Thess. 2, 15. 1 Cor. 11, 3, 34.

Doctrina Apostolorum est Christi doctrina, Luc. 10, 16. 2 Cor. 2, 14, 17 + 7, 20. 1. Thess. 2, 2, 13. Galat. 1, 11.

DOEG servus Saulis prodit sacerdotem Abimelech, 1 Regum 22, 9, 18. cædit sacerdotes Domini, 22, 18.

DOLVS, Jerem. 9, 6. Psalm. 34, 26 + 9, 28. Prov. 12, 17. Marc. 7, 21. Act. 5, 1. Rom. 1, 29.

DOMVS ædificata super petram, firma manebit, Psal. 45, 2. Matt. 7, 24 + 16, 18. Luc. 6, 48. Rom. 8, 35.

Domus corporis nostri, 2 Cor. 5, 1. 2. Petr. 1, 14.

Domini & Domine erga servos & ancillas totamque familiam officium, & potestas, Exod. 21, 2, 20, 26. Levit. 19, 13 + 25, 38. Deut. 5, 14, 21 + 15, 12, 16 + 24, 19. Iob. 31, 13. Prov. 29, 19. Jerem. 34, 9, 14. Eccli. 7, 22 + 33, 31 + 42, 16. Ephes. 6, 9. Coloss. 4, 1.

DONARIA recipere, sit ne prohibitum, Gen. 14, 22. Exod. 18, 21 + 23, 8. Num. 22, 18. Deut. 10, 17 + 27, 25, 1 Reg. 8, 3 + 12, 3. 3 Reg. 13, 7. 4. Reg. 5, 16. 3 Par. 19, 7. Iob. 15, 34. Psal. 14, 5 + 25, 10. Prov. 15, 27 + 17, 23. Isa. 1, 23 + 5, 23 + 33, 15 + 45, 13. Ezech. 13, 19 + 22, 12. Dan. 5, 17. Mich. 3, 11. Eccli. 8, 3 + 10, 31. Act. 20, 35.

DRVSILLA uxor Felicis præfecti, audit doctrinam Evangelicam à Paulo, Act. 24, 24.

E

EBRIETAS, & gula, Gen. 9, 21 + 19, 32, 35 + 25, 29. Levit. 10, 9. 1 Reg. 25, 36. 2 Reg. 11, 15 + 13, 28, 3 Reg. 20, 12, 16. Prov. 20, 1 + 21, 17 + 23, 1, 2, 3, 20, 29 + 31, 4. Eccli. 19, 1 + 23, 6 + 31, 12, 17*. 31, 35 + 37, 32*. Isa. 5, 11, 22 + 22, 13 + 28, 7 + 56, 12. Ezech. 16, 49. Dan. 5, 2. Osee 4, 11. Ioel 1, 5. Mich. 2, 11. Abac. 2, 5, 16. Iudith 13, 4. Sap. 2, 7, 1. Mach. 16, 16. Lucæ 12, 45 + 21, 34. Rom. 13, 14. 1 Cor. 5, 10 + 6, 10 + 15, 32. Gal. 5, 21. Ephes. 5, 18. 1 Thess. 5, 7. 1 Tim. 3, 3. Tit. 1, 7. 1 Petr. 4, 3. Hebr. 12, 16. vide Ieiunium.

Ebrietas iram Dei provocat, Isa. 5, 11, 21 + 28, 1. Dan. 5, 2. Ioel 1, 4, 5, 1 Cor. 6, 10, mentem alienat, Prov. 23, 11. Eccli. 19, 2. Isa. 28, 7, 9. Osee 4, 11. ad libidinem incendit, Prov. 20, 1. Ephes. 5, 18. facultates dissipat, Prov. 25, 20. Eccli. 19, 1. secretum detegit, Prov. 31, 4. Abac. 2, 15. ad furorem & rixas excitat, Prov. 20, 1 + 23, 29. Eccli. 31, 38, 40. Osee 7, 5.

EBRON, vide Hebron.

ECCLIESIA accipitur pro templo materiali, Deut. 23, 1. Iudic. 20, 3. Iud. 5, 21. Psal. 67, 27. Thren. 1, 10. Ioel 1, 16. 1 Cor. 11, 18 + 14, 34.

Ecclesia

Ecclesia accipitur pro cœtu fidelium, Num. 19, 20 + 20, 4. 1 Reg. 17, 47. 3. Reg. 8, 14, 55. 1 Par. 29, 1*. 2 Par. 1, 5. Psalm. 21, 26 + 25, 12 + 34, 18 + 106, 32 + 149, 1. 2 Mach. 4, 37 + 15, 16 + 14, 19. Matth. 16, 18. Act. 5, 11 + 8, 1 + 16, 4. Rom. 16, 16, 23. 1 Cor. 6, 5. + 11, 16 + 12, 28 + 14, 5. 2 Cor. 8, 18, 23, 24 + 11, 8 + 12, 13. Ephes. 5, 23. Phil. 4, 15. 1 Tim. 3, 5, 15. Iac. 5, 14. Apoc. 1, 11 + 22, 16.

Ecclesia pro cœtu unius provincie, 3 Reg. 8, 14. Act. 9, 31. 11, 2, 6 + 12, 1 + 13, 1 + 15, 1 + 19, 32 + 20, 17. Rom. 16, 2. 1 Cor. 1, 2 + 16, 1. 2 Cor. 8, 2. Galat. 1, 2. 2 Thess. 1, 1*. 1 Petr. 5, 13. Apoc. 2, 1* + 3, 1.

Ecclesia pro prælatis & præpositis, 3 Reg. 8, 14. Matth. 18, 17.

Ecclesia est una & visibilis præfigurata per unam & visibilem arcam Noë, Gen. 6, 14. 1 Petr. 3, 20. per civitatem sanctam Ierusalem, Apoc. 21, 2. per hortum conclusum & fontem signatum, Cant. 4, 12. per unam columbam, 6, 8. per vineam Psalm. 79, 9. Cant. 2, 15. Isai. 5, 2*. Ier. 2, 21 + 12, 10. Matth. 20, 1*. Marc. 12, 1. Lucæ 20, 9. Apoc. 14, 15. per navem Lucæ 5, 3. per sagem comprehendentem bonos & malos pisces, Matth. 13, 47. per agrum, Matth. 13, 24. per regnum cælorum Matth. 13*, + 25*.

Ecclesia firmamentum veritatis errare non potest Isaiæ 29, 21. Matth. 16, 18 + 28, 20. Lucæ 22, 32. Ioan. 14, 16 + 16, 13 + 17, 11, 20. 1 Tim. 3, 15*. 1 Ioan. 2, 27.

Ecclesia est corpus Christi, Cant. 4, 7, 9. 11, 12. Ephes. 1, 22 + 4, 4 + 5, 23. 1 Cor. 12, 27.

Ecclesia fidelium nascitur, & propagatur per sanam doctrinam, Ioan. 1, 12 + 13, 3. Rom. 8, 13 + 9, 8. Gal. 3, 20 + 4, 19. Ephes. 1, 5. Tit. 1, 1. 1 Cor. 4, 15. Philem. 10. 1 Petr. 1, 23. 1 Ioan. 3, 9 + 5, 18. Iac. 1, 18.

Ecclesia seu fidelium cœtus, tenetur sacerdotibus pastoribusque suis quæ ad vitam sunt tuendam necessaria, suppeditare, Deut. 12, 19 + 14, 27 + 16, 11 + 25, 4. 1 Esdr. 7, 23. Matth. 10, 10. Lucæ 10, 7. Rom. 15, 27. 1 Cor. 9, 7, 11. Gal. 6, 8. Phil. 2, 29 + 4, 10, 16. 1 Thess. 5, 12. Hebr. 13, 7. Tenetur etiam pro suis præfatis orare, Act. 4, 29 + 12, 5. Roman. 15, 30. Ephes. 6, 18. Phil. 1, 19. Coloss. 4, 2. 2 Thess. 3, 1. Hebr. 13, 18.

Ecclesia est sponsa Christi, Psalm. 44, 11. Ezech. 16, 9. 2 Corinth. 11, 2. Ephes. 5, 26. Apoc. 19, 8 + 21, 10.

Ecclesie caput est Christus, Osee 2, 2. 1 Cor. 12, 27. Ephes. 1, 22 + 4, 15 + 5, 23. Col. 1, 18 + 2, 10.

Ecclesie quasi membra quædam sunt veri fideles, eidem capiti Christo ejusque vicario subiecti, cujuscunque nationis fuerint, sive Iudæi, sive Gentiles, Isai. 43, 9. Ioan. 10, 16. 1 Cor. 12, 12. Eph. 3, 6.

Ecclesie claves promittuntur, & potestas, Matth. 16, 19. traduntur, Ioan. 20, 23. exercentur, Matth. 18, 17. Vide Excommunicatio & Confessio.

Ecclesiam sibi Christus comparavit & emit sanguine suo, Act. 20, 28. 1 Cor. 6,

20 + 7, 23. Eph. 2, 13. Col. 1, 14. 1 Petr. 1, 18. Hebr. 9, 12. 1 Ioan. 17. Apoc. 1, 5 + 5, 9 + 14, 4.

Ecclesiam suam Deus protegit & custodit, Exod. 13, 21 + 29, 45. Lev. 26, 12. Deut. 7, 20 + 23, 14 + 31, 3. 3 Reg. 6, 13. Psalm. 90, 1, 11 + 131, 13. Isai. 23, 2. Ier. 46, 28. Matth. 12, 20 + 28, 20. Ioan. 14, 23. 2 Cor. 6, 16.

E D O M frater Iacob filius Isaac, appellatur Esau, Genes. 25, 25.

Edumæi negant Israëlitis transitum per suam regionem, Num. 20, 14. cæduntur, & fiunt servi domui Israël, 2 Reg. 8, 14. deficiunt ab Israël, & creant sibi regem, 4 Reg. 8, 10. superantur à Iuda, 14, 7. 2 Par. 25, 12.

Contra Edumæos prophetia, Num. 24, 18. Psalm. 136, 7. Isai. 21, 21 + 34, 5. Ierem. 49, 7. Thren. 4, 22. Ezech. 25, 13, 14 + 32, 29 + 35*. + 36, 5. Amos, 2, 11. Abdix. 1, 1*. vide Esau.

E L E A Z A R filius Aaron, Exod. 6, 23 + 28, 4. partitur cum Iosue terram Chanaan, Ios. 14, 1. juxta præceptum Domini, Num. 34, 17. consecratur Sacerdos, Lev. 8, 24*. sit post mortem patris summus Sacerdos, Num. 20, 26. Deut. 10, 6. moritur & sepelitur, Ios. 24, 23. filium habet cui Phinees nomen erat, Exod. 6, 25. quem in demortui patris locum sufficiunt, Num. 25, 7, 12.

E L E A Z A R filius Saura occidit elephantem, quo in vulnere procumbente, ipse oppressus suffocatur, 1 Mach. 6, 43.

E L E A Z A R I senis Martyrium, 2 Mach. 6, 18, 24.

E L E E M O S Y N A pauperibus eroganda, Exod. 22, 25 + 23, 11. Levit. 19, 10 + 23, 22 + 25, 34. Deut. 15, 7, 10 + 24, 19. 3 Reg. 17, 10. 2 Esdræ 8, 11. Esther. 9, 22. Psalm. 40, 1 + 81, 4 + 111, 9. Prov. 3, 9, 28 + 11, 18, 25 + 14, 21, 3 + 18, 17 + 21, 13, 21 + 22, 9 + 28, 27 + 31, 10. Eccle. 11, 1. Isai. 58, 7. Ezech. 16, 40 + 18, 7. Dan. 4, 29. Eccli. 4, 2 + 7, 35 + 12, 3 + 14, 11 + 29, 12 + 35, 4. Tob. 1, 4 + 14, 7. 17 + 12, 9 + 14, 2. Matth. 6, 3 + 13, 42 + 19, 21 + 25, 35. 42. Luc. 3, 11 + 6, 35 + 11, 41 + 12, 33 + 14, 13 + 16, 9, 21 + 19, 8 + 21, 1. Act. 2, 42 + 6, 2 + 9, 39 + 10, 2 + 11, 29 + 20, 35. Rom. 12, 8 + 15, 26. 1 Cor. 16, 1*. 2 Cor. 8, 4, 15 + 9*. Ephes. 4, 28. Hebr. 13, 16. 1 Ioan. 3, 17. Iacob, 2, 25. quare Misericordia.

E L I Sacerdos in Silo, 1 Reg. 2, 3. filii ejus reprehenduntur, 2, 12. 21. è solio lapsus fractis cervicibus moritur, 4, 18.

E L I A S, vide Helias.

E L I Z A E V S ungitur propheta, 3 Reg. 19, 19. juxta præscriptum Domini, 19, 16. transit Iordanem, 4 Reg. 2, 14. facit aquam, 2, 20. revocat puerum ad vitam, 4, 32. mundat Naaman à lepra, 5, 14. percutit Syrios cæcitate, 6, 18. prædicat rerum abundantiam, 7, 1. ægrotat, & moritur, 13, 14, 20. mortuum ejus corpus excitat mortuum, 13, 21. commendatur Eccli. 48, 13.

E L I M A S magus fit cæcus, Act. 13, 8.

E M E R E & vendere quomodo oportet, Genes. 23, 9, 14 + 25, 31 + 33, 19 + 47.

57†42* Lev. 19, 13, 35†25, 14, 46. Deut. 8, 1†25, 13. 2 Reg. 4, 21. Eccli. 27, 3†42, 42, 25. Prov. 11, 1, 26†16, 11†20, 10, 23. Isa. 23, 18. Jerem. 32, 6. Ezech. 45, 10. Mich. 6, 10. Matth. 7, 2. Luc. 14, 28. 1 Corinth. 7, 30. 1 Theff. 4, 6.

E P H R O N, quia negabat Iudæ transfugum funditus perdita est, Mach. 5, 46. 2 Mich. 12, 27.

E P I S C O P I, eorum electio, & officium, Matth. 20, 23. 26, Luc. 4, 16†22, 26. Ioan. 10, 4, 14†21, 15. Act. 1, 24†6, 3†11, 22†14, 20†10, 28. Rom. 13, 36, 25, 1 Cor. 3, 5†4, 1†16, 1, 9, 2 Cor. 3, 6†4, 5†10, 8, 6, 4. Ephes. 1, 15†3, 2 Col. 1, 23. 1 Tim. 3, 1†4, 6. 2 Tim. 2, 1, 15, 24. Tit. 1, 5. 1 Petr. 5, 2. vide Concionator.

E R V B E S C E R E nullus debet Evangelium, Psalm. 39, 11. Eccli. 42, 9, 21. Marc. 8, 38. Luc. 9, 26. Rom. 1, 16. 2 Tim. 1, 8.

Erubescendum propter peccata, Ezech. 16, 52. Eccli. 42, 11.

Esaïas, vide Isaïas.

E S A V filius Isaac nascitur, Genes. 25, 24. vendit sua primogenita, 25, 31. Hebr. 12, 16. supplantatur à fratre suo Iacob. Genes. 27*. ducit filiam Ismaelis, 28, 9†36, 3. procedit contra Iacob. cum 400. viris. 32, 6 osculatur suum fratrem Iacob, 33, 4. in Esau pugnare prohibetur Israël, Deut. 2, 4. vide Edom.

E S D R A S Scriba proficiscitur ex Babylone, 1 Esdr. 7, 6. separat mulieres Gentiles ex Israël, 9*. 10*. legit coram multitudine librum Legis, 2 Esdr. 8, 2. 3 Esdr. 9, 39. appellatur Iosedec, 1 Paral. 6, 15.

E S V R I R E iustitiam, Isa. 55. 1 Psalm. 106, 9. Matth. 5, 6. Luc. 1, 53†6. 21 Apoc. 21, 6†23, 17.

E V A formatur ex costa Adæ, Gen. 2, 21 comedit fructum vetitum, 3, 6.

E V A N G E L I V M Christi ejusque prædicatio, Genes. 3, 15. Isa. 53, 1†55, 5†61, 1. Matth. 1, 21†11, 28†28, 19. Marc. 16, 15. Luc. 2, 10†24, 46. Ioan. 3, 16†6, 35†8, 12†10, 9†12, 46. Rom. 1, 16†3, 21, 24†8, 3. 1 Cor. 1, 19. 29†4, 15. 2 Cor. 5, 18. Gal. 1, 6, 11. Ephes. 1, 13, 1 Tim. 1, 15. 2 Tim. 1, 8†2, 8. 1 Petr. 4, 17.

Evangelium adfert fiduciam, simul & timorem, consolationem, & terrorem: Matth. 3, 7*. 15, 20, 23†7, 13, 19, 23†2, 12†9, 15†10, 3, 4, 11, 12†12, 37. 41†13, 29, 40, 50†15, 13†16, 27†12, 6, 7†20, 16†22, 13, 14†24, 12, 24*. 12, 13, 30, 41*. Marc. 13, 25, 31†13*. Luc. 3, 17†6, 24, 25†9, 62†12, 20, 40, 48†13, 5, 16, 30†16, 22†17, 30, 34†19, 22*. 12, 47†21*. Ioan. 5, 28†15, 16. Act. 5, 5, 6*. Rom. 1, 18†2, 5, 6†6, 23†9, 18†11, 20, 22†13, 2, 3, 4†14, 12, 1 Cor. 3, 13, 17†5, 5†10, 8†11, 29*. 15, 51†16, 22. 2 Cor. 7, 1, 8, 10†13, 5. Galat. 5, 21, 24. Ephes. 5, 5. Phil. 2, 12. 1 Tim. 5, 24.

Hebr. 9, 17†10, 26, 27*. Iac. 4, 9†5, 11. 1 Petr. 4, 18†5, 8, 2 Petr. 1, 10†9, 4*. 15, 10*. Iudæ 15.

Evangelizanti debetur necessaria vitæ sustentatio, Matt. 10, 9. Mar. 6, 8. Luc. 9, 4. 10, 7. Rom. 15, 26, 1 Cor. 9, 7, 11, 13. Galat. 6, 6. 1 Tim. 5, 17. 2 Tim. 2, 6.

E V C H A R I S T I A Matth. 26, 26. Mar. 14, 22. Luc. 22, 19. 1 Corinth. 11, 34*. 10, 19 frequenter sumenda, Act. 2, 42†20, 7. præfiguratur. Exod. 16, 15*.

Eucharistia sub altera tantum, nimirum panis specie, Ioan. 6, 58. data à Christo, Luc. 24, 30, 31. ab apostolis, Act. 2, 42†20, 7.

In Eucharistia non remanet substantia panis post consecrationem, sed est verum Christi corpus & sanguis, Matth. 26, 26. Mar. 14, 22. Luc. 22, 19. Ioan. 6, 51.

Eucharistiam in publicis supplicationibus circumferendam esse, præfiguratum, Iosu. 6, 6, 7, 11*. 20, 2 Reg. 4, 3. 2 Reg. 6, 4, 5, 6.

Eucharistia adoranda, Psal. 11, 28, 30†98, 5. Ioan. 9, 38.

E X A C T I O, census & tributum debetur principibus, Matt. 19, 24†22, 17. Matth. 12, 16. Luc. 20, 22. Rom. 13, 7.

E X C O M M V N I C A T I O à Christo instituta & præcepta, Matth. 5, 29†16, 19†18, 8, 18. Mar. 9, 42. Ioan. 20, 23.

Excommunicatio in usu fuit Apostolis, 1 Corinth. 5, 3, 10. 2 Theff. 3, 6, 14. 1 Tim. 1, 20. Tit. 3, 10.

Excommunicatio exercenda ad ædificationem & emundationem Ecclesiæ, & ad correctionem ejus qui excommunicatur, Corinth. 3, 4, 1 Tim. 1, 20. 2 Theff. 3, 14. ut spiritus ejus salvus fiat, 1 Cor. 5*.

Excommunicatio Phariseorum, Ioan. 9, 22, 34†11, 42†16, 2.

Excommunicandi qui in moribus aut doctrina graviter errantes admoniti nolunt resipiscere, Prov. 22, 10. Matth. 18, 17. Rom. 16, 16. 1 Corinth. 5*. 2 Corinth. 2, 8. 2 Theff. 3*. 1 Timoth. 1, 20†6, 5. 2 Timoth. 2, 17, 21†3, 5. Tit. 3, 10. Ioan. epist. 2, 10.

Excommunicati vitandi, Matt. 18, 17. 1 Corinth. 5*. Tit. 3, 10.

E X E Q V I Æ celebrantur, Genes. 13, 2, 3†50, 10. Deut. 34, 8. 1 Reg. 3, 31*.

E Z E C H I A S filius impij Achaz cum esset rex tamen pius fuit, 4 Reg. 16, 20. frangit serpentem æneum, 18, 4. deficit ab Assyriis, 18, 7. mittit nuntium ad Isaïam prophetam, 19, 2. Isaï. 37, 2 decumbit ex gravi morbo, 4 Reg. 20, 1. Isaï. 38, 1. ostendit Babylois suum thesaurum, & reprehenditur, 4 Reg. 20, 12, 14. Isaï. 39, 1, 5. commendatur, Eccli. 48, 19.

E Z E C H I E L cum alijs captivis vehitur in Babylonem, Ezech. 1, 1. vocatur, & mittitur, 2, 3. commendatur, Eccli. 49, 10.

F

F A C E R E pro sacrificare in scripturis. Levit. 15, 15. 30. Num. 6, 11, 16†8, 13†9.

11†9, 2, 4, 10, 14 Iudic. 13, 16. Luc. 22, 19.

FAMA bona præstantior divitiis, Prov. 22, 1. Eccle. 7, 2. Eccli. 41, 15, 16.

FAMES & annonæ caritas, Genes. 21, 10†16, 1†41* 42*, 43* 44* 45* 47*. Exod. 16 3. Deut. 28, 53†32, 24. Ruth 1, 1. 2 Regum 21, 1†24, 13, 3. Reg. 8, 37†18, 2. 4 Reg. 4, 38†6, 25†8, 1†25, 3. 2 Par. 6, 28†20, 9. 2 Esdr. 5* Psal. 36, 19 Isai. 5, 13. Jerem. 14, 1, 12, 15†15, 2†29, 17†34, 17. Ezech. 5, 12, 16†9, 11 Ioel 1*. Amos 4, 6. Agg. 1, 6, 10†2, 17 Matt. 24, 7. Luc. 4, 25†15, 14. Act. 7, 11†11, 28. Rom. 8, 35. 2 Cor. 3, 14†11, 27. Apoc. 6, 8†18, 8.

FAMES verbi Dei, 1 Reg. 3, 1. 2 Par. 15, 3. Osee 5, 4†4, 1. Amos 8, 11.

FAMV L O R V M famularumque officium, Genes. 16, 4, 6†24, 24*†30, 25†31, 4, 139, 1, 6, Exod. 21, 2, 20. 4 Reg. 5, 20, 25. Prov. 14, 35†17, 2†19, 10†19, 19. Eccl. 2, 7. Eccli. 7, 22†10, 28. Jerem. 34, 8. Ioel 2, 29. Luc. 12, 37, 45. Act. 12, 13. 1 Cor. 7, 21. Ephes. 6, 5. Col. 3, 22. 1 Tim. 6, 1. Tit. 2, 9. 1 Petr. 2, 18.

FELIX præfectus Iudææ, Act. 23 14†24*.

FERMENTVM, mala doctrina, Lev. 2, 11†6, 16 Deut. 16, 3. Matt. 16, 6. Mar. 8, 15, Luc. 12, 1 Cor. 5, 5 Gal. 5, 9.

FESTA Iudæorum, & in primis festum Paschæ, vide Pascha.

Festum Pentecostes, Exod. 21, 16†34. 22. Numer. 28, 26. Deut. 16, 9. Ioan. 5, 1. Act. 2, 1†20, 16.

Festum tubarum, Lev. 23, 24 Num. 29, 1. 2. Paral. 5, 3.

Festum expiationum, Lev. 16, 30†23. 27. Num. 29, 7, 8.

Festum tabernaculorum, Exod. 23, 16. Lev. 23, 34 Num. 22, 12 Deut. 16 23†31 10. 1 Esdr. 3, 4 2 Esdr. 8, 15, 17. 2 Mach. 1, 9†10, 6. Ioan. 7, 2.

Festum Sabbati, vide Sabbatum.

Festum neomeniæ, Numer. 28, 11. 1 Reg. 20, 5. Ezech. 45, 18.

Festorum violatio quam graviter puniatur, Num. 15, 32.

FESTVS præfectus Iudææ, Act. 24, 27.

FIDES in Scripturis varie accipitur, videlicet pro fidelitate & veritate Dei in servandis promissis, Psalm. 32, 4. Isai. 11, 5. Thren. 3 23. Osee 2, 20†5, 9. Rom. 3, 3. pro veritate & constantia verborum inter homines, Genes. 39, 16†44, 32. Lev. 6, 2. Eccli. 12, 28. Jerem. 42, 5. 1. Mach. 10, 27. 1 Tim. 2, 7. pro virtute Theologica, Sap. 1, 2†3, 14 Habac. 2, 4. Matt. 2, 13†9, 22†17, 20. Mar. 5, 34. Luc. 5, 20. Rom. 3, 21†4, 3†5, 1 pro fide viva & formata per charitatem, Habac. 2, 4. Matt. 9, 22†15, 28. Marc. 5, 34†10, 52. Luc. 7, 50. Rom. 2, 22. Gal. 5, 6* Hebr. 11*. pro fide mortua absque charitate, Matt. 7, 21, 22. 1 Cor. 13, 2†15, 2 Iac. 2, 26. pro sponsione seu voto, 1 Tim. 5, 12, pro fiducia Iac. 1 6.

Fides charitate inferior. vide Charitas.

Fides viva quæ per charitatem opera-

tur, magnæ virtutis est, Matt. 9. 2. 21, 29.† 21, 12 Mar. 16, 16. Luc. 12, 42. Ioan. 1. 12†3, 15, 16, 36†6, 35†7, 38†11, 25†14. 12†20, 29. Act. 3, 16†10, 43†15, 9†16. 31. Rom. 1, 16†3, 22. Galat. 3, 8 Ephes. 2, 7. Hebr. 11, 6*.

Fides non facit nos certos aut securos de accepta peccatorum remissione aut consequenda vita æterna, vide Certi.

Fides sine operibus non justificat 1 Cor. 13, 2. Gal. 5, 6. Iac. 2, 24.

Fides ipsa etiam appellatur opus bonum, Phil. 1, 6.

Fides est una, Ephes. 4, 5.

Fidei vivæ & operanti tribuitur iustitia & salus, Genes. 15, 9 Mar. 16, 16. Luc. 1. 45†8, 48†12, 41. Ioan. 5, 24†17, 3 Act. 13. 38†16, 31. Rom. 3, 22†4, 3, 22†5†10, 1 20 Philip. 3, 9 1 Petr. 2, 6. Hebr. 4, 3.

Fidei prædicatio ad eorum qui præsunt in Ecclesia, iudiciū referenda est Gal. 2, 2.

Fidem Gentilium etiam respicit Deus. Ier. 30, 18. Matt. 8, 5, 13†15, 28. Luc. 7, 9†10, 33†17, 16. Ioan. 4, 47 Act. 10, 3†8, 26.

Fideles Deus liberat à communi perditione, & intereptione impiorum, Genes. 6* 7* 8*. 19* Exod. 8, 22†9, 4, 6, 26†10, 23†11, 7. Numer. 16, 20, 26, 31. Ier. 39, 18. Dan. 6, 22. 2 Petr. 2, 7.

Infidelitas seu incredulitas punitur, Genes. 19, 11, 17, 26 Numer. 11, 21†14, 2, 11†20, 12, Deuter. 9, 20. 4 Reg. 7, 2, 17. 4, Esdr. 15 4. Psal. 77, 32. Eccli. 2, 15. Matt. 8, 28†14, 30†17, 17 Marc. 6, 16 Luc. 1, 16†25, 24. Ioan. 3, 18, 36†6, 7†8, 24†12. 48†20, 17 Rom. 11, 20. Hebr. 3, 18†4, 2†11, 6. Apoc. 21, 8.

FILIORVM officium erga parentes, Gen. 9. 3†22, 2, 7†27, 1†28, 7†37, 14* Exod. 20, 12†21, 17 Lev. 19, 3, 32†20, 9†21, 9. Deut. 5, 16†21, 15, 18†27, 16. Iudic. 14, 1 1 Reg. 2, 11, 18, 22†3, 1, 7†8, 1†18, 5, 3 Reg. 2, 19. 4 Reg. 2, 25†12, 2†22. 1. 2 Par. 34, 3. Eccli. 3, 1, 8†6, 18, 7, 29†8, 7, 11†22, 3†23, 18†25, 10, 4, 32, 24. Tob. 4, 1†14, 5 Iob. 1, 4†8, 4†32, 4, 6. Prov. 1, 8†4, 1†6, 20†10, 1†13, 1†15, 20†19, 26†20, 11, 20†22, 15†23, 19, 25†18, 24†30, 17 Jerem. 35, 16 Ezech. 22, 7, Matt. 4, 20†10, 35†15, 4†19, 19. Marc. 10, 19. Luc. 2, 48†18, 20. Act. 7, 14†22, 3 Ephes. 6, 1 Col. 3, 20, 1 Tim. 5, 1. 1 Petr. 5, 5.

FOENVVM & herba cito transiens omnis homo, Psal. 89, 6 128, 6 Isa. 40, 6. Eccli. 14, 15. 1 Petr. 1, 24. Iac. 1, 10.

FOENVVS, vide Vsuræ.

FORNICATIO iram Dei provocat, Deut. 22, 21 Prov. 23, 27. Eccli. 19, 3. Ier. 5, 7. Osee 4, 14. 1 Cor. 6, 9, 13, 15. Col. 3, 5. Heb. 13, 4. corpus enervat & facultates absumit, Iob. 31, 12. Prov. 23, 27†29, 3†31, 3 Eccli. 9, 6. infamiam adfert, Eccli. 9, 10†41, 21 fornicationis occasiones vitandæ, Eccli. 9, 4, 12†42, 12, fornicatio non solum in opere externo, sed & in affectu prohibetur, Exod. 20, 17. Matt. 5, 28.

Fornicatio spiritalis, quæ est hæresis, & idololatria, Deut. 31, 16 Iud. 2, 17, 27. 33

16a.

Isa. 1. 21. 57, 3. Ier. 3, 1. Ezech. 6, 9. 16*.
 Osee 1. 2. 4. 15. Apoc. 18, 3.
 FRATRES & sorores Christi qui
 sint, Matth. 12, 49. 28, 10. Marc. 3, 33.
 Luc. 8, 21. Ioan. 20, 17. Hebr. 2, 12. Psal.
 21, 13.
 FRAVS, quære Dolus.
 FRVCTVS boni operis, quære Opus.
 FVNDAMENTVM est Christus,
 1. Cor. 3, 11. Ephes. 2, 20. 1. Petr. 2, 6,
 fundamentum etiam Apostoli, Ephes. 2,
 20. Apoc. 2, 14.
 Et peculiariter Petrus, Matth. 16, 18*.
 Ioan. 22, 25, 17. cuius fides numquam de-
 ficiet, Luc. 22, 31.
 FVRTVM prohibetur, committitur,
 & punitur, Exod. 20, 15. 21, 17. 22, 1.
 Lev. 19, 11. Deuter. 5, 19. 24, 7. Ios. 7, 1,
 19. Prov. 6, 30. Osee 4, 2. 2 Mach. 12,
 40. Matth. 19, 18. Ioan. 12, 6. 1 Cor. 6, 10.
 Apoc. 9, 21.
 Fures dicuntur, verbum Dei & doctri-
 nam veram adulterantes, Ierem. 23, 30.
 Ioan. 10, 1.

G

GAL opponit se Abimelech, Iud. 9,
 26, 35, 39.
 GABAONITÆ redimunt vitam
 astu quodam Iosu. 9*. obsidentur, & obsi-
 dione liberantur, 10, 3*. Propter ipsos
 iniuste à Saule occisos suspenduntur filii
 Saulis, 2 Reg. 21, 1, 6, 9.
 GABELVS venit cum Raphael ad
 nuptias Tobie, Tob. 9, 7.
 GABRIEL apparet prophete Da-
 nieli, Dan. 8, 16. 9, 21. Zacharie sacer-
 doti, Luc. 1, 11. Virgini Mariæ 1, 26.
 GAD filius Iacob ex Lia, Genes. 30,
 11. 54, 26.
 Gadditæ recipiunt suam hæreditatem,
 Num. 31*. Deut. 3, 12. Ios. 13, 14.
 Gad propheta admonet David, ut non
 maneat in terra Moabitarum, 1 Regum
 22, 5.
 Nuntiat Davidi iram Dei, 2 Reg. 24,
 11. 18*.
 GAIVS 1 Cor. 1, 14. capitur, Actor.
 19, 29. deducit Paulum in Asiam, 20, 4.
 hospitio eum suscipit, Rom. 16, 25.
 GALGAL, sive Galgala, civitas
 Israel, Iosu. 4, 19. in Galgal circumcidi-
 tur populus, & celebrat Pascha, 5, 2, 7, 10.
 egreditur inde ad liberandos Gabaonitas,
 10, 7. revertitur, 10, 43.
 GALILÆA recipit Christum, Ioan.
 4, 45. in Galilæa incipit Christus prædica-
 re, Matth. 4, 12. Actor. 10, 37.
 GAMALIEL vir peritus Legis, Act.
 5, 54. 22, 3.
 Gamaliel dux Manassitarum, Numer.
 1, 10.
 GAVDERE & lætari honeste licet,
 1 Par. 29, 9*. 2 Esdr. 12, 42. Psal. 67, 4. Luc.
 1, 14. 1 Thess. 1, 6. 5, 16.
 Gaudendum non est more Gentilium.
 Eccles. 2, 2. 7, 3. Osee 9, 1. Amos 6, 8. Prov.
 2, 14. Iac. 4, 9. Gaudium in persecutione,

Matth. 5, 12. Actor. 5, 41. 20, 24. Rom. 5, 3.
 Col. 1, 24. Hebr. 10, 34. 11, 25.
 Gaudium Spiritus, Luc. 10, 21. Rom. 12,
 12. 14, 17. Galat. 5, 22. Phil. 4, 4. 1 Thess.
 5, 16.
 Gaudium salutis æternæ, Isai. 25, 18. 26,
 1. 33, 20. 1. 65, 12. Sap. 3, 1, 7. vide
 Beatitudo.
 GEDEON dux & iudex in Israel,
 Iud. 6. 7. 8.
 GEMITVS quis probandus, quis
 improbandus, Exod. 2, 24. Ezech. 9, 4. Tob.
 3, 1. 1 Mach. 6, 30. Rom. 8, 22. Iac. 5, 9.
 GENTIVM vocatio, Genes. 49, 10.
 Num. 24, 17. Deut. 32, 43. 2 Reg. 25, 44.
 50. 3 Regum 8, 41. Psal. 2, 8. 21, 28. 67,
 32. 71, 8, 17. 85, 9. 86, 4. Isa. 2, 2. 11, 10.
 19, 18. 25, 7. 27, 13. 29, 17. 35, 41, 25.
 43, 5. 45, 14. 49, 1. 51, 5. 54, 15. 55, 15.
 56, 3, 6. 60, 3, 9. 65, 1. 66, 19, 20. Ier. 9, 24. 12,
 16. 19. Osee 2, 1, 24. Joel 2, 28. Mich. 4,
 2. Sophon. 3, 9. Zach. 2, 11. 8, 20. 9, 10. Mar.
 2, 2, 7. 8, 11. 21, 31. 43, 22, 9. Ioan. 10,
 16. Actor. 8, 26, 30. 10*. 1 Cor. 12, 13. Eph.
 2, 10.
 Gentium mores non sunt nobis imitan-
 di, Lev. 18, 3. 20, 23. Ier. 10, 2.
 GENV omne flectendum Domino,
 Psal. 21, 30. Isa. 45, 23. Rom. 14, 11. Phil.
 2, 10.
 GERSON filius Levi, Num. 3, 27.
 Gersonitarum ministerium, 3, 25. 4, 22.
 GIESI minister Elisei, 4 Reg. 4, 25.
 fit leprosus, 5, 26.
 GLADIVS non cuivis permitten-
 dus, Matt. 26, 51. Marc. 14, 47. Luc. 22, 49.
 Ioan. 18, 10.
 Gladius spiritus est verbum Dei, 4.
 Esdr. 13, 9, 27. Isa. 11, 4. 27, 1. 31, 8. 49,
 2. 69, 16. Eph. 6, 17. Hebr. 4, 12. Apoc. 1, 16.
 2, 16. 19, 15. 2 Thess. 2, 8.
 GLORIA Dei in omnibus quæren-
 da, Iosue 7, 19. Psal. 115, 1. Matt. 6, 9. Ioan.
 9, 24. 17, 4. Actor. 3, 12. 12, 23. 1 Cor. 6, 20.
 10, 31. Phil. 1, 20. Col. 3, 17. Tit. 2, 10. quæ-
 re Honor.
 Gloria beatorum, vide Beatitudo.
 GODOLIA filius Ahicam gladio
 interimitur, 4 Reg. 25, 25. Ier. 41, 2.
 GRATIA in Scripturis accipitur
 pro beneficio, Ruth. 2, 20. 2 Reg. 2, 6. 15,
 20. Prov. 4, 9. Eccli. 7, 3. 7. 19, 20. pro favo-
 re, Gen. 6, 8. 18, 3. 19, 19. 39, 21. Exod. 12,
 36. Tob. 3, 13. Esther 2, 17. Prov. 13, 15.
 Eccli. 4, 25. Dan. 1, 9. Actor. 2, 47. 24, 27.
 25, 9. pro præmio quod à Deo expectatur,
 Prov. 1, 9. 12, 2. 2 Mach. 12, 46. Luc. 6, 33.
 1 Petr. 2, 19. pro dono aliquo gratis dato
 Esther 15, 17. Psal. 44, 3. Prov. 3, 22. 16,
 23. 1. 21, 11. 1 Cor. 12*. Ephes. 4, 7. 1 Petr.
 4, 10. pro dono supernaturali Deo gratum
 faciente, Psal. 83, 12. Luc. 1, 28. 2, 40. Ioan.
 1, 15. Rom. 1, 7. 1 Cor. 16, 23. 2 Cor. 1, 12.
 Galat. 5, 5. Hebr. 13, 19. Iac. 4, 6. pro re
 grata, pulchra, accepta, & amabili.
 Proverb. 31, 30. Eccli. 10, 12. Eccli. 7, 21.
 11, 19. 26, 16, 19. 40, 22. Luc. 4, 22.
 Ephes. 5, 29.
 Gratia donum quam sit occultum, &
 reconditum

reconditum, quodque nemo facile illud sibi arrogare debeat. Iob 9, 20, 21. Psalm. 2, 11 + 18, 13 + 141. 2 Prov. 14, 12 + 20, 9. Eccl. 9, 1, 2, 12. Eccl. 5, 5. Ier. 17, 9, 1 Cor. 4, 4. 2 Cor. 10, 14 + 13, 5. Gal. 6, 3. Phil. 1, 11. 1 Petr. 4, 18. 2 Petr. 1, 10. 1 Ioan. 4, 1.

Gratia qua quis hominibus gratus est, etiam illa à Deo est, Exod. 3, 21 + 11, 3 + 12, 36. 4 Regum 25, 27. 2 Esdr. 2, 5. Psalm. 105, 46. Ierem. 40, 2, 3, 4. Dan. 1, 9. Tob. 1, 13. Actor. 24, 23 + 27, 3 + 28, 19.

Gratus animus erga Deum & homines commendatur, Gen. 4, 3 + 8, 20 + 14, 21 + 23*. + 24, 48 + 26, 25. Exod. 15, 1. Lev. 25, 6. Num. 15, 17 + 31, 48. Deut. 4, 9 + 6, 5. Iud. 5, 1. 1 Reg. 2, 1 + 14, 35 + 31, 11. 2 Reg. 10, 2 + 19, 33. 3 Reg. 2, 7. 1 Par. 29, 10, 20. 2 Paral. 15, 11 + 20, 26. Esther 6*. Tob. 9, 1 + 12, 1, 7. Eccl. 7, 22 + 32, 28 + 35, 13. Mach. 4, 24 + 5, 54. 2 Mach. 3, 33. Matth. 11, 23. Marc. 5, 10. Luc. 18, 43. Ioan. 11, 40. Actor. 4, 21 + 27, 35. Rom. 6, 17. 2 Corinth. 6, 1. Ephes. 5, 19. Philip. 4, 6. Col. 2, 7 + 3, 15. 1 Theff. 5, 19. 2 Theff. 1, 3. 1 Tim. 4, 3.

Gratiæ agendæ ante & post cibum sumptum, Deut. 8, 10. 1 Reg. 9, 13. Isa. 62, 9. Matth. 14, 19 + 15, 36 + 26, 25. Marc. 6, 41 + 8, 6 + 14, 22. Luc. 9, 16. Ioan. 11, 23. Actor. 6, 27, 35. Rom. 14, 6. 1 Corinth. 10, 30. 1 Tim. 4, 3.

G V L A, vide Ebrietas, & Ciborum luxus.

H

HÆRETICOS & infideles relinquit Deus ad iustorum probationem, Iud. 3, 1. 1 Corinth. 11, 19.

Hæretici jam inde à temporibus Apostolorum extiterunt, 1 Tim. 1, 20. 2 Tim. 2, 18. 1 Ioan. 2, 18. 2 Ioan. 7. Apoc. 3, 15.

Hæreticos futuros etiam nostris temporibus prædictum est, Matth. 24, 5, 24. Ioan. 5, 43. 1 Tim. 4, 1. 2 Tim. 3, 1. 2 Petr. 2, 1 + 3, 3. Iud. 18.

Hæreticorum mores & doctrina, ibidem.

Hæretici vitandi, Deut. 13, 1. Matth. 7, 15. Rom. 16, 17. 2 Tim. 2, 17 + 3, 5. Tit. 3, 10. 2 Theff. 3, 14. Ioan. 2, 10.

Hæretici male tolerantur à præfatis, Apoc. 2, 14.

Hæretici tollendi è medio, Deuter. 13, 5. + 18, 20, 3. 3. Reg. 18, 40*. 4 Reg. 10, 25*.

Hæresis, fornicatio spiritalis: vide Fornicatio.

H A Z A E L famulus Benhadab regis Syriæ, 4 Reg. 2, 11, 15. juxta mandatum Domini, 3 Reg. 19, 15. percussit Israel in universis finibus suis, 4 Reg. 10, 32 + 12, 17 + 13, 3. quemadmodum prophetatum est, 4 Reg. 8, 11, 13. moritur, 13, 24.

Helix orationis efficacia, 3 Reg. 17, 1. Iac. 5, 17, 18. alitur ministerio corvi, 3 Reg. 17, 2. excitat puerum mortuum, 17, 19. occidit prophetas Baal, 18, 40. fugit Iezabel, 19, 3. mittitur in Damascum, ut ungeret Hazael regem Syriæ, 19, 15. mittitur ad Achab, 21, 17. ad Heliam missi

principes quinquagenarii cum suis, igni cælitus demisso consumuntur, 4 Reg. 1, 10. assumitur per turbinem in cælum, 2, 12. apparet in transfiguratione Domini Matth. 17, 3. Luc. 9, 30.

H E L I O D O R V S à cubiculis Seleuco, tentat thesaurum templi auferre 2. Mach. 3, 7, 13. punitur à Deo, 3, 24.

H E L I S A V S, vide Elifeus.

HERODES Ascalonites occidit innocentes pueros, Matth. 2, 16. & moritur, 2, 19.

Herodes Antipas filius Herodis, tetrarcha Galilææ, Luc. 3, 1. occidit Ioannem Baptistam, Matth. 14, 9. Herodes & Pilatus morte Christi inter se reconciliantur, Luc. 13, 12. Actor. 4, 27.

HERVS & Hera, vide Dominus & Domina.

HERSON filius Phares, Gen. 46, 12. Matth. 1, 3. relinquit post se Aram, & appellatur Iephone, 1 Par. 4, 15.

H E S T E R filia uxor Assueri, Esther 2*. precibus suis apud Assuerum latam de Iudæis uno die occidendis sententiam revocat, Esth 8, 3. 8.

H I E R E M I A S, vide Ieremias.

H I E R V S A L E M, vide Ierusalem.

H O L O F E R N E S dux Nabuchodonosor mittitur contra Israël, Iudic. 2, 4. blasphematur Deum, 6, 1. obsidet Bethuliam, 7, 1. proprio gladio cervix ei præciditur, 13, 8.

caput ejus conspiciendum ponitur in muris civitatis, 14, 1. totus Assyricus exercitus se in fugam dedit, 15, 1.

H O M O creatus est ad imaginem Dei, Genes. 1, 26 + 2, 7 + 5, 1 + 9, 6. Sapient. 2, 23. Eccl. 17, 1. Iob 10, 8. Psalm. 118, 73. Iac. 3, 9.

Homo maledicatur, Genes. 3, 17.

benedicatur in Christo, Gen. 12, 3 + 22, 18. Gal. 3, 8.

Hominis regeneratio, Matth. 18, 3. Ioan. 1, 13 + 3, 6 + 4, 14 + 7, 31. 1 Cor. 4, 15. Gal. 4, 19. Ephes. 4, 22. Col. 3, 8. Tit. 3, 5. 1 Petr. 1, 23 + 2, 2. Iac. 1, 18.

Homo pulvis & lutum, Genes. 2, 7 + 3, 19 + 18, 27. Eccl. 12, 7. Eccl. 17, 1 + 18, 8 + 41, 13. Iob 4, 19 + 10, 8 + 34, 15. Psalm. 77, 39 + 102, 14 + 143, 4. Isai. 40, 6.

H O M I C I D I V M, latrocinium, & sanguinis effusio, Genes. 4*. + 9, 6 + 37, 18. Exod. 2, 12 + 20, 13 + 22, 2. Lev. 24, 21. Num. 25*, 7. Deut. 5, 17 + 19, 4. 11 + 21, 1 + 27, 24. Ios. 20, 3. Iud. 9, 5. 1 Reg. 18, 17. 2 Regum 3, 27 + 14, 7, 12. 3 Reg. 2, 5, 25, 34, 46. 4 Reg. 14, 5 + 21, 16. Prov. 6, 17 + 28, 17. Eccl. 34, 25, 27. Thren. 4, 13. Ezech. 11, 6 + 22, 2 + 24, 6. Osee 4, 2. Matth. 5, 21 + 19, 18 + 23, 34 + 26, 51. Ioan. 8, 44. Rom. 13, 9. Gal. 5, 21. 1 Ioan. 3, 12. Apoc. 13, 10.

H O N O R qui ab hominibus proficitur, non magni faciendus, Num. 16, 1. Iudic. 9, 1. 1 Reg. 6, 10, 27. 2 Reg. 5, 1. 3 Reg. 2, 5. Esth. 3, 1* + 6, 6. Eccl. 9, 16 + 10, 29, 30. Ier. 9, 23. Matth. 6, 1 + 8, 4 + 9, 10 + 17, 9 + 20, 21. 26. Marc. 1, 14 + 5, 43 + 7, 36 + 8, 26 + 9, 8 + 10, 35, 43. Luc. 22, 24. Ioan. 6, 15 + 8, 10 + 11, 43.

† 12. 43. A&or. 10, 26 † 14, 14. Gal 6. 2.
Phil. 1, 3. 1 Theff. 2, 6. 1 Petr. 5, 3. 2 Ioann.
6. Apoc. 19, 10 † 22, 9.

Honor Dei, quære Gloria.

Honorandi parentes, vide Parentes,

HOSPITALITAS commendatur,
Isa. 58, 7. Matth. 25, 36. Luc. 14, 36. Roman.
12, 13. 1 Tim. 3, 2. Tit. 1, 8. 1 Petr. 4, 9. 3.
Ioan. 5, 9. Hebr. 13, 2. Iac. 1, 27.

Hospitalitatis exempla, Gen. 18, 3 † 19, 2
† 24, 31. Iosue 2* Iudic. 13, 15 † 19, 4, 9.
3 Regum 17, 10. 17. 4 Reg. 4, 8. Iob 1, 4 †
31, 17. Tob. 2, 1. Luc. 10, 38 † 19, 6. A&or.
16, 15 † 28, 2, 7.

Inhospitalitas, Iud. 8, 5 † 19, 18, 1 Reg.
25, 9. 14. Sap. 19, 13.

HVMANITAS Deo grata est, Gen.
18, 27 † 29, 3 † 41, 40. Iud. 6, 15. 1 Reg. 1*
† 2, 1, 8 † 7, 9, 10. 2 Reg. 6, 16, 21. 2 Par. 11, 6,
8 † 31, 26 † 33, 12 † 34, 16. Psal. 33, 19. Prov.
11, 2 † 16, 19 † 18, 12 † 22, 22 † 25, 7 † 29, 23.
Isa. 37, 1 † 57, 15 † 66, 2. Ier. 1, 6. Ionæ 3, 5.
Eccl. 3, 18 † 7, 19. Iudith 4, 7, 11 † 9, 16. Ma:
3, 11 † 5, 31. 8, 8 † 11, 20 † 15, 2. 7 † 18, 4 † 20,
26 † 21, 5 † 23, 7, 11. Marc. 9, 34 † 10, 43. Luc.
1, 48 † 9, 42 † 14, 7, 11 † 15, 19 † 18, 13 † 22,
26. Ioann. 13, 4. A&or. 10, 26. Rom. 11,
20 † 12, 16. 1 Cor. 4, 6 † 15, 8. Phil. 2, 3. Col. 3,
12. Hebr. 11, 24. 1 Petr. 5, 5. Iac. 1, 9 † 4, 10.
Apoc. 4, 1 † 19, 10.

HYMENEVS pseudoapostolus, 2 ad
Tim. 2, 17.

HYPOCRISIS. 1 Reg. 15, 22* † 18*
2 Reg. 25, 2, 7. 4 Reg. 1, 6, 9. Iob 8, 13 † 13, 16
† 15, 34 † 10* † 27, 8 † 16, 13. Prov. 30, 13.
Eccl. 1, 36 † 9, 14. Isa. 29, 13 † 38, 2. Ier. 9,
2. Ezech. 33, 30. Mal. 3, 17. 2 Mach. 32, 7,
15 † 6, 2, 16 † 7, 5 † 15, 7 † 16, 3 † 22, 18 † 23*.
† 24, 51. Marc. 7, 6. Luc. 11, 44 † 12, 1, 56
† 18, 11. A&or. 5, 1 † 8, 8 † 13, 8. Roman. 2*.
Galat. 2, 13. 1 Tim. 4, 2. 2 Timoth. 3, 5.
1 Theff. 5, 22. 1 Petr. 2, 1.

I

IABES in Galaad opprimitur ab Is-
rael, Iud. 21, 10. obsidetur, 1 Reg. 11, 1.
viri Iabes Galaad exhibent misericordiam
Sauli, & filio ejus, 3, 1, 12.

IACOB filius Isaac nascitur, Gen.
25, 23. emit à fratre Esau primogenita,
Gen. 25, 31. Præripit Esau benedictionem,
25, 5*. proficiscitur ad Laban, 28, 10. videt
scalam, & vovet votum, 28, 12, 20.

servit Laban pro duabus filiabus, 29, 18.
revertitur in patriam, 31, 17.

luctatur cum angelo, 32, 24. vocatur
Israel. 32, 27 † 35, 10. 3 Reg. 18, 31. mittit
filios in Ægyptum, 43, 1.

migrat cum tota sua familia in Ægy-
ptum 46*. Deut. 10, 22. filios Ioseph ado-
prat in suos, 48, 5, 8.

benedicit duodecim filiis & moritur,
49, 33. sepelitur cum patribus suis in
terra Chanaan, 50, 4, 7. secundum promif-
sionem, 47, 29. & secundum mandatum,
49, 29. commendatur, Eccl. 44, 24. vide
Israel.

Iacobus Zebedæi filius vocatur. Matth.

4, 20. occiditur, A&orum 12, 2.

IEBV S appellatur Ierusalem, Iosue
15, 8. Iud. 19, 10. 1. Par. 11, 4.

Iebusæos expugnare non poterat Israel,
Iud. 1, 21. superantur tamen à David, 2
Reg. 5, 8.

IEHV filius Hanani Prophetæ arguit
regem Iosaphat, 2 Par. 19, 2.

mittitur ad Baasa regem Israel. 3 Reg.
16, 1, 7.

Iehu filius Iosaphat filii Namfi ungitur
ut rex esset Israel, ad delendam domum
Achab, 4 Reg. 9, 1, 6.

juxta præscriptum, 3 Reg. 19, 16. occi-
dit Iezabel, 4 Reg. 9, 30, 33.

Occidit septuaginta filios Achab. 10, 10,
10. jubet comprehendi & jugulari fratres
Ochoziæ regis Iuda, 10, 14. perdit servos
Baal 4 Regum 10, 17, 25. moritur, 10, 35.

IEIVNIVM, & jejunandum esse,
Ioel 2, 12. Tob. 12, 8. Matth. 6, 16. Marc. 2,
20. Luc. 2, 36 † 5, 35. Rom. 13, 13. 1 Cor.
7, 5. 2 Cor. 6, 5 † 11, 27. A&or. 13, 2, 3, 14.
22. Ephes. 5, 18. 1 Theff. 5, 6. Tit. 2, 2. 1 Petr.
1, 13 † 5, 8. vide Quadragesima.

Jejunii meritum, Ier. 35, 14, 19. Ionæ
3, 7, 9. 10. Iudith 4, 8 † 8, 6. Matth. 17, 21, 6,
17. Luc. 2, 37.

Jejunatur pro mortuis, 1 Reg. 23, 13.
2 Reg. 1, 12 † 3, 36. 1 Par. 10, 12.

Jejunii exempla, Exod. 14, 18 † 34, 28.
Deut. 9, 9, 18. Iud. 20, 26. 1 Regum 7, 6 † 31,
13. 2 Regum 3, 35 † 12, 16. 2 Par. 20, 3.
1 Esd. 8, 21. 2 Eldr. 1, 4. Esther 4, 3. Psal.
34, 13. Ier. 36, 9. Dan. 10, 3. Ionæ 3, 5. Iud.
4, 7 † 8, 5. Tob. 3, 10. Matth. 4, 2 † 6, 14.
Luc. 2, 37 † 5, 33. A&or. 10, 30 † 15, 30
† 14, 23.

Jejunium indictum à rege Saule. 1 Reg.
14, 24. à Iosaphat, 2 Par. 20, 3. à Ninivi-
tis & eorum rege, Ionæ 3, 5, 7. ab Esdr. 8,
21. ab Esther & Mardochæo, Esth. 4, 16.
vide Abſtinentia.

IEREMI A S propheta ex Ana-
thoth, Ierem. 29, 27. vocatur, & à Deo
mittitur, 1, 4.

Ieremias persecutionem patitur, Ier.
18, 19 † 20, 1 † 26, 7 † 33, 1 † 37, 12 †
38, 4, 7.

Ieremias invenit gratiam apud Nabu-
chodonosor, Ier. 39, 11.

Ieremias vinculis solvitur à Nabuzar-
dan, Ier. 40, 1.

Ieremias luget Iosiam, 2 Par. 35, 25.

IERICHO expugnatur & exuritur,
Ios. 6, 10, 24. reedificatur ab Hiel, 3 Reg.
16, 34. appellatur civitas Palmarum, Deut.
34, 3. 2 Paral. 28, 15.

IEROB O A M filius Nabat, servus
Salomonis, fit inimicus Israeli, 3 Reg.
11, 26. 2 Par. 13, 6. fit rex decem tribuum,
3 Regum 12, 20. juxta verbum Ahix, 11,
29. erigit duos aureos vitulos, & falsum
cultum Dei, 12, 28, 31. idque punitur &
exprobratur, 14, 7 † 15, 25 † 16, 19, 26.
4 Reg. 3, 3 † 10, 29, 32 † 13, 2, 6, 11 † 14, 24 †
15, 9, 18, 24 † 17, 22 † 23, 15.

manus ejus exareſcit, 3 Regum 13, 4.
curatur, 13, 6. moritur, 14, 20. tota ejus
domus

domus perditur, 15, 29. juxta quod prædictum fuerat, 14, 10. contra Ieroboam, Amos, 7, 10.

Ieroboam filius Ioas fit rex Israël, 4 Reg. 13, 13 + 14, 16. moritur, 14, 29.

I E R V S A L E M expugnatur à filiis Iudæ, Iudic. 1, 8. eligitur à Deo in habitaculum, 3 Reg. 8*, 1 Par. 6, 2 + 7, 16.

Ierusalem appellatur Iebus, Iosu. 15, 8. Iud. 19, 10. 1 Par. 11, 4.

Ierusalem appellatur Salem, Psal. 75, 3.

Ierosolymam quæ tribus Iacob in habitaverint, 2 Par. 9, 3. 1 Esdr. 11, 1.

Ierusalem obsidetur à rege Syriæ & Israël, 4 Reg. 6, 5 à rege Nabuchodonosor, 4 Reg. 24, 10 + 25, 1.

Ierusalem exuritur, & evertitur, 4 Reg. 25, 9 iterum excolitur & reparatur, 2 Esdr. 3*, + 6, 15.

contra Ierusalem & ejus cives, 4 Reg. 21, 12 + 23, 27. Isa. 1, 6 + 3, 1 + 22, 1, 8 + 29, 1, 7 + 65, 2. Ier. 4, 3, 9. + 7*, + 13*, + 17, 19 + 19, 3, 6 + 21, 3 + 23, 39 + 25, 8 + 32, 3, 26 + 34, 1 + 38, 2 + 39, 8. Ezech. 3, 6 + 4*, + 5*, + 10, 2 + 15*, + 21, 6 + 22*, + 23*, Soph. 3, 1.

Ierusalem destruenda per Romanos, Dan. 9, 16. Zach. 14, 1. Matt. 24, 1, 15. Luc. 13, 31 + 19, 41 + 20, 16 + 21, 6. Ioan. 11, 48.

Ierusalem spiritualis, Ecclesia sancta, Psal. 12, 1, 3. Isa. 33, 10 + 54, 11 + 60*, + 62, 6 + 65, 16, 18. Tob. 13, 19. Baruch. 5, 1, 7. Gal. 4, 26. Hebr. 11, 10 + 12, 22 Apoc. 3, 12 + 21, 2, 10.

I E Z A B E L impia, impii Achab conjunx, 3 Reg. 16, 31 + 21, 5, 7.

occidit Prophetas Domini, 18, 4, 13. minatur Eliæ prophetæ mortem, 19, 2. à canibus dilaceratur, 4 Reg. 9, 33. juxta verbum Eliæ prophetæ, 3 Reg. 21, 23.

I I L V M I N A T I dicuntur Baptizati Heb. 6, 4.

I M A G I N E S jussit Deus fieri, Exod. 25, 18*. Num. 21, 8*.

Imagines fecit Salomon, 3 Reg. 6, 35 + 7, 25, 19, 36 + 10, 19. 2 Par. 3, 10, 14 + 4, 3.

Imaginum usus, Num. 21, 8. Sap. 16, 6. Ios. 2, 26*. de altari in testimonium & memoriam extructo.

I M M I S E R I C O R D I A, & ejus punitio, Exod. 1, 12. Deut. 23, 3. Iud. 2, 6, 15. 1 Reg. 25, 15, 38. Iob. 20, 19. Prov. 21, 10. Eccli. 12, 13. Amos 1, 6. Matt. 12, 30, 34 + 25, 42. Luc. 16, 21, 23. Iac. 2, 13.

I M P A T I E N T I A, & ejus punitio, Exod. 14, 11 + 15, 24 + 16, 1, 7 + 17, 2. Num. 11, 1, 10 + 14, 1, 26 + 21, 5. Iob. 3, 1. Prov. 12, 16. Eccl. 2, 16.

I M P I O R V M dicta, facta, & cogitata contra pios, Sap. 2*, Psal. 9*, 10*, 11*, 13*. Prov. 4, 14.

Impiorum prosperitas, Iob. 10, 1 + 21, 7, 10. Psal. 72, 2, 8 + 91, 8. 4 Esdr. 3, 28, 31. Ier. 12, 1. Heb. 1, 13. 2 Mach. 6*.

Impiorum prosperitas bonis admirationem parit, Iob. 21, 7, 13. Ps. 72, 2. Eccl. 7, 16. Ier. 12, 1. Habac. 1, 13. Malach. 3, 15.

Impii incidunt in mala quæ piis parantur, 1 Reg. 17, 41 + 31, 4. Esther 7, 10.

Psal. 7, 16 + 9, 16 + 34, 8 + 36, 14. Prov. 26, 27.

Eccl. 10, 8. Isa. 33, 1. Ierem. 48*, Dan. 7, 22 + 6, 24 + 13, 62. Eccl. 27, 28*. Iudic. 13, 4. Apoc. 18, 6.

Impii incidunt frequenter in malum quod timent, Iob 6, 16. Prov. 1, 26 + 10, 24. Isa. 66, 4.

Impiorum subita & improvisa punitio, dispersio & everfio, Genes. 7, 21 + 14, 15 + 19, 24 + 34, 25. Exod. 14, 24. Levit. 10, 2. Num. 11, 33 + 16, 31. Ios. 10, 9 + 11, 7. Iud. 4, 20 + 7, 12, 15, 21 + 8, 11 + 16, 28. 1 Reg. 30, 16. 2 Reg. 13, 28. 3 Reg. 16, 2 + 18, 40 + 20, 13, 19. Iob 4, 8 + 5, 3 + 8, 13 + 15, 30 + 18*, + 20*, + 27, 14 + 36, 12. Psal. 1, 5 + 36*. Prov. 1, 27 + 6, 15 + 10, 25 + 12, 7. Isa. 5, 24 + 47, 9. Ier. 15, 2. Dan. 5, 30. 1 Mach. 2, 62 + 4, 3. Matt. 24, 38. Luc. 10, 20, 46 + 16, 23, 25 + 17, 27 + 29, 1. Theff. 5, 3.

Impiorum punitio bonis est ad timorem & cautionem Deut. 13, 11 + 17, 12 + 19, 20 + 21, 21. Prov. 19, 25 + 21, 11. Eccli. 23, 37. Actor. 5, 11. 1 Tim. 5, 20.

Impios deridebit Deus, Psal. 2, 4 + 36, 13 + 58, 9. Prov. 1, 16. Sap. 4, 12.

I M P O S I T I O manuum varia in veteri testamento, Gen. 48, 14. Exod. 19, 10. Lev. 1, 4 + 1, 2. Num. 27, 23. Dan. 13, 24. Marc. 10, 16.

Impositio manuum in sacramentum Ordinis & Confirmationis, Actor. 6, 6 + 8, 17 + 13, 3 + 19*. 1 Tim. 4, 14 + 5, 22. 2 Tim. 1, 6.

I M P V D I C I T I A contra naturam, Genes. 19, 9 + 38, 7. Lev. 18, 22 + 10, 13. Iud. 19, 22, 30. Rom. 1, 27. 1 Cor. 6, 10. Eph. 5, 12. 1 Tim. 1, 10. 2 Petr. 2, 7, 8.

I N C A N T A T I O N E S & maleficia, Exod. 7, 11 + 8, 18 + 22, 18. Lev. 19, 11 + 20, 6, 27. Num. 23, 23. Deut. 18, 10. 1 Reg. 28*. 4 Reg. 17, 17 + 21, 6. Isa. 2, 6 + 44, 25 + 47, 13. Ierem. 10, 2. Dan. 2, 2, 10. Mich. 5, 11. Act. 8, 8 + 13, 6 + 16, 16 + 19, 19. Gal. 5, 20. Apoc. 18, 23 + 21, 8.

I N C E S T V S grave peccatum, Lev. 18, 6, 7 + 20, 11, 14. Deut. 22, 30. 1 Cor. 5, 1, 2.

I N D V L G E N T I A, 2 Cor. 2, 10.

I N F E R N V S & damnatio parata diabolo & angelis ejus. vide Damnatio.

Inferni pœna varia & horribilis, Deut. 32, 22. Iob 24, 19. Psal. 10, 6 + 20, 10 + 48, 15 + 111, 10. Sap. 11, 17. Eccli. 21, 10. Isa. 30, 33 + 33, 11, 13, 14 + 34, 9. Ier. 9, 15. Mal. 4, 1. Matt. 8, 12. Luc. 13, 27 + 16, 23. Apoc. 14, 9 + 18, 7 + 20, 14. numquam terminanda. Isa. 60, 24. Matt. 25, 41, 46. Marc. 9, 47. 2 Theff. 1, 9.

I N F I D E L I T A S, vide Fides.

I N F I R M I T A S corporalis vide Aegrotatio.

I N G R A T I T V D O, & ejus punitio, Gen. 31, 1 + 40, 23. Exod. 1, 8. Deut. 23, 3*. Iud. 2, 1 + 6, 8 + 8, 33 + 12, 1. 1 Reg. 10, 18 + 12, 8 + 25, 3, 10. 2 Reg. 14, 30. 2 Par. 24, 21. Prov. 17, 13. Isa. 1, 2 + 5, 4. Ierem. 2, 5, 6. Ezech. 16* Osee 10, 1 + 13, 2. 6. Mich. 6, 3. Sap. 16, 29. 1 Mach. 16, 16, 19. Matt. 11, 20. Luc. 17, 18. Ioann. 11, 46. Roman. 1, 21. 2 Tim. 3, 2.

I N I M I C V S non passim contem-

nendus est 1 Reg. 14, 14 † 17, 43. 2 Regum 21, 10*. 4 Reg. 14, 8.

Inimico reconciliato non temere credendum est, 1 Reg. 24, 17 † 26, 11. 2 Reg. 3, 26. 1 Mach. 12, 24.

INIQVITAS abundavit, 4. Efd. 5, 2 † 14, 16. Matt. 24, 12. 1 Ioan. 5, 19. vide Impii & Mali.

INNOCENTIA sua cuique tuenda, & malæ suspensiones amovendæ, Iosu. 22, 22. 1 Regum 1, 14. 3 Reg. 18, 17. Ierem. 37, 12. Actor. 2, 14 † 7, 2 † 28, 17.

INOBEDIENTIA ejusque puni-
tio, Gen. 3, 16, 27 † 19, 17, 26. Lev. 10, 1 † 26, 14*. Num. 14, 28, 41 † 16, 31 † 20, 24. Deut. 11, 16, 28 † 17, 12 † 18, 19, 20 † 27, 16*. † 28, 15*. 1 Reg. 12, 15 † 13, 11 † 15, 24 † 28, 16. 2 Reg. 6, 6, 3 Reg. 11, 9 † 12, 15, 21 † 14, 17 † 20, 35*. 2 Par. 7, 19 † 16, 16, 19. Isa. 24, 5. Ierem. 11, 3. 8 † 13, 8 † 17, 27 † 26, 4 † 35*. Ionæ 1, 3. Matt. 17, 17. Actor. 7, 39. Rom. 2, 8. Galat. 3, 10. 2 Thess. 1, 8.

C+ INVIDIA & odium, Genes. 4, 5, † 26, 14 † 27, 41 † 30, 1 † 37, 4, 11. Exod. 1, 8 † 30, 13. Lev. 19, 17. Num. 12, 1 † 35, 20. 23. Deut. 19, 11, 1 Reg. 18, 7, 11. Sap. 2, 24. Prov. 10, 12, 18. Ezech. 25, 15. Dan. 6, 3. Lucæ 15, 28. Ioan. 13, 4. Roman. 1, 29 † 13, 13. Galat. 5, 15, 20. Jacob. 3, 14 † 4, 2. 1 Petr. 2, 1. 1 Ioan. 3, 13, 15 † 4, 20.

IOAB filius Sarviæ, 2 Regum 2, 13. confodit Abner, 3, 27. reconciliat Absalomem per Thecuam, 14*. Confodit Amasa, 10, 9. confoditur ipse, 3 Reg. 2, 28, 34. juxta mandatum David, 2, 5, 7.

IOACHAS filius Iesu, rex Israel, 4 Reg. 10, 35 † 13, 1.

Ioachaz filius Iosæ exiit regno, & vehitur in Ægyptum, ubi & moritur, 4 Reg. 23, 34. captivitas ejus Prædicatur, Ezech. 19, 4. appellatur Iohanan, 1 Par. 3, 15. post ipsum creatur rex frater ejus Eliacim, 4 Reg. 23, 34.

IOACHIN filius Ioachim fit rex Iuda, 4 Reg. 24, 8. ducitur captivus à Nabuchodonosor in Babyloniam, 24, 12, 15. dimittitur ex carcere, & ad honores evehitur, 25, 24. appellatur Iechonias, Ierem. 47, 1. appellatur Neri, Luc. 2, 27. ei succedit patruus Matthanas, 4 Reg. 24, 17.

IOACIM, ante dictus Eliacim, filius Iosæ fit rex Iuda, 4 Reg. 23, 34. 3 Efd. 1, 37. combussit libros sermonum, Ier. 36, 21. appellatur Melchi, Luc. 3, 24. moritur, 4 Reg. 24, 1, 5. post ipsum constituitur rex filius Ioachim, 4 Reg. 24, 6.

IOANNA uxor Chusæ sequitur Christum Luc. 8, 3.

IOANNES Baptista filius Zachariæ, Lucæ 1, 55, 59, 67. Evangelium regni denuntiat, & Baptizat, Matth. 3, 1. Marc. 1, 4, 5. Ioan. 1, 28 † 3, 23, 26. vestitus ejus ex pilis camelorum, & victus locustæ, & mel silvestre, Marc. 1, 6. noluit haberi major quam erat, Ioan. 1, 19, 20, 26 † 3, 28. mittit discipulos ad Christum, Matth. 11, 2. capite truncatur Matth. 14, 2. dicitur Elias, Malach. 4, 5. Matt. 11, 14 † 17, 10. Luc. 2, 17.

Ioannes filius Zebedæi vocatur, Matt. 4, 22. unice à Christo diligitur, Ioan. 13, 23 † 19, 26 † 20, 2 † 21, 7, 20, scribit quæ vidit, Ioan. 19, 35 † 21, 24. 1 Ioan. 1, 1.

IOAS filius Ochofiæ solus evadit, dum senatus regius occiditur, 4 Regum 11, 2. coronatur rex in Iuda 11, 12. occidit Zachariam filium Ioiadæ, 2 Par. 24, 21. Matt. 23, 35. occiditur à suis ministris, 2 Par. 24, 25. 4 Reg. 12, 20. post ipsum filius ejus Amasias rex constitutus est, 1 Par. 3, 12. 2 Par. 24, 27.

Ioas filius Ioachaz rex Israel, 4 Reg. 13, 9. pugnat contra Amasiam, subvertit moenia Ierusalem, destruit templum & moritur, 4 Reg. 14, 13, 16.

IOIADA sacerdos jussit occidi Athalias reginam, 4 Reg. 11, 15. 2 Par. 24, 14. moritur, 24, 15.

IONAS prophetat, 4 Reg. 14, 25. præcipitatur in mare, Ionæ 1, 15. deglutit eum piscis à Domino præparatus, 2, 1. in cuius ventre erat tribus diebus & tribus noctibus, ibid. Matt. 12, 40.

IONATHAS filius Saulis prosternebat Philisthæos, 1 Reg. 13, 3 † 14, 1, 11. liberatur per populum à patre ob mel degustatum occidendus, 14, 45. ferit fœdus cum Davide, 18, 3 † 20, 8 † 23, 18. cæditur, 5, 7.

Ionathas filius Mathathie, prefectus militaris Iudæorum, 1 Mach. 9, 31. fœdus init cum Demetrio, 10, 3, 15. capitur, 12, 48. occiditur cum suis filiis, 13, 23.

IORAM filius Iosaphat rex Iuda, 3 Reg. 22, 51. occidit sex fratres suos 2 Par. 21, 4. moritur 4 Reg. 8, 24. 2 Par. 21, 19.

Ioram rex Israel, 4 Reg. 1, 17 † 3, 1. procedit contra Hazael regem Syriæ, 8, 28. accepto vulnere curatur in Iezrahel, 9, 15. moritur, 9, 24.

IOSAPHAT filius Afa rex Iuda, 3 Reg. 22, 41. mittit qui verum Dei cultum doceant in civitates Iuda, 2 Par. 17, 7. fœdere iungitur cum impio Achab 18, 3. ideoque arguitur à propheta, 19, 2. iungit se Ochofiæ, 2 Par. 20, 35. moritur. 21, 1. habuit successorem filium Ioram, 1 Par. 3, 11.

IOSEPH filius Iacob, Gen. 30, 23. videt somnium, 37, 5, 9. venditur à fratribus Ismaelitis, 37, 26. Psalm. 104, 17. falso accusatur, Gen. 39, 17. mittitur in carcerem. 39, 20 † 41, 14. constituitur dominus universæ Ægypti, 45, 40. datur ei filia Putipharis, uxor 41, 45. detegit se fratribus suis, 45, 1. moritur, 50, 24. ossa ejus transferuntur ex Ægypto, Exod. 13, 19. sepelitur in Sichem. Iosu. 24, 32.

Ioseph conjunx B. Virginis Mariæ, Matth. 1, 16. fugit in Ægyptum 2, 14.

IOSIAS filius Amon rex Iuda, 4 Reg. 21, 24 † 22*. ejus nativitas prædicta est, 3 Reg. 13, 2. legit librum Legis, 4 Reg. 23, 2. celebrat Pascha, 23, 21. vulneratur à sagittariis, & moritur, 2 Par. 35, 23, 24. 4 Reg. 23, 29. lugetur, 2 Par. 35, 24. ei succedit Ioachaz, 4 Reg. 23, 30, 34.

IOSVE pugnat contra Amalech, Exod. 17, 9, 13, mittitur exploraturus ier-

iam

ram Chanaam, Num. 13, 2. cum populo commendat, 14, 6. constituitur loco Moyſis dux populi 27, 18. Deut. 33, 21. † 31, 3, 7, 14. Ios. 16. mittit exploratores, 2, 1. tranſit Iordanem, 3, 6. erigit duodecim lapides in Galgal, 4, 3, 8, 20 angelus Domini apparet ei Ios. 5, 13. benedicit populo, 8, 33. aſcendit Iosue ad liberandos Gabaonitas, 10, 7. Sol & Luna ſteterunt ad imperium Iosue, 10, 12. revertitur Iosue in Galgal poſt liberatos Gabaonitas, 10, 43. percutit 31. reges 12*.

accipit ſuam portionem in diſiſione terre, 19, 49. moritur, 24, 29. Iud. 2, 8. commendatur Eccli 46, 1.

I R A C V N D I A quantum mali pariat, Gen. 4, 5. Iob 5, 2. Prov. 12, 16 † 14, 3 † 15, 18, † 17, 19 † 19, 19 † 27, 3 † 29, 22. Eccli. 7, 10. Eccli. 15, 21 † 28, 6, 14 † 30, 26. Matt 5, 22. Lucæ 4, 28. Galat. 5, 20. Eph. 4, 26. Gal. 3, 8. Tit. 1, 7. Iac. 1, 19.

I R A E alterius cedendum potius quam repugnandum, Gen. 27, 42. Prov. 22, 24 † 29, 22. Eccli. 8, 19. Matt. 2, 13.

I S A I A S filius Amos, Iſa. 1, 1. vocatur, & mittitur, 6, 8 † 49, 1.

I S M A E L filius Abrahæ ex Agar naſcitur, Gen. 16, 15. moritur, 25, 17.

Iſmael filius Nathanæ, occidit Godoliam, alioſque Iudeos, Ierem 41-2, 6.

I S R A E L appellatur qui ante Iacob dicebatur, quære Iacob.

Iſrael populus & hereditas Domini, Exod. 3, 7 † 5, 1 † 6, 7 † 19, 5. Lev. 30, 26. Deut. 4, 20 † 7, 6 † 9, 29 † 10, 15 † 14, 14 † 26, 18 † 32, 9. 1 Reg. 10, 1 † 12, 22. 2 Reg 7, 23. 3 Reg 8, 53. Iſai. 19, 15 † 43, 1. Ierem 13, 11.

decem tribus Iſrael ſeparant ſe à domo David 3 Reg. 12, 3, 9, 16. ſecundum verba Ahix prophete, 11, 29. transferuntur in Aſſyriam, 4 Reg. 15, 29 † 17, 6. ſecundum prophetiam, Deut. 4, 26 multi ex Iſrael ſequuntur Levitas in Ieruſalem 2 Par. 11, 13.

Contra decem tribus, vide Samaria.

I V D A E O R V M cæremoniæ erant umbra futurorum, Exod 13, 9, 14. Numer. 15, 38. Deut. 16, 1. Ezech 40, 10. 1 Cor. 10, 1. 2. Cor. 3, 13. Hebr. 7, 17 † 8, 5 † 9, 1, 10, 13 † 10, 1.

Iudeorum quædam certæ conſuetudines, Gen. 32, 31. Iud. 11, 40. Ruth. 4, 7. 2 Par. 35, 25.

I V D A S filius Iacob naſcitur, Gen. 29, 35. nescius concumbit cum filii ſui uxore Thamar, 38, 15. ſpondet pro fratre ſuo Benjamin, 43, 9. prædicatur ſceptrum non auferendum de Iuda, donec veniat Meſſias, 49, 10. Deut. 33, 7. Iudic. 1, 2, 2. Reg 7, 12. 2 Par 6, 6.

Contra Iudam & Ieruſalem, vide Ieruſalem.

Iudas Machabæus eligitur dux fratrum ſuorum, 1 Mac. 2, 66. pugnat ſtrenue, 3*, † 4*, † 5*, † 7, 25. 2 Mach 8, 1 † 10, 16* † 11, 6 † 12* † 13*. 14* 15*. cæditur, 1 Mac. 9, 17.

Iudas Iſcariotes eligitur in Apoſtolum, Matt 10, 4. init pactum cum Phariſæis, Luc. 22, 4. prodit Chriſtum, Matt. 26, 20, 46. Marc. 14, 43. Ioan. 18, 5. ſecundum

prophetiam, Pſalm. 40, 10 † 54, 14 † 108, 8. Ioan. 6, 70 † 12, 4, † 13, 21*. ſuſpendit ſe Matt 27, 4. Actor 1, 8.

Iudas Galilæus diſperſus cum ſuis, Act. 5, 37.

Iudas & Silas cum Paulo & Barnabæ Antiochiam mittuntur, Actor. 15, 22, 27.

I V D I C A B V N T ſancti de hoc mundo, Sap. 3, 8 † 5, 1. Matt. 19, 28. 1 Cor. 6, 2. Iudæ 14.

Iudicium perversum, Eccli. 11, 9. Matt. 7, 1 † 12, 7. Luc. 6, 37 † 7, 33. Ioan. 7, 14, † 9, 16. Actor. 28, 4. Rom. 2, 1 † 14, 4, 13. 2 Cor. 4, 5. 1 Tim. 5, 21. Iacob 4, 11.

Iudicium Dei extremum, & quemadmodum Chriſtus in fine mundi iudicaturus ſit, 1 Reg 2, 10. &c. vide Dies noviffimi.

Iudicium debet præcedere deliberatio & cognitio c uſæ, Gen. 3, 11 † 11, 5 † 18, 21. Exod 3, 8 † 23, 2. Deut 13, 6 † 17, 9 † 19, 18. Ios 7, 19 † 22, 13. Iud. 20, 3. 12. Prov. 18, 13. Eccli. 11, 7. Dan 13, 51. 1 Mach. 7, 7.

Iudicium hominum, vide Opinio.

Iudicium officium & auctoritas, Exod. 18, 13, 21 † 21*. † 22 † 23*. Lev. 19, 15 † 24, 11, 23. Deut. 1, 13, 16 † 17* † 18, 15 † 25, 1 † 27, 19. Iosu 7, 19. 1 Reg. 8, 1 † 12, 5. 2 Paral. 19, 6. Eccl 4, 50 † 10, 1 † 42, 12. Pſal. 81*. Prov. 18, 5, 19 † 24, 23 † 28, 15. Iſai. 5, 16 † 10, 1. Ier 5, 20. Luc 18, 2 † 23, 1, 13, 23. Ioan 7, 24 † 8, 15. Iac. 2, 4.

Indices Iſrael rexerunt circa 350. annos. Actor. 13, 20.

Iudex univerſi mundi eſt Deus, vide Deus.

I V D I T H vidua Bethulæ dives & honeſta, Iudith 8. 1*. præcidit Holoferni caput, 13, 10. moritur, 16, 18.

I V R A R E quatenus liceat vel non liceat, & quam variis modis contingat. Gen 14, 22 † 21, 24 † 22, 16 † 24, 3 † 25, 33 † 26, 3, 31. 51, 53 † 42, 15 † 47, 31 † 50, 5. Exod. 13, 19 † 20, 7 † 22, 11 † 23, 13. Lev 5, 4 † 19, 12. Num. 14, 21 † 30*. Deut 6, 13, 17, 8 † 10, 20. Ios. 2, 12 † 6, 22 † 9, 15 † 23, 7. Iudic. 21, 1, 7, 18. 1 Reg. 14, 24 † 19, 6 † 24, 23 † 25, 34 † 28, 10 † 30, 15. 2 Reg. 3, 35 † 19, 7 † 21, 2, 17, 3. Reg. 1, 11, 29 † 2, 8 † 8, 31 † 19, 2. 2 Par. 6, 22 † 15, 14 † 36, 13. 1 Eldr. 10, 5. 2 Eld. 10, 29. Iob 27, 1. Pſalm. 14, 4. † 23, 4 † 62, 12 † 88, 4 † 94, 11 † 101, 9 † 109, 4. Iſai. 14, 24 † 19, 18 † 45, 23 † 49, 18 † 54, 9 † 65, 15. Ier 4, 2 † 5, 2, 7 † 12, 16 † 22, 5 † 24, 26 † 51, 14. Oſeæ 4, 15. Amos 6, 8 † 8, 7. Soph. 1, 5. Zach. 8, 17. Iud. 1, 12. Eccl. 23, 9, 17. Matt 5, 33 † 23, 16, 18, 20, 21, 22. Hebr. 6, 13, 16. Apoc. 10, 6.

Iurandum non eſt temere, nec per cælum, nec per terram, nec per aliquid quod in iis eſt, Matt. 5, 34. Iac. 5, 12.

I V S T I vere in hac vita, Luc. 1, 6 † 15, 7. Ioan 8, 36 † 17, 17, 19. 1 Corint 6, 11. Heb. 12, 23*, 2. Pet. 2, 7. 1 Ioan. 3, 1. 7. Apoc 3, 4 † 14, 5. vide Peccatum.

I V S T I T I A ſumma perfectio non habetur in hac vita, in qua ſine peccato non vivimus, Gen. 6, 5. 8. 21. Exod 34, 7. Num. 14, 18. 3 Regum 8, 46. 2 Paral. 6, 36. Iob 4, 17 † 9, 1, 15, 20 † 25, 4. Pſal 13, 5.

† 50, 2†52, 1†129, 3†141, 2. Prov. 20, 9. Eccl. 7, 21. Isai. 64, 4. Ier. 2, 19, 20†30, 11. Mich. 7, 2. Nahum. 1, 3. Sap. 12, 10. Matth. 6, 12. Luc. 17, 3, 10. Roman. 3, 9, 23†7*. Gal. 3, 22. Ephes. 2, 3. 1 Ioan. 1, 6. Vide Peccatum.

Iustitia nostra est per Christum, & primam justificationem, peccatorumque remissionem nulla præcedunt merita, Gen. 15, 6. Isai. 45, 25†33, 8, 13. Ierem. 23, 6†33, 16. Dan. 6, 22. Abac. 2, 2, 4. Zach. 9, 11. Act. 10, 43†13, 49. Rom. 1, 17†3, 21, 24†5, 1, 18†10, 4, 10. 1 Cor. 1, 30. Galat. 2, 16†5, 11†5, 5. Phil. 3, 9. Tit. 3, 7. 1 Petr. 3, 18.

I V S T I F I C A T I O qua quis ex iusto fit iustior, ascribitur bonis operibus, Eccl. 12, 22. Rom. 2, 13. Iac. 2, 21, 24. Apoc. 22, 11.

Iustificatio impii non solum fidei ascribitur, sed etiam aliis virtutibus, ut Spei, Rom. 8, 23. Charitati, Exod. 20, 6. Prov. 10, 12. Luc. 7, 47. 1 Cor. 13, 4. Gal. 5, 6. 1 Petr. 4, 8. Ioan. 4, 7, 8, 9. Timori, Eccl. 1, 27, 28. Penitentiae operibus, Sap. 11, 24. Ezech. 18, 21, 22. Matt. 3, 2, 8. Luc. 7 ubi ponitur exemplum Magdalene, 15. exemplum filii prodigi, 18. exemplum Publicani.

L

L A B A N hospitio excipit famulum Abraham, Gen. 24, 32. mercede conducit Iacob 29, 14, 20. persequitur Iac. 31, 12.

L A D O R & dolor communis omnibus hominibus, Gen. 3, 17. Exod. 20, 9†34, 21. Deut. 5, 13. Tob. 2, 19. Psalm. 127, 2. Prov. 6, 6†10, 4†14, 4†20, 4. Eccl. 5, 11. Eccl. 29, 19. Ioan. 2, 13. Act. 18, 3†20, 34. 1 Cor. 4, 12. Ephes. 4, 28. 1 Thess. 2, 9†4, 1, 2. Thess. 5, 8, 12.

Labor non ditat sine Dei benedictione, Genes. 3, 17†26, 3, 13†30, 27. Deut. 8, 18. Iob. 42, 12. Prov. 10, 22. Eccl. 11, 6.

Laboranti merces debetur, Lev. 19, 13. Deuter. 24, 15†25, 4. Tob. 4, 15. Eccl. 7, 21†34, 15, 26. Ierem. 22, 13. Mal. 3, 5. Matt. 10, 10. Luc. 10, 7. 1 Cor. 9, 9, 14. Tim. 15, 18. Iac. 5, 4.

Laboris manuum & agriculturæ laus & utilitas, Prov. 12, 11†13, 4†14, 23†24, 27†28, 19.

L A C H I S traditur in manus Israelis, Iosu. 10, 32. extruitur, 2 Par. 11, 9.

L A I C I ne se sacris præter officium misceant, Lev. 10, 1*. Num. 1, 51†3, 10. nec vasa sacra temere contingant, Numer. 1, 51†4, 15, 19, 20†18, 7. 2 Reg. 6, 6. 2 Par. 26, 18.

L A I S oppugnatur à Danitis, expugnatur, & edificatur, & appellatur Dan, Iudith 18, 27. appellatur Iesen. Ios. 19, 47.

L A V D A N D V S Deus ante & post sumptum cibum, Deut. 8, 10. vide Gratia.

Laudare Deum pro merito non possumus, Psalm. 96, 4†105, 2†118, 164†144, 9. Eccl. 43, 2, 3, 2.

Laudes Deo canendæ, Psalm. 46, 2†146, 7†149, 1. Isai. 12, 4. Eph. 5, 19. Col. 3, 16. Heb. 13, 14. Iac. 5, 13.

L A Z A R V S jacet ante ostium divitis epulonis, Luc. 16, 20.

Lazarus suscitatur à morte, Ioan. 11, 43. persecutionem sustinet à Iudæis, 12, 10.

L E B B A E V S cognomine Thaddæus discipulus Christi, Matth. 10, 3. appellatur Iudas filius Iacobi, Luc. 6, 16.

Lepra quomodo cognoscatur, Lev. 13*, 14*.

Lepram mittit Deus propter peccatum, Exod. 4, 4. Num. 12, 8. 4 Reg. 5, 1, 27†15, 5. 2 Par. 26, 18, 19, 21.

Lepra mundatur, Exod. 4, 7. Numeror. 12, 15. 4 Regum 5, 14. Matth. 82. Luc. 17, 14.

Leproforum segregatio, Levit. 13, 49. Num. 5, 2. 4 Reg. 15, 5.

L E V I nascitur. Gen. 29, 34. occidit cum fratre suo Simeone Sichemitas, 34, 23. punitio istius facti, 49, 5.

Levitarum habitatio, jus, & debita vitæ sustentatio. Lev. 10, 12†25, 32. Numer. 18, 21, 24†35, 2, 7. Deut. 10, 8†12, 12, 19†4, 27†18, 1, 26, 11. Iosu. 13, 14, 33†18, 7†21*. 3 Esdr. 10, 33, 37†13, 10. Ezech. 48, 13. Eccl. 7, 32.

Levitarum ministerium & officium, Num. 1, 49†3*, 4, 1†8*†18, 2, 23. Deut. 10, 8. Ios. 3, 6. 1 Par. 6, 31*.†9, 14*. 2 Par. 19, 8. Ezech. 44, 11.

Levitas assumit sibi in ministerium Deus pro primogenitis Israelis, Num. 3, 12, 40*.†8, 16.

Levitæ puniunt peccatum erecti vituli. Exod. 31, 26.

Levitæ expelluntur ex Israel, 2 Paral. 11, 14.

L E X prima, & præceptum datur, Gen. 2, 16. violatur, 3, 4, 6.

Lex decem mandatorum datur Moyse, Exod. 20*. Deut. 5*.

Legis tabulæ dantur, Exod. 31, 12. Deuter. 5, 22. franguntur, Exod. 31, 19. Deut. 9, 17. dantur aliæ tabulæ, Exod. 34, 27. Deut. 10, 1.

Legis natura, officium & operatio, Roman. 3, 20†4, 15†5, 20†7, 1, 7. Gal. 3, 19. 1 Timot. 1, 8. Hebr. 7, 18, 27.

Legem Dei sine spiritu ejus non possumus implere, Deut. 5, 29. Psalm. 118, 24. Luc. 18, 22. Act. 15, 10. Rom. 8, 2.

Punitio vel merces eorum, qui Legem Dei prævaricantur, vel observant. vide Obedientia, & Inobedientia.

Legis ceremoniæ abrogantur per Christum, Matt. 11, 13. Marc. 15, 38. Act. 13, 38†15, 11. Rom. 6, 14†7, 4†8, 3. Gal. 3, 13†4, 5. Ephes. 2, 13. Col. 2, 14. 1 Petr. 1, 11, 18.

Lex legitur, Deut. 1, 5†31, 9, 11. Ios. 8, 33. 4 Reg. 23, 2. 2 Esdr. 8, 8†9, 3. 3 Esdr. 9, 39. 2 Mach. 8, 19, 23.

Lex nova Christianorum consistit potissimum in Charitate, Matth. 5, 44†7, 12†22, 36. Ioan. 13, 34. Rom. 13, 10. Gal. 5, 14†6, 2, 1. Tim. 1, 5.

L I A Nubit Iacob patriarchæ, Gen. 29, 21. gignit ei multos liberos, 19, 31.

LIBER

LIBER vitæ. Exod. 32, 32. Psalm. 68, 29. Philipp. 4, 3. Apocal. 3, 5 + 20, 12 + 21, 27.

LIBERV arbitrium etiam post lapsum in homine mansit. Gen. 4, 7. Deut. 30, 19. Ios. 24, 15. Psalm. 26, 9. Sap. 9, 10. Eccli. 15, 18 + 31, 10. 1 Cor. 3, 9 + 7, 37.

Liberum arbitrium cooperatur gratiæ Dei, 1 Reg. 7, 3. 2 Par. 12, 14. Psalm. 9, 17 + 72, 13. Prov. 16, 1, 5, 9. Eccli. 2, 20. Isai. 1, 16, 17, 18 + 40, 3 + 46, 8 + 55, 6, 7. Ier. 3, 1, 12, 22 + 4, 3, 4, 14 + 7, 3 + 18, 8, 11 + 25, 5 + 26, 13 + 32, 15. Ezech. 18, 21, 22, 27, 28, 30, 31 + 33, 14, 15, 16, 19. Zach. 1, 3. Mal. 3, 7. Matt. 3, 2, 3 + 11, 33 + 12, 28. Marc. 1, 3. Luc. 3, 4. Ioan. 1, 23 + 7, 37. Act. 1, 19 + 8, 22 + 9, 6. Rom. 10, 13, 3. 1 Cor. 3, 9 + 15, 10. 2 Cor. 7, 1. Ephes. 5, 14. Philipp. 2, 12, 13 + 4, 13. Col. 1, 19 + 3, 9, 10, 1. Timot. 4, 16. 2 Timot. 2, 21. Hebr. 4, 16 + 12, 12, 13. Iac. 4, 8, 1 Pet. 1, 22. 1 Ioan. 3, 3. Apoc. 3, 20.

Libertas Evangelica, Ioan. 8, 32. Rom. 6, 18 + 8, 2, 21. Gal. 5, 13. 1 Petr. 1, 18 + 2, 16*. 2 Petr. 2, 19.

Libertas prava, & improbanda, Iob. 11, 12. Ierem. 34, 14. Osee 7, 16. 2 Petr. 2, 18.

LINGVA mala cavendum. Levit. 19, 16. Iob. 5, 21. Psalm. 51, 4 + 139, 4, 12 + 140, 3. Prov. 4, 24 + 10, 18 + 11, 9 + 12, 13, 29 + 15, 2 + 16, 27, 28 + 17, 20 + 18*. + 20, 19 + 21, 23 + 26, 20 + 30, 11 + Eccli. 5, 2. Sap. 1, 11. Eccli. 5, 16 + 25, 12 + 28*. 1 Corinth. 15, 15. 1 Petr. 2, 1. Iacob 1, 19 + 3, 5, 8 + 4, 11. vide Detra&io.

Lingua discrete moderanda, Prov. 10, 19 + 12, 14 + 13, 2, 3 + 17, 27 + 18, 21 + 21, 13. Eccli. 14, 1 + 20, 5 + 22, 33 + 23, 17. Matt. 12, 36. Luc. 6, 45. Iac. 1, 19 + 3, 2. 1 Petr. 3, 10. vide Loquenda.

LOBNA occupatur, Ios. 10, 29. deficit à Iuda, 4 Reg. 8, 22. oppugnatur ab Assyriis, 19, 8.

LONGANIMITAS, vide Patientia.

LOQVENDA sunt vera honesta, & quæ audientibus prodesse queant, Exod. 21, 18. Psalm. 14*. Prov. 23, 2 + 24, 26 + 25, 11 + 29, 20. Eccli. 5, 2. Eccli. 7, 37. Matt. 5, 37 + 12, 36. Ephes. 4, 29. + 5, 3. Coloss. 3, 8. 1 Petr. 3, 10.

Loquendi tempus & opportunitas, Prov. 15, 23 + 25, 11. Eccli. 8, 5. Eccli. 11, 8 + 20, 6 + 32, 9 + 33, 4. quomodo loquendum, Iob. 6, 29. Prov. 15, 4 + 16, 20, 22 + 29, 11. Eccli. 4, 34 + 5, 16 + 6, 5. Col. 4, 6.

LOTH liberatur ab incendio Sodomorum, Gen. 19, 15, 17, 2 Petr. 2, 7. uxor ejus mutatur in statuam salis, Gen. 19, 26. Sap. 10, 7. Luc. 17, 32. concumbit cum duabus filiabus suis, Gen. 19, 31, 35.

LOTIO pedum, Genes. 18, 4 + 19, 2 + 24, 32 + 43, 24. Ioan. 13, 4, 14. Tim. 5, 10.

LVCA S. medicus, Col. 4, 14. manet cum Paulo, 2 ad Tim. 4, 11.

LVCIFER cecidit è cælo, Isai. 14, 12.

LVX est Christus, Isai. 9, 2 + 42, 6 + 60, 1, 19 + 49, 6. Ioan. 1, 5 + 8, 12 + 9, 5, + 12,

35, 46, + Ioann. 1, 5 + 2, 8.

Lux sunt Christiani, Proverb. 4, 12. Isai. 62, 2. Matth. 5, 15. Roman. 2, 19. Phil. 2, 15.

LYDIA purpuraria credit in Christum, Act. 16, 14.

LYSIA S. dux exercitus Antiochi, 1 Mach. 3, 32. pactum init cum Iudæis, 6, 58. capitur & jussu Demetrii occiditur, 7, 2.

M.

MAACHA filia Tholmai regis in Gessur, mater Absalonis, 2 Reg. 3, 3.

MAACHA filia Abessalom, mater Abiam regis Iuda, 3 Reg. 15, 2. appellatur Michaja, 2 Paral. 13, 2.

MACE DONIA mittit eleemosynas pauperibus Ierosolymitanis, Rom. 15, 26. 2 Cor. 8, 1.

Paulus vocatur in Macedoniam, Act. 16, 9.

MADIAN filius Abraham, Gen. 25, 2. Deus præcipit ut cædantur Madianitæ. Num. 25, 16. Madianitæ cæduntur cum suo rege, 31, 7.

opprimunt Israël, Iudic. 6, 1. irrumpit in eos Gedeon, 7*.

MAGDALENA, vide Maria.

MAGI Pharaonis virgas suas vertunt in colubros, Exod. 7, 12.

Magi primitiæ Gentium Christum adorant, Matt. 2, 11.

Magia. vide Incantationes.

MALALEEL nascitur, Genes. 5, 12.

MALCHO præcidit Petrus auriculam, Ioan. 18, 10.

MALEDICTIO & benedictio, Genes. 3, 14, 17 + 8, 21 + 9, 25 + 24, 41 + 27, 28 + 48, 15, 20 + 49, 7. Num. 5, 21. Deut. 11, 26 + 27, 15. Ios. 8, 34. Iudic. 9, 20. 1 Reg. 17, 43. 2 Reg. 2, 5. + 16, 7. 4 Reg. 2, 24. 2 Esdr. 5, 13. Prov. 16, 2. Ierem. 22 + 49, 13. Zach. 8, 13.

Maleficia. vide Incantationes.

MALVM dicens bonum punietur, Isai. 5, 20. Malac. 2, 17. Prov. 24, 24.

Malum declinandum, & bonum faciendum, Prov. 3, 7. Isai. 1, 16. Ezech. 18, 21.

Malorum consortium vitandum, Psalm. 1*. + 25, 4. Prov. 1, 10 + 14, 7 + 24, 21 + 29, 24. Eccli. 8, 18 + 13*. 2 Cor. 6, 14. 2 Ioan. 10. Apoc. 18, 4.

Malum non est reddendum pro malo, Prov. 20, 22 + 24, 29. Rom. 12, 14, 17. 1 Cor. 4, 12. 1 Thess. 5, 15. 1 Petr. 3, 9.

Malum pœnæ est à Deo, Deut. 32, 23. 3 Reg. 9, 9 + 21, 19. Isai. 45, 7. Ierem. 11, 11 + 32, 42. Baruch. 2, 2. Amos 3, 6. Ionæ, 10. Mich. 1, 12 + 2, 3.

Malum culpæ summe averfatur Deus, tantum abest ut enim auctorem habear. Exod. 23, 7. 2 Paralipom. 19, 7. Iudith. 5, 21. Iob. 4, 10. Psalm. 5, 5, 7 + 44, 8. Prov. 15, 8, 9. Sapient. 14, 9. Eccli. 15, 21. Osee 13, 9. Rom. 9, 14. 2 Corinth. 6, 15. Iac. 1, 13.

Malos rectores & præpositos permittit Deus ob peccata populi, 3 Reg. 12, 14. Iob. 34, 30. Isai. 29, 10. Ezech. 14, 9. Osee, 13, 11. 2. Theff. 2, 11.

Iubetque obedientiam illis præstare, Matth. 23, 3.

Malorum etiam ministrorum opera utitur Deus Matth. 7, 22. Marc. 9, 38. Lucæ 9, 49.

MANAHÉM rex Israël, 4 Regum 15, 14.

MANASSES primogenitus Ioseph nascitur Gen 41, 51 + 48, 14.

Manasses impius, filius pii Ezechiae, rex Iuda, 4 Reg. 21, 1, 6. 2. Par. 32, 33 + 33, 1. Ier. 14, 4, ducitur vincus in Babylonem, & per poenitentiam convertitur ad Dominum, & exauditus recuperat regnum, 2. Paral 33, 11, 13. relinquit post se Amon, 4 Reg. 21, 18. Matth. 1, 10. appellatur Her. Luc. 3, 28.

MANENDVM est nobis in Christo, Ioan. 15, 4. Rom. 8, 1. 1 Cor. 4, 15. + 12, 13. Col. 2, 6, 1. Ioan. 1, 6, 28 + 3, 24 + 4, 13.

MANNA Exod. 16*. Num. 11, 7. Deut. 2, 3. Ios 5, 12. Psal. 77, 24. Sap. 16, 20. Ioan. 6, 31.

MANSVETUDO Ios 7*. 19. 1 Reg. 25*. 2 Reg. 16, 10. Prov. 15, 1. Eccli. 1, 29. Matth. 5, 4 + 11, 29. Gal. 5, 23 + 6, 1. Ephes. 4, 2. Coloss. 3, 12, 2. Tim. 2, 25. Tit. 3, 2.

MARDOCHÆVS defensor & tutor Esther, captivus abductus in Babylonem, Esther 2, 5, 7. à rege summo honore affectus, 6, 10, revertitur de captivitate in Ierusalem. 1 Esdr. 2, 2, 2. Esdr. 7, 7.

MARE creatur, Gen. 1, 9. concluditur suis terminis, 1, 9. Iob. 26, 10 + 28, 26. Prov. 8, 29. Ier. 5, 21, cedit filiis Israël, Exod. 14, 21, sedatur verbis Christi, Matth. 2, 26.

MARIA soror Aaron laudat Dominum, Exod. 15, 21, fit leprosa. Num. 12*. Deut. 24, 9, moritur. Num. 20, 1.

Maria virgo prænuntiata, Gen. 3, 15. Num. 24, 17. Psalm. 18, 6 + 44, 10 + 45, 5 + 84, 2 + 86, 5 + 131, 8. Prov. 31, 16, 29 + 9, 1. Cant. 1*. 2*. 3*. 4*. 5*. 6*. Eccli. 24*. Isai. 7, 14 + 11, 1 + 19, 4 + 45, 8. Ier. 31, 22.

Maria vocatur, & est mater Domini, Luc. 1, 43. mater Iesu, Matth. 2, 13. Ioan. 19, 25.

Mariæ perpetua virginitas significatur Exod. 2, 2. Iudic. 6, 37, 38, 39, 40. Psal. 18, 6, Cant. 3, 4, 7 + 6, 9. Isai. 7, 14 + 11, 1 + 35, 1, 2 + 66, 7. Ezech. 44, 2. Dan. 2, 34. Matth. 1, 20. Luc. 1, 35.

Maria virgo multis dotata virtutibus, fide dives. Proverb. 31, 18. Lucæ 1, 38, 45. Ioan. 2, 5, spe plena, Eccli. 24, 24. Ioan. 2, 5. charitate perfecta, Eccli. 24, 24. Lucæ 1, 56 + 2, 7. Ioan. 2, 3 + 19, 25. casta, vide supra, Mariæ perpetua virginitas, castitatem vovit perpetuam. Luc. 1, 15. humilis, Luc. 1, 38, 48. misericors, Ioan. 1, 3. prudens, Luc. 1, 19. modesta, Luc. 2, 48. pia. Luc. 1, 46, 47. benigna, Luc. 1, 40. fortis, Prov. 31, 10*. Ioan. 19, 25. Sapiens, Prov. 31, 26. Ioan. 2, 5.

Pauper, Matt. 2, 11. Luc. 2, 7, 24. patiens, Matth. 2, 13. Luc. 2, 35. virtute præcellens omnes, Prov. 31, 19. Eccli. 24, 25. Luc. 1, 28, 48.

Maria salutatur ab Angelo Luc. 1, 28. visitat Elizabeth, & laudat Deum, Luc. 1, 39, 46. proficiscitur cum Ioseph in Bethlehem, Luc. 1, 4 in Ægyptum. Matth. 2, 14. revertitur inde in terram Israël, Matth. 2, 14 invenit Christum in templo. Luc. 2, 46. assistit cruci, & Apostolo Ioanni commendatur, Ioan. 19, 25, manet cum Apostolis, Act. 1, 14.

Maria Magdalena deflet sua peccata, Luc. 7, 38. obtinet peccatorum remissionem. Luc. 7, 48. liberata septem demoniis adhæret & ministrat Christo, Luc. 8, 1, 3. ungit Dominum Matth. 26, 6. Mar. 14, 3. Ioan. 11, 2 + 12, 3. adest Christo in cruce morienti, Ioan. 19, 25. stat ad monumentum plerans, Ioan. 20, 11.

Christus ei apparet post resurrectionem. Marc. 16, 9. Ioan. 20, 14.

Nuntiat resurrectionem discipulis, Ioan. 20, 18.

MARITI officium & auctoritas in uxorem, Gen. 3, 16. Num. 5, 12, 18 + 30, 7, 13. Deut. 22, 5, 13 + 24, 1. Prov. 5, 18 + 18, 22 + 31, 10. Eccl. 9, 9. Eccl. 7, 28 + 9, 1 + 25, 2, 27 + 26, 1. Mal. 2, 14, 16. 1 Cor. 7*. + 11, 2, 10. Ephes. 5, 22. Coloss. 3, 18. Tit. 2, 4. 1 Tim. 2, 11. 2. petr. 3, 1.

MARTHA hospitio excipit Dominum, Lucæ 10, 38. ostendit suam fidem, Ioan. 11, 27.

MATHAN sacerdos Baal occiditur, 4 Reg. 11, 18, 2. Par. 23, 17.

MATHIAS eligitur in Apostolum, Act. 1, 26.

MATHVS ALEM filius Henoch nascitur, Gen 5, 21. vivit 969, annis, & moritur, Gen 5, 27.

MATRIMONIUM, Gen. 1, 27, 28 + 3, 21, 22, 23, 24 + 3, 6, 12, 17 + 4, 1, 17 + 9, 1 + 19, 26 + 22, 3 + 29, 21. Exod. 2, 17 + 20, 17. Lev. 18*. + 20, 10. Deut. 5, 21 + 7, 3 + 22, 29 + 24, 1. Ios 23, 12. Iudic. 3, 6 + 14, 2, 7, 15. 1. Esdr. 9, 2, 2. Esdr. 13, 13. Esther. 2, 17. Tob. 4, 13 + 6, 17 + 7, 15, 16 + 8, 9. Prov. 18, 22 + 19, 14. Eccli. 25, 1. Ier. 3, 1. Matth. 5, 32 + 19, 3 + 7 + 22, 24, 30. Marc. 6, 18 + 10, 2, 6, 7, 8, 9. + 12, 20*. Luc. 2, 5 + 3, 19 + 16, 18 + 20, 34. Ioan. 2, 1, 2. Rom. 7, 2, 3. 1. Corinth. 7*. Ephes. 5, 31, 32. 1 Tim. 3, 2 + 5, 9. Hebr. 13, 4, 1. Petr. 3, 1.

Matrimonium indissolubile, Gen. 2, 24. Matth. 5, 12 + 19, 7. Mar. 10, 11. Luc. 16, 18. 1 Cor. 7, 10.

Matrimonium spirituale, quære Conubium.

Matrimonium cuius rei sacramentum, Ephes. 5, 32. confert gratiam & sanctificationem 1 Theff. 4, 4.

MATTHÆVS publicanus vocatur, Matth. 9, 9 + 10, 3. appellatur Levi filius Alphæi, Marc. 2, 14. Luc. 5, 27.

MATTHANIA patruus Ioachim constituitur rex Iuda, 4 Reg. 24, 17, appellatur Zedechias, 1. Par. 3, 15.

MATTHA

MATTHATHIAS Sacerdos ostendit studium pro tuenda religione, 1 Mac. 2, 24. pugnat strenue, 2, 41. monet filios suos ad observationem legis Dei, 2, 49, 64.

MEDI occupant regnum Babylonix, Daniel 5, 31.

MELCHISEDECH sacerdos, & rex Salem, Gen. 14, 18. Psal. 109, 4. Hebr. 7, 1.

MENDACIVM, Gen. 3, 4† 37, 39† 39, 17. Lev. 19, 11. 2 Reg. 1, 7. 4 Reg. 5, 25. Prov. 6, 19† 12, 22. Sapien. 1, 11. Eccli. 7, 13† 20, 26, 28† 25, 4. Osee 4, 2. Ioan 8, 44. Actor. 5, 4. 8. Eph. 4, 25. Col. 3, 9. vide Testimonium.

MENELAVS proditor patrix usurpat sibi summum Sacerdotium, 2. Mach. 4, 24. extremo supplicio afficitur, 2. Mach. 2, 3, 4, 5, 6.

MENSVRA qua mensi fuerimus remetiatur nobis, Exod. 21, 13. Iud. 1, 7. 1 Reg. 15, 33, 2 Reg. 22, 25. Psal. 17, 21. Prov. 22, 23. Isa. 33, 1† 65, 6† 66, 4. Ierem. 50, 15, 29† 51, 49. Ezech. 16, 59. Ioel 3, 7. Matt. 7, 2. Marc. 4, 24. Luc. 6, 38.

Mensuræ & pondera debent esse iusta, Lev. 12, 35. Deut. 25, 13. Ezech. 45, 10. Mich. 6, 11. Amos 8, 5. Prov. 16, 11† 20, 10.

MERARI filius Levi, Num. 3, 17.

Meraritarum officium, 3, 33† 4, 42.

MERCES debetur operibus, Gen. 4, 7† 15, 1. Psal. 118, 112. Prov. 11, 18. Sap. 5, 16† 10, 17. Eccli. 2, 8† 11, 24† 18, 22† 36, 18† 51, 30, 38. Isa. 3, 10. Ier. 31, 16. Matt. 5, 1† 6, 1† 10, 41, 32† 20, 8. Marc. 9, 41. Luc. 6, 35† 10, 7. Ioan. 4, 36. Rom. 4, 4. 1 Cor. 2, 8. 1. Tim. 5, 18. Apoc. 22, 12.

MERITA operum, Eccli. 18, 31† 16, 15† 38, 18. vide Opera.

MEROB filia Saulis, 1 Reg. 14, 49. promittitur Davidi in uxorem, 18, 17.

MESSIAS, id est Christus, & vernus unctus est Dominus noster Iesus, Ioan. 1, 4† 4, 25† 17, 41† 11, 27. Matr. 26, 64. Marc. 14, 62. Luc. 21, 67. Actor. 17, 3† 18, 28† 19, 4. Ioan. 5, 1.

MICHA parat ephod idolo matris suæ, Iudic. 17, 5. conducit Levitam, 17, 7, 10 idolum & ephod conferuntur similiter & Sacerdos abducitur, 18, 13, 18, 20.

Micha, filius Miphiboseh, 2 Regum 9, 12.

MICHÆAS, prophetat contrarium pseudoprophetis, 3 Regum 22, 13, 15, 23. 2. Paral. 18, 14.

MICHÆEL pugnat cum diabolo, Dan. 10, 13. Iudæ 9. Apoc. 12, 7.

MICHOL five Michal filia Saulis, datur Davidi in uxorem, 1 Reg. 18, 27. juxta promissionem regis, 17, 25. conservat Davidi vitam, demittens eum per fenestram, 19, 12. subducitur ei, & datur Phalti, five Phaltiel, 25, 44. redditur ei, 2 Reg. 3, 14, 15. deridet ipsum saltantem coram Domino, 6, 16.

MILITARE, vide Bellum.

MINISTRORVM etiam malorum opera dignatur uti Dei bonitas, Matth. 8, 22. Marc. 9, 38. Lucæ 9, 49. quos

& jubet audiri, Matth. 23, 3.

MIPHIBOSETH filius Ionathæ, 2 Reg. 4, 4. invenit gratiam coram Davide, 9, 7*. parit ei David, 21, 7. appellatur Meribaal, 1. Paral. 9, 40.

Miphiboseh filius Saulis suspenditur, 2 Reg. 21, 8.

MIRACVLA operatur Deus per Sanctos & eorum reliquias, vide Sancti & Reliquiæ.

MISERICORDIA. vide Bonitas Dei; item Charitas.

Misericordiæ opera proximo exhibenda, 1 Regum 15, 6. 2 Par. 28, 9, 15. Psal. 111, 5, 9. Prov. 24, 21, 31† 19, 7, 25, 21. Eccli. 4, 2, 29† 35, 18. Isa. 58, 7. Osee 6, 11. Mich. 6, 8. Zach. 7, 9. Matt. 5, 7† 9, 13† 10, 41† 18, 33† 25, 41. Matth. 9, 40. Lucæ 6, 35† 11, 33. Rom. 12, 13. Gal. 6, 12. Col. 3, 12, 1. Tim. 5, 10. quære Eleemosina.

MISSÆ sacrificium olim prædictum & prænuntiatum, Lev. 6, 9, 10, 11, 12. Psalm. 22, 5† 109, 4. Isa. 2, 2. 3† 19, 19, 20† 56, 7† 61, 6† 66, 19. 20, 21. Ierem. 51, 31† 53, 16, 17, 18. Dan. 12, 11. Amos 9, 11. Mal. 1, 10, 11.

Missæ sacrificium per varias figuras veteris Testamenti significatum, Genes. 14, 18† 16, 6† 22, 13. Exod. 12, 5, 24† 25, 30† 29, 2, 15. Lev. 2, 1, 13† 3, 12† 4, 23† 5, 7, 11† 6, 15† 9, 8† 14, 4† 16, 3† 19, 21. Numer. 15, 24.† 18, 17. 1 Regum 21, 4. 3 Regum. 19, 6. 4 Regum 4, 41. Dan. 8, 12. appellaturque juge sacrificium, Dan. 11, 31† 12, 1. nec interibit offerens sacrificium, Ierem. 33, 18, 21.

Missæ sacrificium à Christo institutum, Luc. 22, 19. & ab ejus discipulis usitarum, Actorum 13, 1. *λειτεργεῖν τῶν σῶντων*.

Missæ sacrificii mentionem facit Paulus 1 Cor. 10, 16† 11, 23*.

MOAB filius Loth & filix ejus natu majoris, Genes. 19, 37. contra Moabitas pugnare, Israël à Deo prohibetur, Deut. 2, 8. factus est Moab serviens Davidi sub tributo, 2 Reg. 8, 2. deficient Moabites ab Israël, 4 Reg. 1, 1† 3, 5. irruunt latrunculi de Moab in terram Israël, 13, 20. non admittebantur in ecclesiam, Deut. 23, 3. 2. Esdr. 13, 1. contra Moab prophetatur, Nume. 21, 19† 24, 17. Psal. 59, 10† 107, 10. Isa. 16*† 25, 10. Ier. 48, 1. Ezech. 25, 8. Amos 2, 1. Sophon. 2, 8.

MOLOCH idolum, Lev. 18, 21† 20, 2. appellatur Melchom, 1. Par. 20, 2. Ier. 47, 1. Amos 1, 15. Sophon. 1, 5. de Moloch vide item 3 Reg. 11, 5, 7, 4. Reg. 23, 10.

MORBVS. vide Agrotatio.

MORS est pœna peccati, Genes. 2, 17† 3, 19. Rom. 5, 12, 17† 6, 23. 1 Corinth. 15, 21. Ephes. 2, 2. Col. 2, 13, 1. Tim. 5, 6. Iac. 1, 15.

Mors, & certus dies mortis omni homini constitutus est, Deuter. 31, 14. Iosu. 23, 14. Reg. 26, 10. Iob. 14, 5. Psal. 88, 49. Eccli. 3, 3† 8, 8† 9, 5. Eccli. 17, 3† 4, 1. Ioann. 7, 30† 8, 20. Rom. 5, 12† 6, 23. Hebr. 9, 27.

Mortis hora incertissima, Eccles. 9, 12.

Matt. 24, 43. Lucæ 12, 40. 1 Theff. 5, 2. 2 Theff. 2, 2. Iacob. 4, 13.

Mors corporis, iustis est quasi somnus quidam, & dormitio, Deut. 31, 16. 2 Reg. 7, 12. 3 Reg. 2, 10. 11, 21. 43. 14, 20. Sapient. 3, 3. Matth. 9, 24. Ioan. 11, 11. Act. 7, 60. 13, 36. 1 Cor. 11, 29. 1 Theff. 4, 13.

Mortem nostram sua morte devicit Christus, Isa. 25, 8. Osee 13, 14. Rom. 6, 9. 1 Cor. 15, 54. 2 Tim. 1, 10. Hebr. 2, 14. Apoc. 21, 4.

Mortem qui sibi intulerint, Iudic. 9, 54. 16, 29. 1 Reg. 31, 4. 2 Reg. 17, 23. 3 Reg. 16, 18. 2 Mach. 10, 13. 14, 41. Matt. 27, 5. Act. 1, 18.

Mortuos lugere quatenus permittatur, aut prohibeatur, Lev. 19, 28. Deut. 4, 1. 34, 8. 2 Reg. 1, 11. 3, 32. 10, 2. 12, 16. 14, 2. 19, 1. 21, 10. 13. Eccli. 22, 10. 38, 16. 1 Mach. 9, 20. 12, 5. 2. 13, 26. Matt. 9, 3. Luc. 7, 13. Ioan. 11, 33. Act. 8, 2. 9, 39. 2 Theff. 4, 13.

Mortui ad vitam revocantur, 3 Regum 17, 20. 4 Reg. 4, 33. 13, 21. Matt. 9, 25. 27, 52. Marc. 5, 41. Luc. 7, 13. 8, 54. Ioan. 11, 43. Act. 9, 40. 20, 10.

Mortuorum sepultura, vide Sepeliendi mortui.

Mortuorum suffragia. vide Purgatorium.

MOYSES nascitur ex Levi, Exod. 2, 1. 6, 20. Act. 7, 20. percutit Ægyptium, & fugit in Madian, Exod. 2, 12, 14. accipit Sephoram Madianitem uxorem, Exod. 2, 21.

mittitur ad Pharaonem in Ægyptum, 5, 10. 16, 1. 17, 1. 9, 10. revertitur cum uxore & liberis in Ægyptum, 4, 20. orat pro Pharaone, 8, 12, 30. 9, 28, 33. 10, 17.

orat pro populo, 14, 15. 17, 4, 11. 32, 11, 13, 31. Num. 11, 2. 14, 13, 17. 21, 7. Deut. 9, 18, 26. accipit primo tabulas, Exod. 31, 18. has confringit videns populi idololatriam, Exod. 22, 19.

accipit iterum novas, 34, 28.

in faciem ejus intueri non poterat populus Israëliticus, 34, 30. 2 Cor. 3, 7.

mittit exploratores in terram Chanaan, Num. 13, 2. probat se à Deo esse missum, Num. 16, 28, 31. videt terram promissionis & moritur, 20, 12. 27, 12. Deut. 34, 1, 5. apparet in transfiguratione Christi, Matt. 17, 3. Lucæ 9, 30. commendatur, Eccli. 45, 1.

diabolus altercatur cum angelo Michael de Moyfi corpore, Iudæ 9.

M V N D I corde, Psalm. 23, 4. 50, 12. 72, 1. Matt. 5, 8. 1 Petr. 1, 22.

Mundities interior & exterior commendatur, Matth. 23, 25. Luc. 11, 39. 2 Cor. 7, 1.

M V R M V R A T O R E S quos imitentur, & quæ illis poena metuenda, Exod. 14, 11. 15, 24. 16, 2, 7, 8. 17, 2. Num. 11, 1. 12, 1, 5, 10. 14, 2, 27. 16, 1, 17, 13. 20, 2. 21, 5. Deut. 1, 27. Ios. 9, 18. Iudith. 8, 10. Sapient. 1, 11. Matt. 20, 12.

Lucæ 15, 2. 19, 7. Ioan. 6, 41. Act. 6, 1. 1 Cor. 10, 10. Iudæ 16.

N

N A A M A N militum præfectus apud regem Syriæ mundatur à lepra, 4 Reg. 4, 5, 14. Lucæ 4, 27.

N A A S rex Ammonitarum pugnat contra Iabes, 1 Reg. 11, 1. moritur, 2 Reg. 10, 1.

Naas pater Abigail, 2 Reg. 17, 25.

N A B A L vir iniquus, 1 Regum 25, 25, 26.

N A B O T H, quia regi Achab vineam negabat, lapidatur, 3 Reg. 21, 2, 13.

N A B V C H O D O N O S O R potentissimus rex Babylonis, Jerem. 37, 6. invadit Ægyptum, 4 Reg. 24, 7. Jerem. 26, 2. ascendit in Ierusalem, 4 Reg. 24, 1, 10. 25, 1. Jer. 39, 1. juxta prophetiam, Jerem. 25, 8. 32, 28. erigit auream statuam, Dan. 3, 1. habitat septem annos inter feras, 4, 28, 30. ingens superbia ejus, amplitudo domus, & crudelitas explicatur, Isa. 14, 2, 8.

N A B V Z A R D A N dux militum regis Babylonis destruit domum Dei, muros Ierusalem, & populum, qui remanserant, transfert, cum omnibus vasis templi, in Babylonem, 4 Reg. 25, 8. Jerem. 39, 9, 11. 52, 12.

N A C H O R avus Abraham, Genes. 11, 23, 25.

N A D A B & Abi igne consumuntur, Levit. 10, 1. 16, 1. Num. 3, 4. 26, 61.

Nadab rex Israel, 3 Reg. 14, 20. cæditur, 15, 28.

N A H A S S O N filius Aminadab princeps, & dux tribu Iuda, Num. 1, 7. 2, 3. 7, 13.

N A H V M prædicat in Ninive, Nahum 1, 1. 2, 1.

N A T H A N filius Davidis, 2 Reg. 5, 14. appellatur Matthatha, Luc. 3, 31.

Nathan propheta mittitur ad Regem David, 2 Reg. 7, 4. 12, 1.

N A T H A N A E L dux tribus Issachar, Num. 1, 8.

Nathanael videtur à Christo, Ioan. 1, 47. Christus manifestat se ipsi Nathanael, 21, 2.

N E C H A O rex Ægypti, 4 Reg. 23, 29. 2 Par. 35, 20. 36, 3.

N E G O T I A T I O. vide Emere, & Vendere.

N E H E M I A S pincerna Artaxerxis, 2 Esdr. 1, 11. mittitur in Iudæam ad edificandum quæ erant destructæ, 2, 9. appellatur Athersata, 8, 9.

N E M R O D potens erat & robustus venator, Genes. 10, 8.

N I C A N O R dux Lyfiæ, 1 Mach. 3, 38. & etiam dux exercitus Demetrii, 7, 26. minatur se succensurum templum, 7, 34. Mach. 15, 28.

N I C O D E M V S occultus discipulus Christi, Ioan. 3, 1. 7, 50. 19, 19.

N I N I V E edificatur ab Assur, Gen. 10, 11. poenitentiam agit de peccatis suis, Ios. 10, 11.

Yonæ 1. 5*. desolatio & destructio Ninive,
Nahum 1*. 2*. 3*. **Soph** 2. 13. **Tob.** 14. 5.
abit in iudicio, & condemnabit ob-
secratos Iudæos, **Matt.** 12. 41.

N O E filius Lamech, **Genes.** 5. 30.
præco divinæ justitiæ, 2 **Petr.** 2. 5.
ædificat arcam, **Gen.** 6*. ingreditur ar-
cam, 7. 1. 7. egreditur, 8. 15.
accipit signum fœderis, 9. 8. 14.
commendatur, **Eccli.** 44. 17.

N O E M I uxor Esmelech, **Ruth.** 1. 2.
N O V V M Testamentum, **Ier.** 31. 31.
Mat. 26. 28. **Marc.** 14. 24. **Luc.** 22. 20.
1 **Cor.** 11. 24.
Hebr. 8. 2. 9. 15. 10. 16. 13. 20.

Novum cœlum & nova terra post mun-
di innovationem, **Isaïæ** 65. 17. 66. 22.
2 **Petr.** 3. 13. **Apoc.** 21. 1.

N V D I vestiendi, **Isa.** 58. 7. **Ezech.** 18.
7. **Tob.** 1. 17. **Matt.** 25. 36. 39. vide **Miseri-**
cordia.

O

O B E D filius Booz ex **Ruth.** 4. 17.
Matt. 1. 5.

O B E D I E N D V M Deo ejusque præ-
ceptis, & quæ obedientibus sit constituta
merces, **Genes.** 12. 4. 17. 9. 23. 22*. 26. 5.
Exod. 1. 17. 15. 26. 19. 5. 20. 6. 23. 22. 25.
Lev. 20. 22. 26. 3. 11. **Deut.** 4. 40. 7*. 11*.
13. 4. 17. 15. 18. 15. 14. 8. 27. 10. 28. 1.
12. **Ios.** 22. 1. 1 **Reg.** 12. 14. 15. 22. 4 **Reg.**
10. 30. 2 **Par.** 7. 17. **Prov.** 1. 2. 33. 15. 31.
Isaï. 1. 19. 48. 18. 55. 2. **Ierem.** 7. 23. 11.
4. 17. 24. 45*. **Dan.** 3. 16. **Eccli.** 25. 7.
2 **Mach.** 7. 30. **Matt.** 4. 19. 7. 24. 8. 21. 15.
3. 17. 5. 25. 3. **Luc.** 5. 4. 10. 16. **Ioan.** 2. 7.
Act. 4. 19. 5. 32. **Rom.** 16. 19. **Phil.** 2. 8. 12.
1 **Thess.** 4. 3. 5. 18. 1 **Petr.** 1. 22. **Iac.** 1. 22.

Obedientia inferiorum erga superiores.
vide subditorum officium.

O B L A T I O omnis debet esse sine vi-
tio aut macula, **Lev.** 1. 3. 3. 1. 22. 19. **Num.**
28. 3. 3. **Deut.** 15. 21. **Eccli.** 35. 14. **Ezech.**
43. 23. **Malach.** 1. 8. 14.

Oblationes Deo gratæ cœlitus accen-
duntur, **Gen.** 4. 4. 8. 20. 15. 17. **Lev.** 9. 24.
Iud. 6. 21. 13. 19. 3 **Reg.** 18. 38. 1 **Par.** 21.
26. 2 **Par.** 7. 1. 2 **Mach.** 1. 22. 2. 10.

Oblationes quotidianæ, **Exod.** 29. 38.
Num. 28. 3. 1 **Esd.** 3. 2.

Oblationes propriorum filiorum, **Levit.**
18. 21. 20. 2. **Deut.** 12. 31. 18. 10. **Iud.** 11.
39. 4 **Reg.** 3. 27. 16. 3. 17. 17. 21. 6. 2 **Par.**
28. 3. **Psal.** 105. 37. **Isaï.** 57. 5. **Ier.** 7. 31. 19.
5. **Ezech.** 16. 20. 36. 20. 31. 23. 17.

Oblationum convivia cum gaudio cele-
brabantur, **Gen.** 31. 46. **Exod.** 18. 12. 32. 6.
Num. 25. 2. **Deuter.** 12*. 27. 7. 1 **Reg.** 1.
4. 9. 12*. 16. 5. 2 **Reg.** 15. 12. 3 **Reg.** 1.
9. 13. 15. 1 **Par.** 29. 21.

Oblationes impiorum, **Gen.** 4. 3. 1 **Reg.**
15. 21. **Psal.** 39. 7. 49. 7. 50. 12. **Prov.** 15.
8. 21. 27. **Eccli.** 35. 15. **Isaï.** 1. 10. 43. 23. 1.
61. 8. 66. 2. **Ierem.** 6. 20. 7. 10. 14. 12.
Osee 5. 6. 8. 13. 9. 4. **Amos** 5. 22. **Mich.** 6.
7. **Mal.** 1. 7. 13. **Matt.** 9. 13. 12. 7. **Marc.** 12.
33. **Heb.** 10. 5.

O C C I D E R E, vide **Homicidium.**

O C H O Z I A S filius Ioram rex Iuda,
4 **Regum.** 8. 24. fugit in Mageddo à facie
Iehu, & cæditur, 9. 27.

habet sibi successorem Ioad regem, 1.
Par. 1. 11.

O C V I V S simplex & rectus, **Eccli.**
35. 12. **Mat.** 6. 22. **Luc.** 11. 34.

Oculus nequam, **Genes.** 6. 2. **Prov.** 6. 13.
Eccli. 4. 8. **Eccli.** 14. 2. 31. 34. **Matt.** 6. 22.
Marc. 7. 22. **Luc.** 11. 34. 1 **Ioan.** 2. 16.

Oculorum custodia quantopere sit ne-
cessaria ad vitandum peccata. **Gen.** 3. 6. 16.
2. 34. 2. 38. 15. 39. 7. 2 **Reg.** 11. 2*. 13. 1.
Prov. 23. 26. 33. **Eccli.** 9. 5. 7. 8. 9. 11*. 12. 5.
28*. 41. 25. 42. 12. **Iudith** 10. 17. 18*. 1.
12. 16. **Dan.** 13. 8*. **Matt.** 5. 28. 2 **Petr.** 2. 14.

Oculus mentis vel intellectus, **Num.** 24.
3. **Deuter.** 29. 4. **Isaïæ** 6. 9. **Lucæ** 24. 29.
Act. 26. 18. **Ephes.** 1. 18.

O D I V M vide invidia.

Odio habenda malitia, **Psal.** 96. 10. 138.
21. **Amos** 5. 15. 16. 8. **Rom.** 12. 9.

O F F E R R E pro defunctis, 2 **Mach.**
12. 13.

O F F I C I V M subditorum. vide in-
fra Subditorum.

O G rex Basan cæditur, **Num.** 21. 33.
Deut. 3. 2. 19. 7. 3. 1. 4. **Psal.** 135. 20.

O N E S I P H O R O optat Paulus mi-
sericordiam, 2 **Tim.** 1. 16.

O N I A S summus sacerdos offert pro
Heliodoro, 2 **Mach.** 3. 32. cæditur, 4. 34.

O P E R V M merita & retributio seu
merces, **Psal.** 118. 112. **Prov.** 11. 18. **Eccli.**
36. 18. **Isaï.** 3. 10. **Matt.** 5. 12. 10. 42. 16.
27. 25. 34. **Roman.** 2. 6. 1 **Corint.** 15. 28.
2 **Cor.** 5. 10. 2 **Timoth.** 4. 8. **Hebr.** 6. 10. 1.
10. 35. 11. 26. **Iacob.** 2. 24. **Apoc.** 20. 7. 8. 1.
22. 12.

Opera mala Deo displicent, & poenam
merentur, **Genes.** 3. 11. 4. 7. 6. 3. 5. 6. 7. 7.
4. 9. 6. 11. 4*. 17. 14. 18. 20. 19. 11. 24.
26. 10. 3. 42. 21. 44. 16. **Exod.** 1. 9. 7*. 8*.
9*. 10*. 11*. 12*. 14*. 20*. 21*. 21*. 31. 13.
1. 32. 9. 27. 28. 33. **Levit.** 10. 12. & deinceps
per omnes sacræ Scripturæ libros.

Opera bona Deo grata sunt, & præ-
mium merentur, **Genes.** 4. 4. 7. 5. 24. 6. 8.
9. 8. 20. 21. 20. 7. 12. 16*. 26. 4. 5. 29. 32.
Exod. 1. 10. 20*. 23. 22. 25. **Lev.** 11. 43.
44. 45. & sic deinceps per totam Scrip-
turam.

Operari bene propter mercedem & re-
tributionem licitum est, **Psal.** 118. 112.
Matt. 5. 12. 2 **ad Tim.** 4. 8. **Hebr.** 11. 26.

non in quolibet opere homo peccat,
2 **Petr.** 1. 10. 1 **Ioan.** 3. 6. 9. 15. 18.

Operum bonorum commemoratio, 4
Reg. 20. 3. **Iob.** 6. 2. 3. **Psal.** 17. 21. 22.
25. 13. 1. **Isaï.** 38. 3.

Opera bona quæ sint. vide Bona opera.

Opera à nobis proximo exhibita tam-
quam sibi facta reputat Deus, siue bona
sint, siue mala. **Isa.** 37. 23. **Ierem.** 1. 19.
Zach. 2. 8. **Matt.** 25. 40. **Act.** 9. 5. 1 **Cor.** 8. 12.

O P I N I O N E S & cogitationes ho-
minum frequenter sunt erroneæ, **Levit.**
10. 1. **Num.** 15. 39. **Deut.** 12. 8. 29. 19.
1 **Reg.** 15. 9. 2 **Reg.** 6. 6. **Prov.** 12. 15. 14.

82.† 31. 2. Isai. 5, 21† 7, 12† 14, 13† 55, 8. Matth. 3, 14† 16, 22. Marc. 8, 32. Ioan. 12, 4† 13, 8.

Orare in nomine Iesu, Ioan. 14, 13† 15, 19† 16, 23 26. Ioan. 5, 14.

Orare quemadmodum oporteat, frequenter ignoramus, Matth. 20, 20. Marc. 20, 35. Rom. 8, 26. Iacob. 4, 3.

Orare noctes & dies. Psalm. 118, 62. Luc. 18, 1. I Thess. 3, 10. I Tim. 5, 5. 2 Tim. 1, 3.

Orare sine intermissione, Matth. 7, 7. Luc. 11, 9† 18. 1. Act. 10, 2. Ephes. 6, 18. Coloss. 4, 2. I Thess. 5, 17.

Orare ut fidei prædictio successus habeat felices, Ephes. 6, 19. Col. 4, 3. 2 Thess. 3, 1.

Orare alium pro alio, Ier. 42, 2, 20. Bar. 1, 13. 2 Mach. 1, 6. Ephes. 6, 18. Col. 4, 2. I Thess. 5, 25. 2 Thess. 3, 1. I Tim. 2, 1. Iac. 5, 16.

Orare pro inimicis, Num. 16, 22, 46. 2 Mach. 3, 33. Matth. 5, 44. Luc. 6, 28† 23, 34. Act. 7, 60.

Orare Sanctos cum Christo regnantes. Vide Sanctos.

Orare pro defunctis. Vide Purgatorium.

Oratio quomodo quando, cui & ubi fieri debet, & quid petendum, Num. 11, 16, 24. Deut. 4, 7. Iudic. 10, 10, 15. 1 Reg. 1, 11. 2 Reg. 21, 2, 7. 3 Reg. 3, 7. Isa. 65, 24. Amos 7, 2. Eccli. 35, 26. Tob. 3, 11*. Iudith. 4, 11. Matth. 6, 5, 9† 7, 7† 18, 19† 20, 20† 21, 22† 26, 38. Marc. 11, 24† 13, 33. Luc. 11, 2, 9† 18, 1† 22, 40. Ioan. 4, 23† 9, 31† 14, 13† 15, 7† 16, 23. Act. 1, 14† 2, 42† 4, 34. 31† 10, 2† 11, 23. Rom. 8, 26† 12, 12. 1 Cor. 14, 13. Ephes. 6, 18. Col. 4, 2. I Thess. 5, 17. I Tim. 2, 1. Hebr. 13, 18. 1 Petr. 3, 12. 1 Ioann. 5, 4. Iacob. 1, 6† 4, 3† 5, 13. Apocal. 19, 10† 22, 9.

Orationes quæ sunt quemadmodum oportet, exaudit Deus, Genes. 16, 11† 21, 17. Exod. 2, 24† 3, 7† 6, 5† 22, 23, 27. Deut. 4, 7† 15, 9. 1 Reg. 7, 9, 10† 9, 16† 12, 18. 2 Regum 22, 4 7. 3 Regum 13, 6† 17, 22† 18, 36. 4 Reg. 13, 5† 20, 5. 2 Par. 32, 31† 33, 13. 4 Esdr. 15, 7. Iudith. 4, 8. 12. Tob. 3, 24. Psal. 3, 5† 4, 4† 9, 13† 17, 7† 21, 25† 33, 7† 49, 15† 54, 17† 117, 5† 119, 1† 141, 19. Prov. 15, 19. Eccli. 4, 9† 21, 6† 36, 24. 26† 48. 22. Isa. 30, 19† 37, 15. 21† 55, 7. Ier. 29, 12. Thren. 3, 56. Dan. 13, 44. Ion. 2, 3. Zach. 13, 9. 2 Mach. 3, 22. Ioan. 9, 31. Act. 10, 4.

Orationes quorundam quare non exaudiat Deus, Deut. 1, 45† 31, 18. Iud. 10, 1. 1 Reg. 2, 18. Psal. 17, 42. Prov. 1, 28† 15, 29.† 21, 13† 28, 9. Eccli. 34, 29, 31. Isai. 1, 15. Ier. 7, 16† 11, 11. 14† 14. 12† 15, 1. Ezech. 8, 18† 14, 16. 20. Mich. 3, 4. Zach. 7, 13, 4. Esd. 2, 26. 2 Mach. 9, 13. Ioann. 9, 31. Hebr. 12, 17. Iac. 4, 3.

Orationum Sanctorum exempla, Genes. 32, 9. Exod. 12, 11, 13. Numer. 14, 19. Deut. 9, 26. 3 Regum 8, 15*. 4 Regum 20, 3. 2 Paral. 6, 18*.† 14, 11† 20, 6. 12. 1 Esdr. 8, 6*. 2 Esdr. 1*, Sap. 9*. Eccli. 23, 2†

36, 1, 11† 51*. Baruch 1, 17, 21† 2, 6*.† 3, 1, 9. Tob. 3, 1. 12† 8, 7† 13, 1. Iudith. 9, 2† 16*. Esther. 14, 3. Isai. 33, 2† 37, 16† 64*. Ierem. 10, 24† 17, 13, 14† 18, 19† 32, 16. Thren. 5*. Dan. 9, 6† 13, 42. Ioan. 2*. Abac 3*. 3 Esdr. 8, 74. 4 Esdr. 3*.† 6, 38*. 1 Mach. 7, 37. 2 Mach. 6, 30. Act. 4, 24.

ORDINIS Sacramentum, Ioann. 22, 22. 1 Tim. 4, 14† 5, 22. 2 Tim. 1, 6. Tit. 1, 5.

OREB & Zeb interficiuntur, Iud. 7, 27.

OSCULVM pudicum, pacis & charitatis symbolum, Genes. 29, 13† 45, 14† 48, 10† 49, 14. Exod. 4, 27. Luc. 15, 20. Act. 20, 37. Rom. 16, 15. 1 Corinth. 16, 20. 2 Corinth. 13, 12. 1 Thess. 5, 26. 1 Petr. 5, 24.

OTIVM. Vide Acedia.

OZIAS sacerdos recipit Achior in domum suam, Iudith. 6, 19.

Præscribit Domini miserationi tempus quinque dierum, 7, 23.

Ozias. Vide Vfia.

P

PACTVM cum quibus non sit ineundum, Exod. 23, 32† 34, 15. Deut. 7, 3.† 20, 13. 3 Reg. 20, 36, 42.

Pactum contra Dei voluntatem cum infidelibus initum punitur, Iudic. 1, 25. 17† 3, 5. 3 Regum 20, 34, 41. 2 Par. 19, 2.

Pactum init Deus cum populo, Genes. 17, 2, 7. Exod. 19, 5. Deuter. 5, 2. Ier. 31, 31, 33.

Pactum init populus cum Deo, Ios. 14, 25. 4 Reg. 23, 3. 2 Par. 15, 12† 23, 16. 2 Esdr. 10, 29.

PARENTVM officium, Gen. 18. 19† 21, 19† 24, 2† 25, 6† 34, 4, 29† 49*. Exod. 10, 2† 12, 26† 13, 13, 14† 21, 10. Levit. 19, 29. Num. 30, 6. Deut. 4, 9† 6, 7, 20† 11, 19† 21, 19,† 22, 15, 19† 32, 46. Ios. 4, 21. 1 Reg. 2, 13† 3, 13. 3 Reg. 2, 1. Iob. 1, 5. Psalm. 77, 3. Prov. 1, 8† 4, 1† 5, 7† 11, 29† 13, 24† 19, 18† 20, 7† 22, 6, 15† 23, 13† 29, 17. Eccli. 4, 23† 7, 25† 8, 11† 17, 1† 25, 10† 26, 13† 30, 1, 11† 33, 32† 42, 5. Tob. 1, 10† 4*.† 10, 13† 14, 5, 11. 1 Mach. 2, 49, 64. 2 Mach. 6, 24, 28† 7, 20, 21, 27. Dan. 13, 3. Matth. 10, 37. Ephes. 6, 4. Col. 3, 21. 2 Tim. 3, 15. Tit. 2, 4.

PASCHÆ festi institutio & celebratio, Exod. 12*.† 13, 6† 23, 15† 34, 18. Lev. 23, 5. Num. 9, 2, 11† 28, 27. Deuter. 16, 1, 5. Ios. 5, 10. 4. Reg. 23, 21. 2 Par. 30, 1, 15† 35, 1. 1 Esdr. 6, 19. 3 Esdr. 1, 10† 7, 10. Ezech. 45, 21. Matth. 26, 19. Marc. 14, 12. Luc. 22, 7.

PASTORES, præceptores, & alii præfecti qua debeant esse sollicitudine & cura in eos quos suæ fidei commissos habent, Prov. 27, 23, 24. Sap. 6, 23, 25. Ezech. 34, 4*. Matth. 18, 12† 24, 45. Luc. 15, 4. Ioan. 10, 11*.† 13, 1*.† 17, 9, 11*.† 18, 8. Act. 20, 22, 28, 31. Rom. 9, 2, 3† 12, 7, 8. 1 Cor. 4, 14. 2 Cor. 11, 18, 29. Gal. 3, 19.

PATIENS & Longanimis est Deus, Gen. 6,

Gen. 6, 3. Exod. 34, 6. Num. 14, 18. Psal. 85, 25 + 102, 8 + 44, 8. Eccl. 8, 12. Isai. 30, 18. Joel. 2, 13. Ion. 4, 2. Nah. 1, 3. Sapien. 11, 24 + 15, 1. Matth. 18, 27. Roman. 2, 4. 1 Tim. 1, 16, 2 Petr. 4, 9.

Patientia & longanimitas fidelium in omni genere afflictionum, Gen. 12, 4, 6. 2 Reg. 16, 10. Job. 1, 20 + 2, 9 + 7, 2. Prov. 3, 11 + 14, 29 + 15, 1 + 16, 32 + 25, 15. Eccl. 1, 29 + 2, 4. 4. Esd. 10, 15. Tob. 2, 8. 2 Mach. 6, 20 + 7*. Matth. 5, 39. Roman. 5, 3 + 12, 12 + 15, 4. 2 Corint. 6, 4. Galat. 5, 22. Ephes. 4, 2. 1 Thess. 5, 14. 2 Thess. 1, 4, 7. 1 Tim. 6, 11. 2 Tim. 2, 3, 12. 1 Petr. 1, 6 + 2, 19 + 3, 14, 17 + 4, 1. 4 Petr. 2, 2. Heb. 10, 36 + 11, 25 + 12, 1. a c. 5, 7.

Impatientia & ejus punitio. Exod. 14, 11 + 15, 24 + 16, 2, 7 + 17, 2. Numer. 11, 1, 10 + 14, 1, 28 + 21, 6. Job. 3, 1. Eccl. 2, 16.

P A V P E R E S vide Eleemosina.

P A V I L V S Iudæus ex tribu Benjamin, Rom. 11, 1. Phil. 3, 5. natus & educatus Tarsis, Act. 22, 3. persequitur Christianos, 9, 1. Gal. 1, 13, 1 Tim. 1, 13. conversio ejus singularis, Act. 9*.

Paulus doctor gentium. Rom. 11, 13 + 15, 16. Gal. 1, 2, 8. 1 Tim. 2, 7. 2 Timoth. 1, 11. prædicat Antiochiæ. Act. 13, 16*. Iconiæ, 14, 1. Syrii, 14, 6, 13. Thess. 17, 1. Beroæ, 17, 10. Athenis, 17, 22, 28. Cor. 18, 1.

vocatur in Macedoniam, Act. 16, 9. capitur, 21, 27. deducitur Cæsaream. 23, 23, 30. vehitur Romam, 27*. 28*. sistitur Neroni, 2 Tim. 4, 22.

Paulus nemini voluit esse oneri, Act. 20, 33. 1 Cor. 11, 9, 11 + 12, 13. 1 Thess. 2, 9. 2 Thess. 3, 8. vocabatur olim Saulus Act. 7, 59 + 9, 1 + 13, 1.

P A X quædam temporalis, quædam æterna, Gen. 13, 6, 8 + 16, 22 + 45, 24. Lev. 29, 6. Num. 6, 27. Jer. 29, 7. Eccl. 25, 2 + 28, 15, 19. Matt. 5, 9. Marc. 9, 50. Luc. 14, 32. Act. 9, 31. Roman. 12, 18. 1 Cor. 14, 33. Ephes. 4, 3. 2 Tim. 2, 22. 1 Petr. 3, 11. Heb. 12, 14. Iac. 3, 18. Apoc. 6, 4.

Pax interna qualis est inter Deum & ejus amicos, Isai. 2, 4 + 9, 6 + 11, 6, 7 + 66, 12. Osee 1, 14, 20. Mich. 4, 3. Zach. 9, 10. Luc. 2, 14 + 24, 36. Ioan. 14, 17 + 16, 33 + 20, 19. Act. 10, 36. Rom. 5, 1. Ephes. 2, 14. Phil. 4, 7.

Pacem & misericordiam promittunt mendaces prophete Jerem. 6, 14 + 8, 2, 12 + 14, 13 + 21, 16. Ezech. 13, 10, 16. Mich. 3, 5. 1 Thess. 5, 3.

P E C C A T I origo, Gen. 2, 17 + 3, 6. Rom. 5, 12. 1 Corint. 15, 21.

Peccatum originale Job. 14, 4 + 15, 14. Psalm. 50, 7. Rom. 3, 9, 13 + 5, 12*. effectus ejus, Genes. 8, 21. Eccl. 17, 30. Rom. 5, 12, 17 + 6, 23 + 7, 2, 1, 13, 17*. Gal. 5, 17. Ephes. 2, 3. tollitur ejus reatus per Christum, Ioan. 1, 29. Rom. 3, 23, 24 + 5, 9, 15, 17, 18, 19 + 6, 3 + 7, 24, 12, 1. Galat. 3, 22. Ephes. 2, 5.

Peccatum solus Deus propria auctoritate remittere potest, Exod. 34, 7. Psalm. 18, 13 + 31, 5 + 101, 12. Isai. 43, 25 + 44, 22 + 53*, Jerem. 31, 34 + 33, 8. Mich. 7, 18.

Matth. 9, 2. Marc. 2, 5. Luc. 5, 20 + 7, 48.

Peccatum Sacerdos remittit auctoritate divina, Matth. 18, 18. Ioan. 20, 23.

Peccatum remittitur per Christum, Isai. 53*. Dan. 9, 24. Matth. 1, 21 + 9, 2 + 11, 28 + 20, 28 + 26, 27. Marc. 2, 5. Luc. 24, 46. Ioan. 1, 29. Act. 2, 38 + 4, 13 + 10, 35, 43 + 13, 38. Rom. 4, 25 + 5, 9, 1. Cor. 6, 11 + 15, 3. 2 Cor. 5, 21. Gal. 1, 4. Col. 1, 14. Eph. 1, 7 + 5, 25. 1 Tim. 1, 15. Tit. 2, 14. 1 Petr. 1, 18 + 2, 24 + 3, 18 + 4, 1. Hebr. 1, 3, + 9, 12, 14. 1 Ioan. 1, 7 + 2, 12 + 3, 5. Apoc. 1, 5.

Peccatum in Spiritum sanctum, Matth. 12, 31. Marc. 3, 28. Luc. 11, 15 + 12, 10. Hebr. 6, 6 + 10, 26. 1 Ioan. 5, 6.

Peccatum vindictam clamans, Gen. 4, 10 + 18, 20. Exod. 22, 23, 27. Eccl. 35, 18. Iac. 5, 4.

Peccanti in nos fratri condonandum, vide Remittendum.

propter peccatum unius aut paucorum puniuntur multi, Gen. 3*. Num. 16, 20*. Ios. 7*. Iudic. 19, 29. 2 Reg. 14*.

Peccatum contra naturam, Genes. 19*. Iudic. 19, 22*. Levitic. 20, 13. Roman. 1, 27. 1 Corinth. 6, 10. 1 Tim. 1, 10.

Peccatum ex ignorantia, Lev. 4, 2 + 5, 15. Num. 15, 27. Luc. 23, 34. Ioan. 9, 41 + 15, 24. Act. 3, 17. 1 Tim. 1, 13.

Peccatum ex malitia & data opera. Num. 15, 30. Eccl. 10, 14. Matt. 28, 13. Ioan. 11, 49. Act. 4, 18. Hebr. 6, 5 + 10, 16.

Peccatorum confessio, vide supra Confessio.

Peccatum non solum non imputatur, sed etiam vere remittitur, & anima abluatur ac mundatur, Psalm. 50, 12. Act. 2, 38. 1 Cor. 6, 11. 2 Petr. 1, 9. 1 Ioan. 1, 9.

P E C V L I V M Dei ejus populus Exod. 19, 5. Deut. 7, 6 + 14, 2. Ioan. 1, 11. Ephes. 1, 14. 1 Petr. 2, 9.

P E D V M lotio, vide supra Lotio.

P E R E G R I N I S benefaciendum est, Genes. 18, 2. Exod. 22, 21 + 23, 9. Lev. 19, 33 + 23, 22. Num. 15, 14. Deuter. 10, 18 + 14, 21 + 24, 14, 17 + 16, 11. Ezech. 22, 29 + 47, 21. Zach. 7, 10.

Peregrini sumus & advenæ in hac vita, Genes. 15, 13 + 23, 4 + 47, 9. 1 Par. 29, 15. Psalm. 38, 13 + 118, 19. 2 Corint. 5, 8. Phil. 3, 10. Hebr. 11, 13. 1 Petr. 2, 11.

Peregrinationes pietatis gratia suscepta sunt utiles, 3 Reg. 8, 41. 4 Reg. 5, 10.

P E R I V R I I & falsi crimen, Exod. 8, 8, 15, 28. Lev. 5, 4. 1 Reg. 19, 6*. 3 Reg. 8, 31. Jerem. 7, 9. Zach. 5, 3. Malach. 3, 5. 1 Mach. 6, 62 + 8, 15, 18 + 11, 53 + 13, 16, 19. 2 Mach. 4, 34 + 12, 3. Matth. 26, 72. 1 Tim. 1, 10.

P E R S A invadunt Babylonem, Dan. 5, 28. juxta prophetiam Isai. 21, 9. Jerem. 41, 8, 11, 41, 55, 15.

P E R S E V E R A N T I A, Genes. 19, 15. 16. Job. 2, 3. Prov. 3, 31 + 23, 17. Ezech. 18, 24 + 33, 13. Eccl. 2, 2 + 11, 11 + 35, 9. Matth. 10, 22 + 15, 22 + 24, 13. Luc. 9, 54. Ioan. 6, 62. Act. 2, 42 + 11, 23 + 13, 43 + 14, 21. Hebr. 3*. 2 Petr. 2, 20. 1 Ioan. 2, 24. Apoc. 2, 16.

P E R S E

P E R S E C U T I O. vide Crux.

P E R S O N A R V M acceptio illicita, nec Deus personam respicit, Lev. 19, 15. Deuter. 1, 17 + 10, 17 + 17, 2. 1 Reg. 16, 7. 2 Paral. 19, 7. Sap. 6, 2. Iob. 34, 19. Prov. 18, 2 + 24, 23 + 28, 21. Eccli. 35, 15. 16. Isai. 1, 3. Mal. 2, 9. Matth. 22, 16. Marc. 12, 14. Luc. 20, 21. Actor. 10, 34. Rom. 2, 11. Gal. 2, 6. Ephes. 6, 9. Col. 3, 25. 1 Petr. 1, 17. Iac. 1, 2, 9.

P E T E R E. vide Orare.

P E T R V S à Christo vocatur, Matt. 4, 18 confitetur Christum, 16, 16. appellatur Simon, 4, 18 + 10, 2. Ioan. 20, 2. appellatur Cephas, Ioan. 1, 42. 1. Cor. 1, 12 + 3, 22 + 9, 5. Gal. 2, 9. appellatur Simon. Bar. Iona, & Simon Ioannis, Matt. 16, 17. Ioan. 2, 15. negat Christum, & negatione facta poenitentiam agit. Matt. 26, 69. 70, 72, 75. prædicat, & loquitur, Actor. 1, 16 + 2*, + 3, 12*. 4, 1 + 10, 34. sanat claudum, 3, 4. conjicitur in carcerem 12, 3.

Petrus primus Apostolorum, Matth. 10, 2 + 16, 18 + 16, 24*. Luc. 22, 31*. Ioan. 21, 17.

P H A C E E filius Romeliæ, postquam occidit Phaceiam, fit rex Israel, 4 Reg. 15, 25, 27. pugnat contra Ierusalem Isai. 7, 1. occidit de Iuda centum viginti millia virorum uno die, 2. Par. 18, 6.

P H A C E I A filius Manahem fit rex Israël, 4 Regum 15, 22, 23.

P H A N V E L turris subvertitur à Gedeone, occisis habitatoribus civitatis, Iudic. 8, 8, 13, 17.

P H A R A O affligitur propter Saram uxorem Abraham, Genes. 12, 17.

Pharao somnia vidit, Gen. 41, 1. quæ ei à Ioseph explicantur, 41, 25.

Pharao Israëllem opprimit servitute, exod. 1, 8*. submergitur cum omni suo exercitu, 14, 24, 28.

Pharaonis filiam accipit Salomon uxorem, 3 Reg. 3, 1.

Pharao Nechao capit regem Ioachaz, 4 Reg. 23, 34.

P H A R I S Æ V S invitat Christum, Lucæ 7, 36.

Pharisæus & Publicanus orant simul in templo, Luc. 18, 10.

Pharisæi graviter increpantur, Matth. 3, 7 + 7, 1 + 16, 4 + 23*. Ioan. 8, 44. Actor. 7, 51 + 23, 3. Phil. 3, 2.

P H A S S V R percutit Ieremiam prophetam, Ier. 20, 2.

P H E G I E L dux tribus Aser, Num. 1, 13.

P H I G E L L V S & Hermogenes averuntur à Paulo, 2 Tim. 1, 15.

P H I L I P P V S vocatur à Christo, Ioan. 1, 43. recensetur inter Apostolos, Mat. 10, 3. cupit videre Patrem, Ioan. 4, 8.

Philippus diaconus eligitur, Actor. 6, 5. prædicat in Samaria, Actor. 8, 5. baptizat Ethiopem eunuchum, Actor. 8, 38. suscipit Paulum & socios ejus hospitio, Actor. 21, 8.

P H I L I S T I N Æ I persequuntur Israëllem Iudic. 3, 3 + 10, 7 + 15, 9. 1 Reg. 4*,

15*. + 13, 5 + 17*. + 23, 1 + 28, 1 + 29, 1 + 31, 1. 2 Reg. 5, 17, 22 + 21, 15, 18.

Philisthæi cæduntur, Iudic. 3, 31. 1 Reg. 7, 11 + 13, 3 + 14*. + 17, 50 + 18, 27 + 19, 8 + 23, 5. 2 Reg. 5, 24 + 8, 1. 4 Reg. 18, 8.

contra Philisthæos. vide Isai. 14, 29. Ier. 47, 1, 4. Ezech. 25, 15. Amos 1, 6. Soph. 2, 5. Zach. 9, 6.

P H I N E E S filius Eleazari, Exod. 6, 25. Iudic. 20, 28. placat Deum zelo suo, Num. 15, 7, 12. Psalm. 105, 30. mittitur in terram Galaad, Iosu. 22, 13.

Phinees filius Heli, 1 Reg. 1, perit propter sua peccata, 4, 11.

P H V L rex Assyriorum copias adducit contra Ierusalem, 4 Reg. 15, 19.

P I E T A S. vide bona opera.

P I G N V S salutis nostræ est Spiritus sanctus, Rom. 8, 16. 2 Cor. 1, 22 + 5, 5. Ephes. 1, 13 + 4, 30.

P I G R I T I A. vide acedia.

P I L A T V S & Herodes fiunt Amici, Lucæ 23, 12.

Pilatus Christum innocentem morti addicit. Matt. 27, 26. Ioan. 19, 16.

P L A G A Dei seu vindicta, Exod. 7*, 8*. 9*. 14*. 4 Reg. 8, 28. 2 Par. 6, 18. Psalm. 77, 44 + 104, 27. Ier. 15, 2.

P O E N A peccati non statim universa remittitur remissa culpa, Num. 14, 20, 22, 23. 2 Reg. 12, 13, 14* + 24*. 1 Par. 21*.

P O E N I T E N T I A & satisfactio pro peccatis, Psalm. 6, 7. Matth. 3, 8. Luc. 3, 8. Actor. 2, 38 + 8, 22. 2 Cor. 7, 10.

Pœnitentia prædicatur, Ier. 7, 3. Matth. 3, 2 + 4, 17. Luc. 3, 3. 8 + 13, 3 + 24, 47. Actor. 2, 38 + 3, 19 + 8, 21 + 17, 30 + 20, 22 + 25, 20.

Pœnitentiæ veræ, & non fictæ, promissa est venia, Deut. 4, 29 + 30, 2. 1 Reg. 7, 3. 2 Par. 7, 14 + 20, 6 + 34, 26. Iob. 22, 23. Prov. 28, 13. Psalm. 31, 5. Eccli. 17, 23. Isai. 1, 16 + 30, 18 + 45, 2 + 55, 7 + 59, 20. Ierem. 3, 10, 17 + 18, 8 + 29, 12 + 31, 18, 20. Ezech. 18, 21, 27 + 33, 14. Osee. 14, 2. Ioël 2, 12. Ionæ 3, 8. Zach. 1, 4. Malach. 3, 7. Lucæ 1 + 18. Actor. 3, 19 + 26, 18, 20.

Pœnitentia agenda est dum sani sumus, Eccli. 17, 24 + 8, 15.

Pœnitentiæ veræ exempla, Iudic. 10, 15. 2 Reg. 12, 13 + 24, 10, 17. 2 Par. 12, 6 + 33, 12. Ionæ 3*. Iudith 4, 8. Matth. 26, 7. Luc. 7, 37, 44 + 15, 18 + 18, 13 + 19, 8 + 22, 62 + 23, 41. Actor. 2, 37.

Pœnitentiæ falsæ exempla, Genes. 4, 13 + 27, 38. Exod. 3, 8 + 9, 17 + 10, 16. Iosu. 7, 20. Iudic. 1, 7. 1 Reg. 15, 24, 30 + 24, 19. 2 Reg. 13, 6 + 21, 27. Sap. 5, 3. 1 Mach. 6, 12, 2 Mach. 9, 12. Matth. 27, 4. Actor. 8, 13, 23. Hebr. 12, 17.

P R Æ D I C A T O R E S. vide Concionatores.

P R Æ F E C T I. vide Superiores & Pastores.

P R E C A R I, vide Orare.

P R I M I T I Æ fructuum debentur Deo ejusque Sacerdotibus, Exod. 23, 19 + 14, 26. Lev. 23, 10. Num. 18, 13. Deut. 18, 4 + 26, 2. 10. 2 Par. 31, 5. 2 Esdr. 10, 35. 37. Prov. 3, 9. Tob. 1, 7.

P R I M O

PRIMOGENITA omnia Ægyptiorum moriuntur Exod. 12, 29. Psal. 77, 51†134, 8†135, 10.

Primogenitum omne Deo consecratur, Exod. 13, 2†22, 29†34, 20 Levit. 27, 26. numer. 3, 13†8, 17. Deut. 15, 19. 1 Reg. 1, 24. Luc. 2, 23.

Primogenitorum jura, privilegia, & prærogativæ, Gen 25, 31†49, 3. Deut. 21, 15. 2 Par 21, 3.

Primogeniti aliquando à Deo rejiciuntur, Genes 48, 17†49. 4 Rom 9, 13.

PRODITIO, & ejus punitio, Gen. 37, 23. Judic. 1, 24. 1 Reg 23, 19. Isai. 22, 15. 2 Mach 3, 4†4, 1†10, 20, †13, 21. Matt. 26, 14. 47.

PROMISSIO. vide Votum.

Promissiones Dei cum conditione sunt, Deut. 19, 8†28*†33, 4. Levit. 26*. 1 Reg. 2, 30. Ezech 18*†33, 15, 19. Marc. 16, 16. Ioan 3, 16, 36†6, 47†8 31 13, 17†15, 7, 14. Rom. 8, 17. Colof. 1, 23. Hebr. 3, 14. 2 Petr. 1, 4. Apoc. 2*†3*.†21, 7.

PROPHETÆ, vide Concionatores.

PROVIDENTIA. vide Dei gubernatio & providentia.

PSEUDOPROPHETÆ & eorum punitio, & quod non sint audiendi. Deut. 13, 1†18, 20. 3 Reg. 13, 11†18, 40†22, 6, 10. 4 Reg. 16, 19. Prov. 28, 10. Isai. 3, 11†28, 7†56, 10. Ier 14, 13. 15†23*,†27, 9†28*.†29, 8, 21, 25. Ezech 13*.†14, 9†12, 25†34, 2, 8, 18. Amos 7, 10. Mich. 3, 5. Zach. 13, 2. Matt. 7, 15†24, 11. Luc. 12, 1. Actor. 20, 29. 1 Cor 15, 12. Philip. 3, 2. Col. 2, 8. 1 Tim. 4, 12. 2 Timoth 2, 17†3, 1. 2 Petr. 2*. 1 Ioan. 4, 1. Judæ 4, 2*.

Pseudoprophetæ habentur qui currunt antequam per ordinariam potestatem mittantur, Ierem. 14, 14†23, 31†27, 15. Ezech. 13, 6.

PTOLEMÆVS oppugnatur ab Antiocho, 1 Mach. 1, 19. inicit amicitiam cum Alexandro filio Antiochi, 10, 51. pugnat cum Alexandro, & moritur, 11, 1, 18.

Ptolemæus Macer veneno vitam suam finivit, 2 Mach. 10, 12, 13.

PVBLIVS suscipit hospitio Paulum. Actor. 28*.

PVRGATORIUM, id est, locus ubi sunt animæ, quæ vivorum præcibus & operibus juvari possunt, & purgantur, esse confirmatur, 2 Mach. 12, 43, 46*. Matt. 5, 25†12, 32. 1 Cor 3, 16. Phil. 2, 10. 2 Tim. 2, 18. 1 Ioan. 5, 16. Apoc. 5, 3, 13.

Q

QVADRAGESIMALIS jejunii exempla, Moyses, Exod. 24, 18, †34, 28. Deut 9, 9, 18. Elias 3 Reg 19, 8. Christus, Matth 4, 2. Vide jejunium.

QVÆSTIONES inutiles quæ sunt vitandæ, Genes 3, 1, 6. Prov 25, 27. Ecclef. 7, 11. Eccli 3, 21. Matt. 24, 3. Ioan 6, 52†21, 21. Act. 1, 6. 1 Tim. 1, 4†6, 3. 2 Tim. 2, 16. Tit. 3, 9.

QVIESCENDVM à peccatis, Rom 6, 6*. Gal. 2, 18.

Quies continget populo Dei, Hebr. 4, 9. Quietem & pacem certam consequentur just, Sap 3, 3†4, 1. Isai. 57, 2. Luc. 16, 22. Apoc. 14, 13.

Quiem invenire animæ suæ, Ierem 9, 16. Matth. 11, 29.

R

R A B B A obfidetur, 2 Reg. 11, 1†12, 26. 1 Par. 20, 1.

R A B S A C E S Sennacherib arc hipincerna, 4 Reg. 18, 17. Isai. 36, 37.

R A C H E L pascit oves patris sui, Genes. 29, 9. traditur Iacob in uxorem 29, 29. clam tollit idola patris sui, 31, 19. ob difficultatem partus periclitatur, 35, 17.

R A H A B exploratores missos in urbem Iericho, excipit hospitio, Iosu 2, 1. Iac. 2, 25. servatur cum suis, Ios. 6, 17, 23.

Rahab uxor Salomon, 1 Par. 2, 11. Matt. 1, 5.

R A P H A E L angelus Domini, medicus & dux Tobie, Tob 5, 5†6*.†12, 12.

R A T I O N E M Deo quisque pro se redditurus est, Matth. 12, 36†18 23†25, 31*. Rom. 14, 12. 2 Cor 5, 10.

R A Z I A S Iudæus gladio se interimit 2 Mach 23, 37, 41.

R A Z O N adversarius Israelis, 3 Reg. 11, 23.

R E B E C C A filia Batuelis, Gen. 22, 23. uxor Isaac, 24, 50. parit geminos 25, 24.

R E C H A B pater Ionadab amici Iehu regis Israel, 4 Reg. 10, 15.

R E D I M E R E novit Deus suos multis modis ex angustia, Gen 19*. Exod. 14*.†18, 2. 1 Reg. 23, 14, 27. 4 Reg 7*. 2 Par. 18, 31†20, 24. 1 Efd 8, 22. Psal 4, 9†90, 9. Esther. 7, 5. Isai. 41, 10†43, 1. Dan. 3. 91†6, 21, 23. 2 Petr 2, 9.

R E F V G I I civitates, Exod. 21, 13. Numer 35, 11. Deut. 4, 4†19, 1, 7. Iosue 20*. 3 Regum, 1 50†1, 28.

R E G E N E R A T I O. vide Homo.

Regeneratio est immutatio carnis in spiritum, Ioan. 3, 5. carnalium affectionum in spiritalem affectum, Rom 8, 5, 13. infidelitatis in fidem, Ioan. 1, 12. Gal 3 26, 1. Ioan. 5, 1. innovatio mentis per Spiritum sanctum, ad Tit. 3, 5. Gal. 4, 6. atque adeo carnalis naturæ in divinam naturam, 2 Petr. 1, 4. Col. 2, 11. ut qui mali fuimus, sanctificemur. 1 Cor. 6, 11. Ephes. 5 8.

Regenerati interiorius, etiam exteriorius in novitate vitæ ambulabunt. Roman. 6*.†7, 6†12, 1. Ephes 4 22. Colof. 3, 9, 1. Cor. 5, 7, 2 Cor. 5, 15. 1 Petr 4, 2.

R E G E S quid facere, quidve fugere debeant, Deuter. 17, 19. 1 Regum 8*. 3 Regum 2, 2†10, 9. 2 Paral 9. 1†19, 5. Sapient 6*.†9*. Iob. 34, 30. Psalm 2. 10†100*. Prov. 14, 28†19, 12†20, 8. 26, †28, 15†19, 4. 14†31, 4. Ier. 22, 2. vide Superiorum officium.

R E G N V M Dei vim paritur Matth. 11, 12. Luc. 16, 16. Gal. 5, 16. Apoc. 2*.†3*.†12, 7.

Regnum

Regnum Dei spirituale, internum & externum, Genes. 49, 10. Numer. 24, 17. 1 Reg. 2, 10†7, 9, 10. 1 Par. 18, 11†29, 2, 4. Psal. 2, 2, 6††9, 8†21, 28†44, 7†71, 1†109. †144, 11. Isai. 9, 6†11*. †32, 16†40, 9†42, 1. Ier. 25, 5, 6†33*. Ezech. 34, 23†37, 24. Daniel. 2, 44†4, 33†7, 14, 27†9, 24, 25. Osee 3, 5. Mich. 4, 1, 4†5, 1. Zach. 9, 9. Matth. 13*. Lucæ 1, 28†12, 31, 32†22, 29†23, 2. Ioan. 6, 14†12, 14, 34†18, 33, 36. 1 Tim. 1, 17. Hebr. 1, 8†2, 9.

RELINQUENTES omnia propter Christum, centuplum recipient, Matth. 19, 29. Marc. 10, 29. Luc. 1, 8†2, 9.

RELINQUERE & vestes sanctorum quam vim à Deo habeant, quidque per eas operetur Deus, ut pallium Eliæ, 4 Reg. 2, 14. ossa Eliæ, 4. Regum 13, 21. simbria Christi, Matth. 9, 20, †20, 36. sudaria Pauli, Act. 19, 12. umbra Petri, Act. 5, 15.

REMITTENDVM proximo in nos peccanti, Eccli. 28, 8, Matth. 5, 23†6, 13†18, 22, 35. Lucæ 17, 3. Ephes. 4, 32. Col. 3, 13.

REPUDIUM libellus, Dent. 24, 1. Isai. 50, 1. Ierem. 3, 8. Malach. 2, 16. Matth. 5, 30†19, 7. Marc. 10, 4.

RESPHIA concubina Saul, ad quam ingressus est Abner, 2 Reg. 3, 7.

custodit corpora eorum qui in crucem sublati erant, 21, 10.

RESURRECTIO mortuorum, & carnis ad gloriam facta mutatio, Exod. 3, 6. Job 14, 13†19, 26†21, 30. Isai. 26, 19†66, 14. Ezech. 37, 1, 9. Dan. 12, 12. Ionæ 2, 11. Soph. 3, 8. 4. Esdr. 2, 16†14, 35. 2 Mach. 7, 9, 14, 23. Matth. 2, 23, 31. Luc. 20, 35. Ioan. 5, 21, 18†6, 29†11, 24. Act. 14, 15. 1 Cor. 15*. 2 Cor. 4, 15†5*. Col. 3, 4. Phil. 3, 21†4, 3. 1 Thes. 4, 13, 16. 2 Tim. 2, 11. Apoc. 20, 12.

REVELATIONES & visiones. Iosu. 5, 13. 4 Regum 17, 9. 2 Mach. 3, 24†5, 2†10, 29†11, 8. vide Apparitiones

ROBOAM filius Salomonis, rex Iuda constituitur. 3 Reg. 12, 1. deficit Israel à Roboam ad Ieroboam, 12, 19. præcipit ei Deus ne pugnet contra Israel. 2 Paral. 21, 1. oppugnatur à Sisac rege Ægypti, 22, 2, 9.

moritur, 3 Reg. 14, 31. regnat Abiam filius ejus pro eo, 15, 1.

ROMANI cum Iudæis pacis & societatis fœdera ineunt, 1 Mach. 8, 14, 17, 27†12, 1†14, 27, 20.

Romanorum Gentilium laus, 1 Mach. 8, 2, 9.

Romanorum Christianorum Laus, Rom. 1, 8.

Romanos destructuros Ierusalem & templum Domini, Num. 24, 24. Isa. 5, 26†6, 11. Dan. 9, 26†11, 30, 31. Luc. 19, 41†21, 20. Ioan. 11, 48.

RUBEN primogenitus Iacob nascitur, Genes. 29, 32. violat thorum patris sui, 25, 22 dantur ob id primogenita ejus filiis Ioseph 49, 4. 1 Paral. 5, 1. nititur fratrem suum Ioseph liberare, Genes. 37, 21, 22, 29.

dicit patri, duos filios meos interfice, si non reduxero Benjamin, 41, 37. filius Ruben primo requies datur, Num. 32*. Deut. 3, 12†29, 8. Iosu. 1, 12†13, 23, cœduntur ad terram Assyriorum, 15, 29. 1 Paral. 1, 26.

secundum prophetiam, Genes. 40, 4. ædificant altare. Iosu. 22, 10. dimicaverunt contra Agarenos, 1 Par. 5, 19.

RUTH Moabitidis, Ruth 1, 4. accipit eam uxorem Booz, & parit Obed, 4, 13. 1 Paralipom. 2, 12. Matth. 1, 5.

S

SABBATVM, Genes. 2, 2. Exod. 16, 23†20, 8†23, 12†31, 14, 17†34, 21†35, 2. Levit. 19, 3†23, 3, 15†25, 4. Num. 15, 32†28, 9. Deut. 5, 12. Isai. 56, 2, 4†58, 13†66, 25. Ierem. 17, 21, 27. Ezech. 20, 12†22, 8. 2. Esdr. 13, 16, 22. 1 Mach. 1, 47†2, 33. 41. 2 Mach. 15, 1. Matth. 12, 1, 10. Marc. 2, 23†3, 2†6, 2. Luc. 4, 16, 31†6, 1†13, 11. 14†14, 1. Ioan. 5, 10†7, 22†9, 14. Act. 13, 14, 27. 44†15, 21†18, 4†10, 7. 1 Cor. 16, 2. Hebr. 5, 4, 10.

SACERDOTES Legis, & horum munus. Exod. 29, 44†30, 7. Levit. 10, 1, 6, 9†21*. †22*. †24, 3. Num. 3, 10†4, 5, 15†10, 8†18, 1, 7. Deut. 21, 5. 2 Reg. 2, 28, 35. 1 Par. 6, 49. 2 Par. 16, 17. Ezech. 44, 15, 20. Hebr. 5, 7†10, 11.

Sacerdotum multitudo in veteri Lege, 1 Par. 23, 3. ubi numerantur 38000.

Sacerdotum Legis indumenta, ornamenta, & ordinatio, Exod. 28*. †29, 1†39, 1†40, 12. Levit. 8, 1, 8.

Sacerdotibus dabantur decimæ & primitivæ, Num. 3, 9, 10†18, 8, 11*. Deut. 18, 3. ut liberi à sollicitudine comparandi vicium, possent vacare Legi Dei, 2 Par. 31, 4*. vide Decimæ.

Sacerdotibus Legis assignabatur necessaria vitæ sustentatio, Exod. 29, 26. Levit. 2, 3. 10†5, 13†6, 9, 19†7, 6, 32, †10, 13†24, 9. Numer. 3, 48†5, 9†18, 8, 11, 28. Deut. 18, 1. 1 Regum 2, 28. 4 Regum 11, 16. 1 Paral. 6, 54. 2 Paral. 31, 4. 2 Esdr. 10, 36. Eccli. 45, 25.

Sacerdotes mali, & eorum punitio, Numer. 16*. 1 Reg. 2, 22*. †3, 13, 3 Reg. 2, 26. Isai. 3, 11. Ierem. 2, 5, 8†8, 7. Osee 4, 6, 9†5*. Malach. 1*. †2, 1, 8. 1 Mach. 7, 5, 9, 21.

Sacerdos, non lex aut Scriptura sola, est iudex quæstionum exorientium, Deut. 17, 9, 12. Mal. 2, 7.

SACRIFICIUM novi Testamenti appellatur Iuge sacrificium, Dan. 11, 31†12, 11. celebrabitur donec veniat Dominus, 1 Corinth. 11, 26. quære Missæ sacrificium & Oblatio.

SADDUCÆI negant mortuorum resurrectionem, Matth. 22, 23. Act. 4, 1, †23, 2.

SALMANASAR rex Assyriorum egreditur primo contra Samariam, & transfert Israel cum Osee rege in Assyrios, 4 Reg. 17, 6. secundo capit Samariam, 18, 9.

SALQ

SALOMONIS filii Davidis natiuitas promittitur, 2 Reg. 7, 12.

nascitur, 2 Reg. 5, 14†12, 24. ungitur in regem super Israel, 3 Regum 1, 33. Dominus apparet ei per somnium nocte in Gabaon, à quo sapientiam postulat, 4, 5, 9. 2 Paral. 1, 7. dirimit litem meretricum, 3 Reg. 3, 16, 24. de ejus sapientia, magnitudine diuitiarum, & potestate & ministris, 2 Par. 9, 3. inquit foedus cum Hiram rege Tyri, 3 Reg. 5, 12.

Postquam ædificauit templum dedit Hiram viginti oppida, 9, 11. venit ad eum regina Saba, 10, 1. Matth. 12, 42. Luc. 11, 31. ædificauit fanum Chamos idolo Moab in monte, 3 Reg. 11, 7.

Chananzos facit sibi tributarios, 1 Par. 2, 7. ungitur secundo in regem, 1 Par. 29, 22. moritur, 2 Reg. 11, 43. succedit ei filius Roboam, 14, 21.

SALVS. Vide Beatitudo.

SAMARIA, quæ postea metropolis fuit decem tribuum Israel, extruitur, 3 Regum 16, 17. obsidetur à Syriis, 4 Reg. 7, 24. obsidetur ab Assyriis usque ad tertium annum: capitur, & abducitur populus, 4 Regum 17, 5.

contra Samariam prophetatur, Isai. 7, 30†9, 7. Ezech. 23*. Osee 8*.†13*. Amos 3, 12 Mich. 1, 5.

Samaria nolebat recipere verbum Dei, Luc. 9, 52. recipit verbum Dei. Actor. 8, 5.

Samaritanus miseretur vulnerati, Luc. 10, 33.

Samaritana loquitur cum Christo apud puteum, Ioan. 4, 7.

SAMSON nascitur, Iud. 13, 24. iuxta promissionem angeli, 13, 3. uxorem accipit in Thamnata, & dilacerat leonem, 14, 1, 5, 10.

nocet Philistinis, eisque vim infert, 15, 48. moritur, 16, 29-30.

SAMUEL, 1 Reg. 12, 20 adducitur ad domum domini in Silo, 1, 24. vocatur à Domino, 3, 4, 10. congregat uniuersum Israel in Masphat, & clamat ad Dominum pro Israel, 7, 5-9. posuit filios suos Iudices Israel, 8, 1. probat se innocentem, 12, 3. interficit Agag 15, 33.

David regem ungit, 16, 13. moritur, 25, 1. prophetat Sauli post mortem, 28, 15, 16. Eccli. 46, 23. laudatur, Eccli. 46, 16.

SANABALLA præfectus Samariæ conatur impedire templi ædificationem, 2 Esdr. 2, 20.

SANCTVS est Deus, Isai. 6, 3. Apoc. 4, 8.

Sancti & mundi esse debemus, Lev. 11, 44†19, 2†20, 7, 26†21, 6. Deut. 26, 19. Eph. 5, 16. 1 Theff. 4, 3. 1 Petr. 1, 16. qui sanctus, sanctificetur adhuc, Apoc. 22, 11.

Sanctum Domini, Exod. 35, 2. Lev. 16*. Psal. 113, 2. Matth. 7, 6. Luc. 1, 31.

Sancti pro nobis orant, Ierem. 15, 1. 2 Mach. 15, 14. Apocal. 5, 8†8, 3. propter eorum preces & merita multa nobis largitur Deus, quamvis illi vita sancti sint Genes. 26, 5, 24. Exod. 32, 13, 14. 3 Reg. 17, 12, 13, 32, 34†15, 4, 5. 4 Reg-

um 19, 34†20, 6. Isai. 37, 35. Eccli. 44, 24.

Sanctos oramus sine injuria Mediatoris, ut pro nobis orent, sicut & petimus ab aliis hominibus preces, ut Paulus Rom. 15, 30. Col. 4, 3. Ephes. 6, 19. 1 Theff. 5, 25. 2 Theff. 3, 1. Hebr. 13, 18. Nec mirum Sanctos nostras preces cognoscere: quia sunt sicut angeli Dei, Matth. 22, 30. Luc. 15, 10. & offerunt Deo nostras preces, Tob. 12, 12. Apocal. 5, 8†8, 3. Nec huic contrarium est, quod Deus solus est inspector cordis, quia & homines cognouerunt secreta cordium Deo revelante, Dan. 2, 29. 4 Reg. 5, 26†6, 12.

Sanctorum ministerio aliquando tribuitur quod soli Deo præcipue convenit. Matth. 18, 16, 18. Ioan. 20, 13. Rom. 11, 14. 1 Cor. 9, 20, 21. 1 Tim. 4, 16. Iac. 5, 19. vide titulum, Deo soli attributa, &c.

in Sanctorum memoriam Deum orare, docent nos majorum exempla, Gen. 31, 9†48, 16. Exod. 32, 13. Deuter. 9, 27, 4. 3 Reg. 18, 36. 1 Paral. 29, 18. 2 Paral. 4, 42. Tob. 7, 15. Esther 13, 15†14, 18. Isai. 63, 17. Dan. 3, 35.

Sancti sunt cum Christo in cælis regnantes, Ioan. 12, 26†17, 24. 2 Cor. 5, 8. Phil. 1, 23. Apoc. 3, 21†7, 9†14, 13.

Sancti etiam vita defuncti recte à nobis laudantur, Eccli. 44*. Ioan. 12, 26.

in Sanctis suis Deus laudatur, Psalm. 150, 1.

Sancti judicabunt, quære judicabunt.

Sancti faciunt miracula, ut Moyses & Aaron, Exod. 7†8†9†10†11. Elias excitat puerum mortuum, 3 Reg. 17, 22. claudit cælum ne pluat, 17, 1. Iac. 5, 17. aperit clausum, 2 Regum 18, 41, 46. Iac. 5, 18.

Eliæ pallium dividit aquas, 4 Regum 2, 8, 14. Elisæus excitat puerum vidux mortuum. 4 Reg. 4, 35. sanat aquas misso in eas sale, 2, 21, 22. oleum multiplicat, 4, 6. mittit farinam in ollam, 4, 41. Naaman Syrum sanat 5, 14. facit natare ferrum, 6, 6. Elisæus mortuus per contractum ossium suorum operatur, 13, 21.

Apostoli ejiciunt dæmonia, Marc. 6, 13†16, 17. Luc. 10, 17. Ioannes & Petrus sanant claudum, Actor. 3, 6.

Petrus excitat Tabitham, 9, 41.

etiam sola sua umbra sanat, 5, 15.

Paulus restituit claudum, 14, 9.

etiam per sudaria curat infirmos, 19, 12. reddit vitæ puerum ex lapsu mortuum, 20, 10.

Sancti plura quoque alia fecere miracula, quæ longum esset enumerare, ad Hebr. 11, 31*.

SANGVINIS conspersio, Exod. 24, 6†29, 20. Levit. 1, 5. 11†3, 2, 8, 13†4, 6, 16†7, 2†8, 19, 30†9, 18†16, 14, 18†17, 6. 2 Par. 30, 16. Ezech. 43, 20. Hebr. 9, 11, 13, 14, 19, 21, 22.

Sanguinis Christi conspersio, Hebr. 9, 14†10, 19†12, 24. 1 Petr. 1, 19.

Sanguinis eius prohibitus, Gen. 9, 4. Lev. 3, 17†7, 26†17, 10. 14†19, 26. Deuter. 12, 16, 23†15, 23. 1 Reg. 14, 32. Actor. 15, 20†21, 25.

Sanguinis

Sanguinis fluxus sistitur, Matth. 9, 20.
Sanguinis innocentis effusio, Deut. 19, 5, 11†27, 24. 2 Reg. 20, 9. 3 Reg. 21, 13. 4 Regum 21, 16†24, 4. 2 Paral. 24, 22. Prov. 6, 17†28, 17. Isa. 16, 11. Jer. 7, 6†22. 3. Ezech. 22, 4. 4 Esdr. 1, 32. Matt. 23, 34. Luc. 11, 50. Apoc. 6, 10†18, 24.

Sanguinis innocentis effusio clamat vindictam coram Deo, Gen. 4, 10. 4 Esdr. 15, 8. Apoc. 6, 10.

Sanguine Christi empti sumus, 1 Cor. 6, 20†7, 23. Act. 20, 28. 1 Petr. 1, 18. Apoc. 5, 9.

SAPIENTIAE divina origo, proprietas, laus, & utilitas, Deut. 4, 6†29, 9. Job. 28, 20†32, 7. Eccl. 7, 12†9, 13. Sap. 6, 13, 16†7*, 8*, 9*, 10*. Eccli. 1*, 1†3, 1. 3†1†4, 12, 28, 29†21, 12†24*. 39, 14. Luc. 21, 15. Roman. 11, 33. 1 Cor. 1, 17†2, 6, 10†3, 19. Col. 2, 3. Iac. 1, 5†3, 15.

SAPHIRA mentitur spiritui sancto, & cadit in terram mortua, Act. 5, 1, 8.

SARA filia Raguelis Tobiae in uxorem traditur, Tob. 7, 10, 15.

SARVIA. Vide Zaria.

SATISFACTIO. Vide Poenitentia.

SAVL de tribu Benjamin quærit affinas, 1 Reg. 9, 3. ungitur in Regem à Samuele, 10, 1†11, 24. Act. 13, 21 juxta mandatum, 1 Reg. 9, 15. percussit Ammon, 11, 11 obtulit holocaustum, 13, 9 à regno rejicitur, 13, 13†15, 22, 16, 28†16*. exagitat eum spiritus nequam, 16, 14†18, 10†19, 9. nititur David configere, 18, 10†19, 10. Persequitur eum, 23*. trucidat sacerdotes Domini, 22, 18. mulierem habentem pythonem consulit, 28, 7. seipsum interficit, 31, 4. sepelitur, 31, 13. filii ejus in crucem tolluntur, 2 Reg. 21, 9.

SCANDALVM seu offendiculum proximo. nec in vita, nec in doctrina ponendum, Levit. 4, 3. Num. 31, 16. 2 Reg. 12, 14. 1 Esdr. 8, 22. Prov. 18, 10. 2 Mach. 6, 24. Matt. 17, 27†18, 6. Marc. 9, 32. Luc. 17, 1. Rom. 14, 1, 15. 1 Cor. 8*, 1†10, 32. 2 Cor. 6, 3. 1 Thess. 5, 22.

quicumque nobis scandalo esse possent, vitabimus. Exod. 34, 12. Deut. 7, 2, 16†13*. Matt. 5, 29†16, 22. Marc. 9, 42. Rom. 16, 17.

SCIENTIA Dei. Vide Dei.

SCRIPTURA sacra unde sit, & quis ejus usus, Exod. 17, 14†34, 27. Deut. 4, 1†17, 18†31, 9. Ios. 1, 8. Isa. 8, 9†30, 8†34, 16. Jer. 30, 2†36, 2, 10†45, 1. Baruch. 1, 3, 14†3, 1. 2 Esdr. 2, 2. 3 Esdr. 9, 39, 4. Esdr. 15, 1. Dan. 10, 21. Matt. 4, 4†22, 29. Luc. 4, 4†16, 29. Ioan. 5, 39†10, 44†20, 30. Act. 15, 2†17, 11. Rom. 1, 2†4, 23†15, 4. 1 Cor. 9, 9†10, 11†15, 3. 2 Tim. 3, 15. 2 Pet. 1, 1†3, 1. Apoc. 1, 19.

Scriptura difficilis intellectu, 2 Petr. 3, 16. nec omnia scriptis Apostoli mandant, Ioan. 20, 30†21, 25. 1 Cor. 11, 34. 2 Thess. 3, 14. Ioan. Epist. 2, 12†Epist. 3, 18.

Scriptura nec lex est iudex, sed Sacerdos, Deut. 1, 7, 18. Ezech. 44, 24*. Mal. 2, 7.

quære Sacerdotum officium.

SEB & Oreb interficiuntur, Iudic. 7, 25.

SEBÆ, quia regnum affectarat, caput prædicatur, 2 Reg. 20, 22.

SECVRTAS perfecta de peccatorum remissione aut salute consequenda non habetur in hac vita, Eccles. 9, 1, 2. vide Certe.

SEDECIA Spseudopropheta 3 Reg. 22, 11. 2 Paral. 18, 10. comburitur, Ierem. 29, 22.

SEDECIA S. Vide Zedecias.

SEDITIOSI puniuntur, Num. 16, 31*. vide Murmuratores.

SEDEVCVS Affix rex, 2 Mach. 3, 3.

SEMAIA mittitur ad Roboam, 3 Reg. 12, 22. 2 Paral. 11, 2†12, 5, 7.

SEMEI maledicit Davidi, 2 Reg. 16, 5. 13. veniam impetrat à David, 2 Reg. 19, 23 occiditur ex præcepto David, 3 Reg. 2, 9. 4, 46.

SENNACHERIB oppugnat universas civitates Iuda munitas, 4 Reg. 18, 13. 2 Paral. 32, 1. blasphematur Deum, Isa. 36*. interimitur à filiis, 4 Reg. 19, 37. Isa. 37, 37. secundum verba Isa. 10, 33†31, 8†33, 1.

SEPELIRE mortuos. opus misericordiae, Genes. 23, 19†25, 9†35, 19. 29†50, 5, 13, 25. Num. 20, 1. Deut. 10, 6†21, 23. Ios. 24, 30. Iudic. 12, 7. 1 Reg. 25, 1†31, 13. 2 Regum 2, 32†33, 32. 3 Reg. 2, 10, 31. 34†11, 4. 13, 29†14, 31. 4 Regum 13, 20. 2 Paral. 16, 14†24, 16†35, 24. Tob. 1, 20†2, 3, 7†4, 3, 18. 18, 14†12, 12†14, 13, 16. 4 Esdr. 2, 23. Eccl. 7, 37†38, 16. Matt. 14, 12†27, 58. Ioan. 19, 39. Act. 13, 29. 1 Cor. 15, 4.

SEPHOR. vide Ziphora.

SERMO Christianorum. Vide Loquenda.

SERPENS æneus erigitur, Num. 21, 8. tollitur, & appellatur Nehustan, 4 Reg. 18, 4. cuius typum gesserit, Ioan. 3, 14.

SIBA. vide Ziba.

SICELEG. vide Ziceleg.

SICHEM filius Hemor Dinam rapit & concumbit cum illa, Gen. 34, 2. necatur, 34, 26.

SIGNA futurorum, Genes. 9, 12. Exod. 31, 13. Ios. 2, 18. 1 Reg. 2, 34†10, 1. 2 Reg. 5, 24. 4 Reg. 19, 29. Isa. 38, 7. Tob. 5, 1. Luc. 2, 12.

Signa in memoriam præteritorum, Exod. 12, 3, 8. Num. 15, 38†16, 38. 40†17, 10. Ios. 4, 6*.

Signa & miracula sunt, ut per ea omnipotentia, veritas, iustitia, & Bonitas Dei innotescat. Exod. 4, 2, 6†7, 17†16, 12. Ios. 3, 10, 14. 3 Reg. 13, 4†17, 14†18, 18†10, 13, 28. 4 Reg. 5, 14†20, 9. Matt. 8, 26†9, 2†14, 28.

SIHON rex Amorrhæorum concedere noluit ut Israel transiret per fines suos, Num. 21, 23. Deut. 2, 30. percussus est in ore gladii, Num. 21, 24.

SILAS cum Paulo mittitur Antiochiam, Act. 15, 27. profectus est cum Paulo.

Paulo, 15, 40. remanet Berceæ, 17, 14.

SILERE est utile, Proverb. 17, 20. Eccl. 3, 7. Eccl. 10, 6 + 32, 12.

SILIO locus in quo fuit domus Dei, Ios. 18, 1. Iud. 18, 31 + 20, 18. 1 Reg. 1, 3. convenerunt omnes in Silo propter Rubenitas, Ios. 22, 12. de Silo avertitur arca. 1 Reg. 4, 4. Ier. 7, 12 + 26, 6.

SIMEON nascitur, Gen. 29, 33. interficit cum Levi Sichemitas, 34, 25. eam ob rem arguuntur à patre, 49, 5. in vinculis tenetur in Aegypto, 42, 25.

SIMON in Bethania excipit Dominum, Matt. 26, 6. Marc. 14, 3. Ioan. 12, 1.

SIMONIA. vide Vendi dona Dei.

SIMPLICIBVS & humilipus revelat subinde Deus quod abscondit iis qui sibi videntur sapientes, Isa. 29, 18, 24 + 32, 4. Eccles. 9, 15. Matt. 11, 25. Luc. 2, 9, 5 + 5, 8 + 10, 21. Act. 4, 13. 1 Cor. 1, 24 + 2, 1.

Simplex & rectus, Gen. 20, 6. Iob 1, 8. Matt. 10, 16. Act. 2, 46. Roman. 16, 18. Ephes. 6, 5. Col. 3, 22.

SIMVLATIO & hypocrisis cavenda, Eccl. 1, 36. Isai. 32, 6. Ier. 9, 6. Iob. 15, 34. 2 Mach. 6, 24. Matt. 23*.

SOBRIETAS vide Temperantia.

SOCIETAS bonorum querenda, malorum vitanda, Gen. 19, 15. Lev. 7, 19. Num. 16, 25 + 29, 4. Ios. 23, 12. 2 Par. 19, 2. Iob 31, 1. Psal. 25, 4, 8 + 36, 1. Proverb. 1, 10 + 4, 14 + 6, 25 + 13, 20 + 20, 19 + 22, 10, 24 + 23, 6, 17 + 24, 1, 21 + 29, 27. Ierem. 16, 8. Eccles. 6, 35 + 8, 1, 18 + 9, 21 + 12, 10 + 13, 1, 20. Tob. 1, 5. Matt. 7, 15. Act. 19, 9. 2 Cor. 6, 14. Ephes. 5, 11. 2. Tim. 4, 14. Apocal. 18, 4.

SODOMA & Gomorrha amœnissimo loco sita, Genes. 13, 10. spoliatur, Gen. 14, 11. subvertuntur à Domino. Gen. 19, 25. Deut. 29, 23. Sap. 10, 6, 7. secundum verba Domini, 18, 20. causa, Ezech. 16, 49.

SOL & Luna creantur, Genes. 1, 16. Revertuntur ad imperium Iosue, Ios. 10, 12. retrocessit Sol decem gradibus ad petitionem Ezechiae, & preces Isaiæ, 4 Reg. 10, 11. amittet lumen, Matt. 27, 44. Marc. 15, 33. Luc. 23, 44.

SOLICITVDO nimia, Exod. 34, 21. Lev. 25, 20. Deut. 8, 3. Iob. 7, 8. Psal. 54, 23 + 144, 15, 16. Proverb. 10, 3 + 13, 25. Matt. 6, 25 + 10, 9, 23 + 13, 22 + 16, 7. Luc. 8, 14 + 12, 22 + 14, 18 + 21, 31. 1 Corinth. 7, 32. Phil. 4, 6. Hebr. 13, 5. 1 Petr. 5, 7.

SOMNIA & visiones in quibus olim Deus suam voluntatem aperiebat. Gen. 20, 3 + 28, 12 + 31, 24 + 37, 5, 9 + 40, 8 + 41, 1 + 46, 2. Numer. 12, 6. Iudic. 7, 13, 15. 1 Reg. 3, 4, 8, 11 + 28, 6. 2 Reg. 7, 4. 3 Reg. 3, 5, 15. Iob 7, 13 + 33, 15. Daniel. 2, 1 + 7, 1, 2. Mach. 15, 11. Matth. 1, 20 + 2, 12, 13. Act. 16, 9 + 18, 9 + 23, 11 + 27, 23.

Somnia & visiones quæ non conveniunt cum doctrina Christi & Ecclesie, sunt contemnenda, Deut. 13, 1. Eccl. 5, 2. Eccl. 34, 1*. Ier. 23, 16, 25 + 27, 9 + 29, 8.

SOROBABEL filius Salathiel, 2 Esd. 12, 1. Matt. 1, 13. Luc. 3, 27. instau-

rat templum Domini Ierosolymis, 1 Esd. 3, 3. 3 Esd. 5, 70. Eccl. 49, 13. genuit Abiud Matt. 1, 13.

SORORES Christi, vide Fratres.

SORS, Levit. 16, 8. Num. 17*. + 26, 55 + 33, 54. Ios. 7, 14 + 12, 10. 1 Reg. 10, 20 + 14, 17, 41. 1 Paral. 25, 5. 2 Esdr. 11, 1. Prov. 16, 33 + 18, 18. Ezech. 21, 19. Ion. 1, 7. Act. 1, 17.

SOSIPATER comes Pauli, Act. 20, 4.

SOSTHENES princeps Synagogæ percutitur, Act. 18, 17.

SPEs iustorum non in temporalibus rebus, sed in Deo ejusque promissionibus fundatur, Gen. 26, 5. Iud. 7, 2, 4. 1 Reg. 4, 3 + 17, 45 + 22, 1, 3. Reg. 20, 28. 1 Par. 19, 13. 2 Paral. 25, 7 + 3, 2, 7 + 16, 7 + 20, 15, 20. Iud. 9, 13. Psal. 9, 11 + 13, 6 + 21, 5, 10 + 24, 2 + 30, 2 + 39, 5 + 61*. + 70, 1 + 90, 2 + 113, 9, 10, 11 + 141, 6 + 145, 5. Prov. 3, 5 + 22, 19 + 28, 25 + 30, 5. Sap. 3, 4, 9. Eccl. 2, 6, 12 + 13, 9 + 33, 9 + 34, 14. Isa. 26, 4 + 29, 19 + 30, 1, 15 + 31, 1 + 36, 7 + 40, 30. Ier. 2, 33 + 7, 4 + 9, 22 + 17, 7 + 39, 18. Thren. 3, 24. Ezech. 29, 6. Osee 12, 6. Mich. 7, 5, 7. Nahum 1, 7. 1 Mach. 3, 18. Matt. 10, 37 + 12, 21. Rom. 5, 2 + 8, 24. 2 Cor. 5, 2. Col. 1, 27. 1 Thess. 1, 3. 1 Tim. 1, 1 + 6, 17. Heb. 3, 6. 1. Pet. 1, 13.

Spes non facit nos securos, nec excludit timorem, vide Timor.

Spes impiorum evanescit, & in quibus confidunt, vana sunt omnia, 4 Reg. 18, 21. Iob. 8, 13 + 11, 20 + 24, 29 + 20, 4. Prov. 10, 28 + 11, 7, 23 + 25, 19. Sap. 5, 15. Eccl. 5, 1, 10. Isai. 28, 15, 18 + 30, 2, 12 + 57, 11. Ier. 9, 12 + 17, 7. 1 Mach. 2, 62.

Spinæ appellantur sollicitudines huius mundi, divitiæ, & voluptates vitæ, Matt. 13, 7, 22 + 19, 22. Marc. 4, 7, 18 + 10, 21. Luc. 8, 7, 14 + 18, 22.

SPIRITVS sanctus promittitur, Isai. 44, 3. Ezech. 11, 19 + 36, 26 + 39, 29. Ioel 2, 28. Matt. 3, 11. Ioan. 7, 39 + 14, 16, 26 + 15, 26 + 16, 7. mittitur, Act. 2, 1.

Spiritus Dei edocet mentes, Exod. 4, 12. Psal. 31, 8. Isai. 54, 13. Mat. 10, 20. Marc. 13, 11. Luc. 12, 11 + 21, 14. Ioan. 6, 45 + 14, 16, 26 + 15, 26 + 16, 13. Rom. 8, 16, 26. 2 Cor. 1, 22 + 5, 5. Ephes. 1, 13 + 4, 20, 21. 1 Ioan. 2, 27.

Spiritus probandi sunt utrum à Deo sint, Iudith 8, 28. 1 Cor. 14, 29. 1 Thess. 5, 21. 1 Ioan. 4, 1.

SPONSVS spiritualis est Christus. Isai. 54, 5 + 62, 4. Ierem. 31, 22. Ezech. 16, 8. Matt. 9, 15 + 25, 1. Marc. 2, 19. Luc. 5, 34. Ioan. 3, 29. 2 Cor. 11, 2. Eph. 5, 24. Apoc. 19, 7 + 21, 2.

Sponsa Christi vide Ecclesia.

STEPHANVS eligitur, Act. 6, 5. accusatur, 6, 11. respondet ad accusationem, 7*. lapidatur, 7, 57.

STVLTITIA. Prov. 14, 29 + 20, 3 + 26, 1 + 27, 22. Bar. 3, 23. Eccl. 10, 2. Eccl. 33, 5. Matt. 7, 26 + 25, 2. Marc. 7, 22. Ephes. 5, 4.

Stultitia est apud Deum sapientia huius mundi, 1. Cor. 1, 18* + 3, 19.

Stultorum corda in eorum sunt ore, &c.

R R R

contra sapientum os in corde est, Eccl. 21, 23.

S V B D I T O R V M officium, Exod. 10, 28†22, 28. Num. 16*. Ios. 1, 16. 2 Esd. 5, 16. Baruch. 1, 11. Prov. 13, 13†10, 2†24, 21†25, 6. Eccl. 8, 2†10, 16. Ier. 29, 7. Matth. 17, 24†22, 16, 21. Luc. 20, 22. Rom. 13, 1, 7. 1 Thess. 5, 12. 1 Tim. 2, 1. Hebr. 13, 17. Tit. 3, 1. 1 Petr. 2, 13.

S V P E R I O R V M, iudicium, & rectorum officium & potestas in subditos, Genes. 9, 6. Exod. 1, 8*.†5*.†18, 13, 17†22, 8. Lev. 24, 10, 23. Num. 11, 16, 24†25, 4†27, 15, 18. Deut. 1, 13, 17†17, 1†19, 17. Ios. 1, 10. Iudic. 2, 7, 16. 1 Regum 10, 24. 3 Reg. 3, 7. 2 Par. 19, 5, 8. Iob. 29*.†34, 30. Psal. 81*. Prov. 8, 15†11, 14†12, 14†16, 10†20, 8†28, 15†29, 4, 14†31, 4. Eccl. 10, 1, 12. Sap. 1, 1†6*. Eccli. 7, 4†10, 1, 24†17, 18. Isaia. 1, 23, 26†3, 2†10, 1†32, 1. Ierem. 5, 26†22, 2†27*. Ezech. 22, 6, 12†45, 9. Dan. 2, 21. Osee. 13, 10. Mich. 3, 1, 9. Matth. 22, 17, 21†26, 51. Luc. 20, 22. Ioan. 3, 31†19, 11. 1 Cor. 15, 24. Rom. 12, 8†13, 1. 2 Tim. 2, 1. Tit. 3, 1. Hebr. 13, 17. 1 Petr. 2, 13. vide Rex, Iudex.

S V P E R B I A prohibetur, committitur, & punitur. Genes. 3, 17†11, 5, 7. Exod. 5, 2†14, 16. 1 Reg. 17*. 4 Reg. 18, 19*.†19, 35. Tob. 4, 14. Iudith. 9, 16†13*. Prov. 6, 17†11, 2†13, 10†15, 25†16, 5, 18†18, 12†25, 6†19, 23. Eccles. 10, 9, 11, 16†25, 4. Isa. 3, 15, 17†9, 8†10, 8†14, 9†36*.†37, 10, 24†39, 2. 5†47, 8. Ier. 48, 29†49, 16. Ezech. 16, 49†28, 2†31, 10. Dan. 4, 19, 27†5, 22. Abdia. 1, 3. Malach. 2, 11. 1 Mach. 9, 4, 6. Luc. 1, 47†10, 15†14, 7, 11†18, 11†22, 14. Act. 12, 21. Rom. 1, 30†11, 20. 2 Tim. 3, 2. Petr. 5, 5. 2 Petr. 2, 18. Iudae. 16. Apoc. 18*.

S V S A N N A E historia. Dan. c. 15*.

S Y R I imperant Israël, Iudic. 3, 8. opprimuntur ab Othoniel, 3, 10. cæduntur à Davide, eique fiunt tributarii, 2 Reg. 8, 5. juvant filios Ammon contra David, 10, 6. fugientes à facie Israël, occiduntur à David, 10, 13, 18. Samaritanam obsidentes, cæduntur, 3 Regum 20, 29. pugnant contra Israël, 4 Reg. 6, 8. mentis stupore immisso, quasi cæci ducuntur in Samaritanam, 6, 18, 19.

obsident Samaritanam, 6, 24. territi à Deo solvunt obsidionem, 7, 6, 7. vastantur à rege Assyriorum, & transferuntur Cyrenem, 4 Reg. 16, 9. desolatio eorum prænuntiatur Isa. 17, 1. Ier. 49, 23. Amos 1, 3.

T.

T A B I T H A suscitatur à mortuis, Act. 7, 36, 40.

T E M P E R A N T I A in cibo, potu, & concubitu. Tob. 6, 15. Eccles. 3, 6. Eccli. 31, 12†32, 7. Dan. 1, 8, 11. Rom. 13, 13†14, 17. 1 Cor. 7*. Gal. 5, 23. 1 Tim. 3, 2, 2 Tim. 1, 7. Tit. 1, 2†1, 6, 12. 1 Petr. 1, 13†5, 2. 2 Petr. 1, 6.

T E M P L V M Salomonis quando, quanto tempore, & qua forma sit extru-

ctum ejus, 2 Reg. 7, 13. extruitur ope Gentilium, 3 Reg. 5*. consecratur, 8*. 2 Par. 7, 7 profanatur per Achaz, 2 Paral. 28, 21. iterum consecratur per Ezechiam, 2 Par. 29. profanatur & denuo consecratur per Manasse, 2 Par. 33, 7, 15. exuritur, 4 Reg. 25, 9 prout prædictum erat, 2 Par. 7, 20. iterum extruitur, 1 Esd. 1*. 3* 4*. 5*.†6, 3, 7. spoliatur & accenditur, 1 Mach. 1, 23, 33. profanatur, 1, 49, 57. mundatur & consecratur, 4, 36. 2 Mach. 10, 1. ejus devastatio, Dan. 9, 26. Matt. 24, 2. Marc. 13, 2. Luc. 19, 41.

contra Templum prophetatur, Lev. 26, 31, 33. Reg. 9, 7. 4 Reg. 21, 12. 2 Par. 7, 20. Psal. 73, 6. Isaia. 66, 1. Ierem. 7, 3, 17†26, 6, 12. Amos 9, 1. Mich. 3, 12. Zach. 11, 2.

Templum spirituale & domus Dei, 2 Reg. 7, 13. Prov. 9, 1. Agg. 2, 8. Matt. 7, 24†16, 18. Ioan. 2, 19. 1 Cor. 3, 16†6, 19. 2 Cor. 6, 16. Eph. 2, 20. 1 Tim. 3, 15. Hebr. 3, 6. 1 Petr. 2, 5. vide Ecclesia.

Templa idolorum, 1 Reg. 5, 2†31, 9. 3 Reg. 11, 74. Regum 10, 2†17, 3†19, 37. 1 Par. 11, 10. Baruch. 6, 16, 30, 54. Isaia. 37, 38. Ierem. 43, 12. Dan. 14*. 1 Mach. 1, 50†6, 2†10, 83. 2 Machab. 6, 2. Actor. 19, 27.

Templum domus Dei, & domus orationis vocatur, Isa. 56, 7. Matt. 21, 13. Christus ipse & omnes fideles frequenter in templo versabantur, Matt. 24, 1. Marc. 11, 11†12, 35. Luc. 2, 30†19, 45. Actor. 2, 46†3, 1†5, 20, 21†11, 26†12, 17.

in Templo oratur Deus, & exaudit, 3 Reg. 9, 3†8, 29. 2 Par. 6, 19. Matt. 21, 13.

Templa manufacta non inhabitat Deus, quasi his concludi possit, vel illis indigeat ut homo ædibus, 3 Reg. 8, 27. 2 Par. 6, 28. Isa. 66, 1. Ier. 23, 24. Actor. 7, 48†17, 3.

alioqui Deus in Templis materialibus habitare dicitur, 3 Reg. 6, 13†8, 12. 1 Par. 23, 25. Psalm. 77, 60†131, 13. Ierem. 7, 3, 7. Matth. 23, 21. Actor. 7, 46.

Templum dicitur locus sanctus, Gen. 28, 17. Exod. 3, 5.

Templum magnis muneribus dotatum, 2 Par. 1*. 2*. 3*. 4*. 5*. 2 Mach. 3, 2.

Templi profanatores à Deo puniuntur, Isa. 56, 5*. 2 Mach. 3, 25, 26*. Matt. 21, 12, Ioan. 2, 15.

T E M P O R I S opportunitas in omnibus rebus observanda, Eccles. 3, 1†8, 5. Eccles. 20, 6†32, 20. Rom. 12, 11.

T E N E B R A E trium dierum in Aegypto, Exod. 10, 22. Psalm. 104, 28. Sap. 17, 2†19, 16.

in Tenebris versatur mundus, & amat eas, 4 Esd. 14, 20. Isaia. 9, 1†59, 9†60, 2. Ioan. 1, 5†3, 19†8, 12†12, 35. Actor. 26, 17. 1 Thess. 5, 7. 1 Ioan. 2, 11.

T E N T A R E Deum non licet, Exod. 14, 1†1, 2. Deut. 6, 16. Iudith. 8, 11. Matt. 4, 7. 1 Cor. 10, 9.

Tentat seu verius probat Deus suos variis modis, Gen. 22, 1*. Exod. 15, 25†16, 4†20, 20. Deuter. 8, 2†13, 3. Iud. 2, 22†3, 1. 2 Paralip. 32, 21. Tob. 2, 8. Iob. 1, 12*. Sapient. 3, 5. Eccli. 3, 4†27, 18. Zach.

13, 9. Roman 5, 4. 2 Petr. 2, 9. Iac. 1, 2.
Tentari non patitur Deus suos supra id
quod possunt, 1 Cor. 10, 13. 2 Petr. 2, 9.
Apoc. 2, 10.

TERTVLIVS Orator accusat Pau-
lum, Añor. 24, 2.

TESTAMENTVM. Gal. 4, 24. Heb.
9, 1 + 15, 20. vide Novum Testamentum.

TESTIMONIUM tum verum,
tum falsum, Exod. 20, 16 + 23, 1. Num 35, 30.
Deut. 5, 20 + 17, 11 + 19, 15, 18. 3 Reg. 21, 10.
Psal. 26, 12 + 34, 11. Prov. 6, 19 + 14, 5 + 19, 5.
9 + 21, 28 + 24, 18 + 25, 18. Dan. 13, 14*. Matt.
18, 16 + 19, 18 + 26, 59 + 28, 13. Marc. 10, 19.
Ioan. 8, 17. Añor. 6, 11. Rom. 13, 9. 2 Cor.
13, 1. 1 Tim. 5, 19. Hebr. 10, 28. vide Men-
dadium.

THADDÆVS. vide Lebbæus.

THAMAR concumbit cum Iuda suo
socero, Gen. 38, 16. gignit geminos Pha-
res & Zara, 38, 27 + 46, 12.

Thamar violatur ab Ammon fratre suo,
2 Reg. 13, 14.

Thamar filia Absalonis, 2 Reg. 14, 27.

THARE pater Abraham, Genes.
11, 26.

THEBES obsidetur, Iud. 9, 50.

THEBNI rex Israël, 3 Reg. 16, 22.

THECVITIS mittitur ad regem
David, ut impetret reductionem Absalon,
2 Reg. 14, 2.

THEGLATH, Phalasar devictam
magnam partem Israëlitarum transtulit
in Assyrios, 4 Reg. 15, 29.

THEODAS occisus est, Añor.
5, 17.

THESAURVS minus diligendus
magis diligitur, Osee, 9, 2. Matt 6, 19 + 19,
21. Marc. 10, 22. Luc. 12, 22, 33 + 18, 23. Ioan.
6, 26. 2 Cor. 4, 8.

THOLA dux in Israël, Iud. 10, 1.

THOLOMAI rex Gessur, 2 Reg.
13, 37.

THOMAS Didymus paratum se of-
fert cum Christo ire in mortem, Ioan. 11,
16. erat incredulus, 20, 25, 27.

TIMENDVS est Deus, & ante ocu-
los habendus, Genes. 22, 12 + 31, 49. Exod. 1,
17. + 20, 20. Deut. 4, 9 + 6, 2, 13, 24 + 10, 12.
20 + 15, 4. Ios. 24, 14. Iud. 6, 10. 4 Reg. 17, 36.
2 Par. 20, 15. Iob. 1, 8 + 28, 28. Psalm. 26, 1 +
32, 8 + 33, 8, 10 + 110, 5 + 111, 1 + 137, 1. Prov.
1, 7 + 3, 7 + 9, 10 + 14, 2 + 27 + 15, 16 + 16, 6 + 22, 4
+ 24, 21. Eccles. 1, 11. Eccli. 1, 11* + 2, 7, 12.
28 + 7, 31 + 10, 23 + 15, 1 + 25, 16 + 33, 1 + 34,
16 + 41, 16. Isa. 8, 5 + 41, 10 + 43, 1 + 51, 12. Ier.
10, 7 + 32, 39. Baruch. 3, 7. 4 Esdr. 16, 68.
Matth. 10, 28. Luc. 12, 5. 1 Petr. 2, 17, + 3, 15.
Apoc. 14, 7.

Timoris Dei fructus, utilitas, & laus,
Gen. 20, 9. Psal. 102, 17 + 124, 1 + 12, 7*. Prov.
10, 27 + 14, 27 + 19, 23 + 22, 4. ejus defectus,
causa peccandi, Genes. 20, 11.

Timore punit Deus & terrore Gen. 35, 5.
Exod. 23, 27. Lev. 26, 36. Deut. 2, 24 + 11, 25 +
28, 10, 65. Ios. 2, 9 + 10, 10. Iud. 4, 5 + 7, 21.
1 Reg. 7, 10. 4 Reg. 7, 6. 1 Par. 15, 17. 2 Par.
14, 14 + 17, 10 + 20, 29. Psalm. 9, 20. Ier. 49,
37. Iud. 14, 14 + 15, 1. 2 Mach. 3, 24.

Timoris Dei exempla. Exod. 1, 17 + 14,
31. 3 Reg. 18, 3. 2 Par. 19, 7. Tob. 1* + 2, 9, 13
+ 3, 18 + 9, 12. Iud. 8, 8. Iob. 31, 23. Ion. 1, 16,
Prov. 31, 30. 2 Mach. 6, 30. Luc. 2, 25. Act. 8,
2 + 9, 31 + 10, 2, 35.

Timor & sollicitudo non repugnat fidei,
aut spei, Psalm. 2, 11. Eccles. 9, 1, 2. Eccli.
5, 5. Rom. 11, 20*. 1 Cor. 7, 9, 27 + 10, 12. Phil.
2, 12*. + 3, 11, 13. Hebr. 3, 14*. 4, 1*. 2 Petri
3, 17.

Timeant & reverentur bonos etiam ma-
li, Gen. 20, 8. Exod. 14, 25. 1 Reg. 18, 12. 4
Reg. 1, 14. 2 Esdr. 6, 16. 1 Mach. 3, 25 + 12,
28. Marc. 6, 20. Añor. 5, 13 + 16, 29.

TIMOTHEVS circumciditur, &
proficiscitur cum Paulo, Añor. 16, 3. mit-
titur cum Paulo in Macedoniam, 19, 22.
accepit gratiam per impositionem ma-
nuum, 1 Tim. 4, 14. 2 Tim. 1, 6.

TITVM Gentilem noluit Paulus cir-
cumcidi, Gal. 2, 3. Titus à Paulo constitu-
tus Episcopus Cretensis, Tit. 1, 5.

TOBIAS vir pius, & in pietate
constans, Tob. 1, 1*. fit cæcus, 2, 11. visum
recipit, 11, 14.

TRADITIONES etiam sine scri-
pto ab Apostolis acceptæ, servandæ nobis
sunt, 2 Thess. 2, 15.

Tradiderunt Apostoli quædam viva tan-
tum voce, 1 Cor. 11, 34. epist. Ioan. 2, vers.
12 & 3 vers. 13.

TRIBVLATIO. vide Crux.

TRIBVTVM vide Exactio

TRINITAS figurata, & declara-
ta, Genes. 1, 26 + 18, 2. Exod. 3, 6, 15, 16 + 4,
5. Psal. 12, 6. Isa. 6, 3 + 34, 16 + 48, 16 + 61, 1.
Matt. 3, 16 + 10, 20 + 17, 5 + 28, 19. Luc. 4, 18.
Ioan. 3, 35 + 14, 16, 26 + 15, 26 + 16, 3. 1 Ioan.
5, 7.

TRIPVDIARE. vide Choreæ,
ducere.

TRISTARI immoderate propte
temporalia, minime laudandum. Prov. 12,
25 + 15, 13 + 17, 22. Eccl. 30, 22 + 38, 19.
1 Mac. 6, 8. 2 Cor. 7, 10.

TRYPHON partium Alexandri tran-
sit ad Eumachuel Arabem, 1 Mach. 11, 39.
cupiens regnum Antiochi occupare, &
fingens se amicum apud Ptolemaida, dolo
capit Ionathan, 12, 39, 49. à Simone ac-
cepta pecunia Ionathan occidit cum filiis,
13, 19, 23. interimit Antiochum filium
Alexandri, 13, 31.

TVBA clangent angeli in consum-
matione sæculi, Matt. 24, 31. 1 Cor. 15,
52. 1 Thess. 4, 16.

V.

VÆ væ, quibus & quas ob causas in-
terminetur Scriptura, Num. 31, 29,
Eccl. 4, 10 + 10, 16. Isa. 1, 4. 24 + 3, 9, 11 + 5, 8.
18 + 6, 5 + 10, 1 + 17, 12 + 18, 1 + 24, 16 + 28, 1 + 29,
1 + 30, 1 + 31, 1 + 33, 1 + 45, 9. Ierem. 4, 31 +
13, 27 + 22, 13 + 23, 1 + 45, 3 + 48, 1. Ezech. 6,
11 + 13, 3, 18 + 16, 2 + 30, 2 + 34, 2. Osee 7,
13. Ioël, 1, 15. Amos 5, 18 + 6, 1. Mich. 2, 1.
Nah. 3, 1. Abac. 2, 6, 12. Soph. 2, 5 + 3, 1. Iudith.
16, 20. Eccl. 2, 14 + 41, 1. Matt. 11, 21 + 18.

7†23,13*. Luc 6,24†10,13†11,42†17,1.
1 Cor.9,16. Iud.11. Apoc.8,13†9,22†11,
14†12,1†18,10,16.

V A S T H I spernit regis imperium,
& ab eo repudiatur, Esth. 1,9,19.

V E N D I non debent dona Dei, 4 Reg.
5,12,16*. Dan.5,17. Matth.10,8. Añor.8,
20†20,35. 1 Cor.9,15. 2 Cor.11,9†12,13.
quare Emere.

V E N T E R pro Deo eligitur, Rom.16,
18 Phil.3,19.

V E R B V M Dei semper ob oculos
ponendum, Deut.4,1†6,6,17†11,18. Num.
15,39. Psal.1,2. Prov.3,1†4,1,20†6,20
†7,1.

a Verbo Dei non recedendum, Deut.
4,2†5,3†28,14. Ios.1,7†23,6. Prov.4,17.
Isa.30,21.

Verbum Dei universum non est scriptis
traditum, Ioan.14,26†20,21†21,25. 1 Cor.
31,34. Theff.2,15. 2 Ioan. 12,3. Ioan.18.

Verbum Dei non audiendum solum &
loquendum sed & corde credendum, &
factis præstandum, Deuter. 5,1,27†6,1
†3,1,12. Isaia 29,13. Ezech. 33,31. Matth.
5,21†7,24†15,8†28,20. Lucæ 6,47†11,
28†12,47. Ioann. 13,17. Hebr.4,2. Iacob.
1,22.

Verbi Dei contemptus, & punitio eius,
2 Reg.13,4. 4 Reg.17,14,19. 2 Par. 30,6,
10†36,15. Prov.1,24,28†28,9. Isaia 28,14
†30,9,14†65,10†66,4. Ier. 2,5†5,12,20,†
7,13†16,9†19*.†25,4. Ezech. 33,30.
Matth.10,14†11,20. Luc.10,10. Añor.13,
45†18,6. Rom.1,21,30. 2 Theff. 2,10. Heb.
2,2. vide Inobedientia.

Verbum Dei manet in æternum, Numer.
23,19. Tob.14,6. Psal.32,11†116,2,118.89.
Isaia 40,8†51,6†54,10. Matth.5,18†24,
35. Marc 13,31. Luc.16,17†21,31. 1 Petr.
1,25.

Verbum Dei quantæ sit virtutis & effi-
cacitatis, Gen. 1*. Psal. 32,9. Iob 38, 11.
Isaia 46,10†55,11. Matt.8,13,26. Marc.1,
27. Luc.5,13,24†8,24†18,42.

Verbum Dei est cibus animæ, Deut.8,3.
Sap.16,26. Ier.15,16. Ezech.3,3. Matt.4,4.
Luc 4,4.

Verba sunt ponderanda & non Leviter
effutienda, Psal.111,5. Prov.15,2,23†13,3
†20,15†17,27†21,13†25,11. Eccles.5,2
†12,10. Eccli.5,11†20,7†23,7†28,29†
32,18. Matth.12,36. Colof.4,6. Iacob 1,19.

V E R I T A S, Isaia. 59,15. 3 Esdr.3,12
†4,33. 4 Esdr.1,17. Zach.8,16. Ephes 4,25.

V E S T I E N D I sunt nudi, Isaia. 58,
7. Tob.1,17. Ezech.18,7. Matt.25,36. vide
Eleemosina.

Vestium abusus. vide Abusus.

Vestes scindere, Gen.44,13. Ios.7,6. Iud.
11,35. 1 Reg.4,12. 2 Reg.13,31. 3 Reg 21,
27. 4 Reg.5,7†6,30†11,14†18,37†19,1†
22,11,19. Esther 4,1. Ier.36,24. Ioel 2,17.
1 Mach. 2,14†3,47†4,31†11,71. Matt.26,
65. Añor.14,11†16,22.

V I A per quam iusti ambulant quæ &
qualis sit, Psal.118,5. Prov.3,6,17†16,5,17.
Eccli 5,11. Isa.26,7†30,31†35,8†40,3.
Ier.31,21. Osee 14,10. 1 Theff.4,1. Heb.2,12.

Via iustorum à Domino dirigitur, Tob
4,20. Psal.16,5†24,4†118,35. Prov.4,12
18†13,6†16,9†10,24. Isaia 48,17. Ier. 10
33. Mich 4,2.

Via iustorum remunerationem à Deo
expectat, Psal.24,12. Prov.12,28. Ier.6,16.
†7,3.

Via impiorum qualis, Psal.118,3. Prov.
4,19,26,27†12,15†21,2†22,5. Isaia. 57,10.

Vix impiorum exitus & finis. Iob.6,18.
Prov.14,12†18,18. Eccli.2,16†21,11. Ier.
2,36†4,18.

V I C T O R I A à Deo expectanda est,
Gen 14,14. Exod.17,9. Deuter.7,18. Iosu.
11,6. Iudic.7,7. 1 Reg.14,6†12,45. 2 Par.14,
11,†16,8†24,24†25,8. Psal.117,16. Prov.
21,31. Iud.9,15.

Victoria potiuntur pauci contra mul-
tos, Gen. 14, 14. Iud. 7, 2, 4. Ios 11, 1, 7.
1 Reg. 14, 6, 14. 2 Par. 13, 14. †14, 11, 12†24,
24. 1 Mach. 3, 16, 22. post partam victo-
riam triumphus instituitur, Num. 31, 13.
Iud. 11, 38. 1 Reg 18, 6. 2 Mach. 3, 7.

V I D V I S benefaciendum est, Exod.
22,22. Deut.16,14†24,17,19†26,12†27,
19. Iudith.16,16. Iob 24,3†31,16. Eccli.
4,10. Isaia.1,17. Ier.22,3. Zach.7,10. Mal.
3,5. Matth. 23, 14. 1 Tim. 5,3,16. Iacob.
1,27.

Viduas pias quid deceat, Iudith.8,4. Luc.
2,37. 1 Tim.5,3,5. ad Titum 2,3.

V I G I L A R E. vide Adventus Do-
mini.

V I N D I C T A soli Deo ejusque mini-
stris ac magistratui commissa, unde &
aliis est prohibita, Gen. 15, 14. Levit. 19,
18. Deut. 32, 35. Iudith 8, 20†16, 20. Psal. 7,
8†9, 13†93, 1. Prov. 17, 11†20, 12†24, 29†
28, 21. Eccli. 28, 1, 6. Ezech. 25, 12, 14. Nah.
1, 2. Matth. 5, 39. Luc. 9, 54†18, 6, 7, 8. Rom.
12, 19. Gal. 5, 10, 1. Theff. 5, 15. 2 Tim. 4, 14.
Hebr. 10, 30. 1 Petr. 3, 9. Iac. 5, 4. Apoc. 6,
10. vide Remissio.

V I N E A, Genes.9, 20. Deuter.23,24.
Isaia.5,1. Can.8,11. Matt.20,1†21,33.

V I R G I N I T A S commendatur, Matt.
19,12. 1 Cor.7,25*. Apoc.14,4.

Virginitas præfertur conjugio. 1 Cor.7.
38,40.

Virgines servantur, Num, 31, 18.

Virgines olim ut nunc conclusæ, 2 Mac.
3, 19.

V I S I T A R E & consolari infirmos
seu ægrotos opus misericordix, Gen.48,1.
4 Reg.8,29†13,14. Iob 2, 11. Psal. 40,4.
Eccles.7,3. Eccli.7,18†38,13. Matth.25,
37,40. Ioan.11,3†12,9. 2 Cor. 1,4.

V I S E R E Sanctos desiderat Paulus,
Rom.1, 11†15,13,32. Gal.4,20. 1. Theff.
2, 17.

V I T A fidelium ad quam regulam sic
instituenda, Genes 17, 1. Exod. 20, 11*.
Levit 11,44†19,2†10,7. 29†21,8. Matth.
5,48,†11,29. Luc 6,36. Ioan 12,26†13,13
†15,12†21,15. Roman.6,4†8,19†11,14†
15,2. Ephes.2,9†4,1,23†5,1,9. Phil 1,27
†2,5,14. Col.2,6†3,9,12*. 1 Theff.4,3. Tit.
2,11†1,8. Heb 12,2. 1 Petr.1,13†12,17
†4,1. Ioan.1,7†2,6.

Vitæ

Vita humanæ brevis & vanitas, Gen. 3, 19. 2 Reg. 14, 14. 1 Par. 29, 15. Job 3, 20. 17, 6. 18, 9. 19, 21. 25, 13. 28, 14. 1. Psalm. 38, 6. 89, 5. 9, 10. 14, 12. 102, 15. 108, 23. 143, 4. Eccles. 2, 2. 3, 10. 7, 1. Sapient. 2, 5. 15, 9. Eccles. 14, 18. 17, 3. 18, 8. 40, 6. 41, 1. Tob. 4, 23. Isai. 40, 6. Luc. 12, 18. Ephes. 5, 16. Hebr. 13, 14. 1 Petr. 1, 14. Iacob. 1, 10. 4, 15.

Vitam pro fratribus ponere, Esther 4, 15. Iud. 13, 3. 25. Ioan. 15, 13. 1 Ioan. 3, 16.

VITIS, Genes. 49, 11. Iud. 9, 12. Zach. 3, 10. 1 Mach. 14, 12. Ioan. 15, 1. Vitis palmes appellatur populus Israeliticus, Osee 10, 1. Ioan. 15, 5.

VITVLVS erigitur in idolum, Exod. 32, 4. Deut. 9, 16. 3 Regum 12, 28. 4 Reg. 10, 29. 17, 16. Psalm. 105, 19. Osee 8, 5. Actor. 7, 40.

VIVENDVM Deo, non sibi, Rom. 14, 7. 2 Cor. 5, 15. Gal. 2, 20. 2 Thess. 5, 10. 1 Petr. 4, 2.

VNCTIONIS extremæ sacramentum, Iac. 5, 14.

VOLUNTAS nostra accommodanda voluntati divinæ, 1 Reg. 3, 18. 2 Reg. 20, 12. 15, 20. 1 Mach. 3, 60. Matth. 6, 10. 12, 39. Marc. 14, 36. Luc. 22, 42. Actor. 21, 14. 1 Cor. 4, 19. Hebr. 6, 3. Iac. 4, 15. vide Abnegatio.

Voluntas Dei, Matth. 7, 21. 12, 50. Maic. 3, 15. Ioan. 6, 39. Rom. 12, 2. Ephes. 5, 17. Col. 1, 9. 1 Thess. 4, 3. 1 Tim. 2, 4. 1 Ioan. 2, 17.

Voluntas Dei non est ut aliquis pereat, Ezech. 18, 23. Ioan. 6, 39. 1 Tim. 2, 4. 2 Petr. 3, 9.

Cor — Voluntatem pro opere acceptat Deus, Gen. 20, 3. 6. 22, 9. 2 Reg. 11, 14. 12, 9. 3 Reg. 21, 19. vide Cor.

VOLVPTAS carnis vide Concupiscentia.

VOTVM, Gen. 28, 20. Lev. 27, 1. Num. 6, 21. 2. 30. Deut. 23, 21. Iudic. 11, 30. 1 Reg. 11, 11. 2 Reg. 15, 8. Psalm. 75, 12. Eccles. 5, 3. Baruch 6, 34. Matth. 14, 7. Actor. 18, 18. 21, 23. 23, 12.

Votum castitatis servandæ, seu non cognoscendi virum, Luc. 1, 34.

non sine damnatione violatur. 1 Tim. 5, 12.

VRIAS defert litteras Davidis ad Ioab, 2 Reg. 11, 14.

Vrias propheta contra Ierusalem, ideoque eductus de Ægypto, occiditur à Ioachim, Ier. 16, 10, 23.

Vrias Sacerdos juxta præceptum regis Achaz extruit altare, 4 Reg. 16, 11.

VRIEL angelus Dei, 4 Esd. 4, 1. 5, 20.

VSIAS rex Iuda pugnat adversus Philistinos, sumit sibi officium Sacerdotum;

adolere volens incensum, lepra puniatur, moritur, 2 Par. 26, 17, 20, 23. appellatur Azarias, 4 Reg. 15, 1. appellatur Ozias, Matt. 1, 9.

VSVRA Exod. 22, 25. Lev. 25, 25. Deut. 23, 19. 2 Esdr. 5, 7. Psalm. 14, 5. Prov. 22, 16. 28, 8. Ier. 15, 10. Ezech. 18, 8, 13. 21, 12. Luc. 6, 14. 19, 8.

VXORIS officium, Gen. 2, 22. 3, 16. Num. 30, 7, 13. Deut. 22, 5. Esther 1, 10. Tob. 10, 12. Prov. 11, 16. 12, 4. Isai. 3, 15, 17. 1 Cor. 7, 11, 5, 9. 14, 34. Ephes. 5, 22. Col. 3, 18. 1 Tim. 2, 11. 3, 11. 15, 2, 10. Tit. 2, 4. 1 Petr. 3, 1. vide Mariti officium.

Z

ZACHÆVS excipit Christum suis ædibus, Luc. 19, 6.

ZACHARIAS filius Ioiadæ five Barachizæ sacerdotis lapidatur, 2 Par. 24, 20. Matth. 23, 35.

Zacharias propheta tempore Darii, Zach. 1, 1.

Zacharias pater Ioannis Baptistæ, Luc. 1, 5.

ZADUCH filius Abiathar fit summus Sacerdos, 3 Reg. 2, 35.

ZALPHA filia postulant hereditatem, Num. 27, 1, 7. 36, 2. Ios. 17, 3.

ZARVIA filia Isai, soror Davidis genuit Abisai, Ioab, & Asael, 2 Reg. 2, 18. 1 Par. 2, 16.

ZEBEDÆVS pater Iacobi & Ioannis, Matth. 4, 11. uxor ejus Salome intercedit pro filiis apud Christum, Mat. 20, 20.

ZEBEE & Salmana reges Madianitarum capiuntur, Iudic. 8, 1.

ZEDECIAS, qui & Mathanias, patruus Ioachim substituitur pro eo in regno Iuda, 4 Reg. 24, 18. Ier. 37, 1. obsessa à Nabuchodonosor Ierusalem, Zedecias effossis oculis ac vinctus, necatisque coram se filiis, in Babylonem ducitur, 4 Reg. 25, 1, 6, 7. Ierem. 39, 4. 7. 52, 3. Que madmodum ei prædictum erat, Ier. 27, 12. 37, 16. Ezech. 12, 3. 17, 16. 21, 1.

ZELVS & Zelotypia, Gen. 34, 2, 25, 27. Exod. 32, 19, 27. Num. 25, 7. Iud. 20, 1, 8. 1 Reg. 11, 6. 15, 11, 32. 3 Reg. 18, 40. 19, 10. 14, 4. Reg. 10, 1. Mach. 2, 14. Matth. 21, 12. Ioan. 2, 17. Actor. 9, 1. Phil. 3, 2.

ZIBA servus Saulis constituitur procurator Miphiboseth, 2 Reg. 9, 9. donantur ipsi omnia bona Miphiboseth, 16, 2. procedit obviam regi David, 19, 17.

ZICELEG donatur regi David, 1 Reg. 27, 5. exuritur ab Amalechitis, 30, 1.

ZIPHORA uxor Moyfi, Exod. 2, 21. circumcidit filium suum, 4, 25.

ZOROBABEL vide Sorobabel.

P E R M I S S V S.

BIBLIA SACRA, vulgatæ Editionis, versiculis distincta,
in lucem edi sumptibus CLAUDII CARTERON,
Ego Regis Consiliarius & Procurator Regius, in Præfectura
Lugdunensi, pro Rege non impedio, cæteris ne idem atten-
tent per triennium de more inhibendo. Datum Lugduni die 13.
mensis Ianuarij, anno 1684.

VAGINAY.

Fiat secundum consensum Procuratoris Regis, anno & die
ut supra.

DE SEVE.

